

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

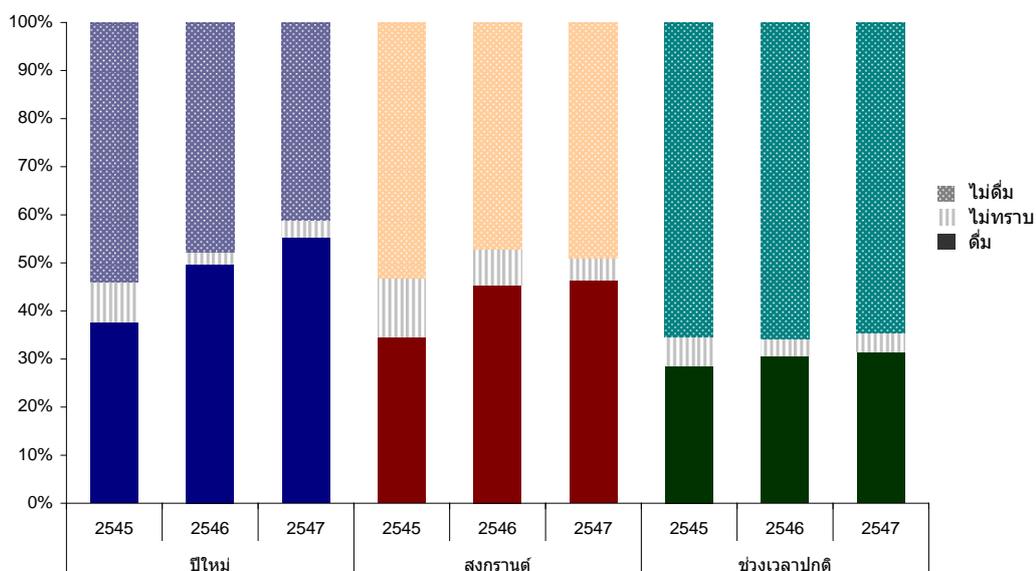
ปัญหาความสูญเสียอันเนื่องมาจากการดื่มสุรานั้นเป็นที่ทราบกันดีว่านำมาซึ่งความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาสุขภาพและปัญหาสังคม ที่เกิดขึ้นมาจากการขาดสติที่มีสาเหตุมาจากการดื่มสุรา ซึ่งความสูญเสียประการสำคัญก็คือ การเกิดอุบัติเหตุทางถนนอันเนื่องมาจากการดื่มสุรา จากการสำรวจข้อมูลขององค์การระหว่างประเทศชี้ให้เห็นว่าการเมาแล้วขับจะเกิดอุบัติเหตุได้เสมอ โดยข้อมูลทางสถิติพบว่าในการสำรวจการเกิดอุบัติเหตุในประเทศที่ประชากรมีรายได้ต่ำถึงปานกลางนั้น มีอัตราสูงถึงร้อยละ 69 ของผู้ขับขีได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการประสบอุบัติเหตุรถยนต์ชนกันเป็นการเมาแล้วขับและอัตราสูงถึงร้อยละ 90 เป็นคนเมาเดินถนนได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการประสบอุบัติเหตุบนท้องถนน และอัตราส่วนจะเพิ่มขึ้นต่อไป กระทั่งองค์การอนามัยโลก (WHO) และพันธมิตรองค์กรระหว่างประเทศได้จัดทำเอกสารการจัดการที่ดี (Good Practice) เกี่ยวกับปัญหาเมาแล้วขับหรือที่เรียกว่า “Drinking and Driving: a road safety manual for decision-makers and practitioners” ซึ่งจะเป็นการเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและสามารถนำไปใช้ในทุกประเทศ เพื่อลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นได้

สำหรับประเทศไทยจากข้อมูลของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ระบุว่าในปี พ.ศ. 2551 องค์การอนามัยโลก (WHO) ให้คะแนนมาตรการแก้ปัญหาเมาแล้วขับของไทยเพียง 5 เต็ม 10 คะแนน ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำซึ่งเป็นผลจากการดำเนินการตรวจจับการบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพ อุปกรณ์ตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ก็ยังมีจำกัดไม่เพียงพอครอบคลุม รวมถึงบทลงโทษผู้กระทำความผิดยังไม่สามารถลดพฤติกรรมเมาแล้วขับได้ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่ดำเนินการแก้ปัญหาเมาแล้วขับอย่างได้ผล เช่น ออสเตรเลีย

¹ Global Road Safety Partnership, Drinking and Driving: a road safety manual for decision-makers and practitioners. Geneva, Global Road Safety Partnership, 2007. ข้อมูลจากการประชุมวิชาการเรื่อง “ยกระดับการบังคับใช้กฎหมายเมาแล้วขับให้มีประสิทธิภาพ,” จาก

ญี่ปุ่น พบว่าประเทศเหล่านี้มีมาตรการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในผู้ขับขี่ได้อย่างครอบคลุม รวมทั้งมีบทลงโทษผู้กระทำผิดในสัดส่วนที่สูง ทั้งโทษจำและโทษปรับและแม้ประเทศไทย เก็บภาษีจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ปีละประมาณ 9 หมื่นล้านบาท แต่นอกจากนั้นจากการสำรวจ การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนจากการรวบรวมข้อมูลที่เผยแพร่จากหน่วยงานที่รับผิดชอบข้อมูล อุบัติเหตุทางถนน ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุขและกรมทางหลวง เป็นต้น และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุทางถนน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สาเหตุ ของการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนนั้นเกิดจาก “คน” ถึง 77.5% รถ 1.3% และจากสิ่งแวดล้อม 0.4% และปัญหาเรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลยังเป็นปัญหาเรื้อรังที่แก้ไขได้ยาก ในสังคมไทย แม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ และกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อจะลดปัญหาดังกล่าวในทุก ๆ ปีแล้ว แต่ยังคงไม่สามารถควบคุมได้ ตรงกันข้ามจำนวน ผู้ประสบอุบัติเหตุทางถนนที่ดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเกิดอุบัติเหตุกลับสูงขึ้นทุกปี ปัญหาเรื่องการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลยังเป็นปัญหาเรื้อรังที่แก้ไขได้ยากในสังคมไทย ในปัจจุบัน แม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ และกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อจะลดปัญหา ดังกล่าวในทุก ๆ ปีแล้ว แต่ยังคงไม่สามารถควบคุมได้ ตรงกันข้าม จำนวนผู้ประสบอุบัติเหตุ ทางถนน ที่ดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเกิดอุบัติเหตุกลับสูงขึ้นทุกปี ร้อยละของผู้ประสบอุบัติเหตุที่ตรวจ พบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีจำนวนเกือบเท่ากับผู้ที่ไม่ดื่มในช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ และมีจำนวนมากกว่าช่วงเวลาปกติถึง 17.3% และ 11.8% ในช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ ตามลำดับ (ภาพที่ 1.1)²

² ยอดพล ธนาปริบูรณ์ และคณะ. (2549). สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนน, สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูล ข่าวสารสุขภาพ. น. 2.

ภาพที่ 1.1 สัดส่วนผู้ล้มเครื่องสี่ล้อในผู้ประสบอุบัติเหตุทางถนน ตามเทศกาล
ที่มา: ข้อมูลการเฝ้าระวังการบาดเจ็บ โรงพยาบาลขอนแก่น

ข้อมูลจากการเฝ้าระวังผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนที่เข้ารับรักษาในโรงพยาบาลจากสำนักงานสถิติ พบว่าผู้บาดเจ็บมีความสัมพันธ์กับการดื่มสุราถึงร้อยละ 20 และเพิ่มสูงขึ้นกว่าร้อยละ 35-40 ในช่วงเทศกาล นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มเยาวชนที่อายุน้อยกว่า 15 ปีที่ประสบอุบัติเหตุมีการดื่มสุราถึงร้อยละ 6 โดยกลุ่มผู้บาดเจ็บที่มีสัดส่วนการดื่มแล้วขับสูงสุด คือ ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ ข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติยังพบว่าในช่วง 11 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2539-2550 เยาวชนอายุ 15-19 ปี มีอัตราการดื่มประจำเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 70 ในปี 2550 พบว่าเยาวชนที่อายุ 15 ปีขึ้นไปดื่มสุรามากถึง 19.3 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นผู้หญิงถึง 2.3 ล้านคน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแม้จะมีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการรณรงค์ปลูกกระแสให้เกิดการตื่นตัวถึงอันตรายจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนการขับขี่รถยนต์ รวมถึงการกวาดล้างตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในผู้ขับขี่และเพิ่มบทลงโทษทางกฎหมาย แต่พฤติกรรมเมาแล้วขับไม่มีแนวโน้มลดลงทั้ง ๆ ที่มีการกำหนดนโยบาย วางมาตรการ และการรณรงค์ ต่อเนื่องกันมากว่า 10 ปี ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามาตรการที่ผ่านมา ยังไม่มีประสิทธิผลในการป้องปรามการกระทำความผิดที่เกิดจากการขับขี่ขณะเมาสุรา³

³ บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ. (2549). การศึกษาทบทวนระบบข้อมูลปัญหาแอลกอฮอล์นานาชาติ และระบบข้อมูลปัญหาแอลกอฮอล์ที่เหมาะสม.

การจับขังขณะเมาสุรามีอันตราย ทำลายชีวิตได้เสมอ มาตรการในการป้องกันและ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดยังไม่สามารถลดสถิติการตายและการบาดเจ็บของประชาชน ที่มากับความเมาได้ ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าแม้จะกำหนดบทลงโทษให้หนักขึ้นแต่กลับไม่ส่งผลต่อ การกระตุ้นจิตสำนึกรับผิดชอบของคนใช้รถใช้ถนนได้ การสำรวจความคิดเห็น เรื่องการเลิกดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนที่ฟังรายการวิทยุ สวพ. FM 91 กองตำรวจสื่อสาร สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ จำนวน 3,573 คน ระหว่างวันที่ 17-19 สิงหาคม 2550 พบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้ ต้องการเลิกดื่มแอลกอฮอล์ อันดับ 1 คือ การคิดถึงหน้าที่การงานในอนาคต อันดับ 2 คิดถึงบุคคล ในครอบครัว ตามด้วยบทลงโทษทางกฎหมายและการถูกเจ้าหน้าที่จับกุม ส่วนวิธีการทำให้ ไม่ขับรถขณะเมาสุรา พบว่าบทลงโทษทางกฎหมายที่เข้มงวดเป็นสิ่งสำคัญอันดับหนึ่ง ตามด้วย ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทรัพย์สิน บุคคลในครอบครัว หน้าที่การงาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทลงโทษ และการบังคับใช้กฎหมายเป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันพฤติกรรม การจับขังยานพาหนะ ขณะเมาสุราได้ อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีกฎหมายบัญญัติบทลงโทษไว้ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติ ยังพบว่า มีผู้จับขังจำนวนมากที่ได้รับคำสั่งให้ถูกทดสอบแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่จะปฏิเสธและไม่ให้ ความร่วมมือในการทดสอบกับเจ้าหน้าที่ เช่น กรณีที่ผู้จับขังเมาสุราแล้วขับรถผ่านด่านตรวจ แอลกอฮอล์ แต่ไม่ยอมลงจากรถให้เจ้าหน้าที่ตรวจเพราะเคยถูกจับมาแล้ว ถ้าตรวจพบอีกครั้งต้อง ถูกจำคุกจึงนั่งกินน้ำเปล่าในรถอยู่หลายชั่วโมง เพื่อรอให้แอลกอฮอล์เจือจางจึงออกมาจากรถ ให้ตรวจพบปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกินที่กฎหมายกำหนด จึงพ้นผิดข้อหาเมาแล้วขับและมีความผิด เพียงแค่เปรียบเทียบปรับข้อหาขัดคำสั่งเจ้าพนักงานซึ่งมีอัตราโทษปรับครั้งละไม่เกินหนึ่งพันบาท และจอครถกีดขวางการจราจรซึ่งการกระทำในลักษณะเช่นนี้จะกระทำไม่ได้เลยหากเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ที่ให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวมีอำนาจตรวจ หรือทดสอบ หรือสั่งให้รับการตรวจ หรือทดสอบยาเสพติดในร่างกายโดยผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน และปรับไม่เกิน 10,000 บาท

บทบัญญัติในการลงโทษผู้ที่ดื่มสุราแล้วขับรถซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจราจร ทางบก พ.ศ. 2522 ที่ห้ามมิให้ผู้จับขังขับรถในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นหากฝ่าฝืน⁴ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาต ขับขี่ ซึ่งอัตราโทษจะเพิ่มขึ้นในกรณีถ้าเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจผู้กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทและให้ศาล

⁴ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43 (2) และ มาตรา 160 ตริ.

ตั้งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าสองปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ กรณีถ้าเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงหกปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสองหมื่นบาทและให้ศาลตั้งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้น มีกำหนดไม่น้อยกว่าสองปีหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ และกรณีถ้าเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลตั้งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่และอาจยังมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาคด้วย⁵

มาตรการในการลงโทษกรณีขับขี่ขณะเมาสุราของประเทศไทยในปัจจุบันมีตั้งแต่ การจำคุก เปรียบเทียบปรับซึ่งในทางปฏิบัติส่วนใหญ่ศาลมักจะใช้มาตรการเยียวยาหลายวิธี เช่น การสั่งคุมประพฤติ การเข้าสู่มาตรการบำบัดเพื่อประโยชน์ต่อสังคมหรือการรอลงอาญา แล้วแต่กรณี ในปัจจุบันพบว่ามีความถี่ของผู้ขับขี่ขณะเมาสุราเพิ่มขึ้นทุกวัน ถึงแม้ในหลายหน่วยงานจะได้มีการรณรงค์ให้ผู้ขับขี่งดดื่มสุราขณะขับขี่ก็ตาม ดังเช่น โครงการเมาไม่ขับ ยังคงพบผู้ฝ่าฝืนขับรถขณะเมาสุราจำนวนไม่น้อยลงอย่างใด ทั้งนี้อาจเกิดจากปัจจัยอีกหลายประการไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมของผู้ขับขี่ รวมทั้งทัศนคติของผู้ขับขี่ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรการของประเทศอื่น ๆ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วพบว่ามีความแตกต่างในการลงโทษผู้ขับขี่ขณะเมาสุราที่หลากหลายกว่าประเทศไทยมาก เช่น การจำคุก การเปรียบเทียบปรับ การให้เข้ารับการบำบัด การบำบัดเพื่อสุขภาพระยะประโยชน์ การกักบริเวณภายในบ้าน (เฉพาะเวลากลางคืนหรือวันหยุด) การติดตั้งเครื่องวัดระดับแอลกอฮอล์ภายในรถยนต์ โดยมีแนวคิดว่าการจำคุกอย่างเดียวไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดในการลงโทษกระทำความผิดจึงกำหนดมาตรการที่หลากหลายซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในแง่ของการบังคับใช้กฎหมาย สังคมและตัวผู้กระทำความผิดเอง

มูลนิธิเมาไม่ขับร่วมกับศูนย์วิจัยเอแบคโพลล์มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญได้ทำการสำรวจความคิดเห็น เรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับการรณรงค์ เมาไม่ขับของประชาชน จำนวน 3,000 คน พบว่า 1 ใน 4 ของกลุ่มดังกล่าวยอมรับว่าเคยขับขี่ยานยนต์ขณะเมาสุรา ขณะที่ 30% เคยนั่งรถไปกับผู้ขับขี่รถยนต์ที่มีอาการเมาสุราและ 20% เคยประสบอุบัติเหตุจากการเมาแล้วขับมาแล้ว ในขณะที่ข่าวของคุมประพฤติจังหวัดนครราชสีมา เปิดเผยว่ามีผู้กระทำความผิดเมาแล้วขับถูกส่งคุมประพฤติกว่า 9,000 คนในปี 2551 โดยในจำนวนนี้ ร้อยละ 10 เป็นผู้กระทำความผิดซ้ำ ดังนั้นมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเดียวจึงอาจไม่เพียงพอ ภาครัฐจึงควรให้ความสนใจกับมาตรการในการตรวจสอบหรือป้องปรามการขับขี่ขณะเมาสุรา รวมทั้งการปรับปรุงพฤติกรรมของผู้ที่มีพฤติการณ์ขับขี่ขณะเมาสุราด้วย

⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 มาตรา 300 และ มาตรา 390.

จากเหตุผลดังกล่าว จึงสมควรที่จะหาแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขมาตรการในการลงโทษความผิดฐานขับขี่ในระหว่างเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยควรเพิ่มความหลากหลายในการลงโทษไม่ว่าจะเป็นการห้ามขับรถในช่วงเวลาที่ไม่สามารถควบคุมยานพาหนะได้ การจำกัดใบอนุญาตในการประกอบอาชีพบางประเภทภายในเวลาที่กำหนด การติดเครื่อง Ignition Interlock เพื่อป้องกันการสตาร์ทรถในกรณีที่ผู้ขับขี่มีระดับแอลกอฮอล์ในลมหายใจสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด การห้ามขับขี่ยานพาหนะโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิของผู้กระทำความผิด เป็นต้น เพื่อให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจในการเลือกใช้มาตรการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมควรนำมาตราการซึ่งจะเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขับขี่ชวดยานขณะมีเมาสุราเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความปลอดภัยแก่ประชาชนต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการกำหนดความผิดและโทษทางอาญาตลอดจนแนวคิดและวัตถุประสงค์ในบทบัญญัติความผิดตามกฎหมาย
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาผลกระทบข้อจำกัดของมาตรการในการลงโทษความผิดฐานขับขี่ในระหว่างเมาสุราพระราชบัญญัติจราจรทางบก
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการในการลงโทษความผิดฐานขับขี่ในระหว่างเมาสุราตามกฎหมายของประเทศไทยกับต่างประเทศ
4. เพื่อศึกษาและหาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายโดยกำหนดมาตรการในการลงโทษฐานขับขี่ในระหว่างเมาสุราที่เหมาะสมมาใช้กับความผิดที่เกิดจากการขับขี่ระหว่างเมาสุราอันเป็นการลดอาชญากรรมและการกระทำความผิดซ้ำอีก

1.3 สมมติฐานการศึกษา

บทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการลงโทษความผิดฐานขับขี่ในระหว่างเมาสุราของประเทศไทยที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่มีที่เหมาะสมเนื่องจากบทลงโทษยังไม่มี ความหลากหลาย และการให้มีการรอลงอาญาหรือรอการลงโทษนั้นทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาจะเป็นการเพิ่มบทกำหนดโทษและมีรูปแบบการลงโทษใหม่ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วพบว่ามีการลงโทษผู้ขับขี่ขณะเมาสุรา เช่น การจำคุก การเปรียบเทียบปรับ การให้เข้ารับการรักษา การบำบัดเพื่อสุขภาพระยะประ โยชน์ การกักบริเวณภายในบ้านเฉพาะเวลากลางคืนหรือ

วันหยุดการติดตั้งเครื่องวัดระดับแอลกอฮอล์ภายในรถยนต์ โดยมีแนวคิดว่าการจำคุกอย่างเดียวไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดในการลงโทษกระทำความผิดซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในแง่ของการบังคับใช้กฎหมาย สังคม และตัวผู้กระทำความผิดเอง และการสร้างกระบวนการ เพื่อให้การปฏิบัติกรลงโทษทำได้จริงและไม่เกิดปัญหาด้วย

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการลงโทษความผิดฐานจับขังในระหว่างเมาสุราของประเทศไทยที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับบทบัญญัติทางกฎหมายของต่างประเทศ รวมทั้งแสวงหาแนวทางและมาตรการในการลงโทษความผิดฐานจับขังในระหว่างเมาสุราของประเทศไทยที่ได้เด็ดขาดและมีความหลากหลาย

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร แนวคำพิพากษาฎีกา บทบัญญัติทางกฎหมาย ตำราวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และเอกสารอื่น ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยนำมารวบรวม วิเคราะห์ เปรียบเทียบและนำเสนออย่างเป็นระบบเสนอแนะแนวทางและมีบทสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวข้องกับมาตรการในการลงโทษความผิดฐานจับขังในระหว่างเมาสุราของประเทศไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบแนวคิดและทฤษฎีในการกำหนดความผิดและโทษทางอาญาตลอดจนแนวคิดและวัตถุประสงค์ในบทบัญญัติความผิดตามกฎหมาย
2. ทำให้ทราบปัญหาผลกระทบข้อจำกัดในการกำหนดมาตรการในการลงโทษความผิดฐานจับขังในระหว่างเมาสุรา
3. ทำให้ทราบและวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการในการลงโทษความผิดฐานจับขังในระหว่างเมาสุรา
4. ทำให้ทราบแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายโดยกำหนดมาตรการในการลงโทษความผิดฐานจับขังในระหว่างเมาสุราของประเทศไทยอันเป็นการลดอาชญากรรมและการกระทำความผิดซ้ำอีก

บทที่ 2

แนวคิดและลักษณะของกฎหมายจราจร

การศึกษาวิจัยแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขมาตรการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย การขับขี่ยานพาหนะของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็น การป้องกันและแก้ไขปัญหาการขับขี่ยานพาหนะมีใบอนุญาตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความปลอดภัยแก่ประชาชนต่อไปในอนาคตนั้น การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ แนวความคิดและลักษณะของกฎหมายจราจรเป็นพื้นฐานแนวความคิดที่จะนำไปสู่แนวทาง ในการปรับปรุงและแก้ไขมาตรการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการขับขี่ยานพาหนะในอนาคตดังกล่าว ซึ่งปรากฏแนวความคิดและลักษณะของกฎหมายจราจร ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและวัตถุประสงค์ในการบัญญัติกฎหมายจราจร
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายจราจร
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษ
- 2.4 โทษทางอาญาของประเทศไทยในปัจจุบัน

2.1 แนวคิดและวัตถุประสงค์ในการบัญญัติกฎหมายจราจร

กฎหมายจราจร ได้มีการตรากฎหมายจราจรขึ้นเป็นฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติจราจร ทางบก พ.ศ. 2477 การร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้อาศัยหลักจากกฎหมายจราจรของประเทศ อังกฤษ นำมาดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับประเทศไทยและต่อมาได้มีพระราชบัญญัติการขนส่ง พ.ศ. 2497 ออกใช้บังคับเกี่ยวกับการขนส่ง สาเหตุที่ต้องมีการบัญญัติกฎหมายเหล่านี้คือออกใช้บังคับ ด้วยเหตุผล เพื่อการจัดระเบียบในการจราจรให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพการจราจรและจำนวน ยานพาหนะที่เพิ่มขึ้น เพื่อก่อให้เกิดความสะดวกและความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน ของประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนน⁶

ด้วยความเจริญของสังคมทำให้การใช้รถใช้ถนนมีความสำคัญและจำเป็นต่อ ชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้น ประกอบกับความเจริญทางเทคโนโลยีทำให้มีการพัฒนารูปแบบ

⁶ นัชรินทร์ ชูทรัพย์วัฒน์. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมาย จราจร ของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ภายในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา. น. 4.

และเครื่องยนต์กลไกของยานพาหนะที่นำมาใช้บนถนน กฎหมายเหล่านี้จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไข ให้มีความทันสมัย รองรับสภาพการจราจรใช้รถใช้ถนนให้ดียิ่งขึ้นมาเป็นลำดับ การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรที่นับได้ว่าเป็นครั้งใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยมีมาได้ทำขึ้นในปี พ.ศ. 2522 โดยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ขึ้นใช้บังคับแทนกฎหมายที่เกี่ยวกับการจราจรที่ใช้บังคับแต่เดิม เพื่อให้สามารถควบคุม บังคับ ชับจี ผู้ประกอบการและตัวรถ ให้เกิดความปลอดภัยและสะดวกในการสัญจรยิ่งขึ้น จากการทำจราจรและขนส่งได้มีการขยายตัวไปในส่วนภูมิภาคทำให้มีการสัญจรบนทางหลวงเพิ่มมากขึ้นในปี พ.ศ. 2535 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 ขึ้น เพื่อใช้แทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยทางหลวงที่ใช้บังคับในขณะนั้นให้สอดคล้องกับความเจริญและการพัฒนาของประเทศ กฎหมายจราจรเหล่านี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับสภาพของการสัญจรมาโดยตลอด⁷

องค์ประกอบของกฎหมายจราจร มี 6 อย่างดังนี้⁸

1. วัตถุประสงค์กฎหมาย ซึ่งจะกำหนด สิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้รถและใช้ถนนผู้ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย
2. ผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย ได้แก่ คนขับรถทุกชนิด (รวมถึงคนนั่งหรือซ้อนรถด้วย) คนที่ต้องใช้ถนน (เดินเท้า ข้ามถนน จูง ชี่ หรือไล่ต้อนสัตว์)
3. ผู้บังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย ได้แก่ เจ้าพนักงานจราจร พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน ฯลฯ
4. เครื่องมือในการใช้บังคับ ได้แก่ เครื่องหมายจราจร และสัญญาณจราจร ฯลฯ
5. เครื่องมือในการจับกุม ได้แก่ เครื่องจับความเร็ว เครื่องตรวจแอลกอฮอล์ เครื่องตรวจวัดควัน เครื่องตรวจวัดเสียง เครื่องตรวจวัดฟิล์มกรองแสง ฯลฯ
6. วิธีการบังคับหรือการลงโทษ ได้แก่ การว่ากล่าวตักเตือน การเปรียบเทียบปรับ การลงโทษ การจำคุก การพักใช้ใบอนุญาตขับรถ การเพิกถอนใบอนุญาตขับรถ

2.1.1 ลักษณะของกฎหมายจราจร

อิทธิ มุสิกะพงษ์⁹ ได้กล่าวถึงลักษณะของกฎหมายจราจรไว้ว่ากฎหมายจราจรเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้น เพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนนเป็นกฎเกณฑ์ที่ตั้งขึ้น เพื่อใช้บังคับ เพื่อการจัดระเบียบการจราจรให้ทันกับการพัฒนาการเทคโนโลยียานยนต์ และ

⁷ แหล่งเดิม. น. 4-5.

⁸ แหล่งเดิม. น. 8.

⁹ อ้างถึงใน สมศักดิ์ บุญถม. (2541). ปัจจัยที่มีผลต่อการบังคับใช้กฎหมายจราจรของตำรวจจราจร. น. 37.

สภาพการใช้รถใช้ถนน ดังนั้นกฎหมายจราจรจึงมีลักษณะเป็นกฎหมายเทคนิค (Technical Law) คือ บัญญัติขึ้นด้วยเหตุผลทางเทคนิค (Technical Reason) เพื่อการจัดระเบียบทางสังคม (Social Order) ไม่ได้บัญญัติตามเหตุผลทางด้านศีลธรรม (Moral Reason) เช่น การเดินทางทางซ้ายทางขวาไม่มีความผิดในตัวของมันเอง ความถูกผิดเกิดขึ้นเนื่องจากการตั้งกฎเกณฑ์ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าโดยพื้นฐานของกฎหมายจราจรแล้วบัญญัติขึ้น เพื่อประโยชน์ในทางปกครอง บริหารโดยกำหนดกฎเกณฑ์และมาตรการต่าง ๆ เพื่อบังคับให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน ฉะนั้นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์จึงอยู่นอกเหนือความรู้สึกมนุษย์ในเรื่องความผิดถูกทางศีลธรรม ซึ่งหลาย ๆ ประเทศได้แยกความผิดจราจรนี้ให้สิ้นสภาพการเป็นความผิดอาญา โดยพิจารณาจัดให้การกระทำผิดดังกล่าวเป็นลักษณะของ “การฝ่าฝืนระเบียบ” เท่านั้นเป็นผลให้การกำหนดนโยบายทางอาญาต่อผู้กระทำผิดกฎหมายจราจรไม่จำเป็นต้องใช้โทษและกระบวนการทางอาญามาบังคับ เช่นเดียวกับความผิดอาญาทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงผลเสียในการเข้ามาสู่กระบวนการทางอาญา และภาระการพิจารณาของศาล แต่สำหรับกฎหมายไทยไม่ได้แยกความผิดจราจรออกไปจากกฎหมายอาญา ทั้งนี้เป็นเพราะแนวคิดในการร่างกฎหมายไทยที่นำแนวความคิดของประเทศอังกฤษมาใช้ ประกอบกับการที่สังคมไทยประชาชนยังขาดสำนึกในการปฏิบัติตามกฎหมายด้วยตนเอง หรือขาดหลักความเชื่อฟังกฎหมาย (Obedient to Law) ดังนั้น เพื่อให้กฎหมายที่บัญญัติขึ้นมีผลบังคับใช้ จึงต้องอาศัยบทลงโทษทางอาญามาใช้บังคับ¹⁰

กฎหมายจราจรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พระราชบัญญัติรถยนต์ พระราชบัญญัติการขนส่งทั้ง 3 ฉบับนี้ได้ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นการแก้ไขกฎหมายฉบับเดิมที่ใช้มากกว่า 20 ปีแล้ว การแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่จะเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันเพียงใดต้องพิจารณาจากการยอมรับหรือการปฏิบัติของสังคมส่วนใหญ่ว่าสามารถที่จะปฏิบัติตามได้หรือไม่ ทั้งนี้กฎหมายที่ออกมาไม่ควรที่จะเป็นสภาพบังคับผู้ใช้ถนนมากเกินไป แต่กฎหมายจราจรของประเทศไทยร่างออกมาใช้โดยคำนึงถึงหลักความปลอดภัยเป็นประการสำคัญ ซึ่งถือว่าเป็นการใช้หลักตามแบบอย่างประเทศในยุโรป การถือหลักความปลอดภัยโดยการเน้นหนักเช่นนี้ ย่อมจะเกิดการหย่อนยานในหลักความสะดวกในการสัญจรไปบ้าง แต่อย่างไรก็ตามการเลือกหลักความปลอดภัยไว้ก่อนความสะดวกก็จะลดค่าความสูญเสียเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินลงไปได้มาก¹¹

¹⁰ สมศักดิ์ บุญถม. (2541). *ปัจจัยที่มีผลต่อการบังคับใช้กฎหมายจราจรของตำรวจจราจร*. น. 37.

¹¹ นนท์ นุ่มบุญนำ. (2546). *การศึกษาการบังคับใช้การดำเนินการมาตรการบันทึกคะแนนอบรม ทดสอบผู้ขับขี่ ที่กระทำผิด และการพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ ในเขตกรุงเทพมหานคร*. น. 58.

2.1.2 การบังคับใช้กฎหมายจราจร

การบังคับใช้กฎหมายจราจรหมายถึง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกรูปแบบ เพื่อป้องกันการละเมิดกฎหมายจราจร ซึ่งได้แก่การตรวจตราในเขตพื้นที่รับผิดชอบหากพบการกระทำความผิดก็ดำเนินการไปตามอำนาจและหน้าที่การบังคับใช้กฎหมายจราจรนี้ไม่ได้จำกัดขอบเขตแต่เพียงการจับกุมและออกใบสั่งเท่านั้นแต่จะรวมไปถึงการป้องกันไม่ให้ผู้ขับขี่รถและคนเดินเท้าละเมิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือไม่ตั้งใจ เช่น การเลี้ยวรถในที่ห้าม หรือการเดินเหม่อลอย เป็นต้น¹²

การบังคับใช้กฎหมายสำหรับการจราจรในประเทศไทย มีเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ของกรมขนส่งทางบก เป็นผู้ที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจราจร โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องหามาตรการกวดขันมิให้มีการฝ่าฝืนกฎจราจรรักษากฎหมายให้ศักดิ์สิทธิ์ โดยการนำกฎหมายที่มีอยู่แล้วมาปฏิบัติให้เคร่งครัดยิ่งขึ้น ด้วยความซื่อตรงต่อหน้าที่ของตนเอง หากปล่อยปละละเลยให้มีการละเมิดกฎจราจรแล้วอาจเกิดอุบัติเหตุและยังความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินได้ต่อไปนอกจากนี้จะทำให้การจราจรติดขัดอีกด้วย

จุดมุ่งหมายสำคัญของการบังคับใช้กฎหมายจราจรก็ เพื่อเป็นการข่มขวัญยับยั้งผู้ละเมิดหรือผู้มีแนวโน้มจะละเมิดกฎหมาย หรือระเบียบเกี่ยวกับการจราจร ในขณะเดียวกันการบังคับใช้กฎหมายจราจรที่เหมาะสมนั้น มิใช่ เพื่อให้ผู้ละเมิดได้เรียนรู้ที่จะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมละเมิดกฎหมายหรือลดพฤติกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนในการใช้รถใช้ถนนโดยไม่คำนึงถึงบุคคลอื่น¹³ วัตถุประสงค์ของการควบคุมการจราจรโดยทั่วไปแล้วก็ เพื่อความปลอดภัยเป็นระเบียบเรียบร้อยของผู้ใช้รถใช้ถนนตลอดจน เพื่อให้การจราจรมีความคล่องตัวสามารถเคลื่อนไหวได้โดยไม่ติดขัด เพื่อให้บรรลุมติวัตถุประสงค์ดังกล่าวเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีกิจหน้าที่พื้นฐาน 3 ประการดังนี้

1. การสืบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับอุบัติเหตุจราจร
2. การกำกับดูแลงานจราจร
3. การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับจราจรซึ่งถือว่าภาระหน้าที่พื้นฐานนี้เป็นสิ่งที่

เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติเป็นประจำในการควบคุมการจราจร

จะเห็นได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายจราจรของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นความพยายามที่จะควบคุมบุคคลทั่วไปให้ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร หลังจากที่มาตรการเกี่ยวกับการให้การศึกษ

¹² กองกำกับการนโยบายและแผน, กองบัญชาการตำรวจภูธร. (2530). *การบริหารการจราจร. กองกำกับการนโยบายและแผน กองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3*. น. 12 – 13.

¹³ กลุษา จันทรศรี. (2537). *การจราจรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่: ปัญหาและแนวทางแก้ไข*. น. 16.

ฝึกหัดผู้ขับขี่ขบวนการวิศวกรรมจราจรและกิจกรรมอื่น ๆ ทำนองเดียวกันประสบความสำเร็จความล้มเหลวที่จะบรรลุเป้าหมายของการควบคุมจราจร อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายจัดเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษากับบุคคล ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยวิธีการอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้การบังคับใช้กฎหมายจราจรจึงมิได้มีความหมายแค่เพียงการใช้มาตรการลงโทษ เช่น การปรับ การจับกุมและการดำเนินคดีอาญาเท่านั้นแต่มีความหมายรวมถึงการสอดส่องตรวจตราโดยสายตรวจจราจรทั้งในและนอกเครื่องแบบการว่ากล่าวตักเตือนตลอดจนการฝึกอบรมแก่ผู้ละเมิดกฎหมายจราจรในหลักสูตรพิเศษอีกด้วย

2.1.3 ความผิดตามกฎหมายจราจร

การกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรเป็นการกระทำผิดที่มีโทษทางอาญาประเภท Mala Prohibita ซึ่งหมายถึงการกระทำผิดที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด กล่าวคือ การกระทำนั้น ๆ ไม่ได้เป็นความชั่วหรืออาชญากรรมด้วยตัวของมันเองแต่อย่างใด เช่น การที่ผู้ขับขี่รถยนต์จะเลี้ยวซ้ายหรือเลี้ยวขวา ก็ย่อมสามารถกระทำได้โดยอิสระหากขับขี่ในบ้านของตนเอง แต่หากขับขี่ไปบนท้องถนนแล้วฝ่าฝืนเครื่องหมายจราจรบังคับห้ามเลี้ยวซ้ายเข้าก็จะมีความผิดทันที ทั้งที่การเลี้ยวซ้ายหรือเลี้ยวขวาก็ไม่ได้เป็นการชั่วหรือเป็นอาชญากรรมแต่อย่างใด

การแบ่งประเภทความผิดตามกฎหมายจราจรอาจจะแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ความผิดประเภทที่เกี่ยวกับการจอดรถ (Parking Violation) เป็นการที่ผู้ขับขี่ได้กระทำความผิดหลังจากที่หยุดรถ หรือจอดรถแล้วแม้จะก่อให้เกิดอุบัติเหตุหรือมีความร้ายแรงน้อยกว่า แต่โอกาสที่จะทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดได้ง่าย เช่น การจอดรถในเขตป้ายจอดรถประจำทาง การจอดรถในที่ห้ามจอด การจอดรถซ้อนคัน เป็นต้น

2. ความผิดประเภทที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนรถ (Moving Violation) เป็นการที่ผู้ขับขี่ได้กระทำความผิดขณะที่อยู่ในระหว่างขับขี่ขบวนการความผิดประเภทนี้ ถือว่าเป็นความผิดประเภทที่ร้ายแรงและเป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุจราจรมากที่สุด ได้แก่การขับรถด้วยความเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด ขับรถฝ่าฝืนสัญญาณจราจร ขับรถในขณะที่มีเมฆา เป็นต้น¹⁴

¹⁴ สราวุธ พันธ์ขาว. (2522). *อาชญากรรมพื้นบ้าน: การฝ่าฝืนกฎหมายจราจร*. น. 1.

2.1.4 ประเภทของผู้กระทำผิดกฎหมายจราจร

ผู้กระทำผิดกฎหมายจราจร อาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ผู้ใช้รถและคนเดินเท้า

1. ผู้กระทำผิดในส่วนของผู้ใช้รถ ผู้กระทำผิดในส่วนนี้อาจแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ

1.1 กลุ่มผู้ขับขี่ที่มีได้มีอาชีพในการขับรถ แต่ต้องขับรถเพราะมีความจำเป็นจะต้องเดินทางหรือประกอบธุรกิจ

1.2 กลุ่มผู้ขับขี่ที่มีอาชีพในการขับรถ เช่น คนขับรถรับจ้างสาธารณะ คนขับรถโดยสารประจำทาง หรือคนขับรถบรรทุกรับจ้าง เป็นต้น

2. ผู้กระทำผิดในส่วนของคนเดินเท้า เช่น การไม่เดินบนทางเท้าหรือไหล่ทางในทางที่มีทางเท้าหรือไหล่ทาง การขายของในทางเดินรถ การขี่ จูงหรือไล่ต้อนสัตว์ไปบนทางในลักษณะที่เป็นการกีดขวางการจราจร เป็นต้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายจราจร

ประธาน วัฒนพานิชย์ กล่าวว่า การบังคับใช้กฎหมายโดยทั่วไป หมายถึง การนำกฎหมายมาบังคับใช้ เพื่อควบคุมความประพฤติของสมาชิก โดยการดำเนินการอย่างเป็นทางการ ต่อเนื่องและสัมพันธ์กันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมของรัฐ ได้แก่ การดำเนินการในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจในการรักษากฎหมายซึ่งหากมีการฝ่าฝืนจะต้องสืบสวนสอบสวนและจับกุมผู้กระทำผิดส่งต่อไปให้พนักงานอัยการทำหน้าที่ฟ้องร้องคดีศาลยุติธรรมจะทำหน้าที่พิจารณาและตัดสินคดีและมีพนักงานราชทัณฑ์ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุม คุมขัง ตามที่ศาลสั่งลงโทษโดยมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมาตรการอันเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายและระบบงานยุติธรรมของรัฐทั้งระบบสามารถอำนวยความสะดวกและตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาสังคม¹⁵

กฤษฎา จันทร์ศรี ได้อธิบายว่าจุดมุ่งหมายสำคัญของการบังคับใช้กฎหมายจราจร ก็เพื่อเป็นการข่มขวัญยับยั้งผู้ละเมิดหรือผู้ที่มีแนวโน้มที่จะละเมิดกฎหมาย หรือระเบียบเกี่ยวกับการจราจร ในขณะที่เดียวกันการบังคับใช้กฎหมายที่เหมาะสมมิใช่ เพื่อให้ผู้ละเมิดกฎหมายเกิดความเสียหายความคับข้องใจหรือความเกลียดชังผู้บังคับใช้กฎหมาย แต่ เพื่อให้ผู้ละเมิดกฎหมายได้เรียนรู้ที่จะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมละเมิดกฎหมายหรือลดพฤติกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนในการใช้รถใช้ถนนโดยไม่คำนึงถึงบุคคลอื่น¹⁶

¹⁵ สมศักดิ์ บุญถม. (2541). *ปัจจัยที่มีผลต่อการบังคับใช้กฎหมายจราจรของตำรวจจราจร*. น. 44.

¹⁶ กฤษฎา จันทร์ศรี. เล่มเดิม. น. 16.

วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ ได้สรุปถึงลักษณะของกฎหมายที่มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะดังต่อไปนี้¹⁷

1. กฎหมายนั้นต้องมีความชัดเจนและแน่นอนพอสมควร
2. ข้อความในกฎหมายนั้นจะต้องไม่ฝ่าฝืนธรรมชาติหรือหักหาญความรู้สึกรู้สึกของบุคคลที่ถูกบังคับมากเกินไป
3. กฎหมายนั้นต้องไม่ทำให้เสียประโยชน์แก่ผู้ถูกบังคับให้ปฏิบัติตามมากจนเกินไป
4. ต้องคำนึงถึงกระบวนการและองค์การในการบังคับใช้ตามกฎหมาย
5. จะต้องคำนึงบรรยากาศในสังคมที่เอื้ออำนวยในการเคารพกฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจัง

นอกจากนี้การที่จะทำให้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้นในการบังคับใช้จะต้องมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. ต้องมีขั้นตอนในการตรากฎหมายที่เป็นไปตามหลักเหตุผลและความเป็นธรรม
2. เมื่อกฎหมายกำหนดสิทธิหรือหน้าที่ขึ้นใหม่สิทธิหรือหน้าที่ต้องได้รับการโฆษณาเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง
3. เมื่อการประกาศใช้บังคับกฎหมายต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายด้วย
4. การใช้กฎหมายต้องเป็นไปอย่างถูกต้องตามนิติวิธี
5. การบริหารงานยุติธรรมต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์เบื้องต้นของการบังคับใช้กฎหมายจรรยาบรรณก็คือ การจูงใจไม่ให้มีการละเมิดกฎหมายจรรยาบรรณแรงจูงใจเช่นนี้ ประการหนึ่งก็คือ ด้านจิตวิทยา ได้แก่ความกลัวที่จะถูกเปรียบเทียบปรับ การจำคุก การถูกเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่การเสื่อมเสียศักดิ์ศรี ความอับอายเนื่องจากแรงกดดันทางสังคมแรงจูงใจอีกประการหนึ่งก็คือ การเป็นตัวอย่างที่ดี ได้แก่ การกระทำสิ่งที่ถูกต้องและการเป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่น โดยเฉพาะเยาวชนความเล็งต่อการเกิดอุบัติเหตุจรรยาบรรณเป็นแรงจูงใจอีกประการหนึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจควรจะใช้ทุกวิธีทุก ๑ วิธี เพื่อห้ามปรามบุคคลจากการละเมิดกฎหมายจรรยาบรรณ เป้าหมายแรก คือ การได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมายด้วยความเต็มใจ ประการต่อมาก็คือ การดำเนินการต่อผู้ที่ละเมิดกฎหมายไม่ว่าจะด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อด้วยวิธีการตามความเหมาะสม

¹⁷ วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์. (2535). *กฎหมายการแพทย์*. น. 423-424.

กองกำกับการตำรวจจราจร ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพการควบคุมบังคับให้สมาชิกในสังคมเคารพกฎหมายว่าเมืองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ¹⁸ คือ

1. มีการบัญญัติกฎหมายที่เหมาะสม
2. มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
3. มีการลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายอย่างเฉียบขาดและรวดเร็ว

วิธีที่จะทำให้ประชาชนช่วยกันรักษาประสิทธิภาพของกฎหมายนั้น มี 3 ประการ¹⁹ คือ

1. ประชาชนต้องทราบเกี่ยวกับกฎหมาย ตามหลักกฎหมายแล้วถือว่าประชาชนต้องรู้กฎหมาย ผู้ใดจะกระทำผิดโดยอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้ แต่ในทางปฏิบัติแล้วโอกาสที่บุคคลจะรู้ว่ามีกฎหมายอะไรบ้างนั้น มีน้อยมากปกติการเผยแพร่โฆษณากฎหมายที่ตราออกมาก็ใช้วิธีพิมพ์เผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งเป็นหนังสือของทางราชการ โดยกฎหมายทุกฉบับจะเขียนไว้เหมือนกันว่าให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป หรือพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดไปจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เป็นต้น

2. การฝึกให้ประชาชนมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย เนื่องจากประชาชนจะต้องเคารพกฎหมายข้อบังคับ เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสงบสุข เคารพในสิทธิของกันและกัน ดังนั้น ประชาชนควรได้รับการฝึกฝนให้มีระเบียบวินัย เคารพในสิทธิของผู้อื่นและให้ความร่วมมือกับทางบ้านเมืองที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ในเรื่องนี้ต้องเริ่มกระทำกันตั้งแต่เด็ก เช่น การข้ามถนนตรงทางม้าลาย หรือสะพานลอย ไม่ทิ้งเศษสิ่งของลงบนถนน เป็นต้น จนเกิดความเคยชินต่อการเคารพในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นและจะส่งผลสืบเนื่องไปถึงการตั้งใจปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องอื่น ๆ โดยเคร่งครัดและอัตโนมัติ

3. มีการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายอย่างเฉียบขาดและรวดเร็ว มาตรการนี้เมื่อเจ้าพนักงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีอำนาจหน้าที่จับกุมผู้กระทำผิด เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ก็จะต้องทำการจับกุมผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัดและโดยทันที เมื่อจับกุมสอบสวนแล้วก็ใช้ดุลพินิจพิจารณาว่า ควรลงโทษผู้กระทำผิดสถานใด หากเป็นความผิดครั้งแรกในข้อหาความผิดที่ไม่ร้ายแรงก็เปรียบเทียบปรับในอัตราที่สมควร แต่หากเป็นความผิดที่อาจเกิดอันตรายแก่ชีวิต หรือทรัพย์สินแล้วก็ต้องพิจารณาเปรียบเทียบปรับในอัตราที่หนัก เพื่อให้เข็ดหลาบและจะไม่กระทำผิดซ้ำอีก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุจราจรจะต้องรีบดำเนินการให้ครบทุกประการหากจะเลือกปฏิบัติเพียงประการใดประการหนึ่งก็หาบรรลุผลสำเร็จในระยะยาวได้ไม่

¹⁸ กองบังคับการตำรวจจราจร กองบัญชาการตำรวจนครบาล. (2542). *คู่มือปฏิบัติงานตำรวจจราจร*. น. 199-200.

¹⁹ นนท์ นุ่มบุญนำ. เล่มเดิม. น. 13.

การที่จะอำนวยความสะดวกให้กับสังคมได้อย่างเต็มที่ นอกจากจะต้องประกอบด้วยกฎหมายที่มีความถูกต้องชอบธรรมและเหมาะสมแล้ว การบังคับใช้กฎหมายผ่านกระบวนการยุติธรรมของรัฐ จะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับหลักความถูกต้องตามหลักนิติธรรมสามารถรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคม โดยการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย หากกระบวนการยุติธรรมไม่มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้แล้ว ความไม่น่าพา และการละเลยต่อกฎหมายจะเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น รัฐจึงต้องใช้หลักประกันสังคม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาดังกล่าว ทั้งนี้โดยการปรับปรุงตัวบทกฎหมาย ทั้งกฎหมายสารบัญญัติ และกฎหมายวิธีสบัญญัติ ตลอดจนเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น สำหรับการบังคับใช้กฎหมายจรรยาจรเป็นการดำเนินการของหน่วยงานรัฐ ในการรักษาความปลอดภัย และส่งเสริมความสะดวกในการใช้รถใช้ถนน ตลอดจนจับกุมผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายจรรยาจรมาลงโทษ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระยะ คือ การบังคับใช้กฎหมายในระยะก่อนการกระทำผิด และการบังคับใช้กฎหมายภายหลังการกระทำผิด

2.2.1 การบังคับใช้กฎหมายในระยะก่อนการกระทำผิด

การบังคับใช้กฎหมายในระยะก่อนการกระทำผิด หมายถึงการรักษาให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายในลักษณะการป้องกันการกระทำผิดหรือการฝ่าฝืนกฎหมาย โดยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามอำนาจและหน้าที่ กฎหมายกำหนดเอาไว้ ได้แก่ เจ้าพนักงานตำรวจ และเจ้าพนักงานอื่น ๆ ที่กฎหมายให้อำนาจการบังคับใช้กฎหมายจรรยาจรในระยะก่อนการกระทำผิดเป็นการดำเนินการรักษากฎหมาย โดยเจ้าพนักงานจรรยาจรและเจ้าหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจตรา ดูแล จัดและควบคุมการจรรยาจรสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้²⁰

1. ตรวจตรา ดูแล กวดขัน ให้เจ้าของหรือผู้ขับขี่ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจรรยาจร
2. อำนวยความสะดวกในการจรรยาจรและควบคุมระบบการจรรยาจรให้เคลื่อนไหลไปอย่างต่อเนื่อง
3. ออกประกาศ ข้อบังคับ ระเบียบการจรรยาจร เพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยในการจรรยาจร หรือดำเนินการอื่น ๆ ตามที่กฎหมายให้อำนาจ เช่น

3.1 การกำหนดให้พื้นที่ของเอกชนที่เปิดให้ประชาชนใช้เป็นทางพระราชบัญญัติจรรยาจรทางบกฯ (พระราชบัญญัติจรรยาจรทางบกฯ มาตรา 135)

²⁰ แหล่งเดิม. น. 16-17.

3.2 การห้ามรถ คนเดินเท้าเดินทาง ห้ามหยุดหรือจอดรถ ห้ามเลี้ยวกลับรถ หรือถอยหลัง หรือกำหนดให้รถเดินได้ทางเดียว ในทางสายใดหรือเฉพาะตอนใดชั่วคราวระยะเวลา ที่เห็นสมควรและจำเป็นเกี่ยวกับการจราจรเมื่อมีเหตุฉุกเฉินหรืออุบัติเหตุ ทำให้ไม่ปลอดภัยหรือไม่สะดวกในบริเวณนั้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยหรือความสะดวกในการจราจร (พระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ มาตรา 138)

3.3 การออกประกาศ ข้อบังคับ หรือระเบียบ เพื่อบังคับในทางสายใดหรือเฉพาะตอนใด เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและสะดวกในการจราจรตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ เช่น การกำหนดอัตราความเร็วของรถในทางภายในอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง (พระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ มาตรา 139 (6))

3.4 ตรวจ หรือทดสอบหรือสั่งให้ได้รับการตรวจ หรือทดสอบในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ได้รับอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถผู้ใด ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่นั้นมีสารอยู่ในร่างกายอันเกิดจากการเสพสุราหรือของเมาอย่างอื่น ๆ หรือยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (พระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ มาตรา 102 ทวิ)

2.2.2 การบังคับใช้กฎหมายภายหลังการกระทำความผิด

1. ชั้นพนักงานสอบสวน

เมื่อมีการกระทำความผิด เจ้าพนักงานจราจร พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายให้อำนาจจับกุมตัวผู้กระทำความผิดส่งพนักงานสอบสวน จากนั้นพนักงานสอบสวนดำเนินการรับแจ้งเหตุและสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเป็นสำนวนคดี เมื่อพนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จแล้วก็จะสรุปสำนวนการสอบสวน มีความเห็นคดีได้ 3 ทาง ดังนี้

1.1 เห็นควรงดการสอบสวน กรณีไม่มีผู้ต้องหา

1.2 เห็นควรสั่งฟ้องส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ เพื่อดำเนินการต่อไป

1.3 เห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการต่อไปส่วนตัวผู้ต้องหา หากอยู่ในความควบคุมของพนักงานสอบสวนจะปล่อยตัวไป หากอยู่ในความควบคุมของศาล ให้ยื่นคำร้องขอปล่อยตัวผู้ต้องหาต่อศาล

2. ชั้นพนักงานอัยการ

เมื่อเรื่องส่งมาถึงชั้นพนักงานอัยการพนักงานอัยการจะพิจารณาและมีความเห็นคดีไว้

3 ทาง ดังนี้

2.1 งดการสอบสวนกรณีไม่มีผู้ต้องหา

2.2 มีความเห็นสั่งฟ้อง ก็จะนำผู้ต้องหา (ที่อยู่ในความควบคุมหรือประกันตัวไป) ยื่นฟ้องต่อศาลเมื่อศาลรับฟ้องก็จะให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ควบคุมไว้ตามอำนาจศาล

2.3 มีความเห็นสั่งไม่ฟ้องจะยื่นคำร้องต่อศาลขอลปล่อยตัวผู้ต้องหากรณีที่ถูกควบคุมอยู่ ถ้าผู้ต้องหาประกันตัวก็จะปล่อยตัวและคืนหลักทรัพย์ในการประกันตัวชั้นพนักงานอัยการ ให้กับนายประกัน

3. ชั้นศาล

3.1 ศาลอาญาจะพิพากษาคดีโดยแยกเป็น 2 กรณี คือ

1) ยกฟ้อง

2) พิพากษาลงโทษคู่ความมีสิทธิอุทธรณ์คำพิพากษาดังกล่าวตามที่กฎหมายกำหนดและจะนำคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์หากไม่สามารถอุทธรณ์ได้คดีก็จะเสร็จสิ้นตามคำพิพากษานั้น

3.2 ศาลอุทธรณ์จะพิพากษาคดีซึ่งแยกได้ 2 กรณี

1) ยกฟ้อง

2) พิพากษาลงโทษจำเลยคู่ความมีสิทธิฎีกาตามเงื่อนไขของกฎหมาย หากไม่มีการยื่นฎีกาหรือศาลฎีกาไม่รับคดีก็จะสิ้นสุดและบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์

3.3 ศาลฎีกาคำพิพากษาของศาลฎีกาถือเป็นที่สุดของกระบวนการยุติธรรม จะต้องมีการบังคับคดีตามคำพิพากษานั้น ๆ เว้นแต่จะมีพระบรมราชโองการลดโทษให้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญาและวิธีการ เพื่อความปลอดภัย

“โทษ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง ความไม่ดี ความชั่ว ความผิด ผลแห่งความผิดที่ต้องรับ

ฮาร์ท²¹ เป็น²² และฟลู²³ อธิบายว่าโทษทางอาญาจะต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ 5 ประการ

²¹ H.L.A.Hart. *Punishment and Responsibility*. London: Oxford University Press, 1982, pp. 4-5. อ้างถึงใน สหชน รัตนไพจิตร. (2527). *ความประสงค์ของการลงโทษอาญา: ศึกษาเฉพาะประเทศไทยสมัยใช้กฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญา*.

1. โทษจะต้องก่อให้เกิดความทุกข์หมายถึงผู้ได้รับโทษจะต้องได้รับความทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่ง อาจเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพทางร่างกายการได้รับความเจ็บปวดทรมาน (Pain) หรือการสูญเสียทรัพย์สินหรืออื่น ๆ

2. โทษจะต้องใช้ต่อผู้กระทำผิดกฎหมายหมายถึงผู้กระทำผิดกฎหมายเท่านั้นที่จะต้องถูกลงโทษจะนำบุคคลอื่นที่มีได้กระทำความผิดมารับโทษมิได้

3. โทษจะต้องมีขึ้นเมื่อมีการกระทำผิดกฎหมายหมายถึงต้องมีการกระทำผิดกฎหมายเสียก่อนจึงจะลงโทษได้หากไม่มีการกระทำผิดกฎหมายก็ลงโทษไม่ได้

4. โทษจะต้องเป็นวิธีการซึ่งคนใดคนหนึ่งนอกจากตัวผู้กระทำความผิดนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดนั้นหากผลร้ายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลนั้นเองไม่นับเป็นโทษทางอาญาตามนับนี้

5. โทษจะต้องเกิดจากผู้มีอำนาจที่จะกระทำให้เกิดผลร้ายนั้นขึ้นมาได้หมายถึงโทษนั้นต้องผ่านกระบวนการตามกฎหมายและผู้มีอำนาจตามกฎหมายจึงจะเป็นผู้ให้ผลร้ายได้

โยฮันส์แอนเดอนีส อธิบายว่าโทษอาญาจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ²⁴ คือ

1. โทษเป็นผลร้ายที่รัฐนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดผลร้ายที่จะถือว่าเป็นโทษอาญาตามความหมายนี้จะต้องเป็นโทษที่รัฐซึ่งมีอำนาจนำมาใช้กับผู้กระทำความผิด

2. โทษต้องมีขึ้นเมื่อมีการกระทำผิดกฎหมายหากไม่มีการกระทำผิดกฎหมายแล้วได้รับผลร้ายไม่ถือว่าเป็นโทษอาญาตามความหมายนี้

3. โทษเป็นผลร้ายซึ่งต้องการตอบแทนให้ผู้กระทำความผิดรู้ว่าเป็นผลร้ายที่ได้รับจากรัฐโดยตรงจากการกระทำผิดไม่ใช่ผลร้ายที่เกิดขึ้นโดยอ้อม

²² S.I Benn. An Approach to the Punishment in Freedom and Responsibility ed by Herbert Morris. California: Stanform University Press, 1961, p. 5175. อ้างถึงใน สหชน รัตน์ไพจิตร. แหล่งเดิม.

²³ A. Flew. Definition of Punishment in Contemporary Punishment ed. By Rudolph J. Gerber and Patrick D.McAnany Notre Dame: University of Notre Dame Press, 1972, pp. 31-37 5. อ้างถึงใน สหชน รัตน์ไพจิตร. แหล่งเดิม.

²⁴ Johannes Andenaes The General Part of the Criminal Law of Norway. London: Sweet & Maxwell Limited, 1965, pp. 8-11. อ้างถึงใน สหชน รัตน์ไพจิตร. แหล่งเดิม.น. 6-7.

รอสเห็นว่าโทษอาญาเป็น “การตอบสนองของสังคม” ซึ่งมีลักษณะสำคัญ คือ²⁵

1. จะต้องเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำผิดตามกฎหมาย
2. จะต้องถูกกำหนดขึ้นและใช้โดยผู้มีอำนาจเท่านั้น
3. จะต้องเป็นผลร้ายต่อผู้กระทำผิด
4. จะต้องเป็นผลร้ายที่แสดงถึงการตำหนิผู้กระทำผิดว่าผู้นั้นได้กระทำการที่ไม่สมควร หากผลร้ายนั้นไม่ต้องการการตำหนิก็ไม่ถือเป็นโทษตามความหมายนี้

สำหรับประมวลกฎหมายอาญาของไทย ได้กล่าวถึงเรื่องการลงโทษไว้ในมาตรา 2 ว่าบุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการ อันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ส่วนโทษที่จะลงนั้นจะเป็น โทษประเภทใดก็ย่อมแล้วแต่ความผิด และพฤติการณ์ในการกระทำความผิด เช่น โทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ เป็นต้น

ลักษณะทั่วไปที่จะใช้บังคับในเรื่องโทษ มีลักษณะสำคัญอยู่ 3 ประการ²⁶ คือ

1. โทษต้องเป็นไปตามกฎหมาย

การลงโทษบุคคลใด จะต้องมิกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นมีโทษและโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นจะต้องมีวิธีการและจำนวนโทษซึ่งเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด หลักนี้เป็นหลักประกัน สิทธิเสรีภาพของประชาชนอันมาจากภาษิตในภาษาละตินที่ว่า “Nulla Poena Sine Lege” หรือที่แปลเป็นภาษาไทยว่า “ไม่มีโทษ ถ้าไม่มีกฎหมาย” ซึ่งหลักนี้มีบัญญัติรับรองไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2 วรรคแรก ที่ว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการ อันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่ บัญญัติไว้ในกฎหมาย”

2. โทษต้องเป็นไปโดยเสมอภาค

การลงโทษบุคคลผู้กระทำผิดในฐานะใดฐานหนึ่งจะต้องกระทำโดยไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ว่าผู้นั้นจะมีความแตกต่างกันในฐานะ สภาพแวดล้อมหรือปัจจัยอื่น เมื่อกระทำผิดฐานเดียวกัน จะต้องได้รับโทษในลักษณะเดียวกัน อย่างไรก็ตามโทษต้องเป็นไปโดยเสมอภาคนี้ไม่จำเป็นต้องถึงขนาดที่ว่าทุกคนที่กระทำผิดฐานเดียวกันต้องได้รับโทษจำนวนเท่ากัน เพราะเป็นดุลพินิจของศาลที่จะกำหนดโดยคำนึงถึงพฤติการณ์หรือความร้ายแรงแห่งความผิดเป็นรายคดีไป

²⁵ ALF ROSS On Guilt, Responsibility and Punishment London: Steven & Sons Limited, 1975, p. 36. อ้างถึงใน สหชน รัตนไพจิตร. แหล่งเดิม. น. 7-8.

²⁶ จิตติ ดิงศภัทท์. (2525). *กฎหมายอาญาภาค 1*. น. 882.

3. โทษเป็นเรื่องเฉพาะตัว

โทษนั้นเป็นเรื่องที่จะกระทำต่อตัวผู้กระทำผิดโดยตรงเท่านั้น จะไม่มีการตกทอดไปยังทายาทดังเช่น สิทธิและหน้าที่อันเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายมรดก ดังนี้เมื่อผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตาย โทษจึงเป็นอันระงับไปตามประมวลกฎหมายอาญา

อย่างไรก็ตามในบทบัญญัติที่เกี่ยวกับความผิดตามกฎหมายพิเศษบางประเภทกำหนดให้บุคคลบางจำพวกที่มีฐานะเกี่ยวพันกับผู้กระทำผิดจะต้องรับผิดทางอาญาอันเกิดจากการกระทำของบุคคลนั้น เช่น เจ้าของพาหนะตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 19 และ 21 ในการตรวจและพิจารณาว่าคนต่างด้าวผู้ใดต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรหรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นไปพักอาศัยอยู่ ณ ที่ที่เห็นสมควร โดยให้คำรับรองว่าจะมาพบพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อรับทราบคำสั่งตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดก็ได้หรือถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรจะเรียกประกันหรือเรียกทั้งประกันและหลักประกันก็ได้ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะกักตัวผู้นั้นไว้ ณ สถานที่ใดตามที่เห็นเหมาะสม เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้โดยค่าใช้จ่ายในการกักตัวคนต่างด้าวให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งการกำหนดโทษเหล่านี้ เพื่อให้เจ้าของพาหนะเหล่านั้นมีความระมัดระวังมิให้พาคนต่างด้าวที่มีลักษณะต้องห้ามเข้ามาในราชอาณาจักร และการกำหนดโทษในลักษณะนี้เป็นนโยบาย เพื่อประโยชน์สาธารณะ

2.3.1 วิวัฒนาการของแนวคิดการลงโทษ

ในสมัยดั้งเดิมชีวิตมนุษย์จะมีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ไม่มีความคิดเรื่องระบบกฎหมาย แต่จะมีศีลธรรม (Moral) หรือบทบังคับทางศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตหากมีการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือระเบียบของสังคมจะมีการเรียกร้องความยุติธรรมตามธรรมชาติในลักษณะตาต่อตา ฟันต่อฟัน (an eye for an eye, a tooth for a tooth)²⁷ อำนาจในการลงโทษผู้กระทำผิด โดยผ่านกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีพัฒนาการมาจากอำนาจของบิดาที่มีต่อบุตรซึ่งเป็นอำนาจที่กว้างขวางและไม่มีข้อจำกัดการใช้ดุลพินิจ ขึ้นอยู่กับความพอใจของบิดาและไม่อาจอุทธรณ์ได้แย้งได้ต่อมาเมื่อสังคมครอบครัวขยายตัวเป็นเผ่า (Tribe) อำนาจในการดูแลสมาชิกตกแก่หัวหน้าเผ่า อำนาจของหัวหน้าเผ่าเกิดจากการผสมผสานระหว่างอำนาจปกครองของบิดาต่อบุตรกับอำนาจของญาติ ซึ่งเป็นความเชื่อของมนุษย์สมัยโบราณว่าญาติมีอำนาจบันดาลให้เกิดสิ่งลึกลับต่าง ๆ หัวหน้าเผ่าจึงเป็นผู้บังคับให้สมาชิกประพฤติตนมิให้ละเมิดต่อญาติ ในสมัยยุคกลางสังคมได้รับอิทธิพลของคริสต์ศาสนาคือความเชื่อที่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างกำหนดโดยพระเจ้า (God) มีอิทธิพลต่อแนวคิด

²⁷ อุทิศ สุภาพ. (2544). การนำปรัชญาอาชญาวิทยามาใช้ในการกำหนดโทษของศาลไทย: ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ร้ายและผู้กระทำผิดโดยพลั้งพลาด. น. 38.

ในการลงโทษ กล่าวคือ พระเจ้าเป็นผู้กำหนดกฎหมาย หรือแบบแผนความประพฤติถ้าผู้ใดฝ่าฝืน จะถือว่าเป็นบาปและจะต้องได้รับโทษ เพื่อไถ่บาป ดังนั้นการบัญญัติกฎหมายและการลงโทษ จึงกระทำโดยพระเจ้าโดยผ่านตัวแทนของพระองค์ซึ่งได้แก่บาทหลวงหรือกษัตริย์ ดังนั้นอำนาจของกษัตริย์ในการลงโทษเป็นอำนาจที่มาจากความเชื่อในเรื่องอำนาจของพระเจ้า เมื่อสังคมเข้าสู่ยุคฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมความเชื่อ เรื่องอำนาจของพระเจ้าเริ่มเสื่อมลงแนวความคิดเรื่องอำนาจรัฐมาจากพระเจ้าเปลี่ยนมาเป็นอำนาจมาจากประชาชนทุกคนและประชาชนใช้อำนาจผ่านตัวแทนของตนการลงโทษโดยรัฐเป็นส่วนหนึ่งของการใช้อำนาจธิปไตย ซึ่งมาจากปวงชนโดยรัฐจะต้องกระทำ เพื่อให้เกิดความสงบสุขในบ้านเมืองความชอบธรรมของรัฐในการลงโทษบุคคล ที่เรียกว่า State Punishment จึงเกิดจากความยินยอมของประชาชนทั่วไป ที่มอบหมายอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยให้กับรัฐตามหลักสัญญาประชาคม (Social Contract) โดยถือว่าบุคคลที่ฝ่าฝืนกฎหมายเป็นการฝ่าฝืนความเห็นร่วมของคนส่วนใหญ่ในสังคม²⁸ ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 มีการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายอาญาซึ่งเกี่ยวข้องกับเนื้อหาต่าง ๆ ได้แก่สังคมวิทยากฎหมาย (Sociology) สาเหตุของอาชญากรรม (Criminal Etiology) และทัณฑวิทยา (Penology) สังคมวิทยาถูกนำมาใช้ในการศึกษาวิวัฒนาการของกฎหมายอาญากระบวนการสร้างกฎหมายปฏิกิริยาของสังคมที่มีต่ออาชญากรรมและผู้กระทำผิดและการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งเกี่ยวข้องกับการศึกษาในปัจจุบันอื่น ๆ อีก เช่น ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความแตกต่างในการพิพากษาคดีและการลงโทษผู้กระทำผิด เป็นต้น สำหรับสาเหตุของอาชญากรรมเป็นการศึกษาวิเคราะห์มูลเหตุของอาชญากรรม โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ส่วนทัณฑวิทยาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรมในสังคม โดยเน้นวิธีการหรือมาตรการที่สังคมใช้ในการควบคุมอาชญากรรมและอาชญากร ตลอดจนให้ความสนใจในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งในด้านการลงโทษและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดตามคำพิพากษาของศาล นอกจากนี้ยังให้ความสนใจในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในขั้นตอนอื่น ๆ ของกระบวนการยุติธรรม เช่น การสอบสวนการพิจารณาคดี เป็นต้น²⁹

2.3.2 สำนักความคิดทางอาชญวิทยา

เมื่อมีการศึกษาในเรื่องการปรับปรุงและปฏิรูประบบการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมในสังคมอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องทำให้เกิดการรวมตัวจัดตั้งเป็นกลุ่มหรือสำนักแนวคิด (School of Thought) ซึ่งสำนักแนวคิดทางอาชญวิทยาที่สำคัญแบ่งเป็น 4 สำนักคือ สำนักคลาสสิก (Classical School) สำนักนีโอคลาสสิก (Neo-Classical School) สำนักโพซิทีฟ (Positive School) และสำนักป้องกันสังคม (Social Defense School) ซึ่งพอสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

²⁸ ณรงค์ ใจหาญ ก (2537). *กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย*. น. 19-20.

²⁹ อุทิศ สุภาพ. เล่มเดิม. น. 39-40.

2.3.2.1 สำนักคลาสสิก

สมัยก่อนหากพูดถึงวิชาอาชญาวิทยา (Criminology) จะหมายถึงแต่กฎหมายอาญาเท่านั้นซึ่งรวมทั้งทัณฑวิทยาหรือนโยบายในการลงทัณฑ์ด้วยและไม่มีการแบ่งแยกเป็นสาขาอย่างทุกวันนี้พวกอิตาเลียนเป็นพวกแรกที่ไหวตัวและคิดค้นวิชาอาชญาวิทยาเมื่อประมาณ 200 ปีเศษมานี้ โดยสมัยนั้นมีนักปรัชญาหลายท่านต่างมีความคิดเห็นตามอุดมคติของตนความคิดเหล่านี้เมื่อรวบรวมกันเข้าจึงเป็น School of Thought แต่ก็ยังไม่ได้มีใครเป็นตัวตั้งตัวตี ต่อมาจนปลายศตวรรษที่ 18 ติดต่อมาจนถึงปลายศตวรรษที่ 19 จึงมีการรวบรวมความคิดเห็นของบรรดาปราชญ์เหล่านี้เป็นปีกแผ่นซึ่งเป็นพื้นฐานของวิชาอาชญาวิทยาโดยเรียกว่าสำนักคลาสสิก (Classical School) บุคคลสำคัญของสำนักความคิดนี้คือ นักกฎหมายชาวอิตาลีชื่อซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) เมื่อปีค.ศ. 1764 เบ็คคาเรียได้เขียนหนังสือชื่อ “Essay on Crimes and Punishments” หรือ “เรียงความเกี่ยวกับอาชญากรรมและการลงโทษ” หนังสือดังกล่าวได้รับความนิยมมาก และถือเป็นการก่อหวอดครั้งแรกของสำนักลัทธิแบบใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นด้วยความนึกคิดตามความรู้สึกของมนุษยธรรมสมัยใหม่นอกจากเบ็คคาเรียจะวางรากฐานทฤษฎีใหม่ แล้วยังได้นำหลักวิชาเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองสมัยใหม่ในยุคนั้นมาใช้อีกด้วย สาเหตุที่เบ็คคาเรียเขียนหนังสือดังกล่าวด้วยสาเหตุ 2 ประการ³⁰

1. เพื่อเป็นการคัดค้านอำนาจของผู้พิพากษาซึ่งตัดสินตามอำเภอใจและใช้อำนาจในทางที่ผิดโดยใช้หลักทางศาสนาเข้ามาพิพากษาลงโทษในสมัยนั้น พระทาสศาสนาคาทอลิกเป็นผู้พิพากษาหากการกระทำผิดเกี่ยวกับศาสนาแล้ว ผู้กระทำผิดมักถูกลงโทษหนัก ซึ่งตามความเห็นของเบ็คคาเรียเห็นว่าไม่เป็นธรรมเพราะตัดสินตามทฤษฎีหรืออารมณ์ของผู้พิพากษา

2. เนื่องจากอิทธิพลของปรัชญาของรุสโซ (Rousseau) อันว่าด้วยสัญญาประชาคมซึ่งกำลังแพร่หลายในยุโรปในขณะนั้น จึงทำให้ความคิดเห็นของประชาชนผันแปรไปวัตถุประสงค์เดิมของนักอาชญาวิทยาในสำนักคลาสสิก จึงเป็นการหาทางจำกัดอำนาจตุลาการ เพื่อไม่ให้การใช้อำนาจลงทัณฑ์ตามทฤษฎี หรือทางปฏิบัติตามแบบเก่าให้คลายความร้ายแรงลง เพราะวิธีแบบเดิมเปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาศาลาการ ใช้ความพยายามส่วนตัวต่อศัตรูของตนได้โดยมีการกำหนดโทษอย่างต่ำไว้เท่านั้นจึงเป็นช่องทางให้ผู้พิพากษาลงโทษอย่างสูง เท่าใดก็ได้โดยอ้างเอาความร้ายแรงหรือความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดเป็นข้ออ้างในเรื่องความหนักเบาแห่งโทษ³¹

หลักปรัชญาสำคัญของเบ็คคาเรียคือ แนวคิดในเรื่องเจตจำนงเสรี (Free Will) ซึ่งเจตจำนงเสรีดังกล่าวเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ กล่าวคือ มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลในการ

³⁰ ไชยเจริญ สันติศิริ. (2506). คำอธิบายอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. น. 45-46.

³¹ แหล่งเดิม. น. 47.

มุ่งแสวงหา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์สูงสุดทางด้านวัตถุและในการตัดสินใจเลือกกระทำการ หรืองดเว้นกระทำการใด ๆ มนุษย์จะพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างมีเหตุมีผล เพื่อพิจารณา และคำนวณถึงผลประโยชน์หรือผลเสียที่จะได้รับจากการกระทำนั้น ๆ แล้วหลังจากนั้นจึงเลือก พฤติกรรมนั้นเมื่อได้ประโยชน์สูงสุดหรืองดเว้นพฤติกรรมนั้นเมื่อจะต้องเสียประโยชน์ไป เบ็คคาเรียเชื่อว่าหากจะป้องกันไม่ให้มนุษย์กระทำผิดกฎหมายบทลงโทษของกฎหมายต้องมีความรุนแรงได้สัดส่วนกับความผิดและแน่นอนรวดเร็วรวมทั้งลงโทษให้เหมาะสมด้วย เพื่อให้ มนุษย์เชื่อหรือมองเห็นว่าผลเสียที่จะได้รับจากการกระทำผิดมีมากกว่าผลประโยชน์ในที่สุด จะส่งผลให้มนุษย์เลือกที่จะงดเว้นไม่กระทำความผิด³²

นอกจากนี้เบ็คคาเรียยังมีหลักปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับหลักการของวิชาอาชญาวิทยาและ กระบวนการยุติธรรม 10 ประการ³³

1. สัญญาประชาคมและความจำเป็นในการลงโทษ (On the contractual society and the need for punishments) สัญญาประชาคมเป็นสัญญาที่มนุษย์ในสังคมได้ร่วมกันก่อตั้งขึ้นมา โดยวิธีการทำสัญญาผูกมัดร่วมกันของมนุษย์ที่มีเหตุผลและเสรีภาพ ซึ่งได้เห็นพ้องต้องกัน สละเสรีภาพบางส่วนเท่าที่จำเป็น เพื่อประโยชน์สุขร่วมกันและ เพื่อให้รัฐสามารถรักษาสังคมให้อยู่ รอดปลอดภัยต่อไปได้ ดังนั้นสัญญาประชาคมจึงเป็นสัญญาที่ผูกมัดซึ่งทำให้นุคคลต้องรับผิดชอบ ต่อสังคมและตัวเองกฎหมายจึงเป็นสถานะเงื่อนไขที่สำคัญของสัญญาประชาคม โดยมีหลักการ พื้นฐานที่ควรจะต้องนำมาใช้ในการบัญญัติกฎหมายก็คือ หลักประโยชน์สูงสุดสำหรับปวงชน จำนวนมากที่สุดหากมีผู้กระทำผิดหรือเอาเปรียบผู้อื่น โดยละเมิดกฎหมายที่ตนเองและ ผู้อื่นสนับสนุน ซึ่งเป็นการทำให้เสียคุณภาพทางสังคมแล้วจำเป็นต้องมีการลงโทษผู้กระทำผิด เพื่อปกป้องเสรีภาพที่ประชาชนในสังคมได้เสียสละและให้รอดพ้นจากการถูกแย่งชิงไปโดยบุคคล อื่นรวมทั้งให้คุณภาพที่เสียไปกลับคืนมาด้วย

2. หน้าที่ของรัฐสภา (On the function of legislatures) รัฐสภาเท่านั้นควรจะเป็นผู้มี หน้าที่ออกกฎหมาย เนื่องจากเป็นตัวแทนของประชาชนในสังคมและบทกำหนดโทษควรกำหนด โทษไว้ในกฎหมาย เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้พิพากษาใช้อำนาจโดยไม่มีขอบเขตจำกัด ดังนั้นกฎหมายควรต้องมีลักษณะดังนี้ คือ อัตราโทษของการกระทำความผิดต้องบัญญัติไว้ใน กฎหมายการกระทำใดจะเป็นความผิดต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้ดังหลักที่ว่า “ไม่มีความผิดหากไม่มี กฎหมาย (nullum crimen sine lege)” และกฎหมายต้องเปิดเผยแก่สาธารณะชนทั่วไปมีความชัดเจน

³² อุทิศ สุภาพ. เล่มเดิม. น. 41

³³ แหล่งเดิม. น. 41-44.

ไม่คลุมเครือและเข้าใจง่ายด้วย เพื่อไม่ให้เป็นประโยชน์ในการตีความของบุคคลบางกลุ่มที่มีอำนาจได้และกฎหมายจะต้องไม่เอื้อประโยชน์ให้เฉพาะแก่ชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคมเท่านั้น

3. หน้าที่ของผู้พิพากษา (On the function of judges) ศาลไม่มีหน้าที่ตีความตัวบทกฎหมายเนื่องจากผู้พิพากษาไม่ได้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติผู้พิพากษาไม่สามารถที่จะขยายการลงโทษเกินไปกว่าที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ควรจะทำหน้าที่เฉพาะการอ้างเหตุผลที่สมบูรณ์ในการบังคับใช้กฎหมายการพิจารณาพิพากษาคดีจะต้องมีข้อบังคับกำหนดไว้หากไม่มีข้อบังคับสำหรับผู้พิพากษาแล้วอาจจะเกิดความไม่แน่นอนในการพิจารณาคดีในที่สุดอำนาจของผู้พิพากษาก็จะตกเป็นเครื่องมือของชนชั้นปกครอง เพื่อใช้ในการรักษาอำนาจปกครองไว้

4. ความร้ายแรงของอาชญากรรม (On the seriousness of crimes) เบ็คคาเรียเห็นว่าความรุนแรงของอาชญากรรมนั้นจะต้องพิจารณาจากองค์ประกอบเกี่ยวกับภัยอันตรายที่ก่อให้เกิดขึ้นแก่สังคมเป็นสำคัญโดยถือว่าอันตรายที่เกิดขึ้นเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดอาชญากรรมในสังคมได้ ดังนั้น เมื่อมีอาชญากรรมที่ทำให้สังคมเกิดภัยอันตรายเบ็คคาเรียได้วางหลักเกณฑ์อันเป็นปรัชญาในการลงโทษผู้กระทำผิดไว้ว่ามนุษย์ทุกคนควรเท่าเทียมกันในทัศนะของกฎหมายจึงต้องมีการดำเนินคดีกับบุคคลนั้น ๆ ทุกคนไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นใครหรือจะมีตำแหน่งหน้าที่ใดหรือเป็นชนชั้นใดในสังคมก็ตามเนื่องจากบุคคลทุกคนมีเจตจำนงอิสระ (Free Will) และการที่จะกระทำอะไรลงไปแล้วโดยทั่วไปจะต้องมีเจตนาอันแน่วแน่ เพื่อมุ่งให้เกิดผลอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้น ดังนั้นจึงควรต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนและสำหรับในการที่จะลงโทษผู้กระทำผิดนั้นควรพิจารณาโทษให้เหมาะสมกับความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำลงไปเท่านั้น (Equal Punishment for the Same Crime) อีกทั้งต้องยกเลิกการอภัยโทษ (Pardon) ด้วย

5. การป้องกันอาชญากรรม (On preventing crimes) การป้องกันอาชญากรรมเป็นวัตถุประสงค์หลักของการออกกฎหมายเพราะการป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นย่อมดีกว่าการลงโทษเมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นแล้ว

6. วัตถุประสงค์ของการลงโทษ (On punishments) วัตถุประสงค์ของการลงโทษที่สำคัญมีไว้เพื่อการป้องปรามผู้กระทำผิดไม่ให้กระทำผิดซ้ำอีก และป้องกันบุคคลอื่นไม่ให้เอาเยี่ยงอย่างในการประกอบอาชญากรรมด้วย ซึ่งการลงโทษนั้นควรก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมอันเป็นสิ่งพึงปรารถนา นอกจากนี้ยังเห็นว่าวัตถุประสงค์การลงโทษยังมี เพื่อทดแทนความผิดอีกด้วยเนื่องจากมนุษย์มีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ที่จะเลือกกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ ดังนั้นเมื่อผู้ใดเลือกกระทำผิดจึงควรลงโทษบุคคลที่เลือกกระทำผิดนั้น เพื่อชดเชยความยุติธรรมที่เสียไปให้กลับคืนมา

7. สัดส่วนของการลงโทษ (On Proportionate Punishments) สัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างการลงโทษและอาชญากรรมนั้น ควรต้องมีการกำหนดโทษให้ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดหรืออาชญากรรมที่เกิดขึ้น เนื่องจากความต้องการของสังคม คือ การป้องกันไม่ให้มีการประกอบอาชญากรรมและความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นการป้องกันไม่ให้บุคคลกระทำความผิดต้องมีบทกำหนดโทษที่มีความรุนแรงเป็นสัดส่วนมากกว่าสิ่งช่วยหรือจูงใจให้บุคคลกระทำความผิด

8. ความรุนแรงในการลงโทษ (On the severity of Punishments) เบ็คคาเรียได้กล่าวต่อต้านและคัดค้านการลงโทษที่รุนแรง โหดร้ายป่าเถื่อนแม้ว่าความรุนแรงของการลงโทษจะช่วยป้องกันให้บุคคลกระทำความผิดกฎหมายได้ก็ตามแต่ความรุนแรงของการลงโทษต้องมีความเหมาะสม ไม่ใช่เป็นการทรมานหรือเป็นโทษที่โหดร้ายโดยเบ็คคาเรียได้แสดงความคิดเห็นในการต่อต้านการลงโทษประหารชีวิตเนื่องจากรัฐไม่มีสิทธิที่จะกระทำการดังกล่าวได้เพราะเป็นการลงโทษเกินกว่าที่สัญญาประชาคมกำหนดไว้ซึ่งไม่มีผู้ใดทำสัญญาโดยให้สิทธิผู้อื่นในการฆ่าตนเองได้และเห็นว่าการลงโทษที่จะทำให้บุคคลอื่นเกรงกลัวที่ดีที่สุด คือ ระยะเวลาในการรับโทษจำคุกเป็นเวลานาน เช่น การจำคุกตลอดชีวิตจะมีความรุนแรงและป้องกันอาชญากรรมได้ผลดีมากกว่าโทษประหารชีวิตเพราะการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดตลอดชีวิตจะทำให้บุคคลทั่วไปเห็นเป็นบทเรียนในการถูกตัดสิทธิเสรีภาพตลอดชีวิตได้ตลอดไป

9. ความรวดเร็วในการลงโทษ (On the Promptness of punishments) เบ็คคาเรียเห็นว่าการลงโทษควรจะต้องกระทำไปด้วยความรวดเร็ว และเป็นเวลาใกล้เคียงกับการกระทำความผิดและการควบคุมผู้ต้องหา ระหว่างรอการพิจารณาคดีควรจะต้องมีระยะเวลาสั้นที่สุดสำหรับการลงโทษรวดเร็วจะเป็นผลทำให้จำเลยไม่สูญเสียเสรีภาพก่อนศาลตัดสินมากไป และยังทำให้ผู้กระทำความผิดและบุคคลอื่น ๆ เห็นผลที่ได้รับในการกระทำความผิดตอบสนองอย่างรวดเร็วอันจะทำให้ไม่ลืมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์มากขึ้นส่งผลให้เกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีกต่อไป

10. ความแน่นอนในการลงโทษ (On the Certainty of Punishments) ความแน่นอนในการลงโทษหมายถึงเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจะต้องมีการจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีลงโทษให้ได้โดยทำให้ผู้กระทำความผิดและบุคคลทั่วไปมีความรู้สึกว่ามีโอกาสที่จะถูกดำเนินคดีลงโทษได้แน่นอนจะเป็นผลทำให้ผู้กระทำความผิดและผู้อื่นเกิดความเกรงกลัวในจิตใจไม่กล้ากระทำความผิดซึ่งเป็นวิธีการป้องกันอาชญากรรมที่ได้ผลอย่างมากอีกวิธีหนึ่ง

นอกจากนี้ยังมีบุคคลสำคัญในสำนักคลาสสิกอีกคนหนึ่งได้แก่เจอรามีเบนธัม (Jeremy Bentham) ชาวอังกฤษหลักปรัชญาของเบนธัมประกอบด้วยสิ่งสองประการ คือ ลัทธิประโยชน์นิยม (Utilitarian) และกฎหมายกับการลงโทษซึ่งมีรายละเอียดดังนี้³⁴

1. ลัทธิประโยชน์นิยม (Utilitarian)

เบนธัมเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ถูกควบคุมโดยหลักธรรมชาติ 2 ประการ คือ ความพอใจ (Pleasure) และความทุกข์ทรมาน (Pain) และจากการที่มนุษย์มีเหตุผล ดังนั้นก่อนที่จะมีพฤติกรรมใดมนุษย์จะคำนวณเปรียบเทียบระหว่างความพอใจที่จะได้รับกับความทุกข์ทรมานอันเป็นผลมาจากการกระทำนั้น สำหรับพฤติกรรมอาชญากรรมก็เช่นเดียวกันหากมนุษย์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าผลการกระทำจะทำให้ได้รับความพอใจมากกว่าความทุกข์ทรมานมนุษย์ก็จะเลือกประกอบอาชญากรรมสำหรับปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพอใจมีหลายประการด้วยกัน เช่น ความร่ำรวย ความชำนาญความเมตตากรุณาหรือความเคร่งครัดต่อศาสนา เป็นต้น ส่วนปัจจัยที่ก่อให้เกิดความทุกข์ประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ เช่น ความต้องการความผิหวางและความรู้สึกหิวหรือกระหาย เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าวการลงโทษผู้กระทำผิดแต่ละประเภทจะต้องก่อให้เกิดความเจ็บปวดทรมานให้มากกว่าความสุขความพอใจหรือผลประโยชน์อันพึงจะได้รับจากการกระทำผิดนั้น แต่การลงโทษผู้กระทำผิดให้ได้รับความทุกข์ทรมานนั้นจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นให้เพียงพอต่อการป้องกันในการทำความผิดซ้ำและมีให้ผู้อื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่างเท่านั้นกล่าวคือ การกำหนดโทษจะต้องให้เหมาะสมกับอาชญากรรม (Let the punishment fit the crime) โดยโทษจะต้องไม่เบาจนเกินไปและไม่หนักจนเกินไปเพราะถ้ากำหนดโทษหนักเกินความเหมาะสมแล้วก็จะก่อให้เกิดผลเสียตามมาได้ เช่น ทำให้ผู้เสียหายหรือเหยื่อได้รับผลร้ายจากการกระทำผิดมากขึ้นโดยผู้กระทำผิดอาจฆ่าเหยื่อ เพื่อปกปิดมิให้มีพยานรู้เห็น ซึ่งอาจจะทำให้หลุดรอดจากการลงโทษได้ เพราะการลงโทษหนักนั้น ศาลต้องมีพยานหลักฐานมั่นคงและชัดเจนหากมีพยานหลักฐานไม่เพียงพอศาลก็จะไม่ลงโทษ ซึ่งเป็นผลให้ผู้กระทำผิดพ้นจากการถูกลงโทษด้วยเหตุดังกล่าวเป็นจำนวนมาก เป็นต้น และถ้าหากลงโทษเบาเกินไปก็จะทำให้เกิดผลเสียต่อการบังคับใช้กฎหมายคือย่ำยีประสิทธิภาพลง เช่น ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีผลต่อการข่มขู่ยับยั้ง เป็นต้น

2. กฎหมายและการลงโทษ (Law and Punishment)

หลักปรัชญาของเบนธัมเกี่ยวกับกฎหมายมีว่า กฎหมายมีไว้เพื่อสร้างและสนับสนุนความสุขของบุคคลในสังคม ดังนั้นกฎหมายที่ดีต้องสามารถป้องกันไม่ให้ความชั่วร้ายเกิดขึ้นในสังคม สำหรับหลักปรัชญาเกี่ยวกับการลงโทษเบนธัมได้นำเสนอว่าวัตถุประสงค์ของการลงโทษมี 4 ประการคือ

³⁴ แหล่งเดิม. น. 44-45.

- (1) เพื่อป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย
 - (2) หากไม่สามารถป้องกันการกระทำผิดได้ก็ เพื่อให้ผู้กระทำผิดไม่กระทำผิดในลักษณะร้ายแรงหรืออุกฉกรรจ์
 - (3) เพื่อป้องกันไม่ให้อาชญากรใช้กำลังประทุษร้ายเกินความจำเป็น
 - (4) เพื่อป้องกันอาชญากรรมในลักษณะที่ทำให้รัฐเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด
- เป็นแถมจึงได้เสนอให้ออกกฎหมายในลักษณะที่ทำให้บุคคลทั่วไปคิดว่าหากกระทำผิดแล้วจะได้รับความทุกข์ทรมานมากกว่าความพอใจและเป็นแถมก็มีความเชื่อว่าการลงโทษผู้กระทำผิดนั้น มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดบุคคลนั้นไปกระทำผิดกฎหมายเท่านั้น จึงไม่เห็นด้วยกับการลงโทษประหารชีวิตเช่นเดียวกับเบ็คคาเรีย นอกจากนี้เป็นแถมยังเสนอให้มีการปรับปรุงเรือนจำในแนวทางที่จะทำให้นักโทษได้รับสิทธิในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้นด้วย เช่น ให้มีการจำแนกผู้ต้องขังประเภทชายหญิงเด็กออกจากกันเป็นพวก ๆ ไปตามลักษณะของการกระทำผิดและแยกคุมขังมิให้ปะปนกันด้วยรวมทั้งให้ตระหนักถึงสุขภาพอนามัยของนักโทษและความปลอดภัยของเรือนจำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกอบรมฟื้นฟูจิตใจของผู้ต้องขังอีกด้วย

2.3.2.2 สำนักนิโคลาสติค

สำนักนี้เกิดขึ้นในราวต้นศตวรรษที่ 19 สืบเนื่องมาจากแนวความคิดของสำนักคลาสสิกที่มีการลงโทษกันอย่างเคร่งครัดเกินไป สำนักนิโคลาสติคจึงเกิดขึ้นมา เพื่อคัดค้านความคิดของสำนักคลาสสิกในประเด็นที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงและแนวทางปฏิบัติอันก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมขึ้นโดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการและเหตุผลของสำนักคลาสสิกเกี่ยวกับนิยามของอาชญากรรมและการลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดรวมทั้งการลงโทษ เพื่อป้องกันหรือข่มขู่ยับยั้งแต่เนื่องจากหลักปรัชญาตามแนวคิดของสำนักคลาสสิกเมื่อนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติแล้วพบว่ายังมีจุดอ่อนและข้อบกพร่องที่สมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขหลายประการ เช่น แนวความคิดของสำนักคลาสสิกมุ่งสนใจไปที่การประกอบอาชญากรรมหรือพฤติกรรมของอาชญากรซึ่งถือว่าบุคคลทุกคนมีเจตจำนงอิสระและการที่จะกระทำอะไรลงไปแล้ว จะต้องมีความตั้งใจแน่วแน่เหมือนกันหรือเท่าเทียมกันทุกคน โดยมองข้ามความแตกต่างระหว่างบุคคลและความแตกต่างเกี่ยวกับสภาพการณ์แห่งคดีหรือมูลเหตุจูงใจเนื่องจากบุคคลทุกคนในสังคมย่อมมีพื้นฐานการศึกษาฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจที่แตกต่างกันซึ่งสามารถแยกพิจารณาออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. บุคคลผู้มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์
2. เด็กเยาวชนและคนชรา
3. บุคคลวิกลจริตบุคคลปัญญาอ่อนและบุคคลไร้ความสามารถอื่น ๆ

ดังนั้นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยวิธีการที่เหมือนกันโดยเสมือนว่าเป็นบุคคลผู้มีสติปัญญาหรือมีความสามารถเหมือนกันทุกประการแล้ว ย่อมไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในทางปฏิบัติจึงควรมีการลดหย่อนผ่อนโทษให้แก่บุคคลบางประเภท คือ ผู้เยาว์คนวิกลจริตคนปัญญาอ่อนหรือบุคคลผู้ไร้ความสามารถอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ตามแนวคิดของสำนักคลาสสิกยังได้กำหนดโทษไว้ตายตัวทำให้จำเป็นต้องมีการกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำผิดครั้งแรกกับผู้กระทำผิดซ้ำให้ได้รับโทษเท่าเทียมกันซึ่งถือว่าเป็นการขัดต่อหลักการลงโทษ ทั้งนี้เพราะบุคคลผู้กระทำผิดครั้งแรกย่อมมีเหตุที่ควรปราณีอยู่หลายประการในขณะที่บุคคลผู้กระทำผิดซ้ำนั้นควรจะต้องได้รับการเพิ่มโทษ เพื่อให้หลายจำอีกด้วยและวิธีการลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดครั้งแรกกับผู้กระทำผิดซ้ำก็อาจแตกต่างกันได้แม้จะเป็นความผิดในฐานเดียวกันก็ตาม นักปรัชญาที่อยู่ในสำนักนีโอคลาสสิก เช่น รอซซี (Rossi) การ์ราวด (Garraud) และจอลี (Joly) เป็นต้น สำนักความคิดนี้พยายามหาแนวทาง เพื่อปรับปรุงหลักการที่เป็นข้อบกพร่องดังกล่าวให้มีความสอดคล้องกับสภาวะในโลกของความเป็นจริงและ เพื่อให้เกิดผลต่อการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น โดยมีแนวคิดว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดควรมีการนำสาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรมและเหตุอันควรปราณีลดหย่อนผ่อนโทษของผู้กระทำผิดมาประกอบการพิจารณาในการกำหนดโทษด้วย³⁵

หลักการสำคัญของสำนักนีโอคลาสสิกมี 4 ประการ³⁶ ดังนี้

1. เสนอให้มีการนำพฤติการณ์แห่งคดีมาใช้ เพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีด้วยอันมีผลทำให้กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลได้เริ่มหันมาให้ความสนใจต่อสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคมที่ผู้กระทำความผิดประสบอยู่ในการดำรงชีวิตประจำวัน

2. เสนอชี้้นำให้กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการนำประวัติภูมิหลังของผู้กระทำความผิดมาใช้ในการประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีโดยไม่จำกัดการพิจารณาเฉพาะพฤติการณ์ขณะประกอบอาชญากรรมเท่านั้น

3. เสนอให้กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลให้ยอมรับฟังคำให้การของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญการในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะคดีในบางสาขา เช่น สาขาแพทยศาสตร์สาขานิติเวชวิทยาและสาขาจิตเวช เป็นต้น โดยถือว่าผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญเหล่านี้

³⁵ แหล่งเดิม. น. 50.

³⁶ แหล่งเดิม. น. 50-51.

เป็นพยานบุคคลประเภทหนึ่งในการนำมาประกอบการพิจารณาคดีอันจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างถ่องแท้ยิ่งขึ้น

4. เสนอแนวทางปฏิบัติให้แก่กระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลได้หันมาให้ความสนใจกับกลุ่มบุคคลที่อาจมีความรับผิดชอบทางอาญาแตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป เช่น บุคคลวิกลจริตบุคคลปัญญาอ่อนและคนชราหรือบุคคลที่บกพร่องในเรื่องความรู้สึกผิดชอบและเจตนาในขณะที่ประกอบอาชญากรรม เป็นต้น เพราะบุคคลดังกล่าวไม่สามารถมีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ในการกระทำที่ทัดเทียมกับบุคคลทั่วไปได้ ดังนั้นกฎหมายจึงควรให้การปราณีโดยยกเว้นโทษหรือลดหย่อนผ่อนโทษให้เป็นกรณี ๆ ไปด้วยรวมทั้งศาลควรนำเหตุการณ์ลดหย่อนผ่อนโทษหรือเหตุยกเว้นโทษในกรณีต่าง ๆ ดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาในการลงโทษแก่บุคคลบางประเภทดังกล่าวแล้วแต่กรณีไปด้วย

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 ที่บัญญัติว่าบุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา นับได้ว่าเป็นการยอมรับเอาแนวคิดของสำนักคลาสสิกในเรื่องเจตจำนงอิสระมาใช้เป็นหลักในการกำหนดความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา ขณะเดียวกันก็นำเอาแนวคิดของสำนักนีโอคลาสสิกมาใช้ประกอบเป็นหลักเสริม เพื่อให้การกำหนดโทษมีความยืดหยุ่นขึ้นโดยนำหลักการที่สำนักนีโอคลาสสิกเสนอไว้มากำหนดเป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบหรือยกเว้นโทษหรือลดหย่อนผ่อนโทษแล้วแต่กรณี เช่น การยกเว้นโทษให้แก่การกระทำของเด็กอายุไม่เกิน 7 ปีหรือผู้กระทำผิดที่กระทำไปด้วยความจำเป็นหรือการลดหย่อนผ่อนโทษในกรณีผู้กระทำผิดโดยบันดาลโทสะ เป็นต้น

2.3.2.3 สำนักโปสิติฟ

ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นยุคที่วิทยาศาสตร์เฟื่องฟูและเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว นักวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ หันมาสนใจในการนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือวิธีการเรียนรู้แบบวิधिประจักษ์ (Empirical Method) มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาเพื่อหาสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรซึ่งมีความน่าเชื่อถือมากกว่าการคิดหาเหตุผลตามวิธีการทางตรรกวิทยาของสำนักคลาสสิกจุดเน้นในการศึกษาจึงได้เปลี่ยนมาอยู่ที่ “ตัวอาชญากร” ไม่ใช่ “อาชญากรรม” ตามแนวคิดของสำนักคลาสสิกก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ขึ้นเรียกว่าปรัชญาวิทยาศาสตร์ทางอาชญาวิทยาหรือปรัชญาอาชญาวิทยาวิทยาศาสตร์ (Criminological Positivism or Positive School of Criminology) ซึ่งจะศึกษาปัญหาอาชญากรรมโดยอาศัยเหตุนำมาซึ่งผล (Determinism) พยายามหักล้างปรัชญาอาชญาวิทยาดั้งเดิมโดยเชื่อว่าทุกปรากฏการณ์จะเกิดจากสาเหตุ ดังนั้นอาชญากรรมซึ่งเป็นปรากฏการณ์ของสังคมอย่างหนึ่งนั้นจะต้องมีสาเหตุเกิดจากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงเชื่อว่าการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมนั้นสามารถแก้ไขได้โดยหาทางป้องกันที่

ต้นเหตุมิใช่ข้อกฎหมาย เพื่อบังคับใช้และการลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว³⁷ คำว่า Positive School มาจากคำเดิมในภาษาอิตาเลียนว่า Scuola Positiva โดยมีแนวคิดว่าอาชญากรผู้กระทำผิดนั้นติดอยู่กับชะตากรรมของลักษณะการณ (Traits) ที่ได้รับตกทอดมาจากบรรพบุรุษ จึงได้ดำเนินชีวิตในทางอาชญากรรม เมื่อเป็นเช่นนี้เขาจึงไม่ควรจะต้องรับผิดชอบในบรรดาการกระทำของเขาสังคมต่างหากซึ่งต้องเป็นผู้ระแวงระวังภัยจากการกระทำของพวกเขาเหล่านี้เองหากจะลงโทษเขาเช่นบุคคลธรรมดาประเภทอื่น ๆ ก็ดูไร้เหตุผลที่จะไม่ชอบด้วยจริยปรัชญา (Unethical) อีกด้วย นอกจากนี้การประกอบอาชญากรรมนั้นเป็นเรื่องธรรมชาติ เช่นเดียวกันกับพายุน้ำท่วมหรือฟ้าผ่าเป็นหน้าที่ของสังคมจะต้องหาวิธีป้องกันแก้ไขเสียให้ตัวเองอาชญากรคนใดแก้ไขได้ สังคมก็ควรจะต้องหาทางแก้ไขถ้าแก้ไขไม่ได้ก็ควรจะได้จำกัดแยกเขตไว้ต่างหากหรือหาทางกำจัดให้พ้นไปจากสังคมเสียเลยโดยเด็ดขาด³⁸

บุคคลสำคัญที่ถือเป็นผู้บุกเบิกแนวคิดของสำนักโพซิทิฟ คือ ซีซาร์ ลอมโบโรโซ (Cesare Lombroso) แพทย์ชาวอิตาเลียนซึ่งได้รับขนานนามว่าเป็นบิดาแห่งอาชญาวิทยาสมัยใหม่โดย ลอมโบโรโซ ได้ทำการศึกษาความแตกต่างทางชีวภาพของกลุ่มทหารชาวอิตาลีและกลุ่มนักโทษในเรือนจำแล้วนำมาเปรียบเทียบกันพบว่าอาชญากรมีลักษณะทางชีวภาพ แตกต่างจากผู้ที่มีใจอาชญากร และมีความด้อยทางชีวภาพกว่าผู้ที่มีใจเป็นอาชญากรด้วย³⁹ นอกจาก ลอมโบโรโซ แล้วยังมีบุคคลอื่นที่มีความเห็นในด้านการบำบัดต่อผู้กระทำผิดมากกว่าเรื่องโทษทัณฑ์ได้แก่ ราฟาเอลกาโรฟาโล (Raffaele Garofalo) และ เอ็นริโกเฟอรรี่ (Enrico Ferri) จากการศึกษาโดยวิธีวิทยาศาสตร์พบว่า พฤติกรรมอาชญากรเกิดจากความผิดปกติเกี่ยวกับร่างกายของมนุษย์ที่มีมาแต่กำเนิด ดังนั้นอาชญากรจะมีลักษณะแตกต่างจากบุคคลธรรมดาทั่วไป กล่าวคือ เป็นบุคคลที่มีความผิดปกติทางชีวภาพ ภายภาพหรือมีสิ่งผิดปกติที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด (Atavism) แสดงให้เห็นว่าสิ่งผิดปกติเหล่านี้เป็นสาเหตุหรือกระตุ้นให้บุคคลประกอบอาชญากรรมขึ้นด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงเกิดความสงสัยว่า มนุษย์นั้นมีเจตจำนงอิสระตามแนวคิดของสำนักคลาสสิกจริงหรือไม่เพราะจะเห็นได้ว่าแม้จะลงโทษผู้กระทำผิดอย่างรุนแรงแล้วผู้กระทำผิดบางคนก็ยังกระทำความผิดซ้ำและรุนแรงอยู่อีกแต่ถ้าหากลงโทษให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำผิดแล้ว ผู้กระทำผิดนั้นจะไม่กระทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้นวัตถุประสงค์ในการลงโทษควรจะเปลี่ยนไป โดยใช้วิธีการลงโทษ เพื่อปรับปรุงแก้ไขไม่ให้

³⁷ แหล่งเดิม. น. 52-53.

³⁸ ไชยเจริญ สันติศิริ. เล่มเดิม. น. 50.

³⁹ อุทิศ สุภาพ. เล่มเดิม. น. 54.

ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำมากกว่า เพื่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษอื่น ๆ เช่น เพื่อทดแทนหรือ เพื่อป้องกัน⁴⁰

สำนักโพซิทิฟเชื่อในหลักการที่ว่า “เจตจำนงกำหนด” (Determinism) ซึ่งหมายถึงว่า พฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดโดยปัจจัยบางอย่าง ดังนั้นมนุษย์ผู้ประกอบอาชญากรรมก็เพราะได้ตกอยู่ในสภาพที่ถูกผลักดันให้กระทำโดยปฏิเสธแนวคิดเจตจำนงอิสระของสำนักคลาสสิกด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้วัตถุประสงค์ของการลงโทษเปลี่ยนไป กล่าวคือ ไม่เห็นด้วยกับการลงโทษเพื่อทดแทนและเพื่อข่มขู่ยับยั้ง เนื่องจากเหตุผลในการลงโทษดังกล่าวเป็นเหตุผลทางตรรกวิทยาไม่ใช่เหตุผลทางวิทยาศาสตร์โดยเสนอหลักการเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด (Treatment) ไว้ ซึ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมเป็นรายบุคคลไป เพื่อให้กลับตัวเป็นคนดีซึ่งก่อนจะทำการแก้ไขต้องมีการศึกษาหาสาเหตุของปัญหาเสียก่อน เมื่อพบสาเหตุแล้วจึงแก้ไขที่สาเหตุนั้น เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาให้ถูกต้อง ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้นับได้ว่าเป็นแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการลงโทษ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitative Theory) โดยเน้นว่าการกำหนดโทษจะต้องให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นการเฉพาะราย (Individualization) มิใช่ เพื่อให้เหมาะสมกับความผิดเพียงอย่างเดียว (Punishment fit the offender, not the crime)⁴¹

นักอาชญาวิทยาสำนักโพซิทิฟเสนอแนวคิดว่าอาชญากรรมควรนิยามตามความเป็นจริง ไม่ใช่ตามกฎหมายวัตถุประสงค์การลงโทษจึงมี เพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เป็นคนดี ควรยกเลิกนิยามอาชญากรรมตามกฎหมายและให้ใช้นิยามตามความเป็นจริงหรือนิยามทางชีววิทยา แทนสำหรับโทษไม่ควรกำหนดไว้แน่นอนตายตัวและควรลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลไปแนวคิดดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการปรับปรุงกฎหมายอาญาทั้งในยุโรปและอเมริกา กล่าวคือ ได้มีการปรับปรุงกฎหมายให้มีการบัญญัติโทษไว้ไม่ตายตัว (Indefinite sentencing) เพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจได้อย่างยืดหยุ่นและให้มีความเหมาะสมกับการแก้ไขปรับปรุงตัวผู้กระทำความผิดได้ดียิ่งขึ้น โดยให้ฝ่ายบริหารของเรือนจำปล่อยตัวผู้ต้องโทษได้เมื่อเห็นว่าผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องโทษนั้นสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวได้แล้วซึ่งถือว่าเป็นการริเริ่มในการศึกษาไปที่ตัวอาชญากร⁴²

อย่างไรก็ดีในการศึกษาเกี่ยวกับตัวอาชญากร เพื่อหาสาเหตุพฤติกรรมอาชญากรนั้น ได้เคยมีการศึกษาในหลายลักษณะ เช่น การศึกษาลักษณะบนใบหน้าที่ไม่พึงประสงค์จะมีส่วนสัมพันธ์กับพฤติกรรม เช่น คางเล็ก จมูกสั้น ตาเจ้าเล่ห์ การไม่มีหนวด ไม่มีเคราในเพศชาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการศึกษาโครงสร้างกะโหลกศีรษะ (Phrenology) อีกด้วยแต่การศึกษาดังกล่าว

⁴⁰ แหล่งเดิม. น. 54.

⁴¹ แหล่งเดิม. น. 54.

⁴² แหล่งเดิม. น. 55-56.

ไม่สามารถพัฒนาสู่ความเป็นศาสตร์ได้⁴³ โดยเฉพาะในเรื่องผู้ร้ายทางสายเลือดของลอมโบรโซได้ คลายความสนใจลงเพราะมีข้อกล่าวอ้างหรือหลักการบางประการที่สามารถพิสูจน์ไปในทางตรงข้ามหรือแสดงให้เห็นว่าน่าจะใช้โดยทั่ว ๆ ไปไม่ได้ก็เลยทำให้คลายความนิยมไปผู้ที่คัดค้านข้อนี้คือ Charles Goring กับ Baer แต่ในปัจจุบัน ได้มี E.A. Hooton ซึ่งเป็นนักมานุษยวิทยาชาวอเมริกันผู้หนึ่ง ได้รื้อฟื้นทฤษฎีของลอมโบรโซขึ้นมาใหม่ กำลังมีผู้สนใจอยู่เป็นอันมากจึงได้ชื่อว่า Neo-Lombrosian Theory⁴⁴

2.3.2.4 สำนักป้องกันสังคม

สำนักป้องกันสังคมเกิดขึ้นในประเทศทางภาคพื้นยุโรปราวคริสต์ศตวรรษที่ 20 มีนักอาชญาวิทยาส่วนใหญ่เป็นชาวยุโรปซึ่งมีบุคคลที่เป็นผู้นำสำคัญ เช่น ฟิลิปโป กรามาติคาและ มาร์คแอนเซล (Marc Ancel) เป็นต้น โดยพัฒนามาจากแนวคิดในรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1532 สมัยพระเจ้าจักรพรรดิชาร์ลที่ 5 และยังได้นำเอาแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาต่าง ๆ ที่สำคัญมาประยุกต์ใช้ร่วมกันด้วย เช่น การนำแนวคิดของสำนักคลาสสิกและสำนักโพซิทิพมาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติ ในการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นแนวความคิดใหม่เรียกว่าปรัชญาอาชญาวิทยาป้องกันสังคม หรือปรัชญาป้องกันสังคมทางอาชญาวิทยา (Social Defense School of Criminology) สำนักป้องกันสังคมมีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมและสาเหตุของอาชญากรรมคล้ายคลึงกับนักอาชญาวิทยาของสำนักโพซิทิพแต่มีแนวคิดในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแตกต่างไปจากนักอาชญาวิทยาของสำนักโพซิทิพในแง่ที่ว่าได้นำเอากฎหมายอาญาเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยอย่างไรก็ตามการนำกฎหมายอาญามาใช้ก็ยังมีหลักการแตกต่างไปจากแนวคิดของนักอาชญาวิทยาของสำนักคลาสสิก คือ มีหลักการเน้นวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่สำคัญ เพื่อคุ้มครองป้องกันสังคมจากอาชญากรรมโดยใช้วิธีการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดเป็นราย ๆ ไปรวมทั้งใช้วิธีการแก้ไขปรับปรุงและอบรมบ่มนิสัยผู้กระทำผิดให้เป็นคนดีมากกว่าใช้วิธีการลงโทษ เพื่อป้องกันหรือข่มขู่ยับยั้งตามแบบแนวคิดของสำนักคลาสสิก นอกจากนี้ก่อนที่จะดำเนินการใด ๆ กับผู้กระทำผิดควรจะได้มีการศึกษาตัวผู้กระทำผิดโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เสียก่อนเมื่อพบสาเหตุแล้วจึงแก้ไขให้ตรงสาเหตุ เช่น หากสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมก็ควรแก้ไขโดยการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น เป็นต้น⁴⁵

⁴³ แหล่งเดิม. น. 53.

⁴⁴ ไชยเจริญ สันติศิริ. เล่มเดิม. น. 51.

⁴⁵ อุทิศ สุภาพ. เล่มเดิม. น. 56-57.

อิทธิพลของสำนักป้องกันสังคมมีผลต่อการปรับปรุงกฎหมายอาญาในยุโรปและอเมริกาใต้ โดยได้นำหลักการของสำนักป้องกันสังคมไปใช้ในการป้องกันอาชญากรรม เพื่อให้สังคมปลอดภัย ซึ่งได้นำมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและมาตรการเกี่ยวกับวิธีการ เพื่อความปลอดภัยมาบัญญัติไว้ในกฎหมายด้วย เช่น ประเทศเบลเยียมมีกฎหมายป้องกันสังคมปี ค.ศ. 1931 ได้กำหนดมาตรการกักกันผู้กระทำผิดชั่วไว้ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกาแม้จะไม่ได้บัญญัติวิธีการ เพื่อความปลอดภัยไว้ในกฎหมายก็ตามแต่ในทางปฏิบัติได้นำมาตรการวิธีการ เพื่อความปลอดภัยมาใช้เช่น มีการกักกันผู้กระทำผิดติดนิตย เป็นต้น สำหรับประมวลกฎหมายอาญาของไทยก็ได้นำหลักการของสำนักป้องกันสังคมมาใช้โดยได้มีการบัญญัติมาตรการวิธีการ เพื่อความปลอดภัยไว้ด้วยเช่นกัน⁴⁶

2.3.3 ทฤษฎีวัตถุประสงค์ในการลงโทษ

จากการศึกษาแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาสำนักต่าง ๆ พอสรุปเป็นทฤษฎีการลงโทษ ได้ 4 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการลงโทษ เพื่อทดแทนความผิด (Retributive Theory) ทฤษฎีการลงโทษ แบบอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theory) สองทฤษฎีนี้มาจากแนวคิดของสำนักคลาสสิกทฤษฎีการลงโทษ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitative Theory) ทฤษฎีนี้มีที่มาจากแนวคิดของสำนักโพซิทิฟและทฤษฎีการลงโทษ เพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม (Social Protection Theory) ซึ่งมาจากแนวคิดของสำนักป้องกันสังคม

2.3.3.1 ทฤษฎีการลงโทษ เพื่อทดแทนความผิด

การทดแทนเป็นวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่เก่าแก่ที่สุดอย่างหนึ่ง เหตุผลในการทดแทนส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกที่จะแก้แค้นของผู้ที่ถูกประทุษร้ายความต้องการของบุคคลในอันจะกระทำการทดแทนแก่ผู้ที่ทำความเสียหายให้แก่ตนนั้นเป็นของเข้าใจได้ง่าย แต่การที่สังคมเข้ามารับหน้าที่ลงโทษผู้กระทำผิด เพื่อเป็นการทดแทนนี้เนื่องมาจากเหตุใดยังไม่เป็นที่แน่นอนแต่ตามคำอธิบายที่ถือกันโดยทั่วไป ก็คือ เนื่องจากสังคมเห็นว่าสมาชิกต้องการให้มีการทดแทนและสังคมอาจบังคับความต้องการดังกล่าวของสมาชิกได้โดยสังคมเข้าจัดทำเสียเอง ซึ่งจะเป็นระเบียบเรียบร้อยดีกว่าปล่อยให้สมาชิกจัดการเอาเองความคิดสนับสนุนทฤษฎีทดแทนนี้มีมาแต่โบราณกาลแล้วแต่เพิ่งมามีการให้เหตุผลและวางหลักเกณฑ์อย่างสมบูรณ์ในสมัยของ Kant และ Hegel⁴⁷

Kant ได้ให้เหตุผลว่าเป็นที่เห็นชัดอยู่ในตัวว่าการลงโทษเป็นของคู่กับการกระทำผิด เพื่อความยุติธรรมแล้ว ผู้ซึ่งจงใจทำการอันไม่เป็นธรรมจะต้องถูกลงอาญา ซึ่งได้สัดส่วนพอดี

⁴⁶ แหล่งเดิม. น. 57.

⁴⁷ อูททิส แสตน โกลิก. (2525). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. น. 19-20.

ทั้งในสภาพและความหนักเบากับความผิดของเขาถ้าสังคมไม่ลงโทษผู้กระทำผิดก็เท่ากับสังคมยอมรับรองการกระทำของเขาและด้วยเหตุนี้ก็มีผลเหมือนว่าสังคมเป็นผู้สนับสนุนให้กระทำผิด Kant ถือหลักนี้อย่างเข้มงวดโดยไม่ยอมรับเหตุผลอย่างอื่นในการลงโทษและได้กล่าวไว้ในหนังสือ Philosophy of Law ว่า “จะใช้การลงโทษเป็นเพียงเครื่องมือ เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างอื่นไม่ได้ไม่ว่าจะ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ถูกลงโทษเองหรือแก่สังคมเป็นส่วนรวมก็ตามการลงโทษในทุกกรณีจะต้องเนื่องมาจากเหตุว่าบุคคลที่ถูกลงโทษได้กระทำผิดอาญาเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเป็นการไม่บังควรที่จะปฏิบัติต่อบุคคลหนึ่งเพียง เพื่อจะเป็นเครื่องมือให้บังเกิดผลแก่บุคคลอื่นทุกคนมีสิทธิในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ในอันจะไม่ถูกปฏิบัติเช่นนั้น” Kant ยอมให้มีข้อยกเว้นจากหลักข้างต้นนี้ได้ 2 ประการ คือ ประการแรกอาจมีการผ่อนเบาโทษให้ลดลงหากปรากฏว่าการลงโทษอย่างหนักโดยดำเนินตามหลักข้างต้นอย่างเคร่งครัดจะเป็นการกระทบกระเทือนความรู้สึกของประชาชน ประการที่สองในเมื่อการปฏิบัติตามหลักข้างต้นอย่างเคร่งครัดจะเป็นการลดจำนวนพลเมืองของรัฐลงจนเกินควร⁴⁸

Hegal มีความเห็นลดหย่อนลงไปกว่า Kant บ้าง โดยเห็นว่าการลงโทษเป็นการยุติธรรม เพราะผู้ถูกลงโทษสมควรที่จะได้รับโทษก็จริงอยู่แต่หากเมื่อได้ปรากฏว่าเป็นการยุติธรรมที่จะต้องมีการลงโทษแล้ว Hegal ยังยอมให้นำสิ่งอื่นนอกจากความผิดของการกระทำเข้ามาพิจารณาในการกำหนดโทษด้วย⁴⁹

การลงโทษที่ชอบธรรมตามหลักของทฤษฎีนี้ต้องประกอบด้วยเงื่อนไข 3 ประการ⁵⁰ ดังนี้

1. การลงโทษต้องเป็นการทดแทนความเสียหาย (Vindication) หมายถึงความถูกต้องของการลงโทษจะต้องกระทำลงไป เพื่อเป็นการทดแทนหรือแก้แค้นให้แก่ผู้เสียหายจากการที่ผู้กระทำผิดได้ทำให้เกิดความเสียหายขึ้นยิ่งไปกว่านั้นจะต้องเป็นการทำให้ผู้เสียหายรู้สึกพอใจและคิดว่าเป็นการกระทำที่ยุติธรรมแล้วทฤษฎีนี้ชี้ว่าการละเลยเรื่องความรู้สึกของผู้เสียหายที่ต้องการแก้แค้นแก่ผู้กระทำผิดนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเพราะจะทำให้ผู้เสียหายหรือญาติพี่น้องของเขา รู้สึกเสื่อมศรัทธาที่มีต่อรัฐว่าไม่อาจเยียวยาความเสียหายให้เขาได้การลงโทษโดยคำนึงถึงความพอใจของผู้เสียหายนี้จะทำให้ผู้เสียหายยอมรับว่าการลงโทษโดยรัฐเป็นความชอบธรรมและยอมรับว่าการแก้แค้นผู้กระทำผิดไม่ใช่หน้าที่ของเอกชนแต่เป็นหน้าที่ของรัฐ

⁴⁸ แหล่งเดิม. น. 20.

⁴⁹ แหล่งเดิม. น. 20.

⁵⁰ ณรงค์ ใจหาญ ข (2543). กฎหมายอาญา: ว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย. น. 21-23.

2. การลงโทษต้องกระทำ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม (Fairness) ทฤษฎีนี้มองหน้าที่ของบุคคลในด้านการเมืองและกึ่งสัญญาประชาคมที่เรียกว่าการต่างตอบแทน (Reciprocity) มีหลักว่าการจะให้กฎหมายมีผลคุ้มครองประโยชน์สุขแก่ส่วนรวมคนทุกคนจะต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายการที่ผู้กระทำผิดฝ่าฝืนกฎหมายอาญาแต่ละครั้งเท่ากับว่าผู้กระทำผิดเอาเปรียบบุคคลอื่นที่เชื่อฟังกฎหมายและข้อได้เปรียบนี้จะเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นถ้าเป็นการกระทำผิดอาญาที่รู้กันอย่างแพร่หลาย ดังนั้นการลงโทษผู้กระทำผิดจึงเป็นการที่ทำให้ผู้กระทำผิดและบุคคลอื่นที่เชื่อฟังกฎหมายตระหนักว่าบุคคลที่ละเมิดกฎหมายจะต้องถูกดำเนินคดีและผู้ที่ได้เปรียบจากการฝ่าฝืนกฎหมายจะต้องถูกลงโทษด้วยเหตุนี้การลงโทษแก่ผู้กระทำผิดจึงควรมีความรุนแรงเทียบเท่ากับความได้เปรียบที่ผู้กระทำได้รับจากการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น โดยถือว่าผู้กระทำผิดได้จ่ายหนี้อันเกิดจากการทำผิดให้แก่คนทุกคนที่เชื่อฟังกฎหมาย ซึ่งเป็นสมาชิกในสังคมนั้นและเมื่อจ่ายแล้วเขาก็กลับคืนสู่สังคมในฐานะที่เป็นพลเมืองดีและมีฐานะเท่าคนอื่น

3. การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับความผิด (Proportionality of Punishment) ทฤษฎีนี้เห็นว่าจำนวนโทษที่ผู้กระทำผิดควรจะได้รับจะต้องเท่ากับกับความเสียหายที่เขาได้กระทำความผิด การกระทำผิดนั้นอย่างไรก็ดีอาจมีข้อยกเว้นจากหลักดังกล่าวได้ 2 กรณี คือ กรณีที่การลงโทษสูงกว่าความเสียหายที่ผู้กระทำก่อขึ้นนั้นสามารถกระทำได้ในกรณีของการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตแก่ผู้กระทำผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม เพื่อปกป้องสังคมให้ปลอดภัยยิ่งขึ้นในทางตรงกันข้ามการลงโทษอาจต่ำกว่าสัดส่วนแห่งความผิดในกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่มีโอกาสที่จะกระทำผิดนั้นอีก ดังนั้นผู้กระทำจะได้รับการลดโทษหรือรอการลงโทษและให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ ปัญหาว่าจะถือหลักใดมาพิจารณาว่าโทษจำนวนเท่าใดจึงจะได้สัดส่วนกับความผิดที่ผู้กระทำได้ก่อให้เกิดขึ้นในประเด็นนี้ Immanuel Kant เห็นว่า “โทษที่ผู้กระทำได้รับจะต้องได้สัดส่วนพอดีทั้งสภาพและความหนักเบาของความผิดของเขา” สภาพและความหนักเบาของความผิดนี้พิจารณาได้จาก “ความร้ายแรงทางศีลธรรมของความผิดแต่ละฐานและพิจารณาจากความน่าตำหนิจากพฤติการณ์ของการกระทำผิดในแต่ละเรื่อง นอกจากนี้ยังรวมถึงความร้ายแรงที่ผู้กระทำก่อให้เกิดขึ้นอันเกิดจากการกระทำโดยเจตนาประมาทและในบางกรณีด้วย” ดังนั้นหลักการพิจารณาในเรื่องสัดส่วนของโทษจะต้องพิจารณาถึงสภาพและความหนักเบาของความผิด ซึ่งประกอบด้วยความร้ายแรงของความเสียหายในทางการกระทำและผลต่อสังคมอันเกิดจากการกระทำผิดนั้น

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีการลงโทษ เพื่อแก้แค้นหรือ เพื่อทดแทนนั้นมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อผู้เสียหายและสังคมโดยโทษที่ลงแก่ผู้กระทำผิดนั้นควรจะต้องเป็นสัดส่วนกับความผิดที่เกิดขึ้น ซึ่งการลงโทษ เพื่อแก้แค้นทดแทนเน้นการลงโทษที่มองไปที่อดีตเหตุผลการลงโทษเป็นไป เพื่อการแก้แค้น ซึ่งการลงโทษจะเกิดจากอารมณ์แค้นที่มี

ตามสัญชาตญาณของมนุษย์อีกเหตุผลหนึ่ง คือ ทุกคนควรต้องมีความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดที่เกิดขึ้น เพื่อรักษาความยุติธรรมหรือสมดุลในสังคมไว้เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นผู้กระทำผิดจึงสมควรจะต้องได้รับโทษ เพื่อทดแทนความผิดหรือลบล้างความชั่วที่เกิดขึ้นโดยโทษที่จะได้รับควรจะเท่ากับความเจ็บปวดและมีความยากลำบากหรือมีความทรมานทุกข์ทรมานเช่นเดียวกับที่ผู้เสียหายหรือสังคมได้รับวิธีการลงโทษแต่เดิมใช้ความทารุณโหดร้าย ซึ่งถูกคัดค้านจากประชาชนสำนักคลาสสิกได้เปลี่ยนแนวคิดในการลงโทษไม่ให้ใช้การลงโทษแบบทรมานแต่จำนวนโทษต้องได้สัดส่วนกับความผิดส่วนเหตุผลการลงโทษยังยึดหลักว่าผู้กระทำผิดสมควรได้รับโทษเพราะทุกคนมีเจตจำนงอิสระ

วิธีการลงโทษ เพื่อแก้แค้นทดแทนมีวิธีการลงโทษหลายทางคือ (1) สำหรับในความผิดที่ร้ายแรงนั้นควรต้องลงโทษให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำขึ้น (2) โดยการใช้ค่าเสียหายหรือค่าทดแทนความเสียหายแทนการถูกลงโทษหรือ (3) โดยการลงโทษให้สาสมกับความผิดและให้ใช้ค่าเสียหายหรือค่าทดแทน เพื่อชดเชยความผิดที่เกิดขึ้น (Expiation) ด้วย เช่น การลงโทษจำคุกหรือปรับหรือทั้งจำคุกและปรับและให้คืนทรัพย์สินหรือใช้ราคาทรัพย์สินแทน

2.3.3.2 ทฤษฎีการลงโทษ เพื่อป้องกันหรือข่มขู่ยับยั้งหรือแบบอรรถประโยชน์

แนวคิดของทฤษฎีนี้คือ คนเรากระทำผิดโดยเจตนาและก่อนจะลงมือกระทำนั้นก็ได้พิจารณาใคร่ครวญถึงผลดีผลเสียแล้วจึงลงมือทำเพราะฉะนั้นรัฐจึงควรออกกฎหมายกำหนดความผิดและโทษสำหรับความผิดนั้นไว้ให้ชัดเจนและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อป้องกันความผิดที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงหลักการของความสุขชั้นซมยินดีและความเจ็บปวดทุกข์ทรมานมาประกอบการพิจารณา เพื่อควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ด้วยเมื่อมีผู้กระทำผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายก็จะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้การลงโทษจะต้องกระทำอย่างรวดเร็วแน่นอนเสมอภาคกันและรุนแรงตามความเหมาะสมของโทษที่กำหนดไว้การลงโทษดังกล่าวย่อมจะมีประโยชน์ต่อสังคมในด้านการลดอาชญากรรมและส่งเสริมให้คนทั่วไปเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย⁵¹

แนวคิดการลงโทษตามทฤษฎีอรรถประโยชน์มีรากฐานมาแต่โบราณในยุคกรีก Plato ได้กล่าวว่า “การที่บุคคลใดถูกลงโทษมิใช่เป็นเพราะเขาได้กระทำผิดเนื่องจากการกระทำที่ได้กระทำไปแล้วมิอาจลบล้างให้กระทำได้อีกแต่ที่บุคคลนั้นถูกลงโทษเพราะ เพื่อผลในอนาคตแก่ตัวเขาเองและแก่ผู้อื่นที่เห็นว่าการกระทำนั้นควรได้รับการแก้ไขและลดอัตราการทำผิดที่ผู้นั้นก่อให้เกิดขึ้น” ต่อมานักปราชญ์ชื่อ Thomas Hobbes กล่าวว่า “การแก้แค้นหรือลงโทษบุคคลไม่ควรจะพิจารณาถึงความร้ายแรงอันเกิดจากความน่าตำหนิของผู้นั้น ในอดีตแต่ควรพิจารณาถึงผลดีที่สุด

⁵¹ อุทิศ สุภาพ. เล่มเดิม. น. 41.

ที่ตามมาจากการลงโทษ ดังนั้นการลงโทษจะกระทำได้เฉพาะแต่ในกรณีที่จะแก้ไขผู้กระทำผิดหรือ ตักเตือนมิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่างผู้กระทำผิด”⁵²

แนวคิดของการลงโทษตามทฤษฎีอรรถประโยชน์ได้มีการพัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน การลงโทษที่ดีตามแนวคิดนี้ต้องประกอบด้วยหลักการดังนี้⁵³

1. การลงโทษผู้กระทำความผิดมิได้มุ่งถึงการลงโทษสิ่งผิดที่ผู้นั้นกระทำความผิดมาแล้วในอดีตแต่เป็นการลงโทษ เพื่อป้องกันการที่ผู้นั้นหรือบุคคลอื่นในสังคมจะกระทำความผิดขึ้นมาใหม่

2. กล่าวอีกนัยหนึ่งการลงโทษการกระทำที่เป็นความผิดจะมีความชอบธรรมถ้าได้กระทำ เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำผิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3. วิธีการลงโทษอันจะมีผลเป็นการป้องกันนี้คือ การลงโทษ เพื่อเตือนให้ผู้กระทำผิด และผู้อื่นตระหนักถึงผลการฝ่าฝืนกฎหมาย ดังนั้นผู้บัญญัติกฎหมายจึงต้องคำนึงถึงผลของวิธีการลงโทษผู้กระทำผิดว่าจะต้องสามารถป้องกันการกระทำผิดอันมีลักษณะทั่วไปด้วยมิใช่แต่เพียงการที่ยับยั้งผู้กระทำผิดเท่านั้น

4. การลงโทษผู้กระทำผิดจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เขาควรจะได้รับจากรัฐ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ ดังนั้นผู้กระทำผิดจะต้องได้รับการเยียวยารักษาการที่เขามีการกระทำอันเป็นการต่อต้านสังคมปัจจุบัน เพื่อให้เขาสามารถมีชีวิตอย่างมีความสุขได้กับคนส่วนใหญ่ของสังคม

5. ความชอบธรรมของระบบการลงโทษจึงมิใช่การลงโทษที่รุนแรงดังเช่นในอดีต แต่เป็นวิธีการที่อยู่บนพื้นฐานของความมีมนุษยธรรมหากเปรียบเทียบทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์กับทฤษฎีการลงโทษ เพื่อทดแทนจะพบว่ามีหลักเกณฑ์แตกต่างกันคือ ทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์มองว่าการลงโทษควรจะมองไปในอนาคตมากกว่ามองย้อนหลังไปในอดีต ส่วนทฤษฎีการลงโทษ เพื่อทดแทนจะมองแต่เฉพาะในอดีตเท่านั้นในส่วนจุดมุ่งหมายการลงโทษทฤษฎีการลงโทษ เพื่อทดแทนเห็นว่าโทษที่จะลงต้องเหมาะสมและได้สัดส่วนกับความผิด ในขณะที่ทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์มีหลักเกณฑ์ว่าจะต้องลงโทษ เพื่อป้องกันสังคมและจำนวนโทษต้องมากพอที่จะป้องกันสังคมได้ แต่ปริมาณโทษต้องไม่มากเกินไปกว่าที่จำเป็นในการบรรลุผลในการป้องกันด้วยโดยจะกำหนดโทษให้สูงตามความพอใจไม่ได้ต้องพิจารณาให้เหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป⁵⁴

ทฤษฎีอรรถประโยชน์ถือว่าการลงโทษก่อให้เกิดผลดีอันเกิดจากการลงโทษเพราะทำให้อาชญากรรมลดลงอย่างหนึ่งอย่างใดใน 3 ประการ คือ ประการแรกการลงโทษจะมีผลยับยั้ง

⁵² ณรงค์ ใจหาญ ข เล่มเดิม. น. 26-27.

⁵³ แหล่งเดิม. น. 27-28.

⁵⁴ อุททิศ แสน โภทิก. เล่มเดิม. น. 48.

(Deterrence) มิให้มีการกระทำผิดอาญาโดยจะมีผลเป็นการยับยั้งทั้งแก่ตัวผู้กระทำผิดและแก่บุคคลทั่วไป ประการที่สอง การลงโทษจะมีผลเป็นการแก้ไข (Reformative Effect) และฟื้นฟู (Rehabilitative Effect) ผู้กระทำผิด โดยทำให้ผู้กระทำผิดเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมที่จะเชื่อฟังและไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และในประการสุดท้าย การลงโทษจะมีผลเป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้กระทำผิดซ้ำอีก (Incapacitive Effect) โดยการลงโทษจำคุกเป็นการแยกผู้กระทำผิดออกไปจากสังคมผู้กระทำผิด จึงไม่มีโอกาสก่ออาชญากรรมขึ้นอีกในสังคม⁵⁵

การลงโทษ เพื่อข่มขู่หรือยับยั้งมีพื้นฐานจากความเชื่อที่ว่า การที่คนคิดจะกระทำผิดหรือไม่นั้น เขาจะต้องคำนึงถึงผลเสียจากการที่ลงมือกระทำผิดเมื่อพิจารณาแล้ว เห็นว่าการกระทำผิดจะเกิดผลเสียมากกว่าที่จะตัดสินใจกระทำผิด ถ้าเห็นว่าเกิดผลเสียมากกว่าที่จะไม่กระทำผิดด้วยเหตุนี้วิธีการป้องกันมิให้คนกระทำผิดจึงต้อง “กำหนดอัตราโทษ ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ผู้กระทำผิดมากกว่าผลดีที่เขาจะได้รับจากการกระทำผิดนั้น เพื่อให้เขาล้มเลิกความตั้งใจที่จะกระทำผิด” ทั้งนี้เพราะคนทุกคนมักมีธรรมชาติที่หลีกเลี่ยงความเจ็บปวดหรือไม่สะดวกสบาย และแสวงหาความพอใจและความสุข⁵⁶

เป็นธรรมดาว่าด้วยการกระทำให้ประชาชนกลัวไม่กล้ากระทำความผิดอาญานั้นจะต้องบังคับโทษโดยมีลักษณะ 4 ประการ⁵⁷ ดังนี้

1. การลงโทษจะต้องแน่นอน (Certainty) หมายความว่า จะต้องลงโทษแก่บุคคลทุกคนที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ดังนั้นบุคคลใดที่ทำความผิดจะต้องถูกฟ้องและลงโทษตามกฎหมาย
2. การลงโทษจะต้องมีความรุนแรง (Severity) หมายความว่า ความร้ายแรงของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดจะต้องร้ายแรงพอที่จะยับยั้งความต้องการในการทำความผิด
3. การลงโทษต้องกระทำโดยฉับไว (Celerity) หมายความว่า กระบวนการพิจารณาและลงโทษนั้นจะต้องกระทำไปโดยรวดเร็วมิใช่หรือเป็นเวลานานจนคนทั่วไปลืมนึกว่าบุคคลนี้ได้ทำความผิดอย่างไร
4. การลงโทษต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อสาธารณชน (Publicity) หมายความว่า การลงโทษจะต้องกระทำให้สาธารณชนได้เห็นหรือรับทราบ เพื่อผลของการข่มขู่บุคคลทั่วไป

การลงโทษ เพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำผิดมีเป้าหมาย เพื่อเปลี่ยนหรือแก้ไขหรือเยียวยารักษาจิตใจของผู้กระทำผิดให้ลดความรู้สึกรู้สึกต่อต้านกฎหมายและกลับมามีความเห็นดีเห็นชอบด้วยการปฏิบัติตามกฎหมาย ตลอดจนมีความยับยั้งตนเองมิให้คิดหรือกระทำการ

⁵⁵ ณรงค์ ใจหาญ ข เล่มเดิม. น. 56.

⁵⁶ แหล่งเดิม. น. 29.

⁵⁷ แหล่งเดิม. น. 29.

อันเป็นความผิดอีกต่อไปผลของการลงโทษในลักษณะนี้จึงคล้ายคลึงกับการข่มขู่โดยเฉพาะตัวผู้กระทำผิดเพราะมีความประสงค์จะมีให้บุคคลนั้นกระทำผิดขึ้นอีกแต่ต่างกันตรงที่การสร้างแรงจูงใจมิให้กระทำผิดกล่าวคือ การข่มขู่ใช้การลงโทษที่รุนแรงเป็นวิธีทำให้ผู้นั้นกลัวและเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำผิดอีกเมื่อนึกถึงโทษที่ตนเคยได้รับกับผลดีที่จะได้จากการกระทำผิด แต่การแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำผิดใช้โทษเป็นเครื่องมือทำให้จิตใจของผู้นั้นยอมรับว่าการกระทำผิดเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามกฎหมายแทนการกระทำผิด⁵⁸ ส่วนการลงโทษเพื่อตัดโอกาสมิให้ผู้นั้นกระทำผิดมุ่งป้องกันการกระทำผิดซ้ำโดยวิธีการทำให้หมดโอกาสในการกระทำผิด เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำผิดวิธีการลงโทษต้องเป็นวิธีที่ทำให้ผู้นั้นหมดโอกาสกระทำผิดตลอดไป เช่น การประหารชีวิต การเนรเทศ หรือจำคุก มีกำหนดเวลาจนกว่าจะแน่ใจว่าผู้นั้นไม่เป็นอันตรายแก่สังคมอีก⁵⁹

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์มีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อป้องกันหรือข่มขู่ยับยั้งมิให้ผู้กระทำผิดหันไปกระทำผิดซ้ำขึ้นอีกและขณะเดียวกันก็ป้องกันหรือข่มขู่ยับยั้งมิให้บุคคลอื่นเอาเยี่ยงอย่างด้วย นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงแก้ไขให้ผู้กระทำผิดกลับตัวเป็นคนดีอีกด้วยหรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าเป็นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมโดยลงโทษผู้กระทำผิด ซึ่งมุ่งเน้นไป เพื่อประโยชน์ 3 ประการ⁶⁰ คือ

1. เพื่อป้องกันอาชญากรรมอย่างถาวรหรือชั่วคราว ซึ่งได้แก่ การลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกหรือกักขังตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้
2. เพื่อข่มขู่ยับยั้งได้แก่การลงโทษ เพื่อให้มีผลป้องกันแก่ตัวผู้กระทำผิดเอง (Special Prevention or Individual Deterrence or Specific Deterrence) คือ ทำให้ผู้กระทำผิดที่ถูกลงโทษมีความเกรงกลัวเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำผิดซ้ำขึ้นอีกและ/หรือการลงโทษ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคคลทั่วไป (General Prevention or General Deterrence) คือ ทำให้บุคคลทั่วไปเห็นว่าเมื่อผู้ใดกระทำผิดแล้วจะต้องได้รับโทษทำให้เกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิด
3. เพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดได้แก่การแก้ไขปรับปรุงที่เกิดจากการลงโทษโดยตรงและแก้ไขปรับปรุงอันเป็นส่วนที่เกิดสืบเนื่องมาจากการลงโทษการลงโทษจะต้องมีปริมาณโทษมากพอที่จะบรรลุผลเป็นการป้องกันการกระทำผิดแต่ต้องไม่มากเกินไปจนเกินไปในการที่จะบรรลุผลนั้นการลงโทษที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความแน่นอนเสมอภาคและรวดเร็ว เพื่อให้ผู้กระทำผิดและบุคคลอื่นเห็นผลเสียจากการกระทำผิดนั้น

⁵⁸ แหล่งเดิม. น. 31.

⁵⁹ แหล่งเดิม. น. 34.

⁶⁰ อุทิศ สุภาพ. เล่มเดิม. น. 99.

2.3.3.3 ทฤษฎีการลงโทษ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการลงโทษ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดคือ ผู้กระทำผิดเป็นผู้ป่วยการแก้ไขผู้กระทำผิดให้เป็นคนดีต้องมีขั้นตอนหลายขั้นตอน คือ (1) ตรวจสอบหาสาเหตุของปัญหา (2) วิเคราะห์สาเหตุและ (3) รักษาหรือแก้ไขที่สาเหตุนั้น⁶¹ ทฤษฎีนี้มีความมุ่งหมายเพียงจะป้องกันไม่ให้บุคคลที่ได้กระทำผิดมาแล้วกลับมากระทำผิดซ้ำอีกไม่ได้มุ่งหมายจะให้ผลถึงบุคคลอื่นโดยตรงวิธีการตามทฤษฎีนี้ คือ นอกจากจะพยายามหาทางให้ผู้ที่ได้กระทำผิดมาแล้วเกิดความประสงค์ที่จะยับยั้งไม่กระทำผิดซ้ำอีกแล้วยังจะต้องทำให้ผู้นั้นเกิดความสามารถที่จะยับยั้งเช่นนั้นด้วยมีผู้เห็นว่าไม่ควรใช้คำว่า การลงโทษ (Punishment) แต่ควรใช้คำว่า การปฏิบัติ (Treatment) แทนเพราะการทำให้ได้รับความยากลำบากด้วยการลงโทษไม่น่าจะทำให้คนประพฤติกดีขึ้น⁶²

วิธีการปรับปรุงแก้ไขที่สำคัญ ๆ⁶³ ซึ่งประเทศต่าง ๆ นำมาใช้มีดังนี้

1. พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดประสบกับสิ่งที่จะทำให้ลายคุณลักษณะประจำตัวของเขา ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้กระทำผิดได้มาถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำอย่างน้อยก็ทำให้ฐานะและชื่อเสียงของเขาเสื่อมลงในสายตาของผู้อื่นทำให้โอกาสที่จะกลับตัวได้ลดน้อยถอยลงและที่สำคัญก็คือเมื่อผู้กระทำผิดที่ยังพอมีโอกาสจะกลับตัวได้ต้องมาอยู่ปนเปื้อนกับผู้กระทำผิดชนิดที่เป็นอาชญากรอาชิวุทธิพลของคนพวกหลังก็จะครอบงำคนจำพวกแรก เพราะคนเรานั้นเลวลงได้ง่ายกว่าดีขึ้น มีผลทำให้ผู้ที่พอจะกลับตัวได้หมดโอกาสที่จะทำเช่นนั้นวิธีการป้องกันก็คือ

1.1 ปล่อยตัวผู้กระทำผิดโดยไม่ลงโทษจำคุก คือ มีกฎหมายบัญญัติให้ศาลใช้ดุลยพินิจรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดได้ในระหว่างที่จำเลยถูกรอการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษอยู่นั้นศาลอาจกำหนดให้จำเลยอยู่ภายใต้เงื่อนไข เพื่อคุมความประพฤติก็ได้ เช่น ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงาน เพื่อให้เจ้าพนักงานได้สอบถามหรือให้คำแนะนำหรือตักเตือนเกี่ยวกับความประพฤติหรือการประกอบอาชีพ เป็นต้น กรณีที่จะใช้วิธีการรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษนี้ บางประเทศก็กำหนดไว้อย่างกว้าง คือ โดยทั่วไปแล้วใช้วิธีการดังกล่าวได้เว้นแต่จะเป็นกรณีกระทำผิดบางอย่างเท่านั้น จึงจะรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษไม่ได้แต่บางประเทศก็กำหนดไว้แคบ คือ กำหนดไว้เพียงว่ากรณีกระทำผิดบางอย่างเท่านั้นที่จะรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษได้วิธีการนี้มีผลเบาที่สุดแก่ผู้กระทำผิด

⁶¹ แหล่งเดิม. น. 54.

⁶² อุททิศ แสตน โกลิก. เล่มเดิม. น. 33.

⁶³ แหล่งเดิม. น. 34-40.

คือผู้กระทำผิดมีโอกาสที่จะไม่ต้องรับโทษเลยทำให้ไม่ประสบกับอิทธิพลที่จะทำลายคุณลักษณะประจำตัวของเขา

1.2 การปล่อยตัวหลังจากได้รับโทษจำคุกแล้ว คือ มีวิธีการที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานพิจารณาปลดปล่อยผู้ต้องโทษก่อนครบกำหนดโทษได้หากเห็นว่าความเหมาะสมในอันจะมีชีวิตอยู่ในสังคมของผู้นั้นจะเลื่อมทรมลมหากกักขังอยู่ในเรือนจำต่อไปและการปล่อยตัวผู้นั้นออกมาจะไม่เป็นอันตรายแก่สังคมแต่วิธีการนี้มักมีกฎหมายบัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ไม่ให้ใช้แก่ผู้กระทำผิดจรรยาบรรณประเภท เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาหรือฐานกบฏ เป็นต้น วิธีการปล่อยตัวผู้กระทำผิดก่อนครบกำหนดโทษนี้อาจมีเงื่อนไข เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยชั่วระยะเวลาหนึ่งหลังจากได้รับการปลดปล่อยก็ได้

1.3 การแยกประเภทนักโทษผลร้ายของการที่นักโทษประเภทต่าง ๆ ต้องอยู่ร่วมกันในเรือนจำอาจลดน้อยลงได้โดยการแยกประเภทของนักโทษให้อยู่ต่างเรือนจำกันหรือหากจะอยู่ในเรือนจำเดียวกัน ก็พยายามแบ่งแยกเขตไม่ให้ นักโทษต่างประเภทมาติดต่อกันได้ เช่น แยกนักโทษอายุน้อยออกจากพวกผู้ใหญ่ แยกพวกทำผิดครั้งแรกออกจากพวกที่ทำผิดมาแล้วหลายครั้ง แยกพวกที่ค่อนข้างบริสุทธิ์ออกจากพวกที่ชั่วร้ายจริง ๆ เป็นต้น

2. วิธีการปรับปรุงผู้ต้องโทษในระหว่างคุมขัง

2.1 ฝึกหัดอาชีพ มีนักอาชญาวิทยาอ้างว่าความยากจนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มีการกระทำผิดและความยากจนมักจะเนื่องมาจากการที่ไม่สามารถทำงานหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต เพราะขาดความรู้ความชำนาญในอาชีพการฝึกหัดอาชีพย่อมเป็นวิธีการป้องกันการกระทำผิดที่ได้ผลเมื่อผู้ต้องโทษได้รับความรู้ในการประกอบอาชีพไปเมื่อพ้นโทษแล้วก็มีโอกาสใช้ความรู้นั้นไปหากินในทางสุจริตได้เป็นการเพิ่มโอกาสที่จะกลับตัวไม่ประพฤติดีกต่อไป ฉะนั้นการจัดให้ทำงานต้องคว่างานนั้นเหมาะสมและจะให้ประโยชน์แก่ผู้ต้องโทษคนนั้นหรือไม่

2.2 การศึกษาทั่วไป การให้การศึกษาแก่ผู้ต้องโทษก็เป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มความสามารถของผู้ต้องโทษในอันจะหาเลี้ยงชีพโดยสุจริตเมื่อพ้นโทษไปแล้ว

2.3 การอบรมทางศีลธรรมและศาสนา ทฤษฎีปรับปรุงแก้ไขมุ่งที่จะทำให้ผู้กระทำผิดมาแล้วกลับตัวได้ไม่กระทำผิดซ้ำอีกโดยให้ผู้นั้นเกิดความรู้สึกผิดชอบในตัวเองว่าการกระทำผิดเป็นของไม่ดีไม่ควรปฏิบัติการอบรมทางศีลธรรมและศาสนาจึงเป็นสิ่งสำคัญของการปฏิบัติตามทฤษฎีนี้

2.4 การรักษาพยาบาล นักอาชญาวิทยาบางคนมีความเห็นว่า การกระทำผิดทั้งสิ้นมีสาเหตุมาจากความผิดปกติของร่างกายและจิตใจ ฉะนั้นการป้องกันการกระทำผิดที่ได้ผลจริง ๆ ก็คือให้การรักษาพยาบาลผู้กระทำผิด เพื่อแก้ไขความผิดปกติดังกล่าวแม้เราไม่ยอมรับความคิดเห็น

ดังกล่าวว่าถูกต้องโดยสมบูรณ์แต่บางกรณีการกระทำผิดก็มีสาเหตุเนื่องมาจากความผิดพลาดในทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งอาจจะแก้ไขได้และในกรณีเช่นนี้ก็ควรจะได้รับการรักษาไม่ว่าจะทางยาหรือทางศัลยกรรมก็ตาม เพื่อเป็นการตัดสาเหตุอันจะทำให้ผู้นั้นกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก

3. การให้ความช่วยเหลือหลังจากพ้นโทษผู้ที่พ้นโทษมาใหม่ ๆ ย่อมต้องการคำแนะนำในการดำเนินชีวิตและความช่วยเหลือในการหาอาชีพและที่สำคัญก็คือ ต้องการทรัพย์ เพื่อที่จะจับจ่ายก่อนที่จะมีงานทำและรายได้หากไม่ได้รับการช่วยเหลือในเรื่องเหล่านี้ แม้ผู้ที่พ้นโทษมาอยากจะทำอาชีพโดยสุจริตก็อาจจะเกิดความจำเป็นที่จะหันไปหาทางทุจริตอีกในบางแห่ง จึงมีการตั้งเงินทุนไว้ก่อนหนึ่งให้ผู้ที่พ้นโทษกู้ยืมไปใช้ในการก่อสร้างตัวและมีบริการให้คำแนะนำและจัดหาอาชีพให้ด้วย

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีการลงโทษ เพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษ เพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดให้เป็นคนดีไม่หวนไปกระทำผิดซ้ำขึ้นอีกการลงโทษ เพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยใช้โทษจำคุกเป็นแนวคิดของสำนักคลาสสิกด้วยเหตุผลที่ว่า การลงโทษจะทำให้เกิดความกลัวและทำให้เกิดสำนึกว่าการกระทำผิดให้ประโยชน์ไม่คุ้มกับโทษที่ได้รับถ้าเป็นโทษจำคุกระยะยาวจะมีผลต่อการปรับปรุงมากยิ่งขึ้น คือ ผู้กระทำผิดเคยชินที่จะไม่ฝ่าฝืนกฎหมายจนกลายเป็นนิสัย

ส่วนการลงโทษ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูเป็นแนวคิดของสำนักโพซิทิฟที่เห็นว่าผู้กระทำผิดไม่มีเจตนาในการประกอบอาชญากรรมแต่กระทำผิดไปเพราะถูกกำหนดโดยปัจจัยที่เกี่ยวกับความบกพร่องทางสภาพร่างกายจิตใจและสิ่งแวดล้อมการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดต้องหาสาเหตุของการกระทำผิดก่อนเมื่อพบสาเหตุจึงแก้ไขที่สาเหตุนั้น โดยดำเนินการแก้ไขผู้กระทำผิดทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่มไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขภายในสถานที่ควบคุมหรือในชุมชนผู้ที่ทำหน้าที่ในการแก้ไขปรับปรุงฟื้นฟูนั้นควรจะมีความรู้และความชำนาญในการแก้ไขสาเหตุที่เกิดขึ้นตามแขนงสาขาวิชาที่ได้ศึกษามาด้วย เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น เมื่อแก้ไขผู้กระทำผิดได้สำเร็จแล้วผู้กระทำผิดก็จะไม่ไปกระทำความผิดขึ้นอีกต่อไป แต่สำหรับผู้กระทำผิดที่แก้ไขไม่ได้ต้องกำจัดให้พ้นไปจากสังคม เช่น การประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต เป็นต้น กล่าวโดยสรุปคือ ต้องลงโทษผู้กระทำผิดให้เหมาะสมเป็นรายบุคคลไปส่วนวิธีการแก้ไขฟื้นฟูอาจทำเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มและก่อนทำการแก้ไขฟื้นฟูควรศึกษาสาเหตุของปัญหาโดยใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์ เพื่อแก้ปัญหาให้ถูกต้องตามที่สำนักโพซิทิฟเสนอไว้⁶⁴

⁶⁴ อุทิศ สุภาพ. เล่มเดิม. น. 100-101.

2.3.3.4 ทฤษฎีการลงโทษ เพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม

ปัจจุบันนักอาชญาวิทยาของสำนักป้องกันสังคมให้ความสนใจในสิ่งสำคัญคือ บุคลิกภาพของผู้กระทำผิดกฎหมายอาญาและการควบคุมสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สังคมดีขึ้นและเพื่อป้องกันอาชญากรรม ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ได้พัฒนาเป็นแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการลงโทษ เพื่อปกป้องคุ้มครองสังคมโดยมีหลักการที่สำคัญคือ

1. ควรจะมีการมองวิธีดำเนินการกับผู้กระทำผิดอย่างเป็นระบบโดยมุ่งคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมมากกว่าการลงโทษผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล
2. การลงโทษผู้กระทำผิดไม่อาจใช้หลักกฎหมายเพียงอย่างเดียวได้จำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมของผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลและสถานการณ์ของอาชญากรรม เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาด้วยกันด้วย

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีการลงโทษ เพื่อป้องกันสังคมมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษ เพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยโดยวิธีแยกผู้กระทำผิดออกจากสังคม เพื่อตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำผิดได้กระทำผิดขึ้นอีกสำหรับการลงโทษ เพื่อคุ้มครองสังคมนั้นมีหลักการสำคัญคือการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและอบรมบ่มนิสัยมากกว่าการลงโทษ โดยเน้นการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม ส่วนการลงโทษจะเน้นให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล เพื่อให้มีการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้เป็นคนดีโดยบัญญัติหลักเกณฑ์ในการป้องกันควบคุมและการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดไว้ในกฎหมายอาญาด้วย เช่น หลักเกณฑ์การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้กับผู้กระทำผิด เป็นต้น วัตถุประสงค์ในการลงโทษ เพื่อคุ้มครองสังคมจึงเป็นมาตรการเสริมที่สำคัญอันจะนำมาใช้ในการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำผิดที่กลับตัวเป็นคนดียาก มาตรการเสริมดังกล่าวอาจนำมาใช้ในกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดอัตราโทษไว้น้อยไปไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดบางประเภทจึงต้องนำมาตรการเสริมมาผนวกใช้ด้วย เช่น การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้กับผู้กระทำผิดซ้ำ เป็นต้น

2.3.4 วิธีการเพื่อความปลอดภัย⁶⁵

การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเริ่มมีมานานแล้ว โดยใช้กับผู้กระทำผิดซ้ำหรือกระทำผิดติดนิสัย ตั้งแต่ ค.ศ. 1532 โดยพระเจ้าจักรพรรดิซาร์ลที่ 5 ทรงบัญญัติกฎหมายให้ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีมีอำนาจสั่งให้ขังบุคคลที่จะเป็นภัยต่อบุคคลอื่นไว้ในเรือนจำจนกว่าจะหาประกันหรือผู้ค้ำประกันที่เหมาะสมได้ หรือตัวอย่างใน กฎหมายอาญาของประเทศสเปน ค.ศ.1977 ก็ได้บัญญัติให้ควบคุมผู้กระทำผิด ซึ่งถูกส่งจำคุกไว้อีก 2 ปี ต่อจากระยะเวลา

⁶⁵ สุพจน์ สุโรจน์ และลาวัลย์ หอนพรัตน์. (2550). *ทฤษฎีการลงโทษและทฤษฎีวิธีการเพื่อความปลอดภัย* (เอกสารประกอบการสอนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช).

ที่แจวเรือ ในกรณีที่มีการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไปจะเป็นอันตรายต่อสังคม ต่อมาในประเทศเบลเยียมก็มีกฎหมายป้องกันสังคม ค.ศ. 1931 จุดสำคัญที่จะต้องมาพิจารณาก็คือ สภาพที่เป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดว่าจะนำหลักการใดเป็นเกณฑ์วัดเพราะคนที่ประกอบอาชญากรรมนั้นมิได้ประกอบอาชญากรรมตลอดเวลา และลักษณะหรือร่องรอยที่แสดงว่าจะทำให้ประกอบอาชญากรรมสังเกตได้ยาก ยกตัวอย่างเช่น กฎหมายกักกันคนกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศในสหรัฐอเมริกา (Sexual Psychopath Laws) ซึ่งหลายรัฐได้บัญญัติขึ้นใช้หลังจากมีความผิดเกี่ยวกับเพศที่ร้ายแรงเกิดขึ้นและสื่อมวลชนออกข่าวกันอย่างเกรียวกราว ในที่สุดกฎหมายเหล่านี้ก็ใช้บังคับไม่ได้ เพราะเหตุว่าข้อความในกฎหมายไม่ชัดเจน อย่างไรก็ตามที่ตีประมวลกฎหมายอาญาของไทยก็ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการ เพื่อความปลอดภัยไว้ถึง 5 ข้อ ด้วยกันในมาตรา 39 ซึ่งมีทฤษฎีกล่าวไว้สามารถแยกพิจารณาออกเป็น ตัวอย่าง 2 เรื่องคือ ทฤษฎีเกี่ยวกับการกักกันและทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการ เพื่อความปลอดภัยอื่น ๆ

ในต่างประเทศก็มีกฎหมายเกี่ยวกับการกักกันอยู่หลายฉบับอาทิ เช่น กฎหมายกักกันของอังกฤษตาม กฎหมายงานยุติธรรมทางอาญา ค.ศ. 1948 และกฎหมายกักกันของเยอรมันตามร่างกฎหมายเยอรมันมาตรา 86 ซึ่งมีบทบัญญัติคล้ายกับประมวลกฎหมายอาญาของไทยในเรื่องเดียวกัน เพียงแต่ว่าของอังกฤษแบ่งกลุ่มอายุของผู้ที่ถูกฟ้องกักกันออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มอายุ 21-29 ปี และกลุ่มอายุ 30 ปี ขึ้นไป สำหรับกลุ่มแรกให้ใช้วิธีส่งไปรับการฝึกอบรมและสำหรับกลุ่มหลังให้ส่งไปกักกัน สำหรับวัตถุประสงค์ก็ เพื่อความปลอดภัยของประชาชน ส่วนร่างกฎหมายเยอรมันดังกล่าว ก็มีวัตถุประสงค์ เพื่อความปลอดภัยของประชาชนเช่นเดียวกัน การกักกันผู้กระทำความผิด เพราะเหตุผลว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดคิดนิสัยและถ้าจะไม่ควบคุมตัวไว้ บุคคลนั้นจะเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่น ถ้ามองในแง่นี้ การควบคุมตัวเอาไว้ เพื่อไม่ให้ประกอบอาชญากรรมอีกก็นับว่าเป็นมาตรการคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมตามแนวความคิดของนักอาชญาวิทยา สำนักป้องกันสังคม นั่นคือ เพื่อป้องกันอาชญากรรมเพราะเหตุว่าเมื่อได้ศึกษาหาสาเหตุแล้วและแก้ไขปรับปรุงแล้ว ผู้กระทำความผิดก็ยังไม่อาจกลับตนเป็นคนดีได้ วิธีเดียวกันที่นักอาชญาวิทยาสำนักป้องกันสังคมเสนอไว้ก็คือ แยกบุคคลนั้นไว้ออกไปจากสังคม โดยทั่วไปจะควบคุมไว้ในที่ ๆ บุคคลนั้นไม่อาจประทุษร้ายสังคมได้ แต่การคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมโดยกักกันผู้กระทำความผิดไว้ มิใช่เป็นเหตุผลเดียวแต่ยังมีอีก 2 เหตุผล คือ เพื่อตัดนิสัยและเพื่อฝึกหัดอาชีพ เหตุผล 2 ประการ เหล่านี้ชี้ไปยังทฤษฎีที่แตกต่างกันไปอีก 2 ทฤษฎี คือ เพื่อตัดนิสัยคล้ายกันว่าเอาทฤษฎีที่ยังของสำนักคลาสสิกมาประยุกต์ใช้ อย่างน้อยที่สุด สภาพการกักกันในสถานกักกันก็ไม่ได้แตกต่างไปจากสภาพของเรือนจำมากนัก เพราะเป็นการจำกัดอิสระเช่นเดียวกันดังเช่น สถานกักกัน เป็นต้น เมื่ออยู่ในสถานกักกันเช่นนี้ ผลของการกักกันอาจมี

ส่วนตัดสินัยของผู้ถูกกักกันได้ แต่ในทางปฏิบัติก็ยังเป็นที่น่าสงสัยอยู่ เพราะแนวความคิดของการกักกันมิใช่โทษแต่ก็เป็นเหมือนโทษ ในเหตุผลประการที่ 2 เพื่อฝึกหัดอาชีพก็เป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีของนักอาชญาวิทยาสำนักโปซิติฟ ในการแก้ไขฟื้นฟูนั้นการฝึกหัดอาชีพก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะปลูกฝังความคิดและค่านิยมตลอดจนทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และขณะเดียวกันก็ เพื่อเป็นการเตรียมตัวผู้กักกันไว้ให้พร้อมเมื่อครบกำหนดกักกันจะได้ออกไปประกอบอาชีพที่ฝึกไว้ แต่ปัญหาในทางปฏิบัติก็เกิดขึ้นเช่นเดียวกันว่าในเขตที่กำหนดคือ สถานกักกันมีเจ้าหน้าที่มีอุปกรณ์และเครื่องมือฝึกอาชีพแก่ผู้ต้องการตามความประสงค์ของเขาหรือไม่

ตัวอย่างของวิธีการ เพื่อความปลอดภัย คือ การห้ามเข้าเขตกำหนด การเรียกประกัน ทัศนัยบนการส่งตัวไปควบคุมไว้ในสถานพยาบาลและการห้ามประกอบอาชีพบางอย่างมีวัตถุประสงค์ เพื่อความปลอดภัยของประชาชนจากอันตรายที่จะเกิดขึ้น กรณีการห้ามเข้าเขตกำหนดเป็นการห้ามเข้าไปในเขตที่เคยกระทำความผิดนั้น เพราะเกรงว่าอาจกระทำความผิดอีกเป็นการมองในแง่ความปลอดภัยของประชาชนที่อยู่ในเขตที่กำหนดไว้ นั้น ซึ่งกฎหมายอาญาของฝรั่งเศส ของนอร์เวย์ และของเยอรมันก็มีบทบัญญัติทำนองเดียวกัน โดยเฉพาะตามกฎหมายเยอรมันนั้น ศาลอาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดไม่หลายจำหรือถูกจำคุกในคดีค่าประเวณีหรือขอลาน เป็นต้น ห้ามเข้าไปในเขตหรือให้อยู่เขตที่กำหนดโดยมีเจ้าพนักงานเป็นผู้ดูแลทำนองเดียวกับการคุมความประพฤติ

การห้ามเข้าเขตกำหนดอาศัยทฤษฎีคุ้มครองสังคมของสังคมนักป้องกันสังคมนั่นเอง เพราะเป็นการบัญญัติกฎหมายอาญาให้มีผลในการป้องกันมิใช่โทษที่เน้นยับยั้งตัวผู้กระทำความผิด แต่เน้นที่การคุ้มครองสังคมจากอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยการตัดโอกาสคือห้ามเข้าเขตที่กำหนดไว้ แต่วิธีการ เพื่อความปลอดภัยวิธีการนี้ก็คงจะได้ผลน้อย คือ คงจะไม่มากกว่าวิธีการรอการลงโทษจำคุก เพราะต้องรอให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นใหม่เท่านั้น วิธีการ เพื่อความปลอดภัย วิธีนี้มีไว้ เพื่อยับยั้งอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตโดยเอาเงินที่รับไว้เป็นประกันเป็นเครื่องมือในการชู้ การใช้ประกันหรือทัศนัยบนเมื่อฝ่าฝืนต้องใช้เป็นเงินสดนี้ ก็ถือว่าเป็นทฤษฎีการคุ้มครองสังคมของสำนักป้องกันสังคมได้อย่างหนึ่ง

กรณีการคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นมาตรการที่ศาลใช้ควบคุมผู้ที่กระทำความผิดซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษ หรือผู้ที่ถูกลงโทษจำคุกหรือรอการลงโทษอันเกี่ยวกับความผิดที่ได้กระทำเนื่องจากเสพสุราเป็นอาจินหรือติดยาเสพติดให้โทษ ไว้ในสถานพยาบาลโดยเอาโทษเมื่อหลบหนีมาข่มขู่ให้จำต้องรักษาตัวอยู่ในสถานพยาบาลจนกว่าจะได้รับการปล่อยตัว วิธีการนี้คงจะมีที่มาจากทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูของสำนักโปซิติฟ ส่วนหนึ่งและจากทฤษฎีคุ้มครอง

สังคมของสำนักป้องกันสังคมอีกส่วนหนึ่ง คือถ้าแก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพได้จนหายเป็นปกติ บุคคลพวกนี้ก็จะไม่เป็นอันตรายต่อสังคม เพราะจะไม่เกี่ยวข้องกับพยาธิสภาพทางจิตหรือถึงเสพติดต่อไป

กรณีการห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง การห้ามประกอบอาชีพบางอย่างเป็นวิธีการที่จะป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดอาชญาวิธีวิชาชีพแล้วฉวยโอกาสกระทำความผิดเป็นการขบขังตัวผู้กระทำความผิดนั้นมิให้กระทำผิดอีกและขณะเดียวกันก็ป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดแก่ประชาชนด้วย กฎหมายอาญาเยอรมัน ค.ศ. 1953 มาตรา 42 (1) ก็ดูเหมือนจะมีหลักการคล้ายกันกับของไทยใน มาตรา 60 เพราะฉะนั้นในแง่ของทฤษฎี การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง ถ้าฝ่าฝืนจะถูกลงโทษ ก็เป็นการเอาโทษจำคุกมาชั่ง เป็นทฤษฎีการขบขังของสำนักคลาสสิกและขณะเดียวกันก็เป็นการคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรม ตามทฤษฎีคุ้มครองสังคมของนักอาชญาวิทยาสำนักป้องกันสังคม ด้วยเพราะการห้ามประกอบอาชีพก็เป็นวิธีเคลื่อนย้ายผู้กระทำความผิดไปจากวิชาชีพที่ทำอยู่ อย่างไม่ดี การควบคุมดูแลมิให้เขาประกอบอาชีพก็คงจะทำได้ไม่่ง่ายนัก เช่นเดียวกันยกเว้น เป็นวิชาชีพหรือกิจกรรมที่ทำขนาดใหญ่

2.4 มาตรการในการลงโทษฐานขบขังในระหว่างเมาสูราในประเทศไทย⁶⁶

กฎหมายอาญาจัดอยู่ในสาขากฎหมายมหาชน เป็นเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชน โดยบัญญัติว่าการกระทำใด ๆ เป็นความผิดและกำหนดโทษที่จะลงแก่ความผิดนั้น กฎหมายอาญามีความมุ่งหมายที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมให้สมาชิกของสังคมมีความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยความผิดและโทษ โดยบัญญัติการกระทำเป็นความผิดอาญาและกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นในสังคมเริ่มแรก กฎหมายให้อำนาจแก่บุคคลที่จะทำการแก้แค้นต่อผู้กระทำความผิดและเมื่อรัฐมั่นคงขึ้นจึงกำหนดให้มีการชดใช้ค่าเสียหายแทนการแก้แค้น จนในที่สุดรัฐก็เข้าไปจัดการลงโทษผู้กระทำความผิดเองความผิดอาญาแบ่งแยกได้หลายประเภทแล้วแต่แนวความคิดและความมุ่งหมาย เช่น ตามความหนักเบาของโทษตามการกระทำ ตามเจตนา ตามศีลธรรม เป็นต้น

กฎหมายอาญาจัดอยู่ในสาขากฎหมายมหาชน เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นกฎหมายอาญามี 2 ระบบคือระบบกฎหมายของประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย ซึ่งบัญญัติความผิดอาญาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และระบบคอมมอนลอว์ ซึ่งความผิดอาญาเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในคำพิพากษาของศาล

⁶⁶ อัจฉริยา ชูตินันท์. (2557). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. น. 150-151.

ความคิดในทางอาญาของประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายนั้นถือว่า การกระทำใด ๆ จะเป็น ความผิดหรือไม่และต้องรับโทษอย่างไร ต้องอาศัยตัวบทกฎหมายอาญาเป็นหลัก การตีความ วางหลักเกณฑ์ของความคิดจะต้องมาจากตัวบทเหล่านั้น คำพิพากษาของศาลไม่สามารถสร้าง ความผิดอาญาขึ้นได้ แต่ระบบคอมมอนลอว์นั้น การกระทำใด ๆ จะเป็นความผิดอาญาต้องอาศัย คำพิพากษาที่ได้วินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานและนำบรรทัดฐานนั้นมาเปรียบเทียบกับคดีที่เกิดขึ้น

ความคิดอาญาหมายถึง การกระทำหรือละเว้นการกระทำที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ความคิดอาญาอาจจำแนกออกได้หลายประเภทแล้วแต่ข้อพิจารณาในการแบ่ง ประเภทนั้น ๆ เช่น

1. พิจารณาตามความหนักเบาของโทษ แบ่งเป็นความผิดอาญาสามัญและความผิด ลหุโทษ
2. พิจารณาในแง่เจตนา แบ่งเป็นความผิดที่กระทำโดยเจตนากับความผิดที่กระทำโดย ประมาท และความผิดที่ไม่ต้องกระทำโดยเจตนา
3. พิจารณาในแง่ศีลธรรม แบ่งเป็นความผิดในตัวเอง เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ข่มขืน ลักทรัพย์ และความผิดเพราะกฎหมายห้าม เช่น ความผิดฐานขับรถเร็วเกินสมควร

นอกจากนี้อาจแบ่งได้โดยข้อพิจารณาอื่น ๆ อีก เช่น ตามลักษณะอันตรายต่อสังคม ตามลักษณะการกระทำและตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กฎหมายอาญามีความมุ่งหมายในอันที่จะคุ้มครองประโยชน์ของส่วนรวมให้พ้น จากการประทุษร้าย โดยอาศัยการลงโทษเป็นมาตรการสำคัญเหตุผลหรือความชอบธรรม ในการลงโทษของรัฐมีผู้ให้ความเห็นไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักความยุติธรรม
 2. หลักป้องกันสังคม
 3. หลักผสมระหว่างหลักความยุติธรรมและหลักป้องกันสังคม
- อำนาจในการลงโทษของรัฐมีข้อจำกัดโดยบทบัญญัติในกฎหมาย กล่าวคือ
1. โทษจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย
 2. ในความคิดที่กฎหมายกำหนดโทษขั้นสูงไว้ รัฐจะลงโทษผู้กระทำความผิดเกินกว่า นั้นไม่ได้ เว้นแต่จะมีเหตุเพิ่มโทษตามกฎหมาย
 3. ในความคิดที่กฎหมายกำหนดโทษขั้นต่ำไว้ รัฐลงโทษผู้กระทำความผิดต่ำกว่านั้น ไม่ได้ เว้นแต่จะมีเหตุลดโทษตามกฎหมาย
 4. ในความคิดที่กฎหมายกำหนดโทษขั้นต่ำไว้และขั้นสูงไว้ รัฐมีอำนาจลงโทษได้ ตามที่เห็นสมควรในระหว่างโทษขั้นต่ำและขั้นสูงนั้น

2.4.1 มาตรการในการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา⁶⁷

2.4.1.1 โทษที่กระทบต่อชีวิตของผู้กระทำความผิดโทษประเภทนี้ได้แก่ การประหารชีวิตผู้กระทำความผิดซึ่งจะใช้เฉพาะการกระทำความผิดที่รุนแรงมากหรือที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างมากเป็นวิธีการลงโทษที่อยู่ในกลุ่มของการกำจัดออกไปจากสังคมอย่างถาวรโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนและการข่มขู่ยับยั้งไม่ให้ผู้อื่นกระทำความผิด รวมทั้งเป็นการคุ้มครองสังคมโดยตัดโอกาสไม่ให้กระทำผิดอีกโดยเด็ดขาดนับว่าเป็นโทษที่หนักที่สุด ซึ่งมีความเหมาะสมกับความผิดที่ร้ายแรงและความผิดที่มีความทารุณโหดร้ายแต่อย่างไรก็ตามโทษประหารชีวิตก็มีข้อเสียคือ เมื่อเกิดการผิดพลาดแล้วไม่มีทางแก้ไขได้นอกจากนี้ยังขัดต่อหลักมนุษยธรรมด้วยถือได้ว่าเป็นการลงโทษเกินกว่าสัญญาประชาคมที่ได้ให้ไว้เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วการให้สัญญานั้นไม่มีผู้ใดสามารถละเมิดสภาพของตนเพื่อให้บุคคลอื่นสังหารตนรัฐจึงไม่มีสิทธิที่จะทำการดังกล่าวได้

2.4.1.2 โทษที่กระทบต่อเสรีภาพของผู้กระทำความผิดได้แก่การจำคุกและการกักขังเป็นวิธีการลงโทษที่อยู่ในกลุ่มของการตัดผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคมเป็นการถาวร เช่น การกำหนดโทษจำคุกสูง หรือตลอดชีวิตหรือเป็นการชั่วคราว เช่น การกำหนดโทษจำคุกโดยมีกำหนดเวลาและการกักขัง เป็นต้น ซึ่งการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมในช่วงนี้เป็นการตัดสินใจของผู้กระทำความผิดก่อนที่จะสิ้นสุดสังคม

วัตถุประสงค์ของการลงโทษจำคุกมีด้วยกัน 4 ประการ⁶⁸ คือ

1. เพื่อการแก้แค้นทดแทน กล่าวคือ การจำคุกทำให้ผู้กระทำความผิดถูกจำกัดเสรีภาพเพื่อเป็นการตอบแทนพฤติกรรมที่ได้กระทำไปทำให้บุคคลทั่วไปเกิดความรู้สึกสาสมกับผลร้ายซึ่งผู้กระทำความผิดได้ก่อให้เกิดขึ้นต่อสังคม
2. เพื่อเป็นการข่มขู่ กล่าวคือ การถูกจำกัดเสรีภาพถือว่าเป็นสิ่งที่ข่มขู่ตัวผู้กระทำความผิดเองมิให้กระทำความผิดซ้ำขึ้นมาอีกหรือเป็นการข่มขู่บุคคลทั่วไปไม่ให้กล้ากระทำความผิดขึ้น
3. เพื่อตัดโอกาสมิให้กระทำความผิดขึ้นมาอีก
4. เพื่อปรับปรุงแก้ไข กล่าวคือ ในช่วงเวลาที่ถูกลงโทษตัวนั้นทางเรือนจำได้ใช้มาตรการต่าง ๆ ในการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟู เพื่อให้กลับตัวเป็นคนดี เช่น การฝึกอาชีพ การให้การศึกษา เป็นต้น ดังนั้นการลงโทษจำคุกจึงถือได้ว่าเป็นการลงโทษแบบบูรณาการ (Integration)

⁶⁷ คณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายเพื่อการพัฒนาประเทศ. (2547). รายงานการศึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญา โดย คณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายเพื่อการพัฒนาประเทศ, จาก www.lawreform.go.th

⁶⁸ คณิต ฌ นคร. (2553). กฎหมายอาญาภาคความผิด.

โดยเป็นการรวมวัตถุประสงค์ของการลงโทษหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกัน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งศาลจะนิยมนำโทษจำคุกมาใช้มากที่สุดเพราะทำให้ประชาชนในสังคมยอมรับและไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบ

อย่างไรก็ตามโทษจำคุกก็มีข้อเสีย เช่น รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการควบคุมดูแลมากที่สุด และยังทำให้ผู้กระทำผิดปรับตัวเข้ากับสังคมได้ยากตามหลักของทฤษฎีการตราหน้า (Labeling Theory) ด้วยเนื่องจากอาชญากรตราหน้าจากสังคมว่าเป็นคนชั่วคุกอันจะส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงความเป็นอยู่ต่อไปในสังคมอีกทั้งในระหว่างจำคุกทำอาจได้รับอิทธิพลหรือพฤติกรรมที่ไม่ดีจากผู้ต้องโทษด้วยกันโทษจำคุกเป็นการนำผู้กระทำผิดไปควบคุมไว้ในเรือนจำและอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐมักใช้กับความผิดที่ร้ายแรงหรือความผิดที่ฝ่าฝืนศีลธรรมหรือความสงบเรียบร้อยของสังคมอย่างมากในการใช้โทษจำคุกนั้นจึงมีข้อพิจารณากรณีดังนี้

1. ผู้กระทำผิดร้ายแรงบางประเภท เช่น ผู้กระทำผิดที่ก่อภัยอันตรายหรือคุกคามความปลอดภัยต่อชีวิตของผู้อื่น
2. ผู้กระทำผิด ซึ่งมีพฤติกรรมหรือกระทำการอันเป็นปฏิปักษ์ต่อค่านิยมพื้นฐานในสังคมอันควรแก่การประณามอย่างยิ่ง เช่น การทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือการหลอกลวงฉ้อฉลที่ก่อความเสียหายต่อสาธารณชนและเศรษฐกิจของชาติ เป็นต้น
3. ผู้กระทำผิด ซึ่งไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือบทลงโทษที่ศาลได้พิพากษาไว้แล้ว เช่น ผู้กระทำผิดที่จงใจไม่ชำระค่าปรับและชดใช้ค่าเสียหายหรือได้กระทำความผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ เป็นต้น

ในส่วนของการกักขังนั้น การกักขังเป็นการกักตัวผู้กระทำผิดไว้ในสถานที่ที่กำหนด เช่น ในบ้านผู้กระทำผิดเองมักใช้กับผู้กระทำผิดสถานเบาปัจจุบันหลายประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียได้เปลี่ยนแนวทางการลงโทษจำคุกใหม่โดยใช้เฉพาะความผิดที่ร้ายแรงและนำโทษกักขังมาใช้กับความผิดไม่ร้ายแรงโดยการกักขังผู้กระทำผิดไว้ในบ้านของผู้กระทำผิดเอง (House Arrest) หรือสถานที่ที่กำหนดและติดตั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันผู้กระทำผิดหลบหนีการเปลี่ยนแนวทางการลงโทษนี้ช่วยลดค่าใช้จ่ายของรัฐที่เกี่ยวกับการจำคุกได้เป็นจำนวนมากและเป็นการป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดไม่ร้ายแรงเข้าไปอยู่ร่วมกับผู้กระทำผิดร้ายแรง ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ จากผู้กระทำผิดร้ายแรงได้

2.4.1.3 โทษที่กระทบต่อการดำรงชีวิตตามปกติของผู้กระทำความผิดโทษประเภทนี้ ได้แก่การสั่งให้ทำงาน เพื่อสังคม (Community Service) ในเรื่องต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดโดยไม่มีเจตนาร้ายได้รู้สำนึกในการกระทำของตนและหลายจำการลงโทษประเภทนี้มีได้ใช้เฉพาะผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้นแต่ยังใช้ได้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น การสั่งให้นิติบุคคลที่ปล่อยมลพิษออกสู่สภาพแวดล้อมต้องดำเนินการกำจัดมลพิษที่ตนปล่อยออกไปหรือโดยการจ่ายเงินสนับสนุนแก่องค์กรพิทักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น สำหรับประเทศไทยนั้นมาตรการนี้ยังไม่ถือเป็นโทษแต่อาจถูกนำมาใช้ในการคุมประพฤติหากศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำความผิด

2.4.1.4 โทษที่กระทบต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดโทษประเภทนี้ ได้แก่ การปรับ และการริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดการปรับเป็นโทษที่บังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดตามที่ศาลกำหนดโดยมักจะกำหนดโทษปรับเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน ซึ่งเป็นโทษที่ใช้กันทั่วไปในความผิดที่ไม่รุนแรงแต่การกำหนดโทษปรับเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน ซึ่งเป็นโทษที่ใช้กันทั่วไปในความผิดที่ไม่รุนแรงแต่การกำหนดโทษปรับที่มีอัตราค่าปรับสูงจะใช้กับความผิดทางเศรษฐกิจหรือความผิดที่กระทำโดยนิติบุคคล เช่น ความผิดเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ เป็นต้น ส่วนการริบทรัพย์สินนั้นเป็นการริบทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิดหรือที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือที่ได้มาจากการกระทำความผิด เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดใช้หรือประโยชน์จากทรัพย์สินนั้นอีกต่อไป เช่น ความผิดคดีอาชญากรรม หรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยบัญญัติไว้ในมาตรา 18 ได้กล่าวถึงโทษทางอาญาที่จะใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดไว้ 5 ประการ ได้แก่

1. ประหารชีวิต
2. จำคุก
3. กักขัง
4. ปรับ
5. ริบทรัพย์สิน

โดยโทษประหารชีวิตนั้นเดิมกฎหมายกำหนดให้เอาไปยิงเสียชีวิตต่อมาปี พ.ศ. 2546 ได้เปลี่ยนเป็นให้เอาไปฉีดยาหรือสารพิษแทนเนื่องจากการประหารชีวิตแบบเดิมเป็นวิธีการที่ทารุณโหดร้ายและไร้มนุษยธรรมและกำหนดห้ามนำโทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิตมาใช้กับผู้กระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีโดยให้เปลี่ยนโทษดังกล่าวเป็นโทษจำคุกห้าสิบปีแทน ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก

วิธีการ เพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำ ความผิดในอนาคต ดังนั้นวิธีการ เพื่อความปลอดภัยจึงมีลักษณะที่แตกต่างจากโทษ ซึ่งอธิบายได้ว่า โทษเป็นสภาพบังคับที่จะใช้แก่บุคคลภายหลังจากที่บุคคลนั้น ได้กระทำความผิดแล้วส่วนวิธีการ เพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่นำมาใช้ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดหรือมีการกระทำความผิด แล้วไม่ให้เกิดมากระทำผิดอีกในภายหลัง⁶⁹

วิธีการ เพื่อความปลอดภัย⁷⁰ มีดังนี้

1. กักกัน คือ การควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสัยไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อตัดนิสัย และ เพื่อฝึกหัดอาชีพ

2. ห้ามเข้าเขตกำหนด คือ การห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ใน คำพิพากษาเมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใดและศาลเห็นสมควร เพื่อความปลอดภัยของประชาชน ไม่ว่าจะมีความขอหรือ ไม่ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาว่าเมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้วห้ามมิให้ ผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปี

3. เรียกประกันทัณฑ์บนคือ ในการพิจารณาคดีความผิดใดถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ก็ดีให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บน โดยกำหนดจำนวนเงินว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุดังกล่าว แล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนด และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ถ้าผู้นั้น ไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือ หาประกันไม่ได้ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้หรือจะสั่ง ห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดก็ได้

4. คุมตัวไว้ในสถานพยาบาลถ้าศาลเห็นว่า การปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือ จิตฟั่นเฟือน ซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษจะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชนศาลจะสั่ง ให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้

5. ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่างเมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใดถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้น กระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือเนื่องจากการประกอบ อาชีพหรือวิชาชีพและเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไปอาจจะกระทำความผิด เช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น มีกำหนดเวลา ไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้

การรอกการลงโทษ คือ การที่ศาลพิจารณาคดีและพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด พร้อมกำหนดโทษจำคุกที่จะลงแก่จำเลยแล้ว แต่ยังไม่นำตัวจำเลยไปขังไว้ในเรือนจำให้โอกาส

⁶⁹ อัจฉริยา ชูตินันท์. เล่มเดิม. น. 179.

⁷⁰ แหล่งเดิม. น. 240-241.

แก่จำเลยกลับไปอยู่กับครอบครัวของตน โดยมีการคาดโทษไว้ว่าห้ามมิให้จำเลยไปกระทำความผิด อีกภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หากจำเลยฝ่าฝืนไม่เจ็ดหลายได้กลับกระทำความผิด อีกภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ โจทก์ก็จะขอให้ศาลนำโทษดังกล่าวไปบวกเข้ากับโทษ ในคดีใหม่อีก หากโจทก์ไม่ขอให้บวกโทษในคดีเก่าเข้ากับโทษในคดีใหม่แล้ว ศาลย่อมไม่อาจ บวกโทษได้ แต่ถ้าจำเลยมิได้กลับไปกระทำความผิดใดขึ้นอีกภายในระยะเวลาดังกล่าวโทษตามคำ พิพากษาย่อมสิ้นผลลงโดยไม่มีผลแก่จำเลยอีกต่อไป

การรอลงโทษเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ยังไม่ประสงค์จะบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิด เป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิด จึงเป็นวิธีการที่ศาลใช้ เพื่อหลีกเลี่ยงผลร้ายของ โทษจำคุกระยะสั้น สำหรับผู้ที่ต้องโทษจำคุกระยะที่ไม่ยาวนาน โดยมีผลมาจากทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดที่ไม่ต้องการให้บุคคลเข้าไปรับอิทธิพลในทางเสียหายจากในเรือนจำและการจำคุกระยะ สั้นไม่อาจทำการปรับปรุงแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวได้โดยสมบูรณ์ระหว่างอยู่ใน เรือนจำนั้น

การรอลงโทษ มีแนวคิดดังต่อไปนี้

1. การรอลงโทษ เป็นการให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดทำให้รักษาทรัพยากร บุคคล ลดการต่อต้านหรือเป็นปฏิปักษ์กับสังคมจากผู้กระทำความผิด ทำให้การลงโทษตรงกับ สภาพความเป็นจริง เป็นการให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดที่สามารถแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมได้กลับไป อยู่กับครอบครัวและชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นพลเมืองดี

2. การรอลงโทษ เป็นการหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกระยะสั้น เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิด ได้เรียนรู้พฤติกรรมที่เลวร้ายจากผู้ต้องขังอื่นในเรือนจำ อันเป็นการเพิ่มคนเลวให้แก่สังคม มากกว่าการคืนคนดีสู่สังคม และ เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดมีประวัติเสื่อมเสียเมื่อพ้นโทษแล้ว ยกที่จะกลับตัวเป็นพลเมืองดีประกอบสัมมาชีพโดยสุจริตต่อไปได้ เนื่องจากสังคมไทยยังไม่เปิด โอกาสให้แก่ผู้กระทำความผิดที่เคยต้องโทษจำคุกมาแล้วกลับคืนเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

หลักเกณฑ์ในการรอลงโทษคือ มีการกระทำความผิด ซึ่งมีโทษจำคุก และคดีนั้นศาล จะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี จะเห็นได้ว่ากฎหมายกำหนดเฉพาะโทษจำคุกเท่านั้น ดังนั้นถ้าศาล จะลงโทษอย่างอื่น เช่น โทษปรับ จะใช้มาตรการรอลงโทษไม่ได้ นอกจากนี้โทษจำคุกที่ศาลจะ ลงแก่ผู้กระทำความผิดต้องไม่เกิน 3 ปี ไม่ว่าความผิดที่ได้กระทำจะมีอัตราโทษเท่าใดก็ตาม แต่โทษจำคุก 3 ปีนี้ต้องเป็นโทษสุดท้ายที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดและต้องไม่ปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษจำคุกมาก่อน เมื่อครบองค์ประกอบทั้ง 2 ประการดังกล่าวแล้ว ศาลต้องคำนึงถึง ข้อเท็จจริงด้านอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหาการศึกษา สุขภาพ ภาวะแห่งจิตนิสัย ของผู้กระทำความผิด อาชีพ สิ่งแวดล้อม และสภาพความผิด เมื่อพิจารณาพฤติการณ์แล้ว

ถ้าศาลเห็นสมควรศาลจะพิพากษาว่ามีความผิดจริง แต่ให้รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษได้ ศาลจะปล่อยตัวผู้นั้นไปโดยมีข้อแม้ว่าผู้นั้นจะต้องไม่กระทำความผิดขึ้นมาอีก ภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษา

การคุมความประพฤติในระหว่างรอการลงโทษเป็นวิธีการที่ศาลสามารถใช้ดุลพินิจแก่ผู้กระทำความผิด เพื่อประกอบการพิจารณาว่าสมควรจะให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษหรือควรพ้นโทษไปและศาลจะกำหนดเงื่อนไขขึ้นตามที่กฎหมายบัญญัติจะเป็นข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อก็ได้ คือ

1. ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลกำหนดเป็นครั้งคราว เพื่อที่เจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและประกอบอาชีพหรือจัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร

2. ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ

3. ให้ละเว้นการคบหาสมาคม หรือการประพฤติใดอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิด เช่นเดียวกันนั้นอีก

4. ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

5. เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควรกำหนด เพื่อแก้ไขฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก

การที่ศาลได้กำหนดเงื่อนไข เพื่อคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดนี้ ศาลอาจเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดหรือกำหนดเงื่อนไขข้อใดที่ศาลยังไม่ได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้เมื่อมีการร้องขอว่า พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องแก่การคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไปโดยผู้แทน โดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลผู้นั้น พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานเป็นผู้ร้องขอ เพื่อให้ศาลได้ทราบถึงพฤติการณ์ดังกล่าวนั่นเอง

2.4.2 มาตรการในการลงโทษตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก

ประเทศไทยอัตราการเสียชีวิต เนื่องจากการประสบอุบัติเหตุบนท้องถนนนั้นมีอัตราการบาดเจ็บและเสียชีวิตค่อนข้างสูง สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการขับรถในขณะเมาสุรา ซึ่งพฤติกรรมแบบนี้เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อตนเองเท่านั้น แต่ยังส่งผลร้ายไปสู่ผู้อื่น

ที่ยังคงขับรถอย่างเคารพกฎจราจร การดื่มสุราหรือของมึนเมาทำให้ความสามารถในการควบคุมยานพาหนะนั้นลดลง ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ⁷¹

เมื่อมีการกระทำความผิดกฎหมายจราจรเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะต้องดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิด ออกใบสั่งให้ไปรายงานตัว หรือควบคุมตัวส่งพนักงานสอบสวน เพื่อทำการสอบสวนไปตามอำนาจหน้าที่ แล้วส่งตัวผู้กระทำความผิดให้พนักงานอัยการ เพื่อยื่นฟ้องต่อศาล เพื่อให้ศาล พิจารณาลงโทษ เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงฯ และพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ

พระราชบัญญัติจราจรทางบกพ.ศ. 2522 มาตรา 43 (2) ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถในขณะที่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นประกอบกับ มาตรา 43 ทวิห้ามมิให้ผู้ขับขี่เสพยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษหรือเสพวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ทั้งนี้ตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา ให้เจ้าพนักงานจราจรพนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ตรวจการมีอำนาจจัดให้มีการตรวจสอบผู้ขับขี่รถบางประเภทตามที่อธิบดีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าได้เสพยาเสพติดให้โทษหรือเสพวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทตามวรรคหนึ่งหรือไม่ และหากผลการตรวจสอบในเบื้องต้นปรากฏว่าผู้ขับขี่นั้น ไม่ได้เสพก็ให้ผู้ขับขี่นั้นขับรถต่อไปได้ในกรณีที่ผู้ขับขี่ตามวรรคสองไม่ยอมให้ตรวจสอบให้เจ้าพนักงานจราจรพนักงานสอบสวนพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ตรวจการมีอำนาจกักตัวผู้ขับขี่นั้นไว้ เพื่อดำเนินการตรวจสอบได้ภายในระยะเวลาเท่าที่จำเป็นแห่งกรณี เพื่อให้การตรวจสอบเสร็จสิ้นไปโดยเร็วและเมื่อผู้ขับขี่นั้นยอมรับการตรวจสอบแล้วหากผลการตรวจสอบในเบื้องต้นปรากฏว่าไม่ได้เสพก็ให้ปล่อยตัวไปทันที การตรวจสอบตาม มาตรานี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

สำหรับ โทษสำหรับผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกพ.ศ. 2522 มาตรา 157/1 ผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานจราจรพนักงานสอบสวนพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ตรวจการที่ให้มีการตรวจสอบผู้ขับขี่ตามมาตรา 43 ทวิหรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ตรวจการที่ให้มีการทดสอบผู้ขับขี่ตามมาตรา 43 ตรีต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 43 ทวิวรรคหนึ่งต้องระวางโทษสูงกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษหรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอีกหนึ่งในสาม

⁷¹ Gruop3man. (2554). การขับขี่ยานพาหนะในขณะที่เมาสุรา. สืบค้นเมื่อ 19 มกราคม 2557, จาก http://group3man-transport54.blogspot.com/2011/10/blog-post_06.html

และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทและให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งปีหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงหกปีและปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสองหมื่นบาทและให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าสองปีหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาทและให้ศาลสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 160 ตรีผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 43 (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทและให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งปีหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงหกปีและปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสองหมื่นบาทและให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าสองปีหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาทและให้ศาลสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 161 ในกรณีที่ผู้ขับขี่ผู้ใดได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ผู้บัญชาการตำรวจภูธร ผู้บังคับการตำรวจจราจร ผู้บังคับการตำรวจทางหลวง หรือผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว มีอำนาจสั่งยึดใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดครั้งละไม่เกินหกสิบวัน

ผู้สั่งยึดใบอนุญาตขับขี่ตามวรรคหนึ่ง อาจบันทึกการยึดและคะแนนไว้ด้านหลังใบอนุญาตขับขี่ที่ถูกต้องและดำเนินการอบรม ทดสอบผู้ขับขี่ที่กระทำผิดซ้ำ ตั้งแต่สองครั้ง

ภายในหนึ่งปีรวมทั้งสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ที่เสียคะแนนมากของผู้ขับขี่นั้นมีการกำหนดครั้งละไม่เกินเก้าสิบวันการดำเนินการบันทึกคะแนน อบรม ทดสอบผู้ขับขี่ที่กระทำผิดและการพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ผู้ขับขี่ซึ่งถูกสั่งยึดใบอนุญาตขับขี่ตามวรรคหนึ่งหรือถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ตามวรรคสอง มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งต่ออธิบดีภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ถูกสั่งยึดหรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ ให้อธิบดีวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคสี่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ คำอุทธรณ์ถ้าไม่ได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าอธิบดีวินิจฉัยไม่ให้ยึดใบอนุญาตขับขี่หรือไม่พักใช้ใบอนุญาตขับขี่ตามคำอุทธรณ์ของผู้ขับขี่คำวินิจฉัยของอธิบดีให้เป็นที่สุด

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 162 ในคดีที่ผู้ขับขี่ต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอันเกี่ยวกับรถนั้น ๆ นอกจากจะได้รับโทษสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวแล้วถ้าศาลเห็นว่าหากให้ผู้ขับขี่นั้นขับรถต่อไปอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นให้ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ของผู้ขับขี่นั้นได้

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าพฤติกรรมของผู้กระทำผิดตามวรรคหนึ่งยังอยู่ในวิสัยที่จะแก้ไขฟื้นฟูได้ ศาลอาจมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้ขับขี่นั้นและให้ผู้ขับขี่นั้นทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ภายใต้เงื่อนไขและระยะเวลาที่ศาลกำหนดโดยให้อยู่ในความดูแลของพนักงานคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานของรัฐหรือองค์การ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการบริการสังคมการกุศลสาธารณะหรือสาธารณประโยชน์ที่ยินยอมรับดูแลด้วยก็ได้และถ้าความปรากฏในภายหลังว่าผู้กระทำผิดดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ให้ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ของผู้ขับขี่นั้นตามวรรคหนึ่ง

ผู้ใดขับขี่รถในระหว่างที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ตามคำสั่งของศาลต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท”

ในการทดสอบว่าผู้ขับขี่เมาสุราหรือไม่นั้น กระทำโดยการตรวจวัดปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดของผู้ขับขี่ กำหนดให้ทำได้ 3 วิธี⁷² คือ

1. ตรวจวัดลมหายใจด้วยเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจสอบหรือทดสอบโดยวิธีเป่าลมหายใจ (Breath Analyzer Test) และอ่านค่าของแอลกอฮอล์ในเลือดเป็นมิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์

⁷² ประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจหรือทดสอบสารอันเกิดจากการเสพสุราและกำหนดเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้ผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประจำรถ ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่รับการตรวจหรือทดสอบ พ.ศ. 2554 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนพิเศษ 12 ง หน้า 60 ลง 28 มกราคม 2554.

2. ตรวจวัดจากปัสสาวะ

3. ตรวจวัดจากเลือด

โดยการตรวจวัดตามข้อ 2 และ 3 ให้ใช้กรณีที่ไม่สามารถทดสอบตามข้อ 1 ได้เท่านั้น โดยกำหนดให้ปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดดังต่อไปนี้ ถือว่าเมาสุรา

1. กรณีตรวจวัดจากเลือดเกิน 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์

2. กรณีตรวจวัดจากลมหายใจหรือปัสสาวะให้เทียบปริมาณแอลกอฮอล์โดยใช้

ปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดเป็นเกณฑ์มาตรฐาน ดังนี้

1) กรณีตรวจวัดจากลมหายใจใช้ค่าสัมประสิทธิ์แปลงค่าเท่ากับ 2000

2) กรณีตรวจวัดจากปัสสาวะใช้ค่าสัมประสิทธิ์แปลงค่าเท่ากับเศษ 1 ส่วน 1.3

หากเจ้าหน้าที่ตรวจพบระดับแอลกอฮอล์ในเลือดเกินกว่าปริมาณที่กฎหมายกำหนดจะจับกุมและส่งฟ้องศาลภายใน 48 ชั่วโมงและต่อมาศาลจะตัดสินให้รับโทษตาม พรบ.จราจรทางบก พ.ศ. 2552 ตามดุลยพินิจของศาล โดยศาลอาจมีมาตรการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

มาตรการบันทึกคะแนนผู้กระทำผิดกฎจราจร

การบันทึกคะแนนจะนำไปสู่การยึดใบอนุญาตขับขี่แบบชั่วคราวจะช่วยเหลือเพิ่มประสิทธิภาพบทลงโทษของการกระทำผิดอื่นได้ ระบบการหักคะแนนผู้ขับขี่ชัวยุคยานพาหนะถือเป็นการแสดงความรับผิดชอบในฐานะผู้ร่วมใช้ถนนและทางหลวงเมื่อผู้ขับขี่กระทำความผิดจะถูกยึดใบอนุญาตขับขี่ มีกำหนดครั้งละไม่เกิน 60 วัน เมื่อทำการยึดใบอนุญาตขับขี่แล้วหลังจากนั้นจะถูกบันทึกคะแนนตามฐานความผิดโดยบันทึกไว้ด้านหลังใบอนุญาตขับขี่ และในเครื่องบันทึกข้อมูล เมื่อพนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบปรับ หรือคดีถึงที่สุดแล้ว

การบันทึกคะแนนหลังใบอนุญาตขับขี่ ใช้แถบสติ๊กเกอร์สีขาว กว้าง 0.7 เซนติเมตร ยาว 8.5 เซนติเมตร และมีโลโก้สัญลักษณ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นรอยคูนกำกับไว้ที่มุมขวาด้านล่างของแถบสติ๊กเกอร์ การตัดคะแนนผู้ขับขี่ จะแบ่งเป็น 4 หมวด คือ ตัดคะแนน 10, 20, 30 และ 40 ตามลำดับความผิด โดยใช้สติ๊กเกอร์สีแทนค่าคะแนนต่าง ๆ คัดไว้ด้านหลังใบอนุญาตขับขี่ของผู้กระทำความผิด ประวัติการขับขี่ฝ่าฝืน กฎจราจรจะได้รับการบันทึกไว้และมีผลต่ออัตราการเพิ่มหรือลดเบี้ยประกันภัยของผู้ทำประกัน โดยจะตัดครั้งละ 40 คะแนน (สติ๊กเกอร์สีส้ม) ในกรณีขับรถขณะเมาสุราและหากผู้ขับขี่รายใดถูกตัดคะแนนเกิน 60 คะแนน จะถูกสั่งพักใบขับขี่ครั้งละไม่เกิน 90 วัน หรือหากทำความผิดในข้อหาเดียวกัน 2 ครั้งในกำหนด 1 ปี จะต้องเข้ารับการอบรมวินัยจราจรเป็นเวลา 3 ชั่วโมง ถ้าทำความผิดซ้ำในข้อหาเดียวกัน 2 ครั้งใน 1 ปี และมีคะแนน

รวมเกิน 60 คะแนน จะต้องถูกพักใบขับขี่ไปพร้อมกับ เข้ารับการอบรมวินัยจราจรก่อนที่จะไปสอบเพื่อรับใบขับขี่คืนหากไม่ผ่านก็ต้องสอบใหม่จนกว่าจะผ่าน⁷³

มาตรการอบรมทดสอบผู้กระทำผิด

เมื่อผู้ขับขี่กระทำความผิดซ้ำ 2 ครั้งในข้อหาเดียวกัน ภายในกำหนดเวลา 1 ปี นับจากการกระทำความผิดครั้งแรก จะต้องเข้ารับการอบรมใช้เวลา 3 ชั่วโมง และเมื่ออบรมเสร็จสิ้นแล้ว ต้องทดสอบความรู้ตามแบบทดสอบให้ได้คะแนนมากกว่า ร้อยละ 50 หากคะแนนไม่ถึงเกณฑ์ จะต้องเข้าทดสอบซ้ำจนกว่าจะผ่านการทดสอบ

มาตรการพักใช้ใบอนุญาตขับขี่

เมื่อผู้ขับขี่ได้กระทำความผิดและถูกบันทึกคะแนนไว้ มีคะแนนรวมกันแล้วไม่เกิน 60 คะแนน หลังจากชำระค่าปรับแล้วผู้ขับขี่จะต้องถูกพักใช้ใบอนุญาตแต่ละครั้งมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน

หากผู้ขับขี่รายใดถูกตัดคะแนนเกิน 60 คะแนนจะถูกสั่งพักใบขับขี่ครั้งละไม่เกิน 90 วัน หรือหากทำความผิดในข้อหาเดียวกัน 2 ครั้งในกำหนด 1 ปี จะต้องเข้ารับการอบรมวินัยจราจรเป็นเวลา 3 ชั่วโมง ถ้าทำความผิดซ้ำในข้อหาเดียวกัน 2 ครั้งใน 1 ปี และมีคะแนนรวมเกิน 60 คะแนน จะต้องถูกพักใบขับขี่ไปพร้อมกับเข้ารับการอบรมวินัยจราจรก่อนที่จะไปสอบเพื่อรับใบขับขี่คืน

มาตรการเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ในคดีที่ผู้กระทำความผิดขับขี่รถยนต์ขณะเมาสุรา เมื่อศาลพิพากษาว่าได้กระทำความผิด นอกจากจะได้รับโทษสำหรับการกระทำความผิดแล้วถ้าศาลเห็นว่าหากให้ผู้นั้นขับรถต่อไปอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ให้ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นได้ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าพฤติกรรมของผู้กระทำผิดยังอยู่ในวิสัยที่จะแก้ไขฟื้นฟูได้ศาลอาจมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นและถ้าความปรากฏในภายหลังว่าผู้กระทำความผิดดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้น

มาตรการคุมประพฤติและการทำงานบริการสังคม

การทำงานบริการสังคม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 เป็นเงื่อนไขหนึ่งของการคุมความประพฤติสำหรับผู้ที่ศาลพิพากษาหรือกำหนดโทษหรือรอการลงโทษจำคุกไม่เกินสามปี ซึ่งการจัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือ สาธารณประโยชน์ให้เป็นไปตามที่

⁷³ TIIDA Technical. (ม.ป.ป.). มาตรการบันทึกคะแนนผู้กระทำผิดกฎจราจร. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2556, จาก <http://www.tiida-club.net/smf/index.php?topic=2750.0;wap2>

เจ้าพนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควรในบางคดีแม้ว่าศาลจะไม่ได้กำหนดเงื่อนไขทำงานบริการสังคมแต่หากพนักงานคุมประพฤติพิจารณาแล้วเห็นว่าทำให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขฟื้นฟู ก็อาจจัดให้ทำงานบริการสังคมได้ภายใต้ความสมัครใจของผู้ถูกคุมความประพฤติ

การทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 30/1 ใช้เป็นทางเลือกให้กับผู้กระทำความผิดที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษปรับ แต่ไม่มีเงินชำระค่าปรับให้ยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่พิพากษาคือขอทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ องค์ประกอบในการขอบริการสังคมแทนโทษปรับ คือ ศาลพิพากษาปรับไม่เกิน 80,000 บาท ไม่มีเงินชำระค่าปรับบุคคลที่มีสิทธิร้องขอคือ จำเลยผู้ต้องโทษปรับโดยการยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดี เพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับและงานบริการสังคม หรือบำเพ็ญสาธารณประโยชน์อื่นที่ไม่ต้องใช้เวลาความรู้ความเชี่ยวชาญอื่นนอกจาก สองข้อข้างต้น เช่น งานทำความสะอาดพัฒนาสถานที่สาธารณะ งานจราจร เป็นต้น จำนวน 4 ชั่วโมง เป็นการทำงาน 1 วัน

มาตรการปรับ

การลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรในทางปฏิบัติแล้วจะเป็นโทษปรับเสียมากกว่าด้วยเหตุผลที่ยอมรับกันมานานในประเทศแล้วว่าการกระทำความผิดทางคดีอาญาในคดีเล็กน้อยที่ผู้กระทำความผิดไม่ควรจะต้องรับโทษถึงจำคุกนั้น โทษปรับเป็นการลงโทษในทางทรัพย์สินที่ดีที่สุดทางหนึ่งแต่โทษปรับที่นำมาใช้อย่างแพร่หลายในประเทศไทยนั้นมักจะมีอัตราตายตัวสำหรับแต่ละความผิด ทั้งนี้โดยพิจารณาถึงความหนักเบาของความผิดเป็นสำคัญการลงโทษในแง่นี้หากจะมองในแง่ความเป็นธรรมก็ดูจะเป็นธรรมเนื่องจากการลงโทษอย่างเสมอหน้ากัน แต่หากจะมองในแง่ทัณฑ์แล้วจะเป็นปัญหาว่าจะสนองตอบวัตถุประสงค์ในการลงโทษได้เพียงใดหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโทษปรับคือ เป็นการลงโทษ เพื่อมิให้ผู้ถูกลงโทษนั้นกระทำความผิดซ้ำอีกและเพื่อให้ผู้อื่นเห็นตัวอย่างและเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดเช่นนั้นในภายหน้า

โทษปรับเป็นโทษฐานหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาเมื่อศาลลงโทษปรับตามกฎหมายจำเลยต้องชำระค่าปรับเป็นเงินตามจำนวนในคำพิพากษาของศาล ถ้าไม่ชำระค่าปรับภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลพิพากษาไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตามกฎหมายมีขั้นตอนในการบังคับคดีโดยการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือกักขังแทนค่าปรับ พร้อมกำหนดให้ถืออัตรา 200 บาทต่อหนึ่งวันอีกทั้งห้ามกักขังเกิน 1 ปี เว้นแต่โทษปรับเกิน 80,000 บาทขึ้นไปให้กักขังเกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 2 ปีก็ได้

ปัจจุบันนี้รัฐได้เพิ่มทางเลือกอีกอย่างหนึ่งให้กับผู้ต้องโทษปรับ คือ การทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์โดยต้องเป็นไปตามข้อกำหนดและขึ้นกับดุลพินิจของศาลด้วย

มาตรการจำคุก

โทษจำคุก หมายถึง การนำผู้กระทำความผิด ซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไปควบคุมตัวในเรือนจำหรือทัณฑสถาน การลงโทษจำคุกไม่ว่าจะเป็นจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกที่มีกำหนดเวลา ก็ตาม เป็นมาตรการการลงทัณฑ์ที่ทำให้ผู้รับโทษขาดเสรีภาพ ซึ่งนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในการลงโทษผู้กระทำความผิด ทั้งนี้โทษจำคุกจะทำให้ผู้ต้องโทษสำนึกในความผิด โดยมีหลักของการแก้แค้น การข่มขู่ การป้องกัน และการแก้ไขผู้กระทำความผิดประกอบกัน

โทษจำคุกแม้ว่าในปัจจุบันจะได้มีการปรับปรุงให้ก้าวหน้าทั้งในด้านสถานที่ การจัดระบบในการปกครอง การฝึกอบรม การให้การศึกษา การให้การรักษาพยาบาลโดยมุ่งแก้ไขความประพฤติของผู้กระทำความผิดให้ปรับตัวเป็นคนดีก็ตาม แต่โดยลักษณะโทษจำคุกแล้วไม่เหมาะกับผู้ที่กระทำความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งอาจได้รับผลร้ายแรงจากการจำคุกได้ เช่น มีการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ถูกจำคุกรายอื่น ดังนั้นการลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรในปัจจุบัน แม้กฎหมายจะกำหนดโทษจำคุกความผิดบางมาตรา แต่ศาลมักไม่ลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจรด้วยเหตุผลดังกล่าว

ตารางที่ 2.1 อัตราโทษผู้ขับขี่รถในขณะเมาสุรา (ตรวจพบแอลกอฮอล์เกิน 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์) ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก

ความร้ายแรง/ โทษ	เมาแล้วขับ	เมาแล้วขับเป็น เหตุให้ผู้อื่นได้รับ อันตรายแก่กาย หรือจิตใจ	เมาแล้วขับเป็น เหตุให้ผู้อื่นได้รับ อันตรายสาหัส	เมาแล้วขับเป็น เหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ ความตาย
จำคุก	ไม่เกิน 1 ปี หรือ	1-5 ปี และ	2-6 ปี และ	3-10 ปีและ
ปรับ	5,000-20,000 บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับและ	20,000-100,000 บาท และ	40,000-120,000 บาท และ	60,000-200,000 บาท และ
พักใช้ ใบอนุญาตขับขี่	ไม่น้อยกว่า 6 เดือนหรือ เพิกถอนใบอนุญาต	ไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือเพิกถอน ใบอนุญาต	ไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือ เพิกถอนใบอนุญาต	เพิกถอนใบอนุญาต

บทที่ 3

มาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดจากการขบขี้ระหว่างเมาสูราในต่างประเทศ

การศึกษาวิจัยแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขมาตรการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการขบขี้ขณะเมาสูราให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เมื่อทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวความคิดและลักษณะของกฎหมายจราจรเป็นพื้นฐานแนวความคิด การศึกษามาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการขบขี้ขณะเมาสูราในต่างประเทศสามารถแบ่งแยกเป็นการศึกษาได้ ดังนี้

- 3.1 มาตรการในการลงโทษการขบขี้ระหว่างเมาสูราของประเทศสหรัฐอเมริกา
 - มาตรการลงโทษระดับกลาง
 - การทำงานบริการสังคม
 - การกักขังที่บ้าน
 - ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก
 - ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมความประพฤติ
 - การคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร
 - การคุมความประพฤติแบบเข้มงวด
- 3.2 มาตรการในการลงโทษการขบขี้ระหว่างเมาสูราของประเทศอังกฤษ
 - ประเภทของโทษ
 - อัตราโทษของการ “เมาแล้วขับ”
- 3.3 มาตรการในการลงโทษการขบขี้ระหว่างเมาสูราของประเทศฝรั่งเศส
 - ความผิดอุกฤษฏ์โทษ
 - โทษทางเลือกสำหรับความผิดมัชฌิมโทษ
 - โทษเสริมสำหรับความผิดมัชฌิมโทษ

3.1 มาตรการในการลงโทษการจับขังระหว่างเมตราของประเทศไทย

มาตรการที่นำมาใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในแต่ละยุคสมัยมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนไปตามมทบัญญัติของกฎหมายที่ผันแปรไปให้ทันกับสถานการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่นำมาใช้นั้นสามารถอำนวยความสะดวกให้บังเกิดทั้งแก่ผู้กระทำผิดเองและผู้ถูกกระทำที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดนั้นตลอดจนเป็นที่ยอมรับได้จากสังคมในมิติของความเป็นธรรมและยังจะเป็นหลักประกันต่อสังคมได้ว่ามาตรการดังกล่าวจะสามารถใช้เป็นกลไกในการป้องปรามมิให้เกิดการกระทำผิดในลักษณะเดียวกันขึ้นอีก อันจะนำไปสู่ผลสุดท้ายของมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในมิติการปกป้องสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมได้ในอนาคต⁷⁴

ในวิวัฒนาการของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดยุคปัจจุบันวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ (Non-Institutional Treatment) ภายใต้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน (Community Based Correction) นับเป็นมาตรการหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิดโดยการให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดที่ไม่ใช่อาชญากรโดยสันดานให้ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวที่สอดคล้องกับปทัสถานและกฎเกณฑ์ตลอดจนเงื่อนไขต่าง ๆ ของสังคมจนสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้เป็นปกติและไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำขึ้นเมื่อเทียบกับวิธีการที่ใช้เรือนจำมาตรการคุมประพฤติ (Probation) ที่ใช้ปฏิบัติอยู่ในนานาอารยประเทศในปัจจุบันจึงเป็นมาตรการที่ได้ถูกพัฒนามาจากแนวคิดดังกล่าวโดยมุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดรายบุคคลโดยอาศัยการระดมทรัพยากรในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นสำคัญแต่อย่างไรก็ตามยังมีผู้กระทำผิดจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้เป็นอาชญากรโดยสันดานและยังอยู่ในวิสัยที่จะสามารถแก้ไขฟื้นฟูให้ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมนิสัยได้แต่กลับต้องได้รับการลงโทษด้วยวิธีการจำคุกด้วยเหตุผลที่ว่ากระทำผิดนั้นมีลักษณะของความรุนแรงตามที่กฎหมายกำหนดในขณะที่สังคมเองก็ไม่อาจยอมรับให้รอการลงโทษจำคุกและใช้วิธีการคุมประพฤติแบบปกติกับผู้กระทำผิดเหล่านี้ได้มาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment) จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่พัฒนาขึ้นสำหรับผู้กระทำผิดที่จะใช้วิธีการลงโทษจำคุกก็ดูจะมีความรุนแรงเกินไปแต่จะใช้วิธีการคุมประพฤติก็จะเบาเกินไปแนวคิดนี้มีที่มาจากส่วนหนึ่งมาจากสภาพปัญหานักโทษล้นเรือนจำของประเทศไทยต่อมาในปี ค.ศ. 1990 กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสหรัฐอเมริกาจึงได้เริ่มหามาตรการในการลงโทษที่เหมาะสม

⁷⁴ วรรณิการ์ แสงทอง. (ม.ป.ป.). มาตรการลงโทษระดับกลาง: อีกทางเลือกของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2556, จาก

และเพียงพอกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดพอ ๆ กับการจัดการในเรือนจำจึงทำให้เกิดการพัฒนาวิธีการปฏิบัติสำหรับผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ขึ้น⁷⁵

มาตรการลงโทษระดับกลาง

McCarthy and McCarthy ได้ให้ความหมายไว้ว่ามาตรการลงโทษระดับกลางเป็นทางเลือกแทนการคุมความประพฤติและการจำคุก ซึ่งถูกจัดให้เป็นมาตรการในระดับกลาง (Mid-Rangdisposition) ระหว่างจำคุกกับคุมประพฤติ เพื่อใช้กับผู้กระทำผิดในชุมชนที่สะท้อนให้เห็นการโต้ตอบต่อการกระทำผิดได้ดีกว่าการใช้การคุมความประพฤติหรือการใช้การจำคุกแต่เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง เช่น การใช้การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision) การกักขังที่บ้าน (Home Arrest) การใช้อุปกรณ์ควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) หรือการเข้าค่ายแบบทหาร (Boot Camp) เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเหตุที่ผู้กระทำผิดจำนวนหนึ่งอยู่ในวิสัยที่สามารถปล่อยให้กลับคืนสู่สังคมได้เลยในขณะที่อีกจำนวนหนึ่งไม่ควรถูกปล่อยกลับสู่สังคมและยังมีผู้กระทำผิดอีกกลุ่มหนึ่งที่ควรถูกลงโทษที่เบาว่าการจำคุกแต่ต้องหนักกว่าการถูกปรับหรือถูกคุมความประพฤติตามที่ปฏิบัติอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับที่ Abadinsky ให้ความเห็นว่ามาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการลงโทษที่มุ่งเน้นไปที่การบังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องเหมาะสมกับระดับของการกระทำผิด⁷⁶

การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจึงมีจุดมุ่งหมายพื้นฐานอยู่ 3 ประการคือ

1. เพื่อคุ้มครองป้องกันชุมชน
2. เพื่อสร้างลำดับขั้นของการลงโทษที่เหมาะสมกว่าการคุมความประพฤติและการจำคุก
3. เพื่อลดค่าใช้จ่ายของเรือนจำ

อย่างไรก็ตามเป้าประสงค์หลักของมาตรการลงโทษระดับกลางก็คือ การลดจำนวนผู้ต้องขังลงนั่นเองนอกจากนี้มาตรการดังกล่าวยังมุ่งป้องกันการกระทำผิดซ้ำและสร้างกลไกในการควบคุมผู้กระทำผิดที่ไม่จำเป็นต้องใช้เรือนจำ ซึ่งสิ้นเปลืองงบประมาณทั้งยังสามารถขยายขอบเขตการใช้ไปยังผู้ถูกคุมความประพฤติทั้งในชั้นรอลงอาญาและชั้นพักโทษที่ฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมความประพฤติ มิเช่นนั้นทางเลือกในอดีตของพนักงานคุมประพฤติเองก็มีเพียงรายงานศาลเพื่อเพิกถอนหรือให้คุมความประพฤติแบบปกติต่อไปเท่านั้น

⁷⁵ แหล่งเดิม.

⁷⁶ Bernard J., Jr. McCarthy, Matthew C. Leone and Belinda Rodgers McCarthy (2000) Community-Based Corrections. Wadsworth.

ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เป็นมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษจำคุกหรือโทษปรับเป็นเวลากว่าสิบปีแล้ว ซึ่งช่วยลดปัญหาความแออัดในเรือนจำและงบประมาณค่าใช้จ่ายของรัฐบาลนอกจากนี้ยังเพิ่มมูลค่าจากการทำงานบริการสังคมที่ไม่มีค่าตอบแทนทำให้สังคมรวมทั้งผู้เสียหายได้รับการชดใช้ด้วยผลการทำงานของผู้กระทำผิดอีกด้วย

ในมลรัฐจอร์เจียสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือเป็นต้นแบบของการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะมีลำดับขั้นของการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ซึ่งมีระดับความเข้มข้นของการควบคุมดูแลอยู่ระหว่างการคุมประพฤติแบบปกติ (Basic Probation) ไปจนถึงการใช้เรือนจำ (Prison) โดยเพิ่มระดับความเข้มข้นดังกล่าวขึ้นตามลำดับดังนี้⁷⁷

การทำงานบริการสังคม

การทำงานบริการสังคม (Community Service-CS) เป็นการให้ผู้กระทำผิดต้องทำงานให้กับชุมชนคล้ายกับเป็นการชดใช้ความเสียหายโดยเน้นการใช้แรงงานมากกว่าการใช้ตัวเงิน เช่น ทำความสะอาดชุมชน ทำงานให้บ้านพักคนชรา เป็นต้น โดยศาลมีอำนาจจะสั่งให้ไปทำงานบริการสังคมเพียงอย่างเดียวหรือให้ทำควบคู่ไปกับการถูกคุมความประพฤติด้วยก็ได้และในการใช้ CS ให้เป็นการลงโทษระดับกลางนั้นจะต้องกำหนดเวลาทำงานไม่น้อยจนเกินไป ดังเช่น ในมลรัฐจอร์เจียจะให้ทำงานบริการสังคมถึง 132 ชั่วโมงและใช้การคุมความประพฤติแบบเข้มงวดพร้อมไปด้วย⁷⁸

การกักขังที่บ้าน

การกักขังที่บ้าน (House Arrest หรือ Home Confinement หรือ Home Detention) เป็นการกำหนดให้ผู้กระทำผิดอยู่ในบ้านของตนเองทุกวันในช่วงเวลาหนึ่งจะออกนอกบ้านได้เฉพาะกรณีไปทำงานไปเรียนหรือรับคำปรึกษาแนะนำวิธีนี้มักใช้เป็นเงื่อนไขหนึ่งในการคุมความประพฤติแบบเข้มงวดใช้ได้กับทั้งผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่ การตรวจสอบการอยู่ที่บ้านนี้อาจตรวจสอบผ่านทางโทรศัพท์และการออกไปสอดส่องที่บ้านหรืออาจผ่านทางเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่เรียกว่าการควบคุมด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring-EM หรือ Electronic Surveillance) การใช้วิธีกักขังที่บ้านแล้วควบคุมด้วย EM นี้จะมีการใช้ 2 แบบคือ

⁷⁷ Abadinsky, Howard. Probation and Parole: Theory and Practice, 1997. อ้างถึงใน กรรณิการ์ แสงทอง. (ม.ป.ป.). มาตรการลงโทษระดับกลาง: อีกทางเลือกของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด (น. 1:4:3). สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2556, จาก

http://www.oja.go.th/new2011/document/Lists/Download_1/Attachments/24/oja_symposium_5_G1.pdf

⁷⁸ แหล่งเดิม.

การติดต่อแบบต่อเนื่อง (Continuous Contact) ด้วยการส่งสัญญาณไปยังเครื่องรับที่ตัวผู้กระทำผิดตลอดเวลาเมื่อใดที่ผู้กระทำผิดออกนอกเขตบ้านอุปกรณ์จะส่งสัญญาณผ่านโทรศัพท์ไปยังศูนย์ควบคุมกับการติดต่อแบบกำหนด (Programmed Contact) ด้วยการให้คอมพิวเตอร์จากศูนย์ควบคุมส่งโทรศัพท์ไปยังผู้กระทำผิดที่ถูกกักขังที่บ้าน เพื่อตรวจสอบว่ายังอยู่ในบ้านหรือไม่⁷⁹

ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก

ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (Probation Diversion Center) เป็นการควบคุมตัวไว้ในสถานที่ที่จัดไว้คล้ายกับหอพักนักศึกษาผู้กระทำผิดค่อนข้างมีอิสระเพราะสามารถออกไปทำงานนอกศูนย์ในช่วงกลางวันแต่ต้องจ่ายค่าที่พักค่าอาหารภายในศูนย์เองและเมื่อกลับเข้าศูนย์ต้องทำตามกฎระเบียบในการรักษาความสงบความสะอาดในศูนย์และห้องพักต้องทำงานบริการสังคมและเข้าโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู เช่น โปรแกรมการเลิกสุราโปรแกรมการเลิกเสพยาเสพติด เป็นต้น⁸⁰

ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมความประพฤติ

ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมความประพฤติ (Probation Detention Center) ผู้กระทำผิดจะถูกจำกัดเสรีภาพในศูนย์ ซึ่งคล้ายกับที่กักกันตัวชั่วคราวที่ไม่ใช่คุกเพราะมีสภาพความเป็นอยู่สะดวกสบายพอควรแต่ใช้ระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยขั้นต่ำแบบเรือนจำ (Minimum Security) ในทางปฏิบัติจะให้ผู้ถูกคุมประพฤติพักอยู่ประมาณ 60-120 วันและอาจใช้กับผู้ถูกคุมประพฤติที่กระทำผิดเงื่อนไขของศาลหรือผู้กระทำผิดในคดีจราจรก็ได้ อย่างไรก็ตามการรักษาระเบียบวินัยยังไม่หนักเท่า Probation Boot Camp⁸¹

การคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร

การคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (Probation Boot Camp) หรือการคุมความประพฤติแบบให้ตกใจกลัว (Shock Probation) บางทีเรียกว่า Shock Incarceration (การจำคุกแบบให้ตกใจกลัว) หรือ Split Sentence (คำพิพากษาแบบแยกส่วน) เพราะเป็นส่วนแรกของคำพิพากษาอาจให้เข้าเรือนจำหรือส่งตัวเข้า Boot Camp (ไม่ใช่เรือนจำ) ในส่วนที่สองจะใช้วิธีคุมความประพฤติต่อหลังจากออกจากเรือนจำหรือออกจาก Boot Camp การใช้ Probation Boot Camp มีหลักเกณฑ์ว่าผู้กระทำผิดจะต้องถูกจำคุกก่อน 3 ถึง 6 เดือนหรืออยู่ใน Boot Camp ที่ไม่ใช่เรือนจำ 3 เดือนแล้วจึงออกมาสู่สังคมภายนอกและเน้นการใช้กับผู้กระทำผิดที่อายุไม่มากนักและไม่เคยถูกจำคุกมาก่อน

⁷⁹ กรรณิการ์ แสงทอง. (ม.ป.ป.). *มาตรการลงโทษระดับกลาง: อีกทางเลือกของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด* (น. 1:4:5). สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2556, จาก

http://www.oja.go.th/new2011/document/Lists/Download_1/Attachments/24/oja_symposium_5_G1.pdf

⁸⁰ แหล่งเดิม. น. 1,4,5.

⁸¹ แหล่งเดิม. น. 1,4,6.

ภายใน Boot Camp จะมีการฝึกฝนแบบทหาร (Military Basic Training) ในทางปฏิบัติ Boot Camp จึงใช้ได้ทั้งกับผู้กระทำผิดที่ศาลสั่งให้ใช้โดยตรงหรือใช้กับผู้ต้องขังที่ได้รับการพักการลงโทษตามที่เห็นสมควร⁸²

การคุมความประพฤติแบบเข้มงวด

การคุมความประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision-IPS หรือ Intensive Supervision of Probation -ISP) เป็นวิธีการที่เน้นความเข้มงวดกับเสรีภาพของผู้กระทำผิดในชุมชน (Restrictions on Freedom in the Community) เพื่อเลี่ยงการจำคุกและลดการกระทำผิดในอนาคต วัตถุประสงค์ของ IPS ก็คือ เพิ่มการติดต่อด้านระหว่างพนักงานคุมประพฤติกับชุมชน เพื่อดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติให้รับผิดชอบต่อความผิดของตนเอง เช่น ชดใช้ค่าเสียหายให้เหยื่อ อาชญากรรมทำงานบริการสังคมเสียค่าธรรมเนียมการคุมความประพฤติ (Probation Fee) เป็นต้น อีกทั้ง เพื่อลดโอกาสที่จะกระทำผิดซ้ำการคุมประพฤติแบบเข้มงวดเป็นหนึ่งในวิธีการของมาตรการลงโทษระดับกลางในกลุ่มของการลงโทษที่ไม่ใช่การควบคุมไว้ในสถานที่ที่จัดให้ (Non-Residential Sanction) แต่เป็นการปล่อยผู้กระทำผิดออกไปอยู่ในชุมชนภายใต้การควบคุมและสอดส่องอย่างเคร่งครัดที่เพิ่มระดับของความเข้มงวดกดดันให้มากขึ้นไปว่าการควบคุมและสอดส่องในการคุมประพฤติปกติ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการจำคุกและลดการกระทำผิดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งลดข้อโต้แย้งด้านประสิทธิภาพของการคุมประพฤติที่เกิดจากการควบคุมดูแลที่ผ่อนปรนไม่เคร่งครัดเท่าที่ควรสำหรับผู้กระทำผิดบางประเภทการคุมประพฤติแบบเข้มงวดนี้สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในขั้นตอนก่อนและหลังการจำคุกและการบังคับใช้อาจมีการกำหนดเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ความเคร่งครัดที่แตกต่างกันไปแต่อย่างไรก็ตามประเด็นสำคัญของการนำวิธีการนี้ไปใช้ก็คือ ต้องใช้ให้เหมาะสมกับความผิดโดยที่ประสิทธิภาพของวิธีการดำเนินการจะขึ้นอยู่กับการเพิ่มความถี่ของการปฏิสัมพันธ์ในการควบคุมดูแลระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้กระทำผิดที่เน้นการติดตามตรวจตราและควบคุมเพิ่มขึ้นจากการบริการด้านการแก้ไขฟื้นฟู เช่นที่ปฏิบัติอยู่ในการคุมประพฤติปกติ⁸³

โดยทั่วไปในการนำวิธีการคุมประพฤติแบบเข้มงวดมาใช้ในสหรัฐอเมริกาพบว่าสามารถจำแนกความเหมือนและความแตกต่างของแนวคิดในการใช้วิธีการการคุมประพฤติแบบเข้มงวดในแต่ละรัฐออกได้ 3 แนวคิด⁸⁴ ดังนี้

⁸² แหล่งเดิม. น. 1,4,6.

⁸³ แหล่งเดิม. น. 1,4,5.

⁸⁴ อرنิตย์ บุญยรัตนพันธุ์. (2548). มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม. น. 49.

1. แนวความคิดแบบยุติธรรม (Justice Model) เป็นรูปแบบที่เน้นการลงโทษคือการลงโทษควรจะมีเหมาะสมพอดีกับการกระทำผิดและผู้กระทำผิดสมควรได้รับโทษตามความร้ายแรงของการกระทำ การคุมประพฤติแบบเข้มงวดตามแนวคิดนี้จึงเน้นหนักในประเด็นต่อไปนี้

- 1.1 ผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องติดต่อกับพนักงานคุมประพฤติทุกวัน
- 1.2 ผู้ถูกคุมประพฤติต้องทำงานบริการสาธารณะ
- 1.3 ผู้คุมความประพฤติต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการกระทำ
- 1.4 ไม่ต้องมีการให้คำแนะนำปรึกษาในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำผิด
- 1.5 ไม่มีการจัดให้ผู้กระทำผิดเข้ารับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู

2. แนวความคิดแบบควบคุมความเสี่ยง (Limited-Risk Control Model) เป็นรูปแบบที่คำนึงถึงการเกิดอาชญากรรมในอนาคตและใช้แผนการประเมินความเสี่ยงโดยให้ผู้กระทำผิดอยู่ในขอบเขตการควบคุมที่มีประสิทธิภาพรูปแบบนี้เป็นแผนการลงโทษที่มีเหตุมีผลมีการระบุขอบเขตที่แน่นอนชัดเจนของการลงโทษระดับการควบคุมจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับผลการประเมินระดับของความเสี่ยง ซึ่งศาลจะต้องมั่นใจได้ในผลการประเมินความเสี่ยงที่ทำนายถึงความเป็นไปได้ของการทำผิดซ้ำได้อย่างน่าเชื่อถือโดยจะพิพากษาให้ผู้กระทำผิดอยู่ภายใต้การสอดส่องดูแลของชุมชน ซึ่งมีความเข้มข้น 3 ระดับ คือ น้อย ปกติ และมาก เมื่อเปรียบเทียบกับแนวความคิดแบบยุติธรรมแล้วแนวความคิดแบบควบคุมความเสี่ยงจะมีความยืดหยุ่นมากกว่าเพราะจะมีการประเมินซ้ำเป็นช่วง ๆ สำหรับการเฝ้าติดตามสังเกตพฤติกรรมและปรับเปลี่ยนการออกสอดส่องโดยชุมชนตามความเหมาะสม⁸⁵

3. แนวความคิดแบบการปฏิบัติแบบดั้งเดิม (Traditional Treatment Oriented Model) เป็นแนวความคิดที่เน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยให้มีการดำเนินชีวิตร่วมกันระหว่างผู้กระทำผิดกับประชาชนในชุมชนที่อยู่อาศัยนั้นรูปแบบนี้เป็นการรวมประสานแนวความคิดแบบความยุติธรรมกับแนวความคิดควบคุมจำกัดความเสี่ยงด้วยกำหนดเป้าหมายสำคัญไว้ที่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดแต่ละราย ดังนั้นรูปแบบนี้จึงมีการดำเนินการที่รวมถึงการพัฒนาคุณภาพและควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดในชุมชน เช่น การทำงานการศึกษา การบริการสาธารณะ การกำหนดเวลาห้ามออกจากบ้าน การจ่ายเงินค่าทดแทนความเสียหาย ต้องมีการทำงานเต็มเวลาหรือมีการฝึกหัดอาชีพ มีการใช้ผู้สนับสนุนชุมชนหรือผู้อุปถัมภ์อื่น ๆ ที่สามารถช่วยเหลือและแนะนำผู้กระทำผิดได้เน้นการรวมตัวกันของชุมชน เพื่อระดมความคิดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

⁸⁵ แหล่งเดิม. น. 49.

อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน ไม่มีรัฐใดในสหรัฐที่ใช้วิธีการคุมประพฤติแบบเข้มงวดในรูปแบบแนวความคิดแบบยุติธรรมทั้งหมดแต่มีหลายรัฐ เช่นรัฐ โอเรกอนและรัฐแมสซาชูเซตส์ที่ใช้แนวความคิดแบบควบคุมความเสี่ยงในขณะที่รัฐนิวเจอร์ซีย์และรัฐจอร์เจียใช้การคุมประพฤติแบบเข้มงวดตามแนวความคิดแบบการปฏิบัติแบบดั้งเดิม

การนำวิธีการคุมประพฤติแบบเข้มงวดมาใช้ปฏิบัติเป็นไป เพื่อสนองตอบต่อวัตถุประสงค์⁸⁶ ดังนี้

1. เพื่อใช้เป็นมาตรการที่ช่วยเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดออกจากเรือนจำโดยเฉพาะผู้ที่กระทำผิดในครั้งแรกหรือผู้ที่ไม่ใช่ผู้ร้ายหรืออาชญากร โดยสันดาน เพื่อป้องกันมิให้เกิดทราบจากการจำคุกวิธีการนี้จะช่วยแยกผู้กระทำผิดไม่ให้เข้าไปมีโอกาสเรียนรู้ช่องทางการกระทำผิดจากผู้ต้องขังด้วยกันและไม่ต้องประสบกับภาวะตึงเครียดทางอารมณ์รวมทั้งหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางกายด้วยความจำยอม

2. เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้รับการแก้ไขฟื้นฟูอยู่ในชุมชนที่ตนเป็นสมาชิกและยังคงสามารถดำเนินชีวิตอยู่กับครอบครัวของตนสามารถประกอบอาชีพการงาน เพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัวตลอดจนสามารถชำระภาษีบำรุงรัฐและยังสามารถชำระค่าธรรมเนียมในการถูกคุมความประพฤติได้อีกด้วย

3. เพื่อเพิ่มหลักประกันความปลอดภัยให้แก่ชุมชนว่าเมื่อปล่อยผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชนแล้วการควบคุมดูแลที่เข้มงวดด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยตามมาตรการนี้จะช่วยลดโอกาสที่ผู้กระทำผิดรายนั้นจะหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำและยังจะทำให้เกิดจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้

4. เพื่อบรรเทาปัญหาความหนาแน่นของผู้ต้องขังในเรือนจำที่มีปริมาณมากมายล้นเรือนจำ

5. เพื่อเป็นการลดงบประมาณค่าใช้จ่ายของเรือนจำในการควบคุมตัวผู้ต้องขังจำนวนมาก

6. เพื่อใช้วิธีการคุมประพฤติแบบเข้มงวดเสมือนเป็นการลงโทษผู้กระทำผิดโดยอาจใช้วิธีการนี้โดยลำพังอย่างเดียวหรือใช้เป็นมาตรการร่วมกับบทลงโทษอย่างอื่น เช่น การใช้การคุมประพฤติแบบเข้มงวด กักขังภายในบ้าน โดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์หรือใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มงวดร่วมกับการทำงานบริการสาธารณะ เป็นต้น

⁸⁶ อรนิตย์ บุญยรัตนพันธุ์. เล่มเดิม. น. 47.

รูปแบบของการลงโทษในคดีอาญาในระบบของรัฐบาลกลาง (Federal System) ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้แก่

1. การภาคทัณฑ์ (Probation) ถือเป็นโทษอาญาสถานเบาที่สุดโดยจำเลยไม่ต้องถูกจำคุก เว้นแต่จำเลยฝ่าฝืนเงื่อนไขของการภาคทัณฑ์ ศาลจะภาคทัณฑ์จำเลยเมื่อเห็นว่าจำเลยมีโอกาสรื้อฟื้นพฤติกรรมเป็นคนดี โดยศาลจะกำหนดเงื่อนไข ซึ่งจะช่วยให้จำเลยสามารถฟื้นฟูและมีโอกาสจะทำประโยชน์คืนแก่สังคมอันเนื่องมาจากผลของการกระทำผิดของจำเลย

2. มาตรการแบบ Halfway-House หรือ Community Correction Center มีลักษณะคล้ายสถานกักกันที่จะให้ผู้กระทำความผิดอยู่ร่วมกัน โดยแต่ละคนมีหน้าที่ทำงานรับใช้ชุมชน รวมถึงดูแลสถานกักกัน เช่น การทำความสะอาด ในบางครั้งผู้กระทำความผิดจะได้รับอนุญาตให้ออกนอกสถานกักกันไปทำงานที่อื่นได้หรือสามารถเดินทางไปพบครอบครัวตามช่วงเวลาที่กำหนดอย่างชัดเจน เห็นว่ามาตรการนี้เป็นมาตรการที่มีความยืดหยุ่นเนื่องจากแม้ผู้กระทำความผิดจะถูกจำกัดอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ถูกควบคุมแต่ก็ยังเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งกับสังคม ครอบครัว ภายใต้งื่อนไขที่ผู้กระทำความผิดต้องไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับการกระทำความผิดอีก

3. การตรวจตราโดยอาศัยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) โดยการให้จำเลยอยู่ที่บ้านของตนเอง (Home Detention) โดยสวมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ข้อมือ เพื่อแจ้งเจ้าหน้าที่เมื่อจำเลยออกนอกบริเวณบ้าน อีกทั้งในปัจจุบันยังได้เพิ่มเทคโนโลยีติดตามตัว (GPS: Global Positioning System) เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบได้ว่าจำเลยอยู่ที่ใด

4. บทลงโทษทางการเงิน (Monetary Penalty) โดยศาลจะต้องพิจารณาจากรายงานก่อนการกำหนด ซึ่งรายงานจะมีการตรวจสอบประวัติทางการเงินของจำเลย เพื่อที่จะกำหนดค่าปรับที่จะลงแก่จำเลย ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามที่บัญญัติอัตราโทษมาตรฐานกำหนดไว้ด้วย

5. การทดแทน (Restitution) วัตถุประสงค์ของการทดแทน เพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมให้มากที่สุด ในทางปฏิบัติบทลงโทษรูปแบบนี้จะใช้กับการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เช่น ความผิดฐานขโมย โดยศาลสามารถสั่งให้จำเลยนำทรัพย์สินกลับมาคืนแก่ผู้เสียหาย หากทรัพย์สินที่นำไปเป็นเงิน ศาลสามารถสั่งให้จำเลยนำเงินมาคืนทั้งหมดหรือผ่อนชำระ

6. การริบทรัพย์สิน (Forfeiture of Property) ถ้าทรัพย์สินเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ได้มาจากการกระทำความผิด มีไว้เป็นความผิด หรือใช้ในการกระทำความผิด

7. การบริการสังคม (Community Service) วัตถุประสงค์ เพื่อให้จำเลยทำประโยชน์คืนแก่สังคม เพื่อชดเชยความเสียหายที่จำเลยก่อขึ้น

รูปแบบการลงโทษดังที่กล่าวมาแล้วเป็นการลงโทษที่จำเลยไม่ต้องถูกบังคับให้ต้องอยู่ในเรือนจำ อย่างไรก็ตามหากเป็นความผิดที่รุนแรง จำเลยก็ต้องได้รับโทษที่รุนแรงขึ้น เช่น จำคุกหรือประหารชีวิต ขอบเขตของการลงโทษจำคุกมีตั้งแต่ 1 วันถึงตลอดชีวิต ในระบบของรัฐบาลกลางหากจำเลยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตลอดชีวิตหมายถึงตลอดทั้งชีวิตของจำเลยคนนั้นอย่างแท้จริง โดยไม่มีการลดหย่อนโทษระหว่างถูกจำคุก สำหรับโทษที่รุนแรงที่สุด คือ โทษประหารชีวิต (Death Penalty/Capital Punishment) สำหรับความผิดอาญาอุกฉกรรจ์

ในบางครั้งศาลในประเทศสหรัฐอเมริกา นำโทษจำคุกมาผสมผสานกับโทษรูปแบบอื่น ๆ เช่น

1. Split Sentence คือ รูปแบบการลงโทษที่จะแบ่งระยะเวลาเป็นสองช่วง เช่น ช่วงแรกจำเลยจะถูกจำคุกในเรือนจำ ภายหลังจากถูกควบคุมตัวในบ้านแบบ Halfway-House

2. การลงโทษจำคุกเพียงอย่างเดียวโดยเพิ่มเงื่อนไขว่าภายหลังจำเลยถูกปล่อยตัวจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ (Supervised Release) โดยระยะเวลาในการควบคุมจะอยู่ระหว่าง 1-10 ปี ภายใต้อายุที่จำเลยได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำจะมีเจ้าหน้าที่ติดตามพฤติกรรมแม้ว่าจำเลยจะออกไปอยู่ในสังคม โดยจำเลยจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ทั้งหมด เช่น ห้ามกระทำผิดซ้ำอีก ห้ามยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดอีก หรือให้จำเลยไปพบที่ปรึกษาเป็นต้น วัตถุประสงค์ในการปล่อยตัวภายใต้การควบคุม เพื่อให้จำเลยสามารถกลับคืนสู่สังคมและฟื้นฟูตนเอง เพื่อให้ตนมีส่วนร่วมในสังคม และในขณะเดียวกันก็สามารถตรวจสอบได้ว่าจำเลยจะไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

กฎหมาย Acts 24 of 2003 ของรัฐ Pennsylvania ในเรื่อง Driving after imbibing alcohol or using drugs (การขับรถภายหลังจากการดื่มสุราหรือใช้ยาเสพติด) สรุปประเด็นสำคัญจากกฎหมายได้ดังต่อไปนี้ คือ การกำหนดความผิดของผู้ขับขีรถที่มีระดับแอลกอฮอล์จาก .10 เป็น .08% และบังคับให้ผู้กระทำความผิดซ้ำ (กระทำความผิดสองครั้งขึ้นไป) ต้องติดเครื่อง Ignition Interlock เพื่อป้องกันการสตาร์ทรถในกรณีที่ผู้ขับขีรถมีระดับแอลกอฮอล์ในลมหายใจสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดและยังให้ความสำคัญกับการบำบัดรักษาผู้ติดแอลกอฮอล์หรือผู้ติดยาเสพติดรวมทั้งกำหนดระบบการลงโทษผู้กระทำความผิดสามครั้งและการลงโทษโดยการจำกัดใบอนุญาตในการประกอบอาชีพ ซึ่งได้แบ่งระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิดตามระดับแอลกอฮอล์และจำนวนครั้งในการกระทำความผิด โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้⁸⁷

⁸⁷ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (ม.ป.ป.). *มาตรการทางกฎหมายของรัฐ Pennsylvania เรื่อง “เมาไม่ขับ.”* สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2556, จาก <http://cas.or.th/index.php/alcoholdb/read/45>

ตารางที่ 3.1 แสดงการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่มีระดับแอลกอฮอล์ .08 - .099%

กระทำความผิดครั้งแรก	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการพักใบอนุญาตขับขี่ - ถูกคุมประพฤติขึ้นสูงไม่เกิน 6 เดือน - ปรับ 300 ดอลลาร์ - จ่ายเงินบำรุง เพื่อการดูแลรักษาดถนนและโรงเรียนให้ปลอดภัย - อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล - ไม่ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock
กระทำความผิดครั้งที่สอง	<ul style="list-style-type: none"> - พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 12 เดือน - ถูกจำคุกอย่างน้อย 5 วันแต่ไม่เกิน 6 เดือน - ปรับ 300-2,500 ดอลลาร์ - จ่ายเงินบำรุง เพื่อการดูแลรักษาดถนนและโรงเรียนให้ปลอดภัย - อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล - ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock เป็นกำหนดเวลา 1 ปี
กระทำความผิดสามครั้งขึ้นไป	<ul style="list-style-type: none"> - พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 12 เดือน - ถูกจำคุกอย่างน้อย 10 วันแต่ไม่เกิน 2 ปี - ปรับ 500-5,000 ดอลลาร์ - อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล - ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock เป็นกำหนดเวลา 1 ปี

ตารางที่ 3.2 แสดงการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่มีระดับแอลกอฮอล์สูง .10-.159%

กระทำความผิดครั้งแรก	<ul style="list-style-type: none"> - พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 12 เดือน - จำกัดใบอนุญาตในการประกอบอาชีพบางประเภทเป็นเวลา 60 วัน - ถูกจำคุกอย่างน้อย 48 ชั่วโมงแต่ไม่เกิน 6 เดือน - ปรับ 500-5,000 ดอลลาร์ - จ่ายเงินบำรุง เพื่อการดูแลรักษาดถนนและ โรงเรียนให้ปลอดภัย - อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล - กำหนดอัตราความเร็วในการขับรถ
กระทำความผิดครั้งที่สาม	<ul style="list-style-type: none"> - พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 18 เดือน - ถูกจำคุกอย่างน้อย 90 วันแต่ไม่เกิน 5 ปี - ปรับ 1,500-10,000 ดอลลาร์ - อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล - ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock เป็นกำหนดเวลา 1 ปี
กระทำความผิดสี่ครั้งขึ้นไป	<ul style="list-style-type: none"> - พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 18 เดือน - ถูกจำคุกอย่างน้อย 1 ปีแต่ไม่เกิน 5 ปี - ปรับ 1,500-10,000 ดอลลาร์ - อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล - ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock เป็นกำหนดเวลา 1 ปี

ตารางที่ 3.3 แสดงการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่มีระดับแอลกอฮอล์สูงมาก .16 % และสูงกว่า

กระทำความผิดครั้งแรก	<ul style="list-style-type: none"> - พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 12 เดือน - จำกัดใบอนุญาตในการประกอบอาชีพบางประเภทเป็นเวลา 60 วัน - ถูกจำคุกอย่างน้อย 72 ชั่วโมงแต่ไม่เกิน 6 เดือน - ปรับ 1,000-5,000 ดอลลาร์ - จ่ายเงินบำรุง เพื่อการดูแลรักษาดนและ โรงเรียนให้ปลอดภัย - อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล - กำหนดอัตราความเร็วในการขับรถ
กระทำความผิดครั้งที่สอง	<ul style="list-style-type: none"> - พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 18 เดือน - ถูกจำคุกอย่างน้อย 90 วันแต่ไม่เกิน 5 ปี - ปรับขั้นต่ำ 1,500 ดอลลาร์ - จ่ายเงินบำรุง เพื่อการดูแลรักษาดนและ โรงเรียนให้ปลอดภัย - อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล - ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock เป็นกำหนดเวลา 1 ปี
กระทำความผิดสามครั้งขึ้นไป	<ul style="list-style-type: none"> - พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 18 เดือน - ถูกจำคุกอย่างน้อย 1 ปีแต่ไม่เกิน 5 ปี - ปรับขั้นต่ำ 2,500 ดอลลาร์ - อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล - ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock เป็นกำหนดเวลา 1 ปี

มาตรการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดฐานขับรถภายหลังจากการดื่มสุราหรือใช้ยาเสพติดในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่

1. Two-hour Rule

กำหนดให้ผู้ขับขี่รถที่มีระดับแอลกอฮอล์สูงกว่าที่กฎหมายกำหนด ถูกห้ามขับรถเป็นเวลา 2 ชั่วโมงเนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ จะไม่สามารถควบคุมยานพาหนะนั้นได้ภายหลังจากดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

2. Ungraded Misdemeanors

เป็นการกระทำความผิดครั้งแรกหรือครั้งที่สอง ซึ่งจะใช้วิธีการคุมประพฤติหรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ถือเป็นความผิดลหุโทษ

3. Treatment

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ติดสุราเรื้อรังศาลสามารถมีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัดโดยกำหนดเงื่อนไขไว้ในคำพิพากษา (Court Reporting Network) และศาลยังสามารถกำหนดให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคมได้อีกด้วย (Community Service Assignments)

4. Occupational Limited License

การจำกัดใบอนุญาตในการประกอบอาชีพบางประเภทภายในเวลาที่กำหนด เช่น พนักงานขับรถโรงเรียน

5. Ignition Interlock

การกำหนดให้ผู้กระทำความผิดซ้ำ (กระทำความผิดสองครั้งขึ้นไป) ต้องติดเครื่อง Ignition Interlock เพื่อป้องกันการสตาร์ทรถในกรณีที่ผู้ขับขี่มีระดับแอลกอฮอล์ในลมหายใจสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด

6. Accelerated Rehabilitative Disposition

การกำหนดอัตราความเร็วในการขับรถ ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องยอมรับไปปฏิบัติภายในกำหนดเวลา 10 ปี โดยการใช้มาตรการกำหนดอัตราความเร็วนี้จะไม่ใช้บังคับในกรณีที่เกิดอันตรายแก่ชีวิตและร่างกายของผู้อื่น

7. Probable Cause

เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจสั่งให้หยุดรถและตรวจสอบได้ในกรณีที่มีเหตุต้องสงสัยว่าผู้ขับขี่มีระดับแอลกอฮอล์สูงกว่าที่กฎหมายกำหนด

8. Points, Costs & Fine Distribution

กำหนดให้ผู้ขับขี่ที่มีระดับแอลกอฮอล์สูงกว่าที่กฎหมายกำหนด อาจถูกตัดคะแนนในการต่อใบอนุญาตขับรถยนต์หรือในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลผู้กระทำความผิดจะต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในทางเทคนิคเกี่ยวกับการตรวจหาระดับแอลกอฮอล์ หรืออาจจะต้องจ่ายเงินบำรุง เพื่อการดูแลรักษาถนนและโรงเรียนให้ปลอดภัย

3.2 มาตรการในการลงโทษการจับขังระหว่างเมตราของประเทศอังกฤษ

เดิมกฎหมายอังกฤษ แบ่งประเภทความผิดออกเป็นสามประเภท คือ ความผิดอุกฉกรรจ์ (Felony) ความผิด Misdemeanours และ Petty Offences ต่อมาถูกยกเลิกไปและมาแบ่งเป็นประเภทความผิดโดยถือตามวิธีพิจารณา โดยแยกเป็นความผิดที่ต้องพิจารณาในศาล Crown Court และมีคณะลูกขุนเป็นผู้พิจารณาปัญหาข้อเท็จจริงที่เรียกว่า Offences Triable Only Indictment กับความผิดที่พิจารณาโดยรวบรัด โดยศาล Magistrate เรียกว่า Offences Triable Summarily และประเภทที่สามารถพิจารณาโดยรวบรัดหรือโดย Indictment ก็ได้⁸⁸ (Offences Triable Either Way) และมีการแบ่งความผิดอีกลักษณะหนึ่ง โดยแบ่งตาม Criminal Act 1967 โดยแยกเป็นความผิดที่อาจจับได้โดยไม่มีหมายจับ Arrestable Offences และความผิดที่ไม่อาจจับได้โดยไม่มีหมายจับถ้าไม่ใช่ความผิดซึ่งหน้า (Nonarrestable Offences)⁸⁹

ในปัจจุบันกฎหมายอังกฤษกำหนดความผิดไว้โดยกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Statutory Offences) โดยมีกฎหมายบัญญัติว่าด้วยความผิดอาญาโดยเฉพาะ เช่น The Criminal Act 1967, The Criminal Law Act 1977, The Abortion Act 1967, The Crime and Disorder Act 1998, Offences Against the Person Act 1986, Theft Act 1968 และ Theft Act 1978, Sexual Offences Act, 1956, 1967, 1985, 2003, Terrorism Act 2002, Terrorism Act 2006, Anti-Terrorism, Crime and Security Act 2001 เป็นต้น และความผิดที่กำหนดไว้ในกฎหมายพิเศษอีกหลายฉบับ เช่น Firearms Act 1968, Drug Trafficking Act 1994, Obscene Publications Act 1959, War Crime Act, 1991, Football Offence Act 1991, Police and Criminal Evidence Act 1984 เป็นต้น ซึ่งความผิดตามที่ยกมาบัญญัติไว้ในกฎหมายลายลักษณ์อักษรได้กำหนดโทษไว้ เพื่อให้ศาลกำหนดโทษบางฐานความผิดเป็นการกำหนดโทษไว้ตายตัวบางฐานความผิดกำหนดอัตราโทษขั้นสูงและบางความผิดกำหนดโทษที่ศาลขึ้นต่ำไว้ แต่ส่วนใหญ่เป็นการอัตราโทษขั้นสูง เพื่อเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ ที่เรียกว่า กระบวนการกำหนดโทษ Sentencing Process โดยศาลจะกำหนดโทษให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิดและสภาพของตัวผู้กระทำความผิด โดยคำนึงถึงเป้าหมายในการลงโทษ เพื่อป้องกันสังคมให้ปลอดภัยและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตาม ดังนั้นกฎหมายอังกฤษจึงได้บัญญัติหลักเกณฑ์การกำหนดโทษของศาลและอำนาจ

⁸⁸ Martin Wasik, *Emmins on Sentencing*, fourth edition, (London: Blackstone Press, 2001), pp. 2, 35-36. อ้างถึงใน ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. (2549). *ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา*. น. 63.

⁸⁹ John Sprack, *Emmins on Criminal Procedure*, ninth edition, (London: Blackstone Press, 2002). อ้างถึงใน ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. เล่มเดิม. น. 63.

ศาลที่จะกำหนดโทษในแต่ละประเภทไว้ เพื่อให้ศาลใช้เป็นหลักเกณฑ์การกำหนดโทษกฎหมายเหล่านี้ ได้แก่ Crime (Sentences) Act 1997, Criminal Justice Act 1967, Criminal Justice Act 1991 และฉบับปัจจุบัน Criminal Justice Act 2003, Magistrates Court Act 1980, Power of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000, Children and Young Person Act 1933, 1969, Youth Justice and Criminal Evidence Act 1999 เป็นต้น⁹⁰

อังกฤษได้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญาและการกำหนดโทษตลอดมา โดยมีการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์สถิติของคำพิพากษาของศาล เพื่อประเมินและวิเคราะห์แนวโน้มในการกำหนดโทษของความผิดและการใช้มาตรการลงโทษที่มีอยู่ในกฎหมาย และประสิทธิภาพในการบริหารงานยุติธรรมและกระบวนการแก้ไขบำบัดผู้กระทำความผิด สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของการกำหนดโทษได้ศึกษา เพื่อค้นหามาตรการให้การลงโทษสอดคล้องกับหลักความเสมอภาคยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับต่อสังคมว่ากระบวนการยุติธรรมมีความสามารถในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและป้องกันสังคมในพ้นจากการกระทำความผิดของอาชญากรรม⁹¹

กฎหมายหลักที่กำหนดหลักเกณฑ์การลงโทษของศาลในปัจจุบันมีกฎหมายหลักอยู่สามฉบับ คือ The Criminal Justice Act 1991 (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “CJA 1991”) กฎหมายนี้กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดโทษของศาล โดยให้คำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาว่าโทษที่ร้ายแรงควรได้รับการลงโทษร้ายแรงตามสัดส่วน กฎหมายฉบับที่สอง คือ The Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “PCC (S) A 2000”) โดยประมวลมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายอาญาให้อยู่ในกฎหมายฉบับเดียวกัน เพื่อให้การบังคับโทษเป็นไปโดยเหมาะสมกับความผิดและผู้กระทำความผิดและในท้ายที่สุดมีการปรับปรุงกระบวนการกำหนดโทษฉบับล่าสุด ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่แก้ไขหลักเกณฑ์การลงโทษและดุลพินิจในการกำหนดโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายสองฉบับแรก และมีผลใช้ทั่วสหราชอาณาจักร โดยขยายหลักเกณฑ์บางเรื่องไปใช้กับความผิดในไอแลนด์เหนือและสกอตแลนด์ด้วย กฎหมายฉบับที่สามนี้ คือ The Criminal Justice

⁹⁰ ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. เล่มเดิม. น. 64.

⁹¹ ได้แก่งานวิจัยของ Home Office Department ซึ่งรับผิดชอบหน่วยงานที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น ตำรวจ อัยการ สำนักงานคุมประพฤติ ราชทัณฑ์ เป็นต้น. อ้างถึงใน งานวิจัยและรายงานการลงโทษของศาลในแต่ละปี ใน www.homeoffice.gov.uk หรือ ใน www.cjsonline.gov.uk. อ้างถึงใน ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. เล่มเดิม. น. 65.

Act 2003⁹² (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “CJA 2003”) โดยถือเป็นกฎหมายหลักที่มีอยู่ในปัจจุบันในการกำหนดโทษที่มีในอังกฤษ โดยจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

ประเภทของโทษ⁹³

1) ประเภทของโทษตามกฎหมาย Common Law เดิมถ้าเป็นความผิดในคอมมอนลอว์ ในคดี Felony ศาลลงโทษประหารชีวิต ส่วนคดี Misdemeanour ศาลมีอำนาจจำคุกหรือปรับได้ ไม่จำกัด ต่อมาในปี ค.ศ. 1905 มีกฎหมายกำหนดให้อำนาจศาลในการลงโทษบุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 17 ปี ซึ่งกระทำความผิดในอังกฤษและเวลส์ คือ ประหารชีวิต จำคุก จำคุกโดยบังคับใช้แรงงาน ปรับ คุมประพุดิโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ

2) ประเภทของโทษตาม CJA 1991, PCC (S) A 2000 และ Criminal Justice and Court Service Act 2000 แยกออกเป็น 23 ประเภท ดังนี้

(1) จำคุก (Imprisonment) โทษจำคุก คือ โทษที่กักขังผู้กระทำความผิดภายในเวลาที่กำหนด โดยศาลเป็นผู้กำหนดจำนวนโทษที่ผู้ต้องหาได้รับ และอาจมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนโทษ โดยการปล่อยก่อนกำหนดได้โทษจำคุกนำมาใช้กับความผิดคอมมอนลอว์ทุกความผิด ส่วนความผิดที่กำหนดไว้ในกฎหมายบัญญัติ จะลงโทษจำคุกได้ต่อเมื่อกฎหมายนั้น ๆ ได้ระบุให้มีโทษคุก (Imprisonment Offence) สำหรับความผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนา (Murder) เป็นความผิดที่กำหนดโทษแน่นอนไว้ในกฎหมาย คือ จำคุกตลอดชีวิต เดิมโทษจำคุกนำมาใช้กับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป แต่ในปัจจุบัน เมื่อ CJCSA 2000 กำหนดให้บุคคลอายุตั้งแต่ 18 ปี สามารถใช้โทษจำคุกได้ (มาตรา 61)

(2) รอกการลงโทษจำคุก (Suspended Prison Sentence) การรอกการลงโทษจำคุกนี้เป็นคำสั่งของศาลที่จะไม่ให้บังคับโทษจำคุกภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกิน 2 ปีและอาจมีการดำเนินการระหว่างรอกการลงโทษได้ แต่ต้องไม่เกิน 2 ปี ความผิดที่ศาลจะสั่งรอกการลงโทษเป็นความผิดที่สามารถจำคุกได้ ยกเว้นความผิดที่กำหนดโทษแน่นอนตามที่กฎหมายกำหนด เช่น จำคุกตลอดชีวิต ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดที่อาจจำคุกได้ภายในเวลาที่รอกการลงโทษ ผลคือ จะมีการลงโทษที่รอไว้ในคำพิพากษาคดีหลัง (PCC (S) A 2000 ss. 118 - 125)

(3) การควบคุมเยาวชนที่กระทำผิดในสถานควบคุม (ปัจจุบันยกเลิกโดย ม. 61 ของ CJC (S) A 2000)

⁹² See Criminal Justice Act 2003, chapter44, part12, ss.142-305, in <http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2003/30044-ca.htm>. อ้างถึงใน ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. แหล่งเดิม. น. 65.

⁹³ ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. เล่มเดิม. หน้า 68.

(4) ควบคุมและสั่งให้ฝึกอบรม (Detention and Training Order) เป็นมาตรการในการกักขังผู้กระทำความผิดที่มีอายุระหว่าง 12-17 ปี ซึ่งได้กระทำความผิดที่อาจลงโทษจำคุกได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ มาตรการนี้ผู้ต้องคำพิพากษาต้องถูกกักขังในสถานที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (Secretary of State) กำหนด โดยอาศัยอำนาจตาม PCC (S) A 2000, s. 101 (1) เป็นเวลาครึ่งหนึ่งของระยะเวลาในคำพิพากษาและในครั้งหลัง ผู้นั้นจะต้องอยู่ภายใต้การแนะนำในด้านการคุมประพฤติ หลักเกณฑ์ที่นำมาตราการนี้มาใช้ คือ ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดที่มีโทษจำคุก แต่ไม่มีความจำเป็นต้องนำไปจำคุกในเรือนจำ ซึ่งเวลาในการสั่งให้เข้าไปควบคุมและฝึกอบรมนั้น จะต้องไม่น้อยกว่า 4 เดือนแต่ไม่เกิน 24 เดือน

(5) ควบคุมภายใต้ PCC (S) A 2000, s. 91 ซึ่งใช้กับเด็กอายุ 10-17 ปี การควบคุมตามมาตรการนี้ ใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีอายุระหว่าง 10-17 ปี ซึ่งได้กระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 14 ปี หรือโทษหนักกว่านั้น ยกเว้นความผิดฐานฆ่าคนแต่ในความผิดดังต่อไปนี้ สามารถใช้มาตรการนี้ได้ คือ คดีที่เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ซึ่งกระทำโดยเด็กอายุตั้งแต่สิบสี่ปีขึ้นไป ความผิดฐานทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย โดยการขับรถโดยประมาทอันมีสาเหตุจากการดื่มสุรา หรือเสพยาเสพติด หรือกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีอายุไม่เกินสิบแปดปีกระทำความผิดฐานฆ่าคน และได้รับการอภัยโทษจำคุกตลอดชีวิตตามมาตรา 90 ของ PCC (S) A 2000

การคุมขังในกรณีนี้ เป็นการขังในสถานที่ที่ Home Office กำหนดซึ่งอาจเป็นสถานที่คุมขังในที่ราชการส่วนท้องถิ่นดูแลหรือการคุมขังในบ้านของผู้ถูกคุมขังเอง และผู้ถูกคุมขังจะต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับที่กำหนดเช่นเดียวกับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษจำคุกมาตรการนี้เป็นนำมาใช้กับความผิดที่พิจารณาโดย Indictment Trial และผู้นั้นได้กระทำความผิดที่อาจถูกจำคุกและไม่อาจใช้มาตรอื่น ๆ ที่เหมาะสมได้ สำหรับเวลาที่คุมขังตามมาตรา 91 นี้ ต้องไม่เกินอัตราโทษที่ผู้นั้นจะได้รับในความผิดที่กระทำ ในกรณีที่ผู้นั้นหลบหนีจากที่คุมขัง ผู้นั้นอาจจะต้องถูกจับมาคุมขังจนกว่าจะครบระยะเวลา

(6) คำสั่งให้ฟื้นฟูในชุมชน (Community Rehabilitation Order) ตามมาตรา 35 ของ PCC (S) A 2000 เป็นมาตรการที่ผู้ได้รับคำสั่งต้องอยู่ภายใต้คำแนะนำของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ ภายในเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ศาลจะกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติได้ในคำสั่ง (เดิมคือคำสั่งให้คุมประพฤติ Probation Order) เช่น การกำหนดเรื่องสถานที่อยู่หรือต้องไปบำบัดรักษาอย่างหนึ่งอย่างใด คำสั่งให้ฟื้นฟูในชุมชนนี้ ต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือน และไม่เกินสามปี คำสั่งตามมาตรา 35 นี้ ใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไปและใช้กับความผิดทุกประเภท ยกเว้นความผิดที่มีโทษกำหนดไว้แน่นอนโดยกฎหมาย หรือไม่สามารถลงโทษจำคุกได้ ตามที่

กำหนดไว้ในมาตรา 109-111 ของ PCC (S) A 2000 การที่จะใช้มาตรการนี้ผู้กระทำความผิดต้องยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติและเป็นมาตรการที่เหมาะสมในการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด อีกทั้งเป็นการป้องกันสังคมไม่ให้เกิดเสียหายจากผู้กระทำความผิดนั้น ทั้งนี้ศาลต้องพิจารณาความเหมาะสมในการใช้มาตรการนี้จากรายการสืบเสาะและพิจารณาโดยเปิดเผยในศาล การปฏิบัติตามมาตรการนี้ เจ้าพนักงานคุมประพฤติจะเป็นผู้ดูแลในการบังคับให้เป็นไปตามคำสั่ง และมีเงื่อนไขให้ศาลสั่งไว้ในคำสั่งลงโทษในชุมชน 5 ประการ คือ กำหนดที่อยู่ กำหนดให้ต้องกระทำการอย่างใดตามที่กำหนด ให้เข้ามารายงานตัวที่สำนักงานคุมประพฤติ ให้เข้าบำบัดรักษาทางจิต และให้เข้าบำบัดรักษาแอลกอฮอล์

(7) คำสั่งให้ลงโทษโดยชุมชน (Community Punishment Order) เป็นมาตรการที่กำหนดไว้ในมาตรา 35 ของ PCC (S) A. 2000 เดิม เป็นคำสั่งให้ทำงานบริการสาธารณะ (Community Service Order) มาตรการนี้ นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีอายุตั้งแต่สิบหกปีขึ้นไป ซึ่งได้กระทำความผิดที่สามารถลงโทษจำคุกทุกคดี ยกเว้นความผิดที่กำหนดไว้แน่นอนตามกฎหมาย และไม่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา 109-111 ของ PCC (S) A 2000 ผู้ต้องคำสั่งตามมาตรการนี้ จะต้องทำงานบริการสาธารณะในชุมชนโดยไม่ได้รับค่าแรงเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง แต่ไม่เกิน 240 ชั่วโมง ทั้งนี้ชุมชนที่ผู้นั้นจะเข้าไปทำงานต้องพร้อมและจัดให้ผู้นั้นทำงานบริการสาธารณะ ในกรณีที่ผู้นั้นฝ่าฝืนคำสั่งให้ลงโทษโดยชุมชน อาจถูกปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์ หรืออาจให้ทำงานสาธารณะอย่างอื่น หรือรับโทษจำคุกในความผิดที่ได้กระทำใหม่ระหว่างที่ทำงานบริการสาธารณะ เพื่อชุมชนนั้น

(8) คำสั่งให้ฟื้นฟูและลงโทษโดยชุมชน (Community Punishment And Rehabilitation Order) เดิมเป็นคำสั่งที่ศาลสั่งโดยรวมคำสั่งตามข้อ 6 และข้อ 7 เข้าด้วยกันเรียกว่า Combination Order ปัจจุบัน กำหนดไว้ในมาตรา 35 ของ PCC (S) A 2000 คำสั่งให้ฟื้นฟูและลงโทษโดยชุมชน ผู้ได้รับคำสั่งจะต้องอยู่ในความคุมประพฤติจากเจ้าพนักงานคุมประพฤติ และต้องทำงานบริการสาธารณะในชุมชนคำสั่งนี้ ศาลนำมาใช้กับความผิดที่มีโทษจำคุก ยกเว้นความผิดที่กำหนดโทษไว้แน่นอนตามกฎหมายและไม่เข้าองค์ประกอบตามมาตรา 109-111 ของ PCC (S) A 2000 คำสั่งนี้ ศาลมีอำนาจสั่งให้คุมประพฤติได้ 12 เดือน แต่ต้องไม่เกิน 3 ปีและสั่งให้ทำงานบริการสาธารณะในชุมชนได้ ตั้งแต่ 40 ชั่วโมง แต่ไม่เกิน 100 ชั่วโมง ผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งศาลมีโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันปอนด์ หรืออาจถูกลงโทษจำคุกหากกระทำความผิดซ้ำในระหว่างที่ถูกคุมประพฤติ

(9) คำสั่งห้ามออกนอกสถานที่ (Curfew Order) เป็นคำสั่งที่ศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ในสถานที่ที่กำหนดไว้โดยเฉพาะในคำสั่ง เช่น ในบ้านของผู้นั้นเอง ภายในเวลาที่กำหนด คำสั่งนี้ ศาลมีคำสั่งได้ทุกความผิด ยกเว้นความผิดที่กำหนดโทษไว้แน่นอนตามกฎหมายหรือเป็นคดีที่ไม่เข้าเงื่อนไขตามที่ กำหนดไว้ในมาตรา 109-111 แห่ง PCC (S) A 2000 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งห้ามออกนอกสถานที่นี้ อาจใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อควบคุมได้ (Electronic Monitoring) คำสั่งห้ามออกนอกสถานที่ อาจกำหนดไว้ภายในเวลา 2-12 ชั่วโมงต่อวันและมีกำหนดเวลาไม่เกิน 6 เดือน แต่ถ้าเป็นการกำหนดห้ามเด็กที่มีอายุระหว่าง 10-15 ปี อาจกำหนดได้ไม่เกิน 3 เดือน ผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งห้ามออกนอกสถานที่ จะต้องถูกปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์ หรือให้ทำงานบริการสังคม แต่ถ้าผู้ฝ่าฝืนมีอายุ ต่ำกว่า 16 ปี อาจสั่งให้เข้าไปอยู่ในศูนย์ฝึกได้ (Center Order)

(10) คำสั่งให้บำบัดรักษาและตรวจยาเสพติด (Drug Treatment and Testing Order) เป็นคำสั่งที่กำหนดให้ผู้ได้รับคำสั่งต้องเข้าบำบัดและตรวจสารเสพติดในร่างกาย และต้องอยู่ในการควบคุมของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ คำสั่งนี้ศาลมีอำนาจสั่งในความผิดทุกความผิดยกเว้นความผิดที่กำหนดโทษไว้แน่นอนในกฎหมายหรือกรณีที่ไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 109-111 PCC (S) A 2000 ผู้ที่อาจได้รับคำสั่งนี้ ต้องมีอายุ 16 ปี ขึ้นไปและต้องสมัครใจเข้ารับการรักษาด้วย ศาลจะออกคำสั่งให้รับการรักษาได้ ภายในเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนแต่ไม่เกิน 3 ปีแต่อาจมีการทบทวนเพื่อปรับเปลี่ยนคำสั่งนั้นได้ ทุกเดือน ในกรณีที่ผู้ได้รับคำสั่งฝ่าฝืนต้องถูกปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์ หรืออาจถูกลงโทษจำคุกในกรณีที่กระทำความผิดจนได้รับโทษจำคุกระหว่างการบำบัด

(11) คำสั่งให้มาเข้ารับการอบรมที่ศูนย์ฝึก (Attendance Centre Order) เป็นคำสั่งที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าไปที่ศูนย์ฝึก ซึ่งโดยปกติจะเข้าไปครั้งละ 2-3 ชั่วโมง ในช่วงสุดสัปดาห์ โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของตำรวจหรือเจ้าพนักงานคุมประพฤติ เพื่อให้มีการฝึกฝนทางกายภาพ คำสั่งตามมาตรานี้ ศาลต้องคำนึงถึงความสะดวกที่ผู้นั้นจะเข้ามารับการฝึกด้วย คำสั่งของศาลในกรณีนี้ ใช้กับความผิดที่มีโทษจำคุกทุกความผิด ยกเว้นความผิดที่มีโทษกำหนดไว้แน่นอนตามกฎหมายหรือไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 109-111 PCC (S) A 2000 และใช้กับผู้กระทำที่มีอายุระหว่าง 10-20 ปี ศาลจะเป็นผู้กำหนดเวลาที่ผู้รับคำสั่งจะต้องเข้ามาฝึก โดยทั่วไปจะกำหนดไว้ 12 ชั่วโมงยกเว้นในกรณีที่เป็นเด็กอายุ ระหว่าง 10-13 ปี อาจกำหนดเวลาน้อยกว่า ส่วนกรณีที่เป็นบุคคลที่มีอายุ 16 -20 ปี อาจกำหนดให้เป็น 36 ชั่วโมง ผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งต้องโทษปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์ หรือกลับไปถูกลงโทษตามกฎหมาย

(12) คำสั่งให้มารับคำแนะนำจากเจ้าพนักงาน (Supervision Order) เป็นคำสั่งให้อยู่ในการควบคุมของพนักงานคุมประพฤติและรับคำแนะนำในการปรับตัวเข้าสู่สังคม ตามเวลาที่

ศาลกำหนดและศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติได้ในคำสั่ง เช่น ให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าฝึกอบรมในโครงการที่กำหนด เพื่อบำบัดผู้กระทำความผิด ศาลมีอำนาจออกคำสั่งนี้กับความผิดทุกความผิดยกเว้นความผิดที่กำหนดไว้แน่นอนตามกฎหมาย ผู้กระทำความผิดที่อาจได้รับคำสั่งนี้จะเป็นผู้ที่มีอายุ ระหว่าง 10-17 ปี โดยศาลที่จะออกคำสั่งอาจเป็นศาลเยาวชน หรือศาล Crown Court ก็ได้ ส่วนศาล Magistrate ไม่มีอำนาจออกคำสั่งในกรณีนี้ คำสั่งให้คุมประพฤติไม่มีกำหนดเวลาขั้นต่ำไว้ แต่กำหนดเวลาขั้นสูงไม่เกิน 3 ปี ส่วนเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติในการเข้าโครงการบำบัดรักษานั้น อาจกำหนดได้ไม่เกิน 90 วัน ส่วนข้อกำหนดในการห้ามมิให้ออกนอกบริเวณกำหนดได้ไม่เกิน 30 วัน ในกรณีที่ฝ่าฝืนคำสั่ง ผู้นั้นต้องโทษปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์ หรืออาจถูกสั่งให้ไปฝึกในศูนย์ฝึก หรือสั่งห้ามออกนอกบริเวณ หรืออาจถูกลงโทษตามที่กำหนด

(13) คำสั่งให้ปฏิบัติตามแผนคุมประพฤติ (Action Plan Order) เป็นคำสั่งที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและการให้คำแนะนำและต้องดำเนินการตามที่กำหนดในคำสั่ง คำสั่งนี้ศาลนำมาใช้กับทุกความผิดยกเว้นเป็นความผิดที่กำหนดโทษไว้แน่นอนตามกฎหมาย ผู้กระทำความผิดที่อาจได้รับคำสั่งนี้ มีอายุ ระหว่าง 10-17 ปี ศาลจะเป็นผู้พิจารณารายงานผลการดำเนินการตามคำสั่ง ซึ่งต้องกระทำภายใน 21 วัน นับแต่สั่งให้ไปดำเนินการ ในกรณีที่ผู้นั้นฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ต้องถูกปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์หรืออาจถูกสั่งห้ามออกนอกสถานที่หรือเข้าฝึกในศูนย์ฝึก หรือเข้าร่วมกิจกรรมอื่นตามที่ศาลกำหนดหรือถูกลงโทษจำคุกตามความผิดที่กระทำ

(14) ปรับ (Fine) เป็นโทษที่ผู้ได้รับจะต้องนำเงินมาชำระต่อศาล โทษปรับใช้กับความผิดทุกความผิด ยกเว้นความผิดที่มีโทษกำหนดไว้แน่นอน หรือไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 109-111 ของ PCC (S) A 2000 และใช้กับผู้กระทำความผิดทุกคน อย่างไรก็ตามเด็กอายุระหว่าง 10-15 ปี ศาลอาจสั่งให้บิดามารดาชำระค่าปรับแทนได้ในการกำหนดค่าปรับนั้น ศาลจะต้องพิจารณาถึงความสามารถทางการเงินของผู้กระทำความผิดที่จะชำระค่าปรับด้วย สำหรับคดีที่พิจารณาแบบ Indictment ศาลมีอำนาจกำหนดค่าปรับได้โดยไม่มีจำนวนจำกัด ส่วนการพิจารณาแบบ Summary ศาลจะกำหนดค่าปรับได้ตามตารางมาตรฐานที่มีอยู่ 5 ระดับและโทษปรับสูงสุดไม่เกิน 5,000 ปอนด์ ผู้ฝ่าฝืนไม่ชำระค่าปรับอาจถูกจำคุกแทนค่าปรับ

(15) คำสั่งปล่อย (Discharge) เป็นคำสั่งปล่อยโดยมีเงื่อนไขกับปล่อยโดยไม่มีเงื่อนไข โดยศาลจะกำหนดเวลาในการปล่อยไว้ หากไม่ได้กระทำความผิดซ้ำก็ได้รับการปล่อยไม่ต้องถูกลงโทษจำคุก ศาลสามารถปล่อยโดยอาศัยคำสั่งนี้ได้ กับความผิดทุกความผิดยกเว้นความผิดที่มีโทษกำหนดไว้แน่นอนตามกฎหมายหรือกรณีไม่เข้ามาตรา 109-111 ของ PCC (S) A 2000 และศาลสามารถออกคำสั่งนี้กับผู้กระทำความผิดทุกคนไม่จำกัดอายุ สำหรับการปล่อย

โดยมีเงื่อนไข ต้องกำหนดเวลาไว้ไม่เกิน 3 ปี แต่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำไว้ผู้ที่ฝ่าฝืนกระทำความผิดระหว่างเวลาที่กำหนด ในกรณีที่เป็นปล่อยโดยมีเงื่อนไข จะต้องถูกนำมาลงโทษจำคุกต่อไป

(16) คำสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหาย (Reparation Order) เป็นคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายหรือชุมชน คำสั่งนี้ศาลมีอำนาจสั่งได้ทุกความผิด ยกเว้นความผิดที่มีโทษกำหนดไว้แน่นอนตามกฎหมาย และเป็นกรณีที่ ผู้กระทำความผิดมีอายุระหว่าง 10-17 ปี คำสั่งตามมาตรานี้อาจเป็นคำสั่งให้ทำงาน แต่ต้องไม่เกิน 24 ชั่วโมง และการชดใช้นี้ต้องดำเนินการให้เสร็จภายในเวลา 3 เดือน นับแต่วันออกคำสั่ง ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งต้องถูกปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์ หรืออาจถูกสั่งห้ามออกนอกสถานที่หรือเข้าศูนย์ฝึกหรือชดเชยความเสียหายอย่างอื่นหรืออาจต้องโทษตามที่กฎหมายกำหนด

(17) คำสั่งให้รักษาตัวในโรงพยาบาลหรือให้อยู่ในความปกครอง (Hospital Order or Guardianship Order) เป็นคำสั่งที่กำหนดให้ผู้นั้นต้องเข้ารักษาตัวใน โรงพยาบาล โรคจิต ซึ่งกำหนดไว้ในคำสั่งเนื่องจากเขาได้รับการปล่อยตัว ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้นั้นได้รับการรักษาความป่วยทางจิต ส่วนคำสั่งให้อยู่ในความปกครองนั้น เป็นคำสั่งที่คล้ายกับการสั่งให้ถูกควบคุมตัว เพื่อรักษาในโรงพยาบาล แต่สถานที่นั้นเป็นสถานที่ของท้องถิ่นหรืออยู่ภายใต้การควบคุมของบุคคลอื่นที่กำหนดไว้คำสั่งของศาลนำมาใช้กับความผิดทุกความผิดที่มีโทษจำคุก ยกเว้นเป็นความผิดที่กำหนดโทษไว้แน่นอน หรือที่ไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 109-111 ของ PCC (S) A 2000 ในกรณีที่เข้าไปรักษาในโรงพยาบาล ศาลอาจสั่งได้ทุกคนไม่จำกัดอายุ แต่กรณีที่สั่งให้อยู่ในความปกครองนั้น ใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีอายุอย่างน้อย 16 ปี ในกรณีที่ศาลจะสั่งให้เข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลโรคจิตนั้น ศาลจะต้องได้รับความเห็นของแพทย์สองคนและอย่างน้อย แพทย์คนหนึ่งต้องเป็นจิตแพทย์ว่าผู้กระทำความผิดได้รับผลกระทบทางจิตจึงได้กระทำความผิดและมีโรงพยาบาลโรคจิตที่เหมาะสมให้เข้ารับการรักษาผู้ที่ไม่ยอมเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลโรคจิตตามที่กำหนดอาจถูกนำไปขังก่อนที่จะส่งเข้าไปรักษาในโรงพยาบาล เป็นเวลา 28 วัน คำสั่งของศาลในการสั่งให้เข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลนี้ ศาลให้รักษาเป็นเวลา 6 เดือน หลังจากนั้นอาจขยายเวลาออกไปได้อีก 6 เดือน ส่วนคำสั่งให้อยู่ในความปกครอง สั่งได้ภายใน 12 เดือนแต่อาจขยายเวลาได้

(18) คำสั่งให้อยู่ในสถานพยาบาล (Restriction Order) เป็นคำสั่งของศาล Crown Court ที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่เป็น โรคจิตต้องอยู่จำกัดบริเวณในสถานพยาบาลโรคจิต ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้ผู้นั้นก่อเหตุร้ายต่อสังคมเงื่อนไขในการสั่งและหลักเกณฑ์เป็นกรณีเดียวกับที่กำหนดไว้ในข้อ 17

(19) คำสั่งให้ชดใช้ค่าทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย (Compensation Order) เป็นคำสั่งที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดจ่ายค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายเป็นเงิน เพื่อชดใช้การที่ผู้เสียหายได้สูญเสียร่างกาย หรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดคำสั่งนี้ ศาลอาจตั้งควบคู่ไปกับโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับ หรือสั่งแยกเป็นคำสั่งต่างหากหากผู้เสียหายเป็นผู้แจ้งความเสียหายให้แก่ตำรวจพร้อมด้วยหลักฐานประกอบว่าคนได้รับความเสียหายอย่างไร เช่น ใบเสร็จค่ารักษาพยาบาลหรือค่าซ่อม เป็นต้น จากนั้นตำรวจจะส่งเอกสารให้แก่ Crown Prosecution Service เพื่อแสดงหลักฐานต่อศาล ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย เช่น ค่าเสียหายแก่กายหรือจิตใจ ค่าเสียหายจากการสูญเสียทรัพย์สินจากการกระทำ ความผิดฐานลักทรัพย์หรือทำให้เสียทรัพย์ หรือ น้อ โกง ค่าสูญเสียรายได้ค่ารักษาพยาบาล ค่าเดินทาง ค่าเสียหายอันเกิดจากการเจ็บปวดทรมานทุกขุทรมาน ค่าเสียหายอันเกิดจากการที่สูญเสียร่างกายหรือเสียหายอันเกิดจากการขานพาหนะถูกลัก อย่างไรก็ตาม ศาลมีดุลพินิจที่จะกำหนดค่าเสียหายโดยพิจารณาจากสถานของผู้กระทำความผิดด้วยว่าจะสามารถจ่ายค่าเสียหายได้หรือไม่ และเมื่อศาลมีคำสั่งแล้วผู้กระทำความผิดอาจชดใช้แบบผ่อนส่งได้ ผู้กระทำความผิดทุกคนอาจถูกสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหาย แต่ถ้าเป็นเด็กอายุระหว่าง 10-15 ปีบิดามารดาหรือผู้ปกครอง จะเป็นผู้จ่ายให้แทนและศาลอาจมีดุลพินิจให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองจ่ายค่าเสียหายแทนผู้กระทำความผิดที่มีอายุ 16-17 ปีได้ การสั่งให้ชดใช้ในกรณีนี้ ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องร้องขอต่อศาล แต่ศาลจะเป็นผู้พิจารณาให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ให้ โดยพิจารณาจากหลักฐานที่ปรากฏต่อศาลว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายและผู้กระทำความผิดยอมรับว่าเป็นความเสียหายจริง แต่ถ้าความเสียหายนั้นยังไม่อาจประมาณได้ ศาลก็ยังไม่ต้องสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหาย ทั้งนี้ศาลต้องให้เหตุผลของการไม่สั่งให้ชดใช้ค่าเสียหายไว้ในคำสั่งจำนวนค่าเสียหายที่ศาลจะสั่งได้นั้น ถ้าเป็นศาล Magistrate สั่งได้ไม่เกิน 5,000 ปอนด์ ในความเสียหายแต่ละความผิด ส่วนศาล Crown ไม่มีข้อจำกัดการจ่ายค่าเสียหายจ่ายเป็นจำนวนเงินตามที่กำหนดและหากไม่ยอมจ่าย มีมาตรการหลายประการที่จะบังคับตามกฎหมาย หากหลีกเลี่ยงไม่จ่ายค่าเสียหาย ผู้กระทำความผิดอาจถูกกักขังแทนค่าเสียหายได้

(20) คำสั่งให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สิน (Restitution Order) เป็นคำสั่งศาลให้ผู้กระทำความผิดได้ทรัพย์สินมาเพราะได้กระทำความผิดฐานรับของโจรต้องนำทรัพย์สินที่ได้มาคืนให้เจ้าของที่แท้จริงผู้ที่จะได้รับคำสั่งตามมาตรานี้จะต้องมีอายุที่จะสามารถคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้ และจะสั่งให้คืนได้ต่อเมื่อผู้นั้นถูกลงโทษเพราะรับของโจร อย่างไรก็ตาม ทรัพย์สินที่ได้มานั้นไม่จำกัดเฉพาะรับมาจากการลักทรัพย์ อาจเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากความผิดฐานน้อ โกงหรือการริบเอาทรัพย์สินก็ได้

(21) คำสั่งริบทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด (Deprivation Order) เป็นคำสั่งให้ริบทรัพย์ที่ผู้กระทำความผิดใช้ในการกระทำความผิดหรือเจตนาจะใช้ในการกระทำความผิด คำสั่งนี้ใช้กับทุกความผิดและกับผู้กระทำความผิดทุกคน โดยไม่จำกัดอายุ อย่างไรก็ตามศาลไม่อาจริบทรัพย์ของผู้อื่นที่มีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดได้ทรัพย์ที่ถูกริบนี้ จะนำไปขายทอดตลาดและอาจนำรายได้มา เพื่อชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย

(22) คำสั่งริบทรัพย์ในคดียาเสพติด (Confiscation Order: Drug Trafficking) เป็นคำสั่งของศาล Crown Court ริบผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้มาจากการค้ายาเสพติด ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะมีอายุเท่าใดคำสั่งของศาลในกรณีนี้ศาลจะประเมินว่าผู้กระทำความผิดได้ผลประโยชน์จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวนเท่าใด และสั่งให้ผู้กระทำความผิดจ่ายเงินจำนวนดังกล่าว และศาลมีอำนาจกำหนดจำนวนเงินได้โดยไม่มีข้อจำกัดผู้กระทำความผิดไม่ยอมชดใช้ กฎหมายมีมาตรการหลายอย่างที่บังคับให้ชดใช้ แต่หากไม่ยอมชดใช้ ต้องถูกกักขัง

(23) คำสั่งริบทรัพย์ในคดีอื่น ๆ (Confiscation Order : Other Offending) เป็นคำสั่งที่ศาลริบทรัพย์ของผู้กระทำความผิดที่ได้มาจากการกระทำความผิดและเป็นความผิดที่พิจารณาแบบ Indictment ยกเว้นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดศาลมีอำนาจริบทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดแก่ผู้กระทำความผิดทุกคน โดยไม่จำกัดอายุ และไม่มีอัตราโทษขั้นสูง สำหรับการริบทรัพย์นี้ หากผู้กระทำไม่ยอมส่งทรัพย์ที่ริบ มีมาตรการหลายอย่างที่บังคับ แต่ถ้าผู้ริบไม่ยอมส่งทรัพย์ให้อาจถูกกักขัง เพื่อบังคับให้ส่งได้

ประเภทของโทษ ตาม CJA 2003⁹⁴

โทษที่กำหนดไว้ใน CJA 2003 ได้ปรับเปลี่ยนไปจากโทษที่กำหนดไว้ใน CJA 1991 และ PCC (S) A 2000 บางประการ เพื่อให้สามารถลงโทษจำคุกหรือกักขังได้มากกว่าเดิม และมีมาตรการในการจำคุกหรือกักขังและกำหนดเงื่อนไขการที่ต้องปฏิบัติด้วย อีกทั้งมีมาตรการที่ศาลจะสามารถสั่งให้จำคุกหรือกักขังผ่อนส่ง หรือสุดสัปดาห์ได้ ซึ่งเป็นมาตรการที่เน้นการจำกัดเสรีภาพในร่างกายมากขึ้นและให้ศาลมีทางเลือกในการสั่งโดยไม่ต้องใช้เรือนจำเป็นสถานที่ในการควบคุม ซึ่งเป็นการบริหารกระบวนการลงโทษที่เพิ่มประสิทธิภาพและยังคงรักษาความปลอดภัยให้กับสังคม มาตรการลงโทษ เพื่อให้ศาลเลือกใช้กำหนดไว้เช่นเดียวกับมาตรการที่มีอยู่เดิม แต่มีเงื่อนไขในการนำมาใช้ที่แตกต่างจากเดิม เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดในการควบคุมอาชญากรรมและการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยและป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดซ้ำ ลักษณะของโทษจึงแยกออกได้เป็นสองประเภท ดังนี้

⁹⁴ แหล่งเดิม. น. 68.

1. โทษจำคุกเสรีภาพให้อยู่ในสถานที่ควบคุมตามกฎหมาย (Custodial Sentence) ซึ่งได้แก่ โทษจำคุก (Imprisonment) โทษกักขัง (Detention) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการรอลงโทษ (Suspended Sentence) และ การลงโทษจำคุกผ่อนส่งหรือสุดสัปดาห์ (Intermittent Custody) ด้วย

2. โทษที่ศาลออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษในชุมชน (Community Orders) ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งแก่ผู้กระทำความผิดที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป โดยอาจสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังนี้ (มาตรา 177)

- (1) สั่งให้ทำงานโดยไม่จ่ายค่าตอบแทน (Unpaid Work Requirement)
- (2) สั่งให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด (Activity Requirement)
- (3) สั่งให้เข้าโปรแกรม (Programmer Requirement)
- (4) สั่งห้ามกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด (Prohibited Requirement)
- (5) สั่งห้ามออกนอกสถานที่ (Curfew Order)
- (6) สั่งห้ามเข้าสถานที่หรือเขตกำหนด (Exclusion Requirement)
- (7) สั่งให้อยู่ในสถานที่กำหนด (Residence Requirement)
- (8) สั่งให้บำบัดรักษาโรคจิต (Mental Health Treatment)
- (9) สั่งให้บำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด (Drug Rehabilitation Requirement)
- (10) สั่งให้ฟื้นฟูผู้ติดสุรา (Alcohol Treatment Requirement)
- (11) สั่งให้อยู่ในการคุมประพฤติ (Supervision Requirement)
- (12) สั่งให้เข้าศูนย์ฝึกอบรม กรณีที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี (Attendance Centre Requirement)

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่ง ห้ามออกนอกสถานที่หรือห้ามเข้าเขตกำหนด (Exclusion Requirement) ศาลต้องออกคำสั่งให้ใช้ เครื่องติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) ด้วย ส่วนคำสั่งอื่น ๆ อาจมีคำสั่งให้ใช้เครื่องติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์ได้หากศาลเห็นว่ามีความจำเป็น คำสั่งให้ลงโทษในชุมชน ตามมาตรา 176 นี้ ศาลจะต้องกำหนดเวลาไว้อย่างแน่นอนในคำพิพากษาและต้องไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันออกคำสั่ง (มาตรา 177) คำสั่งของศาลอาจมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ โดยข้อเสนอของ Secretary Of State ส่วนการฝ่าฝืนคำสั่งมีผลตาม Schedule 8 ของ CJA 2003

3. คำสั่งให้ลงโทษโดยชุมชนหรือการกำหนดเงื่อนไขหลังปล่อยในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือกักขัง ไปได้ระยะเวลาหนึ่งและจะมีการบังคับโทษนอกเรือนจำหรือสถานที่กักขัง ศาลมีอำนาจที่จะกำหนดเงื่อนไขการปฏิบัติให้ไปปฏิบัติเมื่อเข้าสู่สังคมแล้ว แต่ยังไม่ครบเวลาให้ลงโทษจำคุกหรือกักขังตามคำพิพากษา หรือการกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติระหว่างรอลงโทษเงื่อนไขที่กำหนดเหล่านี้ กำหนดขึ้นมา เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

การฟื้นฟูจิตใจหรือแก้ไขผู้กระทำความผิดบางประเภทหรือการป้องกันสังคม เงื่อนไขเหล่านี้ มีนิยามและหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1) คำสั่งให้ทำงานโดยไม่จ่ายค่าแรง (Unpaid Work Requirement) หมายถึง คำสั่งที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องทำงานโดยไม่ได้รับค่าแรง ศาลจะต้องกำหนดไว้แน่นอนในคำสั่งว่าจะให้ทำงานเป็นจำนวนเท่าใด แต่ต้องไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมงและไม่เกิน 300 ชั่วโมง ทั้งนี้ศาลต้องสอบถามความเห็นของเจ้าพนักงานฯ ว่าผู้กระทำความผิดควรได้รับการสั่งให้ทำงานโดยไม่จ่ายค่าแรง (มาตรา 191) คำสั่งดังกล่าว ผู้ได้รับคำสั่งจะต้องดำเนินการภายในเวลาไม่เกิน 12 เดือน

2) คำสั่งกำหนดให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง (Activity Requirement) หมายถึง คำสั่งที่ศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดต้องแสดงตัวต่อบุคคลใดตามที่ศาลกำหนด ณ สถานที่และเวลาตามที่ศาลกำหนดหรือเป็นคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดเข้าร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามจำนวนวันที่กำหนด (มาตรา 201 (1)) ซึ่งการกระทำที่กำหนดนี้อาจเป็นการกระทำที่เป็นการเสียหายความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายก็ได้ (มาตรา 201 (2)) ก่อนที่ศาลจะสั่งกำหนดเงื่อนไขตามมาตรานี้ ศาลจะต้องคำปรึกษาจากเจ้าพนักงานที่กำหนด 110 และหากมีบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยหากเป็นกรณีที่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง (มาตรา 201 (4)) จำนวนวันที่กำหนดในคำสั่งต้องไม่เกิน 60 วัน (มาตรา 201 (5)) สถานที่ที่ผู้กระทำความผิดจะเข้าไปร่วมกิจกรรมอาจเป็นศูนย์ฝึกอบรมและฟื้นฟูชุมชน ซึ่งอาจเป็นกรณีที่ให้ผู้กระทำความผิดเข้าไปฝึกอบรมประจำหรือไปกลับ หรือเป็นศูนย์ฝึกอบรม ซึ่งได้รับอนุญาตจาก Secretary of State ก็ได้ (มาตรา 201 (9)-(10))

3) คำสั่งให้เข้าร่วมในโปรแกรม (Programme Requirement) หมายถึง คำสั่งให้ผู้กระทำความผิดเข้าร่วมกิจกรรม ฝึกฝนร่างกายตามจำนวนวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนด (มาตรา 202) โปรแกรมการฝึกฝนร่างกายนี้ เจ้าพนักงานฯ 111 เป็นผู้เสนอต่อศาลให้สั่งและศาลเห็นว่าเป็นโปรแกรมเหมาะสมและมีอยู่ในสถานที่ที่กำหนด

4) คำสั่งห้ามกระทำการ (Prohibited Activity Requirement) หมายถึง คำสั่งที่ห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดภายในเวลากำหนดหรือระยะเวลาที่กำหนด (มาตรา 203 (1) และหมายรวมถึงการครอบครองหรือใช้หรือพกพาอาวุธปืน ตาม มาตรา 27 แห่ง Firearm Act, 1968 (มาตรา 203 (3)) คำสั่งตามมาตรานี้ ศาลต้องปรึกษาจากพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ 112 ก่อนออกคำสั่ง

5) คำสั่งห้ามออกนอกเคหสถาน (Curfew Order Requirement) หมายถึง คำสั่งให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ในสถานที่ที่กำหนดภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งเวลาที่กำหนดนั้นต้องไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมงและไม่เกิน 12 ชั่วโมงใน 1 วัน (มาตรา 204 (1) ก่อนออกคำสั่งตามมาตรานี้

ศาลจะต้องได้รับข้อมูลและได้พิจารณาเกี่ยวกับสถานที่ที่จะห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดออกนอกสถานที่ด้วย รวมทั้งความเห็นของบุคคลที่อาจได้รับผลกระทบจากผู้กระทำความผิดออกนอกสถานที่ภายในเวลาที่กำหนดด้วย (มาตรา 204 (6))

6) คำสั่งห้ามเข้าเขตกำหนด (Exclusion Requirement) หมายถึง คำสั่งห้ามผู้กระทำความผิดเข้าไปในสถานหรือพื้นที่ใดที่กำหนดภายในเวลาตามคำสั่ง (มาตรา 205 (1)) ในกรณีที่คำสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดเป็นคำสั่งที่ศาลสั่งโดยการลงโทษในชุมชน จำนวนวันที่ห้ามเข้าเขตกำหนดต้องไม่เกิน 2 ปี (มาตรา 205 (2))

7) คำสั่งกำหนดให้อยู่ในสถานที่ที่กำหนด (Residence Requirement) หมายถึง เงื่อนไขในการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องอาศัยอยู่ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งที่กำหนดไว้ในคำสั่ง (มาตรา 206 (1)) ก่อนออกคำสั่งนี้ศาลต้องพิจารณาถึงความปลอดภัยของผู้อื่นบริเวณบ้านของผู้กระทำความผิดต้องถูกจำกัดสถานที่อยู่ด้วย มาตรา 206 (3) ศาลจะไม่ให้อยู่ในหอพักหรือสถาบันของรัฐนอกจากเป็นข้อเสนอจากพนักงานเจ้าคุมประพฤติท้องถิ่น (มาตรา 206 (4))

8) คำสั่งให้บำบัดรักษาสุขภาพจิต (Mental Health Treatment Requirement) หมายถึง คำสั่งให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้ารับการบำบัดรักษาทางจิต ภายในเวลาที่กำหนดโดยจิตแพทย์หรือจิตแพทย์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสมาคมจิตแพทย์ของอังกฤษ (A Chartered Psychologist) เพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้กระทำความผิด (มาตรา 207 (1)) การบำบัดรักษาดังกล่าวอาจเป็นการเข้าบำบัดในสถานพยาบาลหรือเข้ารับการรักษาแบบผู้ป่วยนอก หรือภายใต้ความดูแลหรือแนะนำของแพทย์หรือจิตแพทย์ได้ (มาตรา 207 (2)) ก่อนที่ศาลจะสั่งให้บำบัดฟื้นฟูจะต้องได้รับความเห็นจากแพทย์ที่ตรวจสภาพจิตของผู้กระทำผิดตามมาตรา 12 แห่ง Mental Health Act 1983 ว่ามีเหตุที่จะต้องบำบัดและผู้กระทำความผิดมีความประสงค์ที่จะเข้ารับการบำบัด (มาตรา 207 (3))

9) คำสั่งให้ฟื้นฟูบำบัดรักษายาเสพติด (Drug Rehabilitation Requirement) หมายถึง คำสั่งที่ผู้กระทำความผิดต้องเข้ารับการรักษา เพื่อบำบัด เพื่อลดการเสพยาเสพติดหรือเลิกเสพยาเสพติดและการเข้าบำบัดดังกล่าว ผู้กระทำความผิดต้องยอมให้ตรวจร่างกาย เพื่อทราบปริมาณของสารเสพติดที่อยู่ในร่างกาย (มาตรา 209 (1)) ศาลจะออกคำสั่งนี้ศาลต้องได้รับความเห็นจากพนักงานเจ้าหน้าที่ 113 และต้องเห็นว่ามีคามจำเป็น เพื่อบำบัดฟื้นฟูยาเสพติดและผู้กระทำความผิดยินยอมเข้ารับการรักษา มาตรา 209 (2) ซึ่งระยะเวลาในการรักษาต้องไม่น้อยกว่า 6 เดือน มาตรา 209 (3) โดยศาลอาจสั่งให้เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในหรือผู้ป่วยนอกก็ได้ ศาลอาจสั่งเปลี่ยนแปลงคำสั่งได้หากมีพฤติการณ์เปลี่ยนไปโดยจะต้องมีการประเมิน

การบำบัดรักษาเมื่อเข้ารับการรักษาแล้วไม่น้อยกว่า 1 เดือนและไม่เกิน 12 เดือน นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงคำสั่งต้องเป็นไปตามความยินยอมของผู้กระทำความผิดด้วย (มาตรา 210)

10) คำสั่งให้บำบัดรักษาอาการติดแอลกอฮอล์ (Alcohol Treatment Requirement) เป็นคำสั่งที่ผู้กระทำความผิดต้องรับการรักษา เพื่อบำบัดอาการติดแอลกอฮอล์ ซึ่งอาจเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลหรือเป็นผู้ป่วยนอกหรือเข้ารับการรักษาภายใต้การดูแลของแพทย์เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ซึ่งศาลจะออกคำสั่งนี้ได้ต้องได้ความว่า ผู้นั้นติดแอลกอฮอล์และผู้นั้นยอมเข้ารับการรักษา (มาตรา 212)

11) คำสั่งให้อยู่ในการคุมประพฤติ (Supervision Requirement) หมายถึงคำสั่งที่ให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้ารับคำแนะนำในการฟื้นฟูจิตใจ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายในเวลา กำหนด (มาตรา 213)

12) คำสั่งให้เข้าฝึกอบรมใน ศูนย์ฝึกอบรม (Attendance Centre Requirement) หมายถึง ผู้กระทำความผิดต้องเข้าไปฝึกในศูนย์ที่กำหนดตามจำนวนชั่วโมงที่กำหนดไว้ในคำสั่ง ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมงแต่ไม่เกิน 36 ชั่วโมง (มาตรา 214)

13) การใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring Requirement) เป็นคำสั่งที่ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อควบคุมผู้กระทำความผิดภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งเครื่องมือดังกล่าว (มาตรา 215) มีข้อสังเกตว่า การกำหนดมาตรการทั้ง 13 กรณีนี้ บางคำสั่งซ้ำกับคำสั่งตาม CJA 1991 หรือ PCC (S) A 2000 หรือในกฎหมายอื่น ๆ แต่ใน CJA 2003 ได้มีบทบัญญัติให้นำมาตรการที่กำหนดไว้ใน CJA 2003 ไปใช้แทนในส่วนที่ซ้ำกันและให้ใช้หลักเกณฑ์ใหม่นี้ รวมทั้งให้ขยายการใช้มาตรการลงโทษตาม CJA 2003 ไปในความผิดตามกฎหมายของสกอตแลนด์และไอร์แลนด์เหนือด้วย

อัตราโทษของการ “เมาแล้วขับ”

กฎหมายของประเทศอังกฤษ มีการกำหนดอัตราโทษของการ “เมาแล้วขับ” ตามพระราชบัญญัติความปลอดภัยทางถนน ค.ศ.1988 ของประเทศอังกฤษกำหนดระดับแอลกอฮอล์ในเลือด (BAC) ไว้ดังนี้

ตารางที่ 3.4 ข้อกำหนดของกฎหมายว่าด้วยการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ของผู้ขับขี่ของประเทศอังกฤษ

ประเภทของการตรวจวัด	ปริมาณแอลกอฮอล์ที่กฎหมายกำหนด
การตรวจวัดจากลมหายใจ	35 ไมโครกรัม/100 มิลลิลิตร
การตรวจวัดจากเลือด	80 มิลลิกรัม/100 มิลลิลิตร
การตรวจวัดจากปัสสาวะ	107 มิลลิกรัม/100 มิลลิลิตร

แม้ว่าอังกฤษจะมีการกำหนดระดับแอลกอฮอล์ไว้ไม่เกิน 80 มิลลิกรัม/100 มิลลิลิตร หรือ 0.08 กรัม/100 มิลลิลิตร หรือ 80 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ในปี ค.ศ. 1998 มีความพยายามในการแก้ไขกฎหมาย เพื่อลดระดับแอลกอฮอล์เป็น 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ แต่รัฐสภาของอังกฤษไม่ผ่านข้อเสนอดังกล่าว

บทลงโทษ

ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ มีการกำหนดอัตราโทษของการ “เมาแล้วขับ” ไว้ดังรายละเอียดในตาราง 3.5

ตารางที่ 3.5 อัตราโทษกรณีเมาแล้วขับของประเทศอังกฤษ

ระดับ BAC	อัตราโทษ
ต่ำกว่า 0.08 กรัม/100 มิลลิลิตร	<ol style="list-style-type: none"> ตัดคะแนน 3-11 คะแนน ค่าปรับขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาล พักใช้ใบอนุญาตขับขี่ 12 เดือน
0.08-0.137 กรัม/100 มิลลิลิตร	<ol style="list-style-type: none"> ตัดคะแนน 3-11 คะแนน ปรับ 150 ปอนด์-150% ของรายได้ต่อสัปดาห์ พักใช้ใบอนุญาตขับขี่ 12-16 เดือน เข้ารับการบำบัดรักษา 4.5 เดือน
0.138- 0.206 กรัม/100 มิลลิลิตร	<ol style="list-style-type: none"> ตัดคะแนน 3-11 คะแนน ปรับ 150 ปอนด์-150% ของรายได้ต่อสัปดาห์ พักใช้ใบอนุญาตขับขี่ 17-22 เดือน เข้ารับการบำบัดรักษา 6 เดือน

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

ระดับ BAC	อัตราโทษ
0.207-0.275 กรัม/100 มิลลิลิตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตัดคะแนน 3-11 คะแนน 2. ปรับไม่เกิน 5,000 3. พักใช้ใบอนุญาตขับขี่ 23-28 เดือน 4. เข้ารับการบำบัดรักษา 7.5 เดือน 5. บริการสังคม
สูงกว่า 0.275 กรัม/100 มิลลิลิตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตัดคะแนน 3-11 คะแนน 2. ปรับไม่เกิน 5,000 3. พักใช้ใบอนุญาตขับขี่ 29-36 เดือน 4. เข้ารับการบำบัดรักษา 9 เดือน 5. บริการสังคม

โดยทั่วไปแล้วศาลของอังกฤษจะลงโทษด้วยการปรับระหว่าง 400-450 ปอนด์ (ประมาณ 20,000-22,500 บาท) และพักใช้ใบอนุญาตขับขี่เป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปี อย่างไรก็ตาม หากผู้ขับขี่ที่เมาแล้วขับก่อให้เกิดอุบัติเหตุและมีคนเสียชีวิตจะต้องโทษจำคุกไม่เกิน 14 ปี นอกจากนี้ หากมีการกระทำผิดซ้ำภายในระยะเวลา 10 ปีหรือมีระดับแอลกอฮอล์สูงกว่าที่กฎหมายกำหนด 2.5 เท่า จะถือว่าเป็น “ผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูง” จะถูกพักใช้ใบอนุญาตขับขี่อย่างน้อย 3 ปี และหากต้องการขับขี้นานพาทะหนักหลังจากพ้นกำหนด จะต้องได้รับการรับรองจากแพทย์ก่อนว่าไม่มีปัญหาเกี่ยวกับแอลกอฮอล์

นอกจากนั้น หากผู้ขับขี่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุและมีผู้เสียชีวิต จะต้องโทษจำคุกไม่เกิน 14 ปี ค่าปรับไม่มีจำกัดจำนวนเงิน ตัดคะแนน 3-11 คะแนนและเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 2 ปี

การปฏิเสธการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในเลือด

ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ การปฏิเสธการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในเลือดเปรียบเสมือนผู้กระทำผิดโดยทั่วไป ซึ่งโดยส่วนใหญ่ศาลจะพิจารณาอัตราโทษสูงกว่าการกระทำผิดโดยปกติด้วยการพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ 12-36 เดือน ปรับ 150 ปอนด์-150 % ของรายได้ต่อสัปดาห์ ตัดคะแนน 3-11 คะแนน และต้องทำงานบริการสังคมอีกด้วย

การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ประเทศอังกฤษมีการกำหนดนโยบายการตรวจวัดแอลกอฮอล์จากลมหายใจทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถทำการตรวจวัดแอลกอฮอล์ผู้ขับขี่ในทุกกรณีที่มีการเกิดอุบัติเหตุ แม้ว่าอุบัติเหตุ นั้น ๆ ไม่มีผู้เสียชีวิตหรือบาดเจ็บหรือไม่ก็ตาม จากสถิติการตรวจวัดแอลกอฮอล์ของอังกฤษและเวลส์ พบว่ามีการสุ่มตรวจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ค.ศ. 1963 จนสูงที่สุดในปีค.ศ. 1998 โดยในปีค.ศ. 1998 มีการตรวจวัดทั้งหมดประมาณ 815,500 ราย พบว่ามีระดับแอลกอฮอล์ในเลือดเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดประมาณ 102,300 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 12.54 (Traffic Injury Foundation, 2009)

ขั้นตอนการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์

การวัดระดับแอลกอฮอล์เบื้องต้นในประเทศอังกฤษส่วนใหญ่เป็นการตรวจวัดริมถนน (Roadside Tests) โดยจะทำการตรวจวัดเฉพาะผู้ขับขี่ยานพาหนะ ซึ่งไม่ใช่ยานพาหนะที่ลากจูงโดยเครื่องจักรกล การตรวจวัดเบื้องต้นดังกล่าวเป็นการตรวจสอบคร่าว ๆ ว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ที่ผู้ขับขี่จะเมาแล้วขับ ส่วนการทดสอบอย่างละเอียดจะเป็นการตรวจวัด เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาตามกระบวนการของกฎหมาย การตรวจวัดเบื้องต้น มีแนวทางในการตรวจวัด 3 แนวทางได้แก่

1. การตรวจสอบลมหายใจเบื้องต้น (Preliminary Breath Test) เป็นการตรวจสอบว่า ผู้ขับขี่มีแอลกอฮอล์ทางลมหายใจหรือไม่ ซึ่งก่อนทำการตรวจวัดเจ้าหน้าที่ตำรวจจะกล่าวข้อความดังนี้ “ผม/ดิฉัน สงสัยว่าคุณขับขี่ยานพาหนะในขณะที่เมา ดังนั้นผม/ดิฉันจะขอตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ทางลมหายใจของคุณ ณ ที่นี้ หากคุณปฏิเสธการตรวจวัดคุณจะถูกฟ้องร้องและดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป”

2. การตรวจสอบผู้ขับขี่ว่ามีความบกพร่องหรืออยู่ในสภาพที่ไม่พร้อมขับขี่ (Preliminary Impairment Test) วิธีนี้สามารถดำเนินการ โดยการสังเกตอาการและปฏิกิริยาการตอบสนองทางร่างกายของผู้ขับขี่

3. การตรวจสอบหาสารเสพติดเบื้องต้น (Preliminary Drug Test) อาจดำเนินการ โดยการตรวจวัดจากเหงื่อหรือน้ำลายด้วยเครื่องมือที่ได้รับการรับรองและอนุมัติ

ในการดำเนินการตรวจวัดนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องสวมเครื่องแบบในการปฏิบัติงาน ยกเว้นกรณีที่มีการเกิดอุบัติเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจสวมหรือไม่สวมเครื่องแบบก็ได้ในกรณีที่ไม่มีใครยอมรับว่าเป็นผู้ขับขี่ยานพาหนะเจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะทำการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ของผู้ที่อาศัยมาในยานพาหนะดังกล่าวมากกว่าหนึ่งคนก็ได้ ภายหลังจากที่มีการตรวจวัดเบื้องต้นแล้วและพบว่าผลการทดสอบเป็นบวกเจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำการตรวจสอบ

ความบกพร่องหรือสภาพที่ไม่พร้อมจับจีของบุคคลนั้น ๆ หรือการตรวจสอบหาสารเสพติดอื่น ๆ ใดก็ตามเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีคุณสมบัติตามกฎหมายและมีเครื่องมือที่พร้อมในการปฏิบัติงาน เวลานั้น เมื่อมีหลักฐานชัดเจนว่าผู้จับจี “เมาแล้วจับ” เจ้าหน้าที่จะพิจารณาดำเนินการจับกุมตามกฎหมายและทำการตรวจวัดซ้ำอีกครั้ง เพื่อใช้เป็นหลักฐานทางคดีต่อไป

ในกรณีที่ผู้จับจีปฏิเสธการตรวจวัด เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องแจ้งให้ผู้จับจีทราบถึงโทษและกระบวนการดำเนินการทางกฎหมายให้กับผู้จับจีทราบ และให้ดำเนินการจับกุมผู้จับจีนั้นหากต้องสงสัยว่า “เมาแล้วจับ” หลังจากนั้น ควรดำเนินการตรวจวัดด้วยวิธีการวัดจากเลือดหรือปัสสาวะ แต่หากไม่มีข้อสงสัยว่าบุคคลนั้น “เมาแล้วจับ” เจ้าหน้าที่ตำรวจจะไม่สามารถดำเนินการจับกุมได้ และต้องปล่อยผู้จับจีคนนั้นไป

ภายหลังจากที่เจ้าหน้าที่ตรวจมีหลักฐานและพยานเพียงพอที่จะดำเนินการส่งฟ้องศาล ให้ทำการพิจารณาคดีคดีต่อไป ซึ่งผู้ถูกจับกุมจะถูกลงโทษในกรณีต่าง ๆ ดังที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้น

3.3 มาตรการในการลงโทษการจับจีระหว่างเมาสุราของประเทศฝรั่งเศส

วิวัฒนาการโทษอาญาในกฎหมายฝรั่งเศสมีอยู่ตลอดเวลา ทั้งในเรื่องของแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการลงโทษ ประเภทของโทษและการกำหนดชั้นของโทษ ซึ่งเดิมการกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสฉบับปี ค.ศ. 1810 ก็เหมือนโทษที่กำหนดไว้ในประเทศต่าง ๆ กล่าวคือ มีโทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน สำหรับโทษประหารชีวิตนั้นประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ. 1810 (ซึ่งปัจจุบันถูกยกเลิกไปแล้วทั้งฉบับโดยการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่ ค.ศ. 1993) มาตรา 12 บัญญัติว่า “ผู้ต้องโทษประหารชีวิตให้นำไปตัดศีรษะ” นอกจากนี้การลงโทษยังมีลักษณะของการทารุณโหดร้ายด้วยการกระทำทรมาณต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการล่ามโซ่ การตีตรวน การตัดข้อมือ รวมทั้งการบังคับให้ทำงานและการเนรเทศ วิธีการลงโทษประหารชีวิตในประเทศฝรั่งเศสแต่เดิมสำหรับความผิดร้ายแรงนั้นทารุณโหดร้ายมาก เช่น การผูกแขวนขาผู้ต้องโทษติดกับม้าสี่ตัว แล้วบังคับม้าให้ดึงร่างของผู้ต้องโทษจนขาดออกจากกัน สำหรับความผิดฐานประทุษร้ายต่อองค์พระมหากษัตริย์ (Lèse-majesté) หรือการเผาทั้งเป็นสำหรับผู้กระทำความผิดฐานดูหมิ่นหรือลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ (Sacrilèges) เป็นต้น ต่อมาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้มีการพัฒนาแนวคิดของทฤษฎีการลงโทษทางอาญาและทฤษฎีอาชญาวิทยาในทวีปยุโรปเป็นอย่างมาก โดยได้รับอิทธิพลจากแนวคิด

ของระบอบเสรีนิยมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทำให้มีผลกระทบต่อวิวัฒนาการของระบบการลงโทษในกฎหมายฝรั่งเศส เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ในทวีปยุโรป⁹⁵

อัตราโทษที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสนั้น มีความสัมพันธ์กับการแบ่งประเภทความผิดอย่างชัดเจน ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีการแบ่งประเภทความผิดอาญาไว้อย่างมีเอกลักษณ์และเป็นระบบ เรียกว่า การแบ่งประเภทความผิดแบบไตรภาค (Tripartite Classification) โดยแบ่งประเภทความผิดออกเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มใหญ่ด้วยกัน ต่างกับระบบการแบ่งประเภทความผิดของประเทศส่วนใหญ่ที่แบ่งประเภทความผิดแบบทวิภาค (Bipartite Classification) ประเภทความผิดที่ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสแบ่งออกเป็นไตรภาค มีดังนี้

- 1) ความผิดอุกฤษฏ์โทษ (Les Crimes)
- 2) ความผิดมัชฌิมโทษ (Les Délits)
- 3) ความผิดลหุโทษ (Les Contraventions)

คุณลักษณะของการแบ่งประเภทความผิดอาญาในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส นอกจากจะทำให้สามารถจัดกลุ่มประเภทความผิดตามความร้ายแรงของโทษอย่างเป็นระบบแล้ว ยังมีความสัมพันธ์อย่าง สอดคล้องกับการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอาญา ตั้งแต่ชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและศาล การแบ่งกลุ่มประเภทความผิดแบบไตรภาคดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษากฎหมายอาญาฝรั่งเศสสามารถทราบทันทีที่ดูอัตราโทษสำหรับความผิดฐานใดฐานหนึ่งว่า ความผิดฐานนั้นจะจัดอยู่ในกลุ่มประเภทความผิดอุกฤษฏ์โทษ มัชฌิมโทษ หรือลหุโทษ และสามารถทราบได้ทันทีว่าการดำเนินคดีดังกล่าวจะเริ่มต้นที่ใคร และมีกระบวนการดำเนินคดีอย่างไร ศาลไหนเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีนั้น ๆ และมีกระบวนการพิจารณาคดีในศาลอย่างไร ดังนั้นการศึกษาลำดับชั้นของโทษในกฎหมายฝรั่งเศส จึงต้องเริ่มต้นศึกษาถึงขอบเขตของความผิดแต่ละประเภทก่อนว่า มีขอบเขตกว้างครอบคลุมถึงโทษประเภทใดบ้าง และมีความรุนแรงของโทษมากน้อยเพียงใด⁹⁶

1. ความผิดอุกฤษฏ์โทษ (Les Crimes)

ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ. 1993 มาตรา 131-1 ได้แก่ ความผิดที่มีบทระวางโทษดังต่อไปนี้⁹⁷

- (1) จำคุกตลอดชีวิตหรือกักขังตลอดชีวิต
- (2) จำคุกหรือกักขังสามสิบปี

⁹⁵ อุทัย อาทิวา. (ม.ป.ป.). โทษในกฎหมายอาญาฝรั่งเศส. น. 1.

⁹⁶ แหล่งเดิม. น. 5.

⁹⁷ แหล่งเดิม. น. 5.

(3) จำคุกหรือกักขังยี่สิบปี

(4) จำคุกหรือกักขังสิบห้าปี

ระยะเวลาจำคุกหรือกักขังสำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษที่ต่ำที่สุดกำหนดไว้สิบปี 1 โทษจำคุกสำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษ

เมื่อพิจารณาอัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่จัดอยู่ในประเภทความผิดอุกฤษฏ์โทษแล้ว จะเห็นได้ว่าโทษสูงสุดที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสคือ โทษจำคุกตลอดชีวิตหรือกักขังตลอดชีวิต ไม่มีโทษประหารชีวิตอีกต่อไปดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น

โทษจำคุกและโทษกักขังตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสจัดเป็นโทษทางอาญาประเภทเดียวที่มีลักษณะเฉพาะของการลงโทษทางอาญา โทษจำคุก (La Réclusioncriminelle) นั้นเป็นโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษทั่วไป ส่วนโทษกักขัง (La Détentioncriminelle) นั้นเป็นโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษทางการเมือง มีข้อสังเกตว่าการแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างโทษจำคุกเสรีภาพสำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษทั่วไปกับความผิดอุกฤษฏ์โทษทางการเมืองนั้น มีเฉพาะแต่ความผิดประเภทอุกฤษฏ์โทษเท่านั้น ส่วนความผิดมัจฉิมโทษนั้นไม่ได้แบ่งแยกลักษณะของโทษดังกล่าว โทษจำคุกเสรีภาพสำหรับความผิดมัจฉิมโทษมีเพียงประเภทเดียว คือ โทษจำคุก (L'emprisonnement)

แม้ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-1 วรรคแรกจะแบ่งลำดับชั้นโทษจำคุกหรือกักขังไว้เป็น 4 ลำดับ แต่ในวรรคสองของมาตราดังกล่าวก็ได้กำหนดระยะเวลาจำคุกหรือกักขังสำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษ ที่ต่ำที่สุดไว้ 10 ปี กฎหมายให้ศาลลูกขุน (La Courd'assises) มีอำนาจพิพากษาลงโทษจำคุกหรือกักขังจาเลยต่ำกว่าสิบห้าปีได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ของการกระทำ ความผิด แต่อัตราโทษจำคุกหรือกักขังที่ต่ำที่สุด ที่จะอยู่ในเกณฑ์ของความผิดอุกฤษฏ์โทษคือ 10 ปี อัตราโทษจำคุกหรือกักขังของความผิดอุกฤษฏ์โทษดังกล่าวเท่ากับอัตราโทษจำคุกสูงสุดของความผิดมัจฉิมโทษตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-4 นอกจากนี้โทษจำคุกและกักขังแล้ว ยังมีโทษปรับและโทษเสริมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-10 ด้วย ซึ่งศาลลูกขุนสามารถพิพากษาลงโทษดังกล่าวแก่จำเลยควบคู่ไปกับโทษจำคุกหรือกักขังได้

2. โทษปรับสำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษ

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-2 บัญญัติไว้ว่า แม้ศาลจะลงโทษจำคุกและกักขังสำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษแล้ว ก็ไม่ห้ามในการที่จะลงโทษปรับหรือโทษเสริมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-10

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-1 นั้น บัญญัติไว้แต่โทษจำคุกสำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษ ไม่ได้กล่าวถึงโทษปรับเลย ต่างกับบทบัญญัติ ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-3 โทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดฆังฆิมาโทษ มีทั้ง โทษปรับและโทษแทนที่หรือโทษเสริมอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติ ซึ่งกำหนดความผิด อุกฤษฏ์โทษและกำหนดโทษไว้แต่เพียงโทษจำคุก โดยไม่กำหนดโทษปรับไว้ด้วย

ตัวอย่างเช่น ความผิดฐานประทุษร้ายต่อร่างกาย (Les Violences) ซึ่งเป็นเหตุให้ ถึงแก่ความตายโดยไม่มีเจตนาฆ่าตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 222-7 กฎหมายได้ กำหนดโทษจำคุกไว้ไม่เกินสิบห้าปี ซึ่งเป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษ แต่ไม่ได้กำหนดโทษปรับไว้ด้วย ต่างกับความผิดฐานประทุษร้ายต่อร่างกายซึ่งเป็นเหตุให้ทุพพลภาพตาม มาตรา 222-9 กฎหมายได้ กำหนดโทษจำคุกไว้ไม่เกินสิบปี ซึ่งเป็นความผิดฆังฆิมาโทษ และได้กำหนดโทษปรับไว้ไม่เกิน 150,000 ยูโร

กรณีดังกล่าวถือเป็นช่องว่างของประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสฉบับปัจจุบัน เพราะโดยหลักการแล้ว หากปรากฏว่าการกระทำความผิดที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน แต่ผลของการ กระทำความผิดมีความร้ายแรงต่างกัน หากกฎหมายกำหนดโทษปรับสำหรับการกระทำความผิด ซึ่งเกิดผลร้ายแรงน้อยกว่าไว้ด้วยแล้ว ก็สมควรที่จะกำหนดโทษปรับไว้สำหรับการกระทำความผิด ในลักษณะเดียวกัน ซึ่งมีผลร้ายแรงมากกว่าไว้ด้วยเช่นกัน เพราะมีเจตนาที่กระทำความผิดเป็นว่าศาล ไม่สามารถลงโทษปรับผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 222-7 ทั้ง ๆ ที่ผล ที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดร้ายแรงกว่าผลที่เกิดจากการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 222-9 ซึ่งได้กำหนดโทษปรับไว้ด้วย

3. โทษเสริมสำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษ (Les Peines complémentaires) สำหรับโทษ เสริมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 131-10 นั้นเป็นโทษที่กำหนดไว้สำหรับ ผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดา คือ

- 1) การห้าม การริบ การลบล้าง หรือการถอนสิทธิ
- 2) การสั่งให้รักษาพยาบาลหรือการกำหนดหน้าที่ให้กระทำ
- 3) ห้ามเคลื่อนย้ายหรือการริบวัตถุสิ่งของ
- 4) ปิดสถานประกอบการ
- 5) ให้ปิดประกาศาวินิจฉัยของศาล หรือเผยแพร่ โดยสื่อหนังสือพิมพ์หรือวิธีการ สื่อสารวิทยุโทรทัศน์

สื่อสารวิทยุโทรทัศน์

4. ตัวอย่างฐานความผิดที่อยู่ในกลุ่มความผิดอุกฤษฏ์โทษ

ความผิดที่จัดอยู่ในประเภทของความผิดอุกฤษฏ์โทษนั้นส่วนใหญ่ คือ ความผิดที่อยู่ในภาคความผิดว่าด้วยความผิดอุกฤษฏ์โทษที่กระทำต่อบุคคล ได้แก่

(1) ความผิดฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 211-1) อัตรโทษจำคุกตลอดชีวิต

(2) ความผิดต่อมนุษยชาติ (ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 212-1) อัตรโทษจำคุกตลอดชีวิต

(3) ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น (ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 221-1) อัตรโทษจำคุกสามสิบปี ถ้ามีพฤติการณ์แห่งคดีที่ทำให้โทษหนักขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 221-2 วรรคแรก กล่าวคือ การฆาตกรรมที่กระทำก่อน ในขณะที่เดียวกันหรือภายหลัง การกระทำความผิดอุกฤษฏ์โทษอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

(4) ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นที่ต้องรับโทษหนักขึ้นอันเนื่องมาจากสถานะของบุคคลที่ถูกกระทำ ได้แก่ การฆาตกรรมเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี บุพการีตามกฎหมายหรือตามความเป็นจริง หรือบิดามารดาบุญธรรม บุคคลผู้อ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ โรค ความพิการ ความบกพร่องทางกายหรือจิตใจ ผู้มีครรภ์ ผู้พิพาษา ลูกขุน ทนายความ เจ้าพนักงาน ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ฯลฯ (ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 221-4) ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

โทษทางเลือกสำหรับความผิดมิชฌิมโทษ (Les Peines correctionnelles Alternatives)

โทษทางเลือกเกิดขึ้นมาตั้งแต่ครั้งที่มีการออกรัฐบัญญัติฉบับลงวันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ. 1975 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้โทษประเภทนี้ในการลงโทษแทนโทษจำคุกระยะสั้น โทษทางเลือกจึงเป็นโทษที่มีรูปแบบพิเศษจากโทษหลักอันเป็นโทษดั้งเดิมทั่วไป รูปแบบของโทษประเภทนี้คือ การห้ามหรือการจำกัดสิทธิต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิด ต่อมาเมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐบัญญัติฉบับลงวันที่ 10 มิถุนายน ค.ศ. 1983 ได้มีการบัญญัติประเภทของโทษทางเลือกให้สมบูรณ์โดยแก้ไขเพิ่มเติมโทษใหม่ ๆ เข้าไปอีก คือ การทำงานบริการสาธารณะและโทษปรับรายวันต่อมาเมื่อได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่เมื่อปี ค.ศ. 1993 แล้วโทษทางเลือกก็ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 131-3 (3) - (5) เรียงตามลำดับดังนี้ คือ

(1)

(2)

(3) โทษปรับรายวัน (Le Jour-Amende)

(4) โทษทำงานบริการสาธารณะ (Le Travail D'intérêt général)

(5) โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-6 การใช้โทษทางเลือกเป็นโทษแทนที่โทษหลักนั้น มีความหมายเข้าใจโดยนัยว่าศาลจะลงโทษหลักพร้อมไปกับโทษทางเลือกไม่ได้ กล่าวคือ จะลงโทษจำคุกหรือโทษปรับพร้อมกับลงโทษทางเลือกไปพร้อมกันไม่ได้

1) โทษปรับรายวัน (Le Jour-Amende)

โทษปรับรายวันเป็นโทษที่มีการใช้ในต่างประเทศ เช่นประเทศเยอรมัน ฯลฯ มาแล้ว ก่อนที่ประเทศฝรั่งเศสจะนำมาใช้ หลังจากที่ได้มีการศึกษาข้อดีและข้อเสียเกี่ยวกับการใช้โทษดังกล่าวแล้ว ได้มีการนำโทษปรับรายวันมาใช้ในกฎหมายฝรั่งเศสโดยรัฐบัญญัติฉบับลงวันที่ 10 มิถุนายน ค.ศ. 1983 ในขณะนั้นวัตถุประสงค์ของการใช้โทษปรับรายวันมีไว้เพื่อเป็นโทษที่ใช้อย่างแทนที่โทษจำคุก จึงมีผลเท่ากับว่าเมื่อศาลจะพิพากษาลงโทษปรับรายวันแล้ว ศาลไม่สามารถลงโทษจำคุกและโทษปรับธรรมดาได้ อย่างไรก็ตามรัฐบัญญัติเกี่ยวกับการสัญจรทางหลวงฉบับลงวันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ. 1987 ได้กำหนดให้โทษปรับรายวันเป็นโทษเสริมสำหรับความผิดที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายทางหลวง (Code de la Route) ต่อมาเมื่อมีการปฏิรูปประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ฝ่ายนิติบัญญัติได้กำหนดเงื่อนไขในการใช้โทษปรับรายวันใหม่ โทษปรับรายวันได้กลายเป็นโทษเสริมทั่วไป (Unepeinecomplémentairegénérale) และโทษที่สามารถใช้แทนที่โทษปรับ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-5 และ 131-25 กล่าวคือตามหนังสือเวียนว่าด้วยแนวทางการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา (La circulaired'application du Code p. 44) ได้อนุญาตให้ผู้พิพากษาสามารถลงโทษจำคุกและโทษปรับรายวันพร้อมกันได้ ทำให้โทษปรับรายวันมีฐานะเป็นโทษหลักทั่วไป (Unepeineprincipalegénérale) ในกรณีดังกล่าวและไม่มีฐานะเป็นโทษแทนที่โทษจำคุกอีกต่อไป (ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-5) ลักษณะของโทษปรับรายวันเป็นโทษปรับที่ให้ศาลใช้ดุลพินิจ ในการกำหนดจำนวนค่าปรับในแต่ละวันโดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและภาระความรับผิดชอบของจำเลย ซึ่งจะต้องไม่เกิน 300 ยูโรต่อหนึ่งวัน และการกำหนดจำนวนวันที่จะต้องรับโทษปรับรายวันจะต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมแห่งการกระทำความผิด แต่ต้องไม่เกินสามร้อยหกสิบวัน (ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-5) ตัวอย่างเช่น จำเลยถูกลงโทษปรับรายวัน 30 ยูโรต่อหนึ่งวันเป็นระยะเวลา 100 วัน เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้จำนวนเงินทั้งหมดที่จำเลยต้องจ่ายจะเป็นเงินรวม 3,000 ยูโร อย่างไรก็ตามจำนวนเงินค่าปรับทั้งหมดที่กำหนดไว้สำหรับโทษปรับรายวันจะต้องไม่เกินจำนวนเงินสูงสุดของค่าปรับต่อวันคือ 300 ยูโร คูณด้วยจำนวนวันสูงสุดของโทษปรับรายวัน คือ 360 วัน (300 x 360) เท่ากับ 108,000 ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ (108,000 x 50) = 5,400,000 บาทประโยชน์ของโทษปรับรายวันก็ เพื่อให้ศาลสามารถกำหนดจำนวนเงินของค่าปรับให้สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจของจำเลย

2) โทษการทำงานบริการสาธารณะ (Le travail d'intérêt général)

โทษการทำงานบริการสาธารณะเป็นโทษที่ได้มีการนำมาใช้โดยรัฐบัญญัติฉบับลงวันที่ 10 มิถุนายน ค.ศ. 1983 เช่นเดียวกับโทษปรับรายวัน เป็นโทษที่กำหนดไว้สำหรับเป็นโทษแทนที่โทษจำคุกตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-8 ศาลได้ใช้โทษดังกล่าวแทนโทษจำคุกเป็นจำนวนมากไม่น้อยเนื่องจากโทษการทำงานบริการสาธารณะมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้แทนการลงโทษหลัก ดังนั้นนอกจากประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-9 วรรคแรก จะห้ามการลงโทษการทำงานบริการสาธารณะพร้อมกับโทษจำคุกแล้ว ยังห้ามการลงโทษการทำงานบริการสาธารณะพร้อมกับการลงโทษอื่น ๆ ในคราวเดียวกันอีกด้วย

1. โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิของผู้กระทำความผิด
2. โทษปรับ
3. โทษปรับรายวัน

ระยะเวลาของโทษการทำงานบริการสาธารณะนั้นกำหนดไว้ว่าจะต่ำกว่าสี่สิบชั่วโมงไม่ได้ แต่ห้ามเกินกว่าสองร้อยชั่วโมง ระยะเวลาการทำงานดังกล่าวจะต้องอยู่ภายในกรอบเวลาที่ศาลกำหนดไว้ แต่ระยะเวลาดังกล่าวต้องไม่เกินกว่าสิบแปดเดือน

3) โทษห้ามหรือการจำกัดสิทธิต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิด

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-6 ได้บัญญัติโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิของผู้กระทำความผิดไว้จำนวน 11 ประการด้วยกันตามลำดับความหนักเบา เกือบครึ่งหนึ่งของโทษดังกล่าวมีผลกระทบโดยตรงหรือโดยทางอ้อมต่อสิทธิมนุษยชนที่สำคัญยิ่งในโลกยุคปัจจุบัน นั่นก็คือ การห้ามขับขี่ยานพาหนะ โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิของผู้กระทำ ความผิดมีจำนวน 11 ประการดังต่อไปนี้

1. การพักใบอนุญาตขับขี่ยานพาหนะเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
2. การห้ามขับขี่ยานพาหนะบางประเภทเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
3. การยกเลิกใบอนุญาตขับขี่ยานพาหนะและการห้ามร้องขอให้ออกใบอนุญาตขับขี่ยานพาหนะเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
4. การริบยานพาหนะหนึ่งหรือหลายรายการของผู้กระทำความผิด
5. การห้ามเคลื่อนที่ขี่ยานพาหนะหนึ่งหรือหลายรายการของ ผู้กระทำความผิดเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี
6. การห้ามยึดถือหรือพกพาอาวุธ ซึ่งต้องได้รับอนุญาตเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
7. การริบอาวุธหนึ่งหรือหลายรายการ ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรือ อยู่ในความครอบครองของผู้ถูกลงโทษ

8. การถอนใบอนุญาตล่าสัตว์กับการห้ามร้องขอออกใบอนุญาตล่าสัตว์ฉบับใหม่ เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี

9. การห้ามส่งจ่ายเช็ค เพื่อการอื่นนอกเหนือจากเช็คที่อนุญาตให้ถอนเงินโดยผู้ส่งจ่าย ซึ่งเป็นผู้จ่าย หรือเช็คที่ได้รับการรับรองและแสดงบัตรจ่ายเงินของธนาคาร

10. การริบสิ่งของที่มีไว้หรือมีความมุ่งหมายที่จะใช้กระทำความผิด หรือสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำความผิด อย่างไรก็ตามการริบสิ่งของดังกล่าวไม่อาจกระทำได้อหากเป็นความผิด มัชฌิมโทษเกี่ยวกับการพิมพ์ (Le délit de presse)

11. การห้ามประกอบกิจกรรมทางวิชาชีพหรือสังคมเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี หากปรากฏว่าสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ใช้กิจกรรมดังกล่าวถูกจงใจใช้สำหรับเตรียมการหรือกระทำความผิด อย่างไรก็ตามการห้ามดังกล่าวไม่บังคับใช้สำหรับการปฏิบัติการกิจที่มาจาก การเลือกตั้ง (Mandat électif) หรือในความรับผิดชอบของสหภาพ รวมทั้งในกรณีที่เป็นความผิด มัชฌิมโทษเกี่ยวกับการพิมพ์

โทษเสริมสำหรับความผิดมัชฌิมโทษ

สำหรับโทษเสริม (Les peines complémentaires) ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 131-10 ซึ่งเป็น โทษที่กำหนดไว้สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดา นั้น มีดังต่อไปนี้

1. การห้าม การริบ การลบล้าง หรือการถอนสิทธิ
2. คำสั่งให้รักษาพยาบาลหรือการกำหนดหน้าที่ให้กระทำ
3. ห้ามเคลื่อนย้ายหรือการริบวัตถุสิ่งของ
4. ปิดสถานประกอบการ
5. ให้ปิดประกาศคำวินิจฉัยของศาล หรือเผยแพร่ โดยสื่อหนังสือพิมพ์ หรือวิธีการ สื่อสารทางวิทยุโทรทัศน์

ประเภทของโทษที่ห้ามหรือจำกัดสิทธิบางประการที่กำหนดไว้ในมาตรา 131-14

มาตรา 131-14 บัญญัติว่า สำหรับความผิดลหุโทษชั้นที่ 5 นั้น ศาลอาจลงโทษที่ห้าม หรือจำกัดสิทธิอีกด้วยดังต่อไปนี้

1. การพักใบอนุญาตขับขี่ที่มีกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี การพักใบอนุญาตขับขี่ ดังกล่าวอาจถูกจำกัดสำหรับการขับขี่ยานพาหนะที่มีไซอันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพ อย่างไรก็ตามข้อจำกัดเช่นนี้ไม่สามารถใช้บังคับได้ในกรณีที่ความผิดลหุโทษ ซึ่งการพัก ใบอนุญาตขับขี่เป็นโทษเสริมนั้น ไม่ได้จำกัดห้ามการพักใบอนุญาตขับขี่เฉพาะการขับขี่ยานพาหนะ ที่มีไซอันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพ

2. ห้ามเคลื่อนที่ยานพาหนะของผู้ต้องโทษคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นระยะเวลาไม่เกินหกเดือน
3. รับประทานอาหารหนึ่งชิ้นใดหรือหลายชิ้น ซึ่งผู้ต้องโทษเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้มีอำนาจใช้
4. การถอนใบอนุญาตล่าสัตว์พร้อมทั้งการห้ามร้องขอให้ออกใบอนุญาตใหม่ในระหว่างระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี
5. การห้ามส่งจ่ายเชือกมีกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่เป็นการส่งจ่ายเชือกเพื่อถอนเงินในบัญชีจากธนาคาร หรือเป็นเชือกที่ได้รับการรับรองและใช้เป็นบัตรชำระเงิน
6. การริบสิ่งของ ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ในการกระทำความผิดหรือสิ่งของ ซึ่งได้มาจากการกระทำความผิด ใดๆก็ตามการริบนั้นไม่อาจกระทำได้ในกรณีความผิดเกี่ยวกับการพิมพ์มาตรา 131-16 ในกรณีที่กฎกระทรวงลงโทษความผิดลหุโทษใด หากปรากฏว่าผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา อาจจะลงโทษเสริมดังต่อไปนี้ได้อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้
 1. การพักใบอนุญาตขับขี่มีกำหนดระยะเวลาไม่เกินสามปี การพักใบอนุญาตขับขี่ดังกล่าวอาจถูกจำกัดสำหรับการขับขี่ยานพาหนะซึ่งมิใช่อันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพ เว้นแต่กฎกระทรวงไม่มีข้อจำกัดเช่นนั้น
 2. ห้ามซิดถือหรือพกพาอาวุธ ซึ่งต้องได้รับอนุญาตเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามปี
 3. รับประทานอาหารหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง ซึ่งผู้ต้องโทษเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้มีอำนาจใช้
 4. การถอนใบอนุญาตล่าสัตว์ พร้อมทั้งการห้ามร้องขอให้ออกใบอนุญาตใหม่ในระหว่างระยะเวลาไม่เกินสามปี
 5. การริบสิ่งของ ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ในการกระทำความผิด หรือสิ่งของซึ่งได้มาจากการกระทำความผิด
 6. ห้ามขับขี่ยานยนต์ทางบกบางประเภท รวมทั้งยานยนต์ทางบก ซึ่งไม่ต้องมีใบอนุญาตขับขี่ เป็นระยะเวลาไม่เกินสามปี
 7. หน้าที่ที่จะต้องเข้ารับการอบรม เพื่อความสำนึกถึงความปลอดภัยบนทางหลวงจนสำเร็จหลักสูตรด้วยค่าใช้จ่ายของตนเอง

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดจากการจับขี้ระหว่างเมาสุรา

คดีเมาแล้วจับ โดยปกติแล้วหากเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจพบระดับแอลกอฮอล์ในเลือดมากกว่า 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์จะถูกดำเนินคดี โดยการสั่งฟ้องศาลทุกรายภายใน 48 ชั่วโมงและต่อมาศาลอาจตัดสินให้รับโทษตาม พรบ.จราจรทางบก พ.ศ. 2552 ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาล เช่น รับโทษปรับ 5,000-20,000 บาท ส่งพักใบอนุญาตจับขี้ไม่น้อยกว่า 6 เดือน เพิกถอนใบอนุญาตหรือให้ทำงานบริการสังคม เพื่อประโยชน์สาธารณะภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ โดยปัจจุบันศาลในบางภาคตระหนักถึงความรุนแรงของอุบัติเหตุทางจราจรจากการดื่มแล้วจับว่าเป็นพฤติกรรมเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสังคมจึงเริ่มพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดรับโทษกักขังโดยไม่รอลงอาญา

แม้จะมีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการรณรงค์ปลูกกระแสให้เกิดการตื่นตัวถึงอันตรายจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนการจับขี้ยานพาหนะ การกวดขันตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในผู้จับขี้ รวมทั้งการเพิ่มบทลงโทษทางกฎหมายแต่พฤติกรรมเมาแล้วจับไม่มีแนวโน้มลดลงทั้ง ๆ ที่มีการกำหนดนโยบาย วางมาตรการ และการรณรงค์ต่อเนื่องกันมากกว่า 10 ปี จึงเป็นที่น่าสนใจว่าเหตุใดมาตรการที่ผ่านมาจึงไม่มีประสิทธิผลในการป้องปรามการกระทำ ความผิดที่เกิดจากการจับขี้ขณะเมาสุราเท่าที่ควร

เรื่องชี้วัดความสำเร็จของกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ประสิทธิภาพในการลงโทษและวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เพราะหากการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดไม่มีประสิทธิภาพ งานของกระบวนการยุติธรรมย่อมไม่บรรลุเป้าหมายในการอำนวยความเป็นธรรม และคุ้มครองสังคมให้มีความสงบสุขมั่นคงได้ ผู้ศึกษาจึงได้ทำการวิเคราะห์ปัญหามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดจากการจับขี้ระหว่างเมาสุราโดยแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การกำหนดระดับความผิดและระดับโทษ

จากการศึกษาทฤษฎีการลงโทษจะเห็นว่าวัตถุประสงค์การลงโทษในแต่ละทฤษฎีมีส่วนที่เหมือนกันและความแตกต่างกันจึงเป็นไปได้ที่จะกำหนดโทษโดยอาศัยทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งแต่เพียงทฤษฎีเดียว เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในทุกเรื่องได้จึงต้องนำทฤษฎีการลงโทษมาใช้ร่วมกัน เพื่อให้ได้รับผลดีอันเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งมีหลักการว่าจะต้องลงโทษให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การลงโทษต่าง ๆ โดยพิจารณาเฉลี่ยกันไป ซึ่งไม่เน้นหนักไปทางทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งแต่เพียงทฤษฎีเดียวในกรณีที่มีความประสงค์ของการลงโทษขัดแย้งกันจะต้องประสานความขัดแย้งโดยเอาจุดประสงค์ของการลงโทษมาซึ่งน้ำหนักดูว่าควรจะให้การลงโทษเป็นไป เพื่อจุดประสงค์ตามทฤษฎีใดจึงจะเหมาะสมมากที่สุด

การลงโทษผู้กระทำความผิดควรกำหนดโทษให้มีความเหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำความผิดประกอบกันเป็นราย ๆ ไป ซึ่งควรมองทั้งสองมิติประกอบกัน ซึ่งต้องอาศัยข้อเท็จจริงแห่งคดีที่เกี่ยวข้องกับพฤติการณ์แห่งคดี เช่น ความรุนแรงในการกระทำความผิด เป็นต้น และต้องอาศัยข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของผู้กระทำผิดด้วย เช่น ผู้กระทำผิดได้กระทำความผิดครั้งแรกหรือเคยกระทำความผิดซ้ำซากมาแล้ว เป็นต้น เพื่อนำข้อเท็จจริงดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือนประกอบในการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษด้วย

เมื่อมีการกระทำความผิดชั่วขณะมาสูรานั้น โดยปกติแล้วหากพฤติการณ์แห่งคดีปรากฏว่าการกระทำผิดยังไม่เกิดผลที่เป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นมักจะถือว่าการกระทำผิดยังไม่ร้ายแรง แต่อย่างไรก็ตาม หากผู้กระทำความผิดมีปริมาณแอลกอฮอล์เกินกว่าปริมาณที่กฎหมายกำหนดเป็นจำนวนมาก หรือผู้เป็นที่กระทำความผิดซ้ำก็สมควรได้รับโทษสถานหนัก เพื่อให้เจ็ดหลาบ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกฎหมายมิได้มีการกำหนดว่าปริมาณแอลกอฮอล์ที่เกินกำหนดเท่าใดจึงจะถือว่าผู้ขับขี่นั้นเมาสุราจนไม่สามารถครองสติ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินส่วนร่วมได้ นอกจากนี้ยังมีได้มีการกำหนดระดับโทษในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดซ้ำเอาไว้ด้วย ทั้งที่การกำหนดระดับชั้นโทษมีความสำคัญ เพราะการกำหนดระดับชั้นโทษนั้นมีนัยสำคัญประการหนึ่ง คือ จะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของอาชญากรรมที่รัฐและสังคมให้ความสำคัญ เมื่อประเทศไทยให้ความสำคัญกับการงดเว้นกับขับขี่ยานพาหนะในขณะมีเมา การลงโทษโดยมิให้มีการรอลงอาญาจะสะท้อนให้เห็นถึงการที่ระบบยุติธรรมให้ความสำคัญต่อการป้องปรามการกระทำขับขี่ยานพาหนะในขณะมีเมา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนในสังคมที่อาจได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดดังกล่าวอีกด้วย

การกำหนดระดับชั้นโทษนั้นมีนัยสำคัญประการหนึ่ง คือ จะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของอาชญากรรมที่รัฐและสังคมให้ความสำคัญอาชญากรรมที่มีความรุนแรงมากที่สุดจะต้องได้รับโทษในชั้นสูงสุดอาชญากรรมที่มีความรุนแรงในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกันก็ควรจะได้รับโทษในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกันด้วยอย่างไรก็ตามระดับของโทษนั้นก็จะต้องมีความยืดหยุ่นต่อการนำไปปรับใช้ เพื่อให้เหมาะสมแก่พฤติการณ์และความเสียหายที่เกิดขึ้น

4.2 ความหลากหลายของโทษที่ใช้ในปัจจุบัน

การลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น ศาลจะพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป สำหรับกรณีซับซ้อนในขณะเมาสู่ศาลจะพิจารณาจากข้อเท็จจริงในคดี เช่น สภาพของความผิดและพฤติการณ์แห่งคดี มูลเหตุในการกระทำความผิด ลักษณะของผู้กระทำความผิดตลอดถึงเหตุอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวเนื่อง เพื่อให้ศาลวางโทษที่ลงให้เหมาะสมในแต่ละคดี

จุดมุ่งหมายสูงสุดของกระบวนการยุติธรรม คือ การสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคม โดยการป้องกันแก้ไขปัญหอาชญากรรม การคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การป้องกัน แก้ไขข้อพิพาทขัดแย้ง และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ภายใต้หลักนิติธรรม (The Rule of Law) ที่มุ่งถึงความสัมฤทธิ์ผลของความยุติธรรมบนพื้นฐานของมนุษยธรรม และการคุ้มครองสิทธิโดยเท่าเทียมกันจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาทางเลือกความยุติธรรมให้กับประชาชน โดยการแสวงหามาตรการที่เหมาะสมและหลากหลายในการลงโทษผู้กระทำความผิด มาตราการที่นำมาใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในแต่ละยุคสมัยมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนไปตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ผันแปรไปให้ทันกับสถานการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่นำมาใช้นั้นสามารถอำนวยความยุติธรรมให้บังเกิดทั้งแก่ผู้กระทำความผิดและผู้ถูกกระทำที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดนั้นตลอดจนเป็นที่ยอมรับได้จากสังคม ในมิติของความเป็นธรรมและยังจะเป็นหลักประกันต่อสังคมได้ว่ามาตรการดังกล่าวจะสามารถใช้เป็นกลไกในการป้องปรามมิให้เกิดการกระทำผิดในลักษณะเดียวกันขึ้นอีก ในอดีตนิยมใช้การลงโทษทางอาญา เพื่อให้การบังคับการตามกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นโทษที่มีผลกระทบต่อชีวิตและสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำความผิด รวมทั้งทำให้ผู้กระทำความผิดถูกตำหนิจากสังคม จึงน่าจะทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวจนไม่กล้ากระทำความผิดหรือกระทำความผิดซ้ำอีก อย่างไรก็ดี การใช้โทษทางอาญากับการกระทำความผิดบางอย่างไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดได้อย่างแท้จริง หลายประเทศจึงได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับโทษทางปกครองและนำมาประยุกต์ใช้แทนการลงโทษทางอาญา

เมื่อมีการกระทำความผิดกฎหมายจราจรเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะต้องดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดออกไปส่งให้ไปรายงานตัวหรือควบคุมตัวส่งพนักงานสอบสวน เพื่อทำการสอบสวนไปตามอำนาจหน้าที่แล้วส่งตัวผู้กระทำความผิดให้พนักงานอัยการ เพื่อยื่นฟ้องต่อศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาลงโทษเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงฯ และพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ

ประเทศไทยใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) ศาลไทยส่วนใหญ่จะวางตัวเป็นกลางพิจารณาคดีจากพยานหลักฐานต่าง ๆ มิได้ทำหน้าที่ค้นหาความจริงด้วยตนเองจึงทำให้โอกาสที่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดจะเข้าสู่กระบวนการในชั้นพิจารณาและปรากฏในสำนวนคดีเหมือนระบบไต่สวนนั้นเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้การพิจารณาคดีจะเน้นการวินิจฉัยความผิดเป็นหลักสำคัญ

สำหรับประเทศไทยเปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจในการลงโทษก่อนข้างจำกัดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 18 บัญญัติว่าโทษทางอาญาที่จะใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดไว้ 5 ประการได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน แม้ว่ากฎหมายจะเปิดโอกาสให้ใช้ดุลพินิจในการเล็งโทษจำคุกโดยรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ โดยกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 50 ก็ตาม แต่โทษจำคุกก็ยังเป็นมาตรการที่ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย สาเหตุประการหนึ่ง คือ กฎหมายไทยยังขาดมาตรการที่เป็นทางเลือกอื่น ๆ โดยเฉพาะมาตรการกึ่งควบคุมที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการคุมประพฤติกับมาตรการจำคุก แม้ว่าจะมีการนำเรื่องวิธีการ เพื่อความปลอดภัยมาใช้เพิ่มเติมด้วย โดยกำหนดวิธีการ เพื่อความปลอดภัยออกเป็น 5 ประเภท คือ กักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนด เรียกประกันทัณฑ์บน คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง แต่เนื่องจากการจับขังรถยนต์ขณะเมาสุรานั้นมีลักษณะที่แตกต่างจากความผิดทั่วไป เพราะเกิดจากพฤติกรรมกระทำความผิดของบุคคลเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอื่น จึงควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดภายหลังการลงโทษด้วย แม้ในปัจจุบันจะมีมาตรการในการลงโทษหลายรูปแบบ แต่ยังอยู่ในกรอบที่แคบและมีเงื่อนไขหลายประการ ดังนั้น จึงควรกำหนดโทษให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อเป็นเครื่องมือในการลงโทษตามพฤติการณ์ ความร้ายแรง ความเป็นอันตรายแก่สังคม และเหมาะสมกับผู้กระทำความผิด โดยเสนอให้มีมาตรการเพิ่มเติม เช่น การมีคำสั่งห้ามออกนอกสถานที่ มีคำสั่งให้โฆษณา คำพิพากษา มีคำสั่งเข้ารับการบำบัด เป็นต้น

ในการลงโทษผู้กระทำความผิดเมาสุราขณะขับขี่ในปัจจุบันจะคำนึงถึงวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น วัตถุประสงค์ในการลงโทษ เพื่อข่มขู่ ยับยั้ง เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

และในขณะที่เดียวกันก็ไม่ให้ผู้อื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง ดังนั้น เพื่อให้วัตถุประสงค์ในการลงโทษบรรลุผลจึงควรเพิ่มความหลากหลายในการลงโทษ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับมาตรการในการลงโทษของประเทศสหรัฐอเมริกาจะพบว่ามีความหลากหลายกว่ามาก ไม่ว่าจะเป็นการห้ามขับรถในช่วงเวลาที่ไม่สามารถควบคุมยานพาหนะได้ คุมประพฤติหรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน การมีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัดโดยกำหนดเงื่อนไขไว้ในคำพิพากษา (Court Reporting Network) การให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคมได้อีกด้วย (Community Service Assignments) การจำกัดใบอนุญาตในการประกอบอาชีพบางประเภทภายในเวลาที่กำหนด การกำหนดให้ผู้กระทำความผิดซ้ำ (กระทำความผิดสองครั้งขึ้นไป) ต้องติดเครื่อง Ignition Interlock เพื่อป้องกันการสตาร์ทรถในกรณีที่ผู้ขับขี่มีระดับแอลกอฮอล์ในลมหายใจสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดการกำหนดอัตราความเร็วในการขับรถ ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องยอมรับไปปฏิบัติภายในกำหนดเวลา 10 ปี การถูกตัดคะแนนในการต่อใบอนุญาตขับรถยนต์ หรือในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาล ผู้กระทำความผิดจะต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในทางเทคนิคเกี่ยวกับการตรวจหาระดับแอลกอฮอล์ หรืออาจจะต้องจ่ายเงินบำรุง เพื่อการดูแลรักษาถนนและโรงเรียนให้ปลอดภัย ในขณะที่ประเทศไทยมีเพียงมาตรการบันทึกคะแนนผู้กระทำความผิดกฎจราจรเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ คุมประพฤติ การทำงานบริการสังคม การปรับ และการจำคุกเท่านั้น จึงควรให้โทษหรือทางเลือกในการกำหนดโทษในทางอาญามีความหลากหลายมากกว่าเดิม และสามารถมีการผสมผสานโทษหลายอย่างในคดีเดียวกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

4.2.1 มาตรการอบรมทดสอบผู้กระทำผิด

การบังคับใช้กฎหมายจราจรของเจ้าหน้าที่ตำรวจจำเป็นต้องมีแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพสูงสุดจากการศึกษาของ (Solomon, 1988) ได้กล่าวถึงแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งมี 3 ขั้นตอนได้แก่

1. หยุดพฤติกรรมจราจรขับขี่ที่ไม่ปลอดภัยของผู้ใช้รถใช้ถนน
2. อบรมให้ความรู้การขับขี่ที่ปลอดภัยต่อผู้ใช้รถใช้ถนน
3. ดำเนินการลงโทษต่อผู้กระทำผิดอย่างจริงจังตามกฎหมายข้อบังคับ

การศึกษาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการศึกษาอุบัติเหตุในเชิงลึกของศูนย์วิจัยอุบัติเหตุประเทศไทยที่พบว่า ปัจจัยสำคัญในการเกิดอุบัติเหตุมีสาเหตุจากความผิดพลาดของคน ดังนั้นการหยุดหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจราจรขับขี่ที่ไม่ปลอดภัยของผู้ใช้รถใช้ถนนจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ขับขี่เป็นสิ่งที่ทำได้ค่อนข้างยากแม้จะมีการกำหนดกฎหมายข้อบังคับขึ้นมาแต่ก็พบว่ายังคงมีผู้ละเลยไม่ปฏิบัติตาม

เมื่อผู้ขับขี่ กระทำความผิดซ้ำ 2 ครั้งในข้อหาเดียวกัน ภายในกำหนดเวลา 1 ปี นับจากการกระทำความผิดครั้งแรกจะต้องเข้ารับการอบรมใช้เวลา 3 ชั่วโมง การอบรมใช้เวลา 3 ชั่วโมงในหัวข้อวิชาต่าง ๆ ได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับการจราจร สาเหตุและการป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจร ความรับผิดชอบของผู้ขับขี่ในทางแพ่งและอาญามารยาทคุณธรรมและควมมีน้ำใจในการขับขี่รถอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อปัญหาการจราจรเมื่ออบรมเสร็จสิ้นแล้วผู้กระทำความผิดต้องทดสอบความรู้ความเข้าใจตามแบบทดสอบให้ได้คะแนนมากกว่าร้อยละ 50 หากคะแนนไม่ถึงเกณฑ์จะต้องเข้าทดสอบซ้ำจนกว่าจะผ่านการทดสอบ และเมื่ออบรมเสร็จสิ้นแล้ว ต้องทดสอบความรู้ตามแบบทดสอบให้ได้คะแนนมากกว่าร้อยละ 50 หากคะแนนไม่ถึงเกณฑ์จะต้องเข้าทดสอบซ้ำจนกว่าจะผ่านการทดสอบ

อย่างไรก็ตาม การอบรม ซึ่งใช้ระยะเวลาสั้น ๆ เพียง 3 ชั่วโมง ซึ่งหัวข้อในการอบรมส่วนใหญ่ไม่ได้มุ่งเน้นถึงปัญหาของการตีตราระหว่างขับขี่ นอกจากนี้การอบรมยังสั้นเกินไปไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการขัดเกลาคิดใจผู้กระทำความผิดเท่าที่ควร การจัดการอบรมผู้กระทำความผิดในลักษณะมาแล้วขับนั้นไม่เพียงแต่ต้องให้ความรู้ผู้กระทำความผิดในด้านกฎหมายจราจรเท่านั้น แต่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ เตรียมบทเรียนพัฒนาและสนับสนุน รูปแบบและวิธีการบำบัดฟื้นฟูทางเลือกในผู้มีปัญหาการตีตราในบริบทของสังคมไทยอีกด้วย

ในต่างประเทศศาลสามารถสั่งให้ผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัด ซึ่งศาลไทยอาจนำมาประยุกต์ใช้โดยนอกจากการให้ความรู้ด้านการจราจรแล้ว ควรจัดให้มีการตรวจสอบผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ตีตราเรื้อรังศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัดโดยกำหนดเงื่อนไขไว้ในคำพิพากษา (Court Reporting Network) ได้

4.2.2 มาตรการพักใช้ใบอนุญาตขับขี่และเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

เมื่อผู้ขับขี่ได้กระทำความผิด และถูกบันทึกคะแนนไว้ มีคะแนนรวมกันแล้วไม่เกิน 60 คะแนน หลังจากชำระค่าปรับแล้ว ผู้ขับขี่จะต้องถูกพักใช้ใบอนุญาต แต่ครั้งมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน หากผู้ขับขี่รายใดถูกตัดคะแนนเกิน 60 คะแนนจะถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตครั้งละไม่เกิน 90 วัน หรือหากทำความผิดในข้อหาเดียวกัน 2 ครั้งในกำหนด 1 ปี จะต้องเข้ารับการอบรมวินัยจราจรเป็นเวลา 3 ชั่วโมง ถ้าทำความผิดซ้ำในข้อหาเดียวกัน 2 ครั้งใน 1 ปี และมีคะแนนรวมเกิน 60 คะแนน จะต้องถูกพักใช้ใบอนุญาตไปพร้อมกับเข้ารับการอบรมวินัยจราจรก่อนที่จะไปสอบ เพื่อรับใบอนุญาต

ในคดีที่ผู้กระทำความผิดขับขี่รถยนต์ขณะเมาสุรา เมื่อศาลพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนอกจากจะได้รับโทษสำหรับการกระทำความผิดแล้ว ถ้าศาลเห็นว่าหากให้ผู้นั้นขับรถต่อไปอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ให้ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

จับขี้ของผู้นั้นได้ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าพฤติกรรมของผู้กระทำผิดยังอยู่ในวิสัยที่จะแก้ไขฟื้นฟูได้ ศาลอาจมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตจับขี้ของผู้นั้น และถ้าความปรากฏในภายหลังว่าผู้กระทำผิดดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือ เจื่อนใจที่กำหนดไว้ ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจับขี้ของผู้นั้น

วัตถุประสงค์หนึ่งของการลงโทษนั้น เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนักจิตวิทยาและนักอาชญาวิทยาเชื่อว่าบุคลิกภาพเป็นคุณสมบัติเฉพาะบุคคลการประกอบอาชญากรรมขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคมของบุคคลนั้น ๆ เป็นปฐมเหตุการลงโทษจึงเป็นเพียงการยับยั้งมิให้ก่ออาชญากรรมเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งฉะนั้นการกำหนดวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดต้องให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพและการแก้ไขผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล ในขณะที่ประเทศต่าง ๆ เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ให้ความสำคัญกับการบำบัดผู้กระทำความผิดมาแล้วจับ ซึ่งพบว่าการลงโทษนั้นมักจะกำหนดให้ผู้ที่ได้รับโทษต้องเข้ารับการบำบัดปัญหาการดื่มสุราด้วย แต่ประเทศไทยยังมีเพียงการบำบัดผู้ติดสุราเรื้อรังเท่านั้นทั้งที่กลุ่มคนที่ดื่มสุราเป็นประจำแล้วจับรถควรต้องได้รับการบำบัดด้วย

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบังคับรักษาผู้ที่มาแล้วจับช่วยลดการดื่มแล้วจับและอุบัติเหตุจราจรพบว่าการใช้กฎหมายบังคับให้ผู้ที่มาแล้วจับเข้ารับการรักษาคือเป็นวิธีการที่มีการใช้ในต่างประเทศมานานหลายสิบปีแล้วรูปแบบของการรักษามีหลายวิธี เช่น การรักษาการติดสุราแบบทั่วไปการส่งไปเข้าร่วมกลุ่มบำบัดและวิธีการเฉพาะอื่น ๆ เพื่อลดการเมาแล้วจับ เช่น โปรแกรมให้การศึกษาการรอลงอาญาภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติการให้ไปพบกับญาติหรือผู้เคราะห์ร้ายจากการเมาแล้วจับนอกจากนี้บางโปรแกรมยังอาจให้การประทับประคองและความช่วยเหลือเกี่ยวกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเมาแล้วจับด้วยการแทรกแซงเรื่องสุราอย่างจำเพาะเจาะจง (Alcoholic-Specific Interventions) และการรักษาการติดสุรา (Alcoholism Treatment) ช่วยลดการดื่มแล้วจับและชนอย่างไรก็ตามการจัดการกับใบอนุญาตจับขี้ยานพาหนะบางชนิด เช่น การยึดใบอนุญาตจับขี้ยานพาหนะสามารถลดอัตราการดื่มแล้วจับและชนได้ดี ซึ่งเกิดจากการที่ผู้ถูกยึดใบอนุญาตจำเป็นต้องลดการจับขี้ยานพาหนะลง ดังนั้นวิธีการที่ดีที่สุดจึงเป็นการผสมผสานการรักษาที่จำเพาะเจาะจงต่อสุราร่วมไปกับการจัดการกับใบอนุญาตจับขี้ยานพาหนะด้วยการบำบัดในช่วงที่มีการพักใบอนุญาตจับขี้ นั่นคือมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะการพักใบอนุญาตจับขี้จะครบตามเวลาที่กำหนด เมื่อผู้กระทำความผิดได้รับการบำบัดเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

4.2.3 มาตรการปรับ

โทษปรับ เป็นโทษฐานหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา เมื่อศาลลงโทษปรับตามกฎหมายจำเลยต้องชำระค่าปรับเป็นเงินตามจำนวนในคำพิพากษาของศาล ถ้าไม่ชำระค่าปรับภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลพิพากษาไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม กฎหมายมีขั้นตอนในการบังคับคดีโดยการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือ กักขังแทนค่าปรับ พร้อมกำหนดให้ถืออัตรา 200 บาทต่อหนึ่งวัน อีกทั้งห้ามกักขังเกิน 1 ปี เว้นแต่โทษปรับเกิน 80,000 บาทขึ้นไปให้กักขังเกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 2 ปีก็ได้

โทษปรับเป็นหนึ่งในโทษทางอาญาที่ใช้บังคับลงโทษต่อทรัพย์สินของผู้ที่กระทำความผิดทางอาญาตามนัยของทฤษฎีการลงโทษ เพื่อการข่มขู่และยับยั้งโดยเป็นการข่มขู่มิให้กระทำความผิดซ้ำสำหรับผู้กระทำความผิดแล้วและเป็นการป้องปรามผู้ที่คิดจะกระทำความผิดมิให้กระทำความผิดเป็นการลงโทษต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด เพื่อให้บุคคลนั้น ๆ เกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดอีก ตามธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความหวงแหนในทรัพย์สินของตนที่ต้องเสียไปในการถูกลงโทษเพราะการกระทำความผิดดังกล่าวโทษปรับจึงเป็นโทษ ซึ่งกำหนดเพื่อมุ่งหมายต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด

การลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรในทางปฏิบัติแล้วจะเป็นโทษปรับเสียมากกว่าด้วยเหตุผลที่ยอมรับกันในนานาประเทศแล้วว่าการกระทำความผิดทางคดีอาญาในคดีเล็กน้อยที่ผู้กระทำความผิดไม่ควรจะต้องรับโทษถึงจำคุกนั้น โทษปรับจะเป็นการลงโทษในทางทรัพย์สินที่ดีที่สุดทางหนึ่ง แต่โทษปรับที่นำมาใช้อย่างแพร่หลายในประเทศไทยนั้น มักจะมีอัตราตายตัวสำหรับแต่ละความผิด ทั้งนี้โดยพิจารณาถึงความหนักเบาของความผิดเป็นสำคัญ การลงโทษในแง่นี้หากจะมองในแง่ความเป็นธรรมก็ดูจะเป็นธรรมเนื่องจากเป็นการลงโทษอย่างเสมอหน้ากัน แต่หากจะมองในแง่ทัณฑ์แล้ว จะเป็นปัญหาว่าจะสนองตอบวัตถุประสงค์ในการลงโทษได้เพียงใดหรือไม่

การปรับเป็นเครื่องมือการลงโทษที่เป็นตัวเงิน ซึ่งมีผลในการถ่ายโอนเงินจากผู้กระทำความผิดมาสู่รัฐเมื่อเปรียบเทียบกับโทษจำคุกแล้ว โทษปรับมีข้อดีกว่าหลายประการ คือ ประการแรก การใช้โทษปรับมีต้นทุนในการบริหารจัดการไม่สูงเท่าโทษจำคุก ซึ่งใช้งบประมาณสูงมาก ประการที่สอง สังคมไม่ต้องสูญเสียทรัพยากรมนุษย์จากการได้รับโทษจำคุก ประการที่สาม โทษปรับไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อผู้กระทำความผิดรุนแรงเหมือนโทษจำคุก ซึ่งมักสร้าง “ตราบาป” ที่ติดตัวไปตลอดชีวิตแต่ในปัจจุบันโทษปรับไม่ได้เป็นทางเลือกอย่างแท้จริงแทนโทษจำคุกแต่มีลักษณะเสริมโทษจำคุก เช่น มักใช้โทษปรับเมื่อมีการรอลงโทษจำคุกสาเหตุหนึ่งอาจเนื่องมาจากความเชื่อที่ว่าโทษปรับโดยลำพังไม่มีประสิทธิผลในการป้องปรามการทำผิดซ้ำ

และความเชื่อที่ว่าโทษปรับจะสร้างความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจนเพราะคนรวยมีความสามารถในการจ่ายค่าปรับมากกว่า สำหรับประเทศไทยกรณีนี้ผู้กระทำความผิด การให้ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษปรับ แต่ไม่มีเงินเสียค่าปรับศาลอาจสั่งให้กักขังหรือทำงานทดแทนให้แก่สังคมชุมชนหรือองค์กรการกุศล ฯลฯ โดยคิดหักค่าปรับในอัตราวันละ 200 บาท

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และสุนทร ตันมันทอง ได้นำเสนอบทความวิจัยเรื่องการใช้โทษปรับในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาโดยเสนอว่าควรนำมาตราการ “ค่าปรับตามรายได้ (Day Fines)” มาใช้ในประเทศไทย เพื่อทดแทนโทษจำคุกในกรณีที่มีการทำความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญาหรือการลงโทษปรับตามรายได้เป็นทางเลือกหนึ่งในการลงโทษที่ถูกใช้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดผลดีในหลายประเทศในยุโรป เช่น สวีเดนและเยอรมนี โดยมีการศึกษานับสนุนว่าโทษปรับที่สูงพอ สามารถป้องปรามการกระทำความผิดซ้ำได้

โทษปรับตามรายได้แตกต่างจากโทษปรับทั่วไป คือ นอกจากค่าปรับจะสอดคล้องตามความร้ายแรงหรือความหนักเบาของความผิดแล้วยังขึ้นอยู่กับรายได้ของผู้กระทำความผิดอีกด้วยค่าปรับตามรายได้ถูกออกแบบมา เพื่อรักษาความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและความเป็นธรรมของคนที่มีระดับรายได้ต่าง ๆ กันจึงน่าจะเหมาะสมสำหรับประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำสูง เช่น ประเทศไทย ซึ่งผู้ที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ 20 มีรายได้มากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยที่สุดร้อยละ 20 ถึงประมาณ 12-15 เท่าโทษปรับตามรายได้จึงสามารถป้องปรามคนทุกระดับรายได้ในการทำความผิดได้อย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้การใช้ค่าปรับตามรายไดยังมีข้อดีอีกประการหนึ่งคือ ค่าปรับจะถูกปรับเพิ่มตามอัตราเงินเฟ้อเกือบอัตโนมัติ เพราะค่าจ้างแรงงานของคนกลุ่มต่าง ๆ มักจะถูกกำหนดโดยขึ้นอยู่กับระดับค่าครองชีพอยู่แล้วทำให้ค่าปรับอยู่ในระดับที่เหมาะสมอยู่เสมอ

กระบวนการบังคับโทษปรับตามรายได้มี 4 ขั้นตอน คือ การคิดคำนวณค่าปรับตามความร้ายแรงของการกระทำการประเมินรายได้สุทธิที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดการจัดเก็บค่าปรับและการกำหนดวิธีการลงโทษเสริม ในการคิดคำนวณค่าปรับมีการดำเนินการใน 2 ขั้นตอนคือ กำหนดหน่วยวันปรับ (Day-Fine Unit) ตามความร้ายแรงของการกระทำความผิดและคำนวณรายได้สุทธิต่อวัน เพื่อกำหนดหาค่าปรับทั้งหมด เช่น ประเทศสวีเดน กำหนดค่าหน่วยวันปรับในช่วง 1-120 วัน สำหรับฐานความผิดเดียวและไม่เกิน 180 วัน สำหรับหลายฐานความผิดในขณะที่ประเทศเยอรมนีกำหนดค่าหน่วยวันปรับในช่วงที่กว้างกว่า คือ 5-360 วันและสูงสุดไม่เกิน 720 วัน เป็นต้น ซึ่งเป็นการให้กรอบแก่ศาลในการใช้ดุลพินิจตัดสินตามสภาพการณ์ของแต่ละคดีได้ จากนั้นจะทำการประเมินรายได้สุทธิต่อวันของผู้กระทำความผิดมีสองประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ สูตรในการคำนวณรายได้ต่อวันและวิธีการหาข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิดที่ประเทศต่าง ๆ นำมาประเมิน เพื่อกำหนดค่าปรับ มักจะเป็นรายได้สุทธิ

ซึ่งหมายถึงรายได้ทั้งหมดหักด้วยรายจ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ถูกปรับสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยไม่เดือดร้อนมากเกินไปในทางปฏิบัติแต่ละประเทศที่ใช้โทษปรับตามรายได้มีสูตรในการคำนวณหารายได้สุทธิต่อวันแตกต่างกันออกไป ขั้นตอนที่ต้องดำเนินการต่อไป คือ การประมาณการรายได้ทั้งหมดของผู้กระทำความผิด ซึ่งต้องอาศัยอำนาจศาลในการเข้าถึงข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิด เช่น ข้อมูลการเสียภาษีหรือมีเงินนั้นก็ต้องใช้ข้อมูลจากการสอบสวนของตำรวจหรือการไต่สวนของศาลเอง เพื่อให้ทราบว่าผู้กระทำความผิดมีอาชีพอะไร และมีรายได้เท่าใดขั้นตอนนี้มีความท้าทาย คือ ประการแรกผู้กระทำความผิดไม่น้อยมีรายได้มาจากกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย หากละเลยส่วนนี้จะทำให้ค่าปรับตามรายได้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นในทางปฏิบัติศาลจึงต้องพิจารณาวิถีชีวิตของผู้กระทำความผิดและประวัติการก่อคดีประกอบด้วย ประการที่สอง ในประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย ประชาชนจำนวนมากมีรายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำงานในภาคเศรษฐกิจนอกระบบซึ่งทำให้ไม่มีแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือในการประมาณการรายได้

ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาในการจัดเก็บค่าปรับก็คือ การกำหนดระยะเวลาที่สมเหตุผลในการจ่ายค่าปรับโดยต้องพิจารณาทั้งความร้ายแรงของการกระทำความผิดและความสามารถในการชำระค่าปรับของผู้กระทำความผิด เช่น การให้ผ่อนชำระค่าปรับจะทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกถึงการลงโทษที่น้อยกว่าการให้ชำระค่าปรับทั้งหมดทันทีในขณะเดียวกันสำหรับผู้ที่มีฐานะยากจนหากศาลกำหนดให้ต้องชำระโทษปรับทั้งหมดในครั้งเดียวทันที อาจทำให้เกิดความเดือดร้อนหรือต้องรับโทษอื่น ๆ เช่น การกักขังหรือการบริการสังคมแทน นอกจากนี้ยังมีความเป็นไปได้ที่ผู้กระทำความผิดจะไม่สามารถชำระค่าปรับ เช่น มีฐานะยากจนแต่กระทำความผิดที่ต้องเสียค่าปรับในระดับสูง เป็นต้น กรณีเช่นนี้จะเป็นปัญหาหากเราต้องการให้ใช้โทษปรับตามรายได้แทนการจำคุกเนื่องจากอาจทำให้ผู้กระทำความผิดที่มีรายได้ต่ำต้องถูกกักขังแทน หากไม่มีการลงโทษเสริมที่เหมาะสมตัวอย่างสำหรับการลงโทษเสริมที่มีการบังคับใช้กันในต่างประเทศ คือ การให้ทำงานบริการชุมชน (Community Service) ตามเวลาที่กำหนดโดยในกรณีที่มีการนำบทลงโทษดังกล่าวมาใช้เสริมโทษปรับตามรายได้ก็จะต้องกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างการลงโทษเสริมดังกล่าวและค่าปรับด้วย

แนวคิดในการลงโทษ เพื่อเป็นการยับยั้งหรือป้องกัน (Punishment as a Deterrence or Restraint or Prevention) มีวัตถุประสงค์ เพื่อจะทำให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบและเกรงกลัวจนไม่กล้ากระทำความผิดอีกต่อไป อีกประการหนึ่งก็ เพื่อเป็นการเตือนมิให้คนอื่น ๆ ทำตามอย่างผู้กระทำความผิดเพราะกลัวจะถูกลงโทษ มีการทดลองในสหรัฐและอิสราเอล ซึ่งพบว่าอัตราการจับรถฝ่าไฟแดงจะลดลงตามอัตราโทษที่เพิ่มขึ้น (Bar-Ilan & Sacerdote, 2004) ดังนั้น การที่ศาลจะมีดุลพินิจในการลงโทษโดยมิให้มีการรอลงอาญาจึงเป็นอีกเครื่องมือหนึ่ง ที่ควรนำมาพิจารณาในแง่

ของการลดจำนวนผู้กระทำความผิด ประเทศไทยก็เช่นกัน การเพิ่มโทษตามกฎหมายโดยกำหนดโทษปรับให้สูงขึ้น มาตรการลงโทษให้หนักขึ้นจนคนเผลอที่จะไม่จับเพราะความไม่คุ้มค่าตามแนวคิดนี้ หากเพิ่มโทษให้หนักการโดนจับต้องเสียเงินแพง คนเผลอก็เลือกที่จะไม่จับระยะเวลาเขาโดยไม่จำเป็นต้อง พูดถึงการมีสำนึกทางสังคมแต่อย่างใด ท้ายที่สุดปัญหาดังกล่าวก็จะดีขึ้นแม้คนจะเลือกไม่จับระยะเวลา เขาไม่ใช่เพราะกลัวว่าจะทำให้คนอื่นบาดเจ็บแต่เพราะกลัวตัวเองต้องรับโทษ

นอกจากโทษปรับจากการกระทำความผิดโดยปกติแล้ว ในต่างประเทศยังมีการกำหนดให้ผู้ขับขี่รถที่มีระดับแอลกอฮอล์สูงกว่าที่กฎหมายกำหนดเป็นผู้รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในทางเทคนิคเกี่ยวกับการตรวจหาระดับแอลกอฮอล์ หรืออาจจะต้องจ่ายเงินบำรุง เพื่อการดูแลรักษาดถนนและโรงเรียนให้ปลอดภัย ซึ่งโทษนี้ควรนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย เพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีความรู้สึกสำนึกต่อการมีความรับผิดชอบต่อสังคมยิ่งขึ้น

4.2.4 มาตรการจำคุก

โทษจำคุก หมายถึง การนำผู้กระทำความผิด ซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไปควบคุมตัวในเรือนจำหรือทัณฑสถาน การลงโทษจำคุกไม่ว่าจะเป็นจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกที่มีกำหนดเวลาก็ตาม เป็นมาตรการการลงทัณฑ์ที่ทำให้ผู้รับโทษขาดเสรีภาพ ซึ่งนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในการลงโทษผู้กระทำความผิด ทั้งนี้โทษจำคุกจะทำให้ผู้ต้องโทษสำนึกในความผิด โดยมีหลักของการแก้แค้น การข่มขู่ การป้องกันและการแก้ไขผู้กระทำความผิดประกอบกัน ในอดีตประเทศต่าง ๆ กำหนดโทษจำคุกแก่การกระทำความผิดเกือบทุกประเภท ทั้งความผิดร้ายแรงและความผิดไม่ร้ายแรง เพราะนอกจากจะเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมได้อย่างเด็ดขาดแล้ว การจำคุกยังทำให้ผู้กระทำความผิดหลายจำ ไม่กระทำความผิดซ้ำด้วย แต่การกำหนดโทษจำคุกโดยไม่คำนึงถึงสภาพความร้ายแรงของการกระทำความผิดทำให้มีผู้ถูกจำคุกเป็นจำนวนมากจนกระทั่งเรือนจำไม่เพียงพอจำคุกผู้กระทำความผิด สภาพความเสื่อมโทรมของเรือนจำมีผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ต้องโทษ ทั้งยังทำให้เรือนจำกลายเป็นแหล่งเรียนรู้การกระทำความผิดร้ายแรง แม้ว่าในปัจจุบันจะได้มีการปรับปรุงให้ก้าวหน้าทั้งในด้านสถานที่การจัดระบบในการปกครอง การฝึกอบรม การให้การศึกษ การให้การรักษาพยาบาล โดยมุ่งแก้ไขความประพฤติของผู้กระทำความผิดให้ปรับตัวเป็นคนดีก็ตาม แต่โดยลักษณะโทษจำคุกแล้วไม่เหมาะกับผู้ที่กระทำความผิดไม่มากพอที่จะสมควรได้รับโทษจำคุก ส่งผลให้ต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ได้เปลี่ยนแนวทางการลงโทษจำคุกใหม่ โดยใช้โทษจำคุกเฉพาะความผิดร้ายแรง และนำโทษกักขังมาใช้กับความผิดไม่ร้ายแรง โดยการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในบ้านของผู้กระทำความผิดเอง (House Arrest) หรือในสถานที่ที่กำหนดและติดตั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันผู้กระทำความผิดหลบหนี การเปลี่ยนแนวทางการลงโทษจำคุกนี้ช่วยลดค่าใช้จ่ายของรัฐที่เกี่ยวกับการจำคุกได้เป็นจำนวนมาก และเป็นการป้องกันมิให้ผู้กระทำความ

ความผิดไม่ร้ายแรงเข้าไปอยู่ร่วมกับผู้ที่กระทำ ความผิดร้ายแรงอันเป็นเหตุที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้อ การกระทำ ความผิดจากผู้กระทำ ความผิดร้ายแรง

การลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรในปัจจุบัน แม้กฎหมายจะกำหนดโทษจำคุก ความผิดบางมาตรา แต่ศาลมักไม่ลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำผิดกฎหมายจราจรคดีมาแล้วนับนั้น ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก 2552 หากเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจพบระดับแอลกอฮอล์ในเลือด มากกว่า 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์จะมีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับตั้งแต่ 5,000-20,000 บาทหรือทั้งจำ ทั้งปรับและสั่งพักใบอนุญาตขับขี่ไม่น้อยกว่า 6 เดือนหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่หรือถูก คุมประพฤติโดยให้ทำงานบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ นอกจากนี้ศาลยังมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจ สั่งกักขังผู้มาแล้วนับ โดยไม่รอลงอาญาเพราะความรุนแรงของอุบัติเหตุทางจราจรจากการดื่ม แล้วนับเป็นพฤติกรรมเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสังคม ซึ่งการลงโทษกักขังผู้กระทำ ความผิดฐานมาแล้ว นับนั้นขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลในแต่ละพื้นที่ หากเห็นว่าผู้กระทำผิดอาจไปก่อให้เกิดความ สูญเสียทั้งทางร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สิน ศาลก็สามารถพิจารณาสั่งกักขังได้ทันทีเป็นเวลา 7-15 วัน เพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงจากมาแล้วนับ โดยมุ่งเน้นความปลอดภัยของผู้ใช้รถใช้ถนนเป็นหลัก การสั่งกักขังผู้กระทำผิดจะถูกควบคุมตัวอยู่ในโรงพักหรือสถานกักขังของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งแตกต่างจากการควบคุมนักโทษในเรือนจำหรือทัณฑสถาน ซึ่งการใช้มาตรการเด็ดขาดในการ พิพากษากักขังคดีมาแล้วนับ เพื่อให้เกิดเป็นคดีตัวอย่าง ทำให้สังคมตื่นตัวและลดพฤติกรรมเสี่ยง ในการใช้รถใช้ถนน ช่วยให้ผู้ดื่มเกิดความยำเกรงและไม่กล้าดื่มแล้วนับ ทำให้สังคมเกิดจิตสำนึก ในการรักษาความปลอดภัยในระยะยาว

ปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญามาตรา 24 กำหนดให้ผู้ใดต้องโทษกักขังให้กักตัวไว้ใน สถานที่ยกขัง ซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำสถานใดตำรวจหรือสถานควบคุมผู้ต้องหาของพนักงาน สอบสวนและปัญหาที่สำคัญ คือ การจัดสถานที่สำหรับกักขังโดยเฉพาะนั้นรัฐจำเป็นต้องใช้งบประมาณ จำนวนมากทำให้รัฐต้องเปลี่ยนแปลงงบประมาณและบุคลากรที่ต้องมาดูแลผู้ถูกกักขังอีกทั้งสภาพการ ถูกกักขังก็คล้ายเรือนจำทำให้ผู้ถูกกักขังรู้สึกไม่ต่างจากการถูกจำคุก ดังนั้น หากพิจารณาถึง การกักขังโดยใช้สถานที่อื่น ๆ ในรูปแบบที่ต่างประเทศใช้ เช่น การลงโทษโดยการตรวจตรา โดยอาศัยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือ Electronic Monitoring นั้น เป็นการลงโทษทางเลือก ที่ผู้กระทำ ความผิดไม่ต้องเข้าเรือนจำ โดยการใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับบุคคลนั้นอุปกรณ์นี้ จะแจ้งเตือนเจ้าหน้าที่หากผู้กระทำ ความผิดออกนอกพื้นที่ที่กำหนด อย่งไรก็ตามการใช้ อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์นั้นอาจเริ่มต้นโดยใช้งบประมาณค่อนข้างสูง เช่น การจัดซื้ออุปกรณ์ การจัดหาระบบ ติดตาม ระบบเก็บข้อมูล ระบบแจ้งเตือน เป็นต้น

การกักขังภายในบ้านการจะนำมาตราการลงโทษระดับกลางรูปแบบนี้มาใช้ในไทย อาจอาศัยมาตรา 26 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่ให้อำนาจศาลในการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษ กักขังอยู่ในความดูแลของพนักงานคุมประพฤติด้วย เพื่อให้การบังคับใช้วิธีการนี้ได้ผลนอกจากนี้ ยังอาจใช้มาตรการนี้กับผู้ที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวจากการประกันตัวในกรณีที่ไม่แน่ใจว่าผู้ต้องหา อาจหลบหนีหรือไปก่ออันตรายกับผู้อื่น โดยสามารถใช้อุปกรณ์เท่าที่มีอยู่ เช่น โทรศัพท์บ้าน โทรศัพท์เคลื่อนที่และกล่องดิจิตอล ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ GPS เป็นต้น นอกจากนี้ อาจใช้ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุกในลักษณะของบ้านกึ่งวิถี (Halfway House) โดยเป็นการร่วมมือระหว่าง กรมคุมประพฤติกับกรมราชทัณฑ์และอาจใช้ทัณฑสถานเปิดวัดหรือองค์กรเอกชนที่สามารถ จัดสรรสถานที่ดำเนินการได้โดยมีกรมคุมประพฤติเป็นหน่วยหลักในการจัดการและดำเนินงาน แก้ไขฟื้นฟูหรือการใช้มาตรการคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหารในปัจจุบัน ได้มีการนำแนวคิด นี้มาปรับใช้ในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในรูปแบบของค่ายวิวัฒน์พลเมืองอยู่แล้ว หากแต่เมื่อนำมาใช้เป็นมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำซึ่งขณะมาสุราอาจต้องเปลี่ยนแปลง วิธีปฏิบัติบางประการ เพื่อให้สอดคล้องกับการกระทำความผิด รวมทั้งใช้ผู้มีความรู้ทัศนคติและ ทักษะในการแก้ไขฟื้นฟูได้ตรงกับความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.5 มาตรการโทษเสริม

สำหรับโทษเสริม (Les peines complémentaires) ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมาย อาญามาตรา 131-10 ซึ่งเป็นโทษที่กำหนดไว้สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาใน กรณีกฎ มาตรา 316 (1) ซึ่งเป็นความผิดฐานเมาสุราในขณะที่ขับขี่ยานพาหนะโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือโทษปรับ ประกอบไปด้วยความผิดในกรณีที่เงื่อนไขของการที่จะลงโทษฐานห้ามขับขี่ ยานพาหนะมีอยู่ครบถ้วนแล้ว การที่จะสั่งห้ามขับขี่ยานพาหนะหรือไม่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล ตามมาตรา 44 (1) ในกรณีที่จำเลยถูกตัดสินว่ากระทำความผิดฐานเมาสุราในขณะที่ขับขี่ยานพาหนะ ตามมาตรา 315c (1) NR.1a), (3) หรือ มาตรา 316 โดยหากเป็นกรณีดังกล่าวโดยหลักแล้ว ศาลจะต้องลงโทษฐานห้ามขับขี่ยานพาหนะด้วยหากผู้กระทำความผิดไม่ได้ถูกตัดสินให้เพิกถอน ใบอนุญาตขับขี่รถยนต์

ในปัจจุบันมีโทษทางปกครอง ซึ่งจะใช้แทนโทษจำคุกแล้ว ควรมีการกล่าวถึงใน งานวิจัยด้วย เพื่อหามาตรการลงโทษในลักษณะอื่นบ้างไม่จำเป็นต้องใช้โทษปรับหรือโทษจำคุก ตามประมวลกฎหมายอาญาอย่างเดียว ประเทศไทยเมื่อมีการกระทำความผิดเรื่องใดมาก มักนิยม แก้ไขกฎหมายโดยการเพิ่มโทษ ในส่วนกฎหมายวิธีสบัญญัติจะแก้ไขให้ลดภาระการพิสูจน์ เพื่อให้คดี เสร็จเร็วเท่านั้น ในประเทศสหรัฐอเมริกาบางมลรัฐมีมาตรการกรณีการจับคนเมาสุราและขับรถ แต่

ไม่ยอมให้เจ้าพนักงานตรวจ ซึ่งกฎหมายได้แก้ปัญหาว่าหากขับรถในลักษณะประมาทแล้วจะรีบไปจับก็เห็นว่าสามารถแก้ปัญหาคนขับรถเมาสุราได้ เป็นต้น

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-6 ได้บัญญัติโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิของผู้กระทำความผิดไว้จำนวน 11 ประการด้วยกันตามลำดับความหนักเบา เกือบครึ่งหนึ่งของโทษดังกล่าวมีผลกระทบโดยตรงหรือโดยทางอ้อมต่อสิทธิมนุษยชนที่สำคัญยิ่งในโลกยุคปัจจุบัน นั่นก็คือ การห้ามขับขี่ยานพาหนะ โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิของผู้กระทำความผิดมีจำนวน 11 ประการดังต่อไปนี้

1. การพักใบอนุญาตขับขี่ยานพาหนะเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
2. การห้ามขับขี่ยานพาหนะบางประเภทเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
3. การยกเลิกใบอนุญาตขับขี่ยานพาหนะและการห้ามร้องขอให้ออกใบอนุญาตขับขี่ยานพาหนะใหม่เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
4. การริบยานพาหนะหนึ่งหรือหลายรายการของผู้กระทำความผิด
5. การห้ามเคลื่อนที่ขี่ยานพาหนะหนึ่งหรือหลายรายการของผู้กระทำความผิดเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี
6. การห้ามยึดถือหรือพกพาอาวุธ ซึ่งต้องได้รับอนุญาตเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
7. การริบอาวุธหนึ่งหรือหลายรายการ ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรือ อยู่ในความครอบครองของผู้ถูกลงโทษ
8. การถอนใบอนุญาตล่าสัตว์กับการห้ามร้องขอออกใบอนุญาตล่าสัตว์ฉบับใหม่เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
9. การห้ามส่งจ่ายเช็ค เพื่อการอื่นนอกเหนือจากเช็คที่อนุญาตให้ถอนเงินโดยผู้ส่งจ่าย ซึ่งเป็นผู้จ่าย หรือเช็คที่ได้รับการรับรองและแสดงบัตรจ่ายเงินของธนาคาร
10. การริบสิ่งของที่มีไว้หรือมีความมุ่งหมายที่จะใช้กระทำความผิด หรือสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำความผิด อย่างไรก็ตามการริบสิ่งของดังกล่าวไม่อาจกระทำได้ หากเป็นความผิดมัจฉิมโทษเกี่ยวกับการพิมพ์ (Le délit de presse)
11. การห้ามประกอบกิจกรรมทางวิชาชีพหรือสังคมเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี หากปรากฏว่าสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ใช้กิจกรรมดังกล่าวถูกจงใจใช้สำหรับเตรียมการหรือกระทำความผิด อย่างไรก็ตามการห้ามดังกล่าวไม่บังคับใช้สำหรับการปฏิบัติภารกิจที่มาจากการเลือกตั้ง (Mandat électif) หรือในความรับผิดชอบของสหภาพ รวมทั้งในกรณีที่เป็นความผิดมัจฉิมโทษเกี่ยวกับการพิมพ์

การแบ่งประเภทของความผิดในกฎหมายฝรั่งเศสนั้นเป็นภาพสะท้อนความผสมผสานและความหลากหลายของแนวคิดและทฤษฎีการลงโทษ ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีการลงโทษที่มีวัตถุประสงค์ของการข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิด (Deterrence) การฟื้นฟูแก้ไข (Rehabilitation) และการกลับคืนเข้าสู่สังคม (Reintegration) ของผู้กระทำความผิด การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อกลับคืนเข้าสู่สังคมหรืออาจเปรียบเทียบกับคำภาษาอังกฤษว่า “Reformative Punishment” ดังนั้น การกำหนดโทษและลำดับขั้นของโทษที่ใช้สำหรับความผิดจึงมีความหลากหลายและแตกต่างกันได้ ทั้งนี้ เพื่อสนองความหลากหลายของวัตถุประสงค์ในการลงโทษและให้สอดคล้องและได้สัดส่วนกับพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด ซึ่งมีภูมิหลังแตกต่างกัน

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดจากการขับขีระหว่างเมาสูราของประเทศไทยกับต่างประเทศ

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดจากการขับขีระหว่างเมาสูราในส่วนของประเทศไทย เห็นว่าทฤษฎีการลงโทษ เพื่อทดแทนความผิด (Retributive Theory) ควรเป็นทฤษฎีหลักในการนำมาใช้ประกอบพิจารณากำหนดอัตราโทษหรือ เพื่อใช้เป็นกรอบของปริมาณโทษในลักษณะความผิดต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และนำมาใช้เป็นหลักในการกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดโดยทั่วไป ซึ่งหากมีความรุนแรงเกิดขึ้นมากก็กำหนดโทษสูงลงโทษหนัก ตามสัดส่วนของความผิดที่เกิดขึ้น ส่วนกรณีความรุนแรงน้อย ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษต่ำ ตามทฤษฎีการลงโทษ เพื่อทดแทน จากแนวคิดดังกล่าวโทษในกรณีขับขีระหว่างเมาสูราที่มีความรุนแรงน้อยจึงไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟู และการลงโทษจำคุกในระยะสั้น โดยอาศัยเงื่อนไขในการปรับปรุงแก้ไขนั้นยังเป็นผลเสีย ไม่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขอีกด้วย เช่น ทำให้ผู้กระทำความผิดมีมลทิน (Stigma) อันเป็นผลให้การปรับตัวเข้ากับสังคมได้ยากขึ้น เป็นต้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิด จึงควรผ่อนปรนวิธีการลงโทษ โดยบางกรณีอาจนำทฤษฎีการลงโทษ เพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูมาเป็นทฤษฎีหลักแทน และนำทฤษฎีการลงโทษ เพื่อทดแทนมาเป็นทฤษฎีรอง สำหรับผู้กระทำความผิดซ้ำมีแนวโน้มแก้ไขได้ยาก ต้องนำทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันมาเป็นหลัก เพื่อให้มีปริมาณโทษเพียงพอต่อการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟู และให้มีผลเป็นการข่มขู่ยับยั้งให้ไม่กล้ากระทำความผิดอีก

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดจากการขับขีระหว่างเมาสูราของอังกฤษมาจากแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่โดยทั่วไปเป็นหลักการลงโทษ เพื่อตอบแทนการกระทำความผิดที่ผู้กระทำได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคม มากกว่าการลงโทษเป็นมาตรการในการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดหรือเป็นมาตรการที่บำบัดแก้ไขผู้กระทำความผิด

เช่นเดียวกับการบำบัดทางการแพทย์ อย่างไรก็ตาม การกำหนดโทษนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า เป็นการตอบแทน ผู้ที่น่าตำหนิในสังคม ซึ่งเป็นบุคคลผู้มีจิตใจชั่วร้าย หรือในบางกรณีอาจได้รับการแก้ไขบำบัดเพราะเป็นผู้กระทำความผิดที่เกิดจากการผิดปกติทางจิตหรือเป็นผู้ป่วยทางสังคมจึง ต้องได้รับการแก้ไขฟื้นฟูและให้คำแนะนำ เพื่อให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างเป็นปกติ มาตรการในการลงโทษคำนึงถึงแนวทางในการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากกระทำความผิดด้วย เช่น การใช้วิตามินเสริมให้แก่เด็กที่มีพฤติกรรมฝ่าฝืนระเบียบของสังคม ทำให้กลุ่มเด็กเหล่านี้มี พฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับวิตามินเสริม เป็นต้น ส่งผลให้นโยบายในการกำหนดโทษ ของอังกฤษและพื้นฐานในการกำหนดโทษนั้น ตั้งอยู่บนหลักการที่สำคัญสามประการ คือ เสมอภาค เป็นธรรม และยุติธรรม หลักความเสมอภาค หมายถึง ความเท่าเทียมในการกำหนดโทษ ในความผิดที่กระทำในลักษณะเดียวกัน และไม่มีการเลือกปฏิบัติ ซึ่งได้กำหนดไว้ชัดเจนใน CJA 1991 อย่างไรก็ตามได้มีแนวความคิดที่เพิ่มเติมว่า ผู้กระทำความผิดบางประเภทอาจได้รับโทษ ที่มีลักษณะแตกต่างจากผู้กระทำความผิดโดยทั่วไปได้แม้ว่าได้กระทำความผิดในลักษณะเดียวกัน เช่น ผู้กระทำความผิดที่มีจิตผิดปกติ เป็นต้น นอกจากนี้ ในความผิดบางลักษณะที่กระทำต่อผู้หญิง หรือเด็ก หรือคนพิการ ผู้กระทำอาจได้รับโทษสูงขึ้นกว่าการกระทำต่อบุคคลโดยทั่วไปได้ ซึ่งมีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ใน CJA 2003 เป็นต้น⁹⁸

ส่วนการลงโทษที่เป็นธรรมนั้นพิจารณาจากการใช้โทษอาญาต่อการกระทำความผิด และต่อผู้กระทำความผิด และจำนวนโทษที่กำหนดให้แก่ผู้กระทำความผิดมีอย่างไร ซึ่งศาลจะต้อง ใช้โทษอย่างเป็นธรรมและกำหนดโทษในทำนองเดียวกันอย่างเป็นแบบแผนเดียวกัน ดังนั้น การลงโทษที่เป็นธรรมและยุติธรรมจึงเป็นหลักการที่สำคัญที่กฎหมายอังกฤษได้นำมาใช้และ นำไปสู่การลงโทษที่ต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่ว่า ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด (Proportionate) มีความสม่ำเสมอ (Consistent) มีความเป็นกลางไม่เลือกปฏิบัติ (Improper Discrimination) สอดคล้อง กับหลักสิทธิมนุษยชน (Human Right) มีความโปร่งใสหรือสามารถตรวจสอบได้ (Transparent) การลงโทษที่ยุติธรรม พิจารณาจากความเป็นธรรมของทุกกลุ่มของสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด และประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวม ซึ่งแนวคิดดังกล่าวจะถือว่ายุติธรรมหรือไม่ อาจแยกได้ไต่อย่างเพราะหากเป็นการลงโทษโดยพื้นฐานของหลักการลงโทษ เพื่อทดแทน (Retributivism) ซึ่งพิจารณาการลงโทษที่เป็นธรรมโดยพิจารณาสัดส่วนที่เป็นธรรมในการที่ผู้้น ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคม ซึ่งเป็นคนละพื้นฐานของการลงโทษ เพื่อป้องกันสังคมตาม แนวคิดของทฤษฎีอรรถประโยชน์สูงสุด (Utilitarianism) ซึ่งมีแนวคิดในการลงโทษ เพื่อป้องกันการ กระทำความผิดโดยการข่มขู่ (Deterrence) หรือแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) หรือตัดผู้กระทำ

⁹⁸ ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. เล่มเดิม. น. 68.

ความผิดออกจากสังคม (Incapacitation) ซึ่งทฤษฎีหลังนี้มีความเชื่อว่าบุคคลต้องการความพอใจ และหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด ดังนั้นหากจะใช้มาตรการทางสังคมและการลงโทษ เพื่อก่อให้เกิดความสุขแก่ผู้กระทำมากกว่าการก่อให้เกิดอาชญากรรมแล้ว บุคคลนั้นจะไม่กระทำความผิด ดังนั้น การพิจารณาความยุติธรรมในการ ลงโทษจึงไม่อาจตัดสินได้จากแนวคิดในการลงโทษทั้งสอง ทฤษฎีได้แต่เพียงอย่างเดียว แต่ในอังกฤษนั้นได้นำแนวคิด ที่เกี่ยวกับทฤษฎีทัศนวิทียาสมัยใหม่ (New Penology) และแนวคิดในเรื่องของเสรีภาพในการดำเนินธุรกิจในระบบทุนนิยม ความเป็นปัจเจกชนนิยม ความเชื่อมั่นของสังคมที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมและความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์มาเป็นแนวทางในการพิจารณาถึงแนวทางการกำหนดโทษของอังกฤษประกอบด้วย⁹⁹

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศหนึ่งในทวีปยุโรปที่ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดในการลงโทษของ ซีซาร์ เบ็คคาเรีย มีการออกกฎหมายมา เพื่อยกเลิกการลงโทษที่มีลักษณะของการทรมานและทารุณโหดร้ายคือ ราชบัญญัติ ฉบับลงวันที่ 28 เมษายน ค.ศ. 1832 ได้ยกเลิกการลงโทษที่กระทำต่อเนื้อตัวร่างกายโดยตรง คือ การล่ามโซ่ การตีตรวน การตัดข้อมือ และได้ยกเลิกการริบทรัพย์สินทั้งหมดของผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นโทษที่ลงควบคู่ไปกับโทษจำคุก ต่อมาได้มีรัฐกฤษฎีกาฉบับที่ 60-529 ลงวันที่ 4 มิถุนายน ค.ศ. 1960 ยกเลิกการบังคับให้ทำงานและการเนรเทศ¹⁰⁰ นอกจากซีซาร์เบ็คคาเรียแล้ว นักอาชญาวิทยาที่ถือว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาแนวคิด ในเรื่องของการลงโทษในประเทศฝรั่งเศสยุคปัจจุบัน คือ มาร์ค อังเซล (Marc Ancel) ซึ่งอดีตเคยเป็นผู้พิพากษา และได้พัฒนาแนวคิดของทฤษฎีป้องกันสังคม (Theory of Social Defense) เพิ่มเติมจนได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งทฤษฎีป้องกันสังคมใหม่ (La défensesociale nouvelle) ปรัชญาของแนวคิดนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักอาชญาวิทยาและหลักมนุษยธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเห็นว่าการสร้างและพัฒนาระบบกลับคืนเข้าสู่สังคมของผู้กระทำความผิดจะบรรลุผลได้ก็ต่อเมื่อได้มีการพัฒนาความมีมนุษยธรรมในกระบวนการยุติธรรมอาญาโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ การศึกษาการกระทำความผิด และลักษณะเฉพาะของผู้กระทำความผิดแนวคิดตามทฤษฎีป้องกันสังคมใหม่จึงหลีกเลี่ยงการ ลงโทษจำคุก แต่พยายามหามาตรการลงโทษที่หลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและลักษณะของผู้กระทำความผิดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้¹⁰¹ โทษทางเลือกเกิดขึ้นมาตั้งแต่ครั้งที่มีการออกรัฐบัญญัติฉบับลงวันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ. 1975 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้โทษประเภทนี้ในการลงโทษแทนโทษจำคุกระยะสั้น โทษทางเลือก

⁹⁹ ณรงค์ ใจหาญ ก เล่มเดิม น. 21-35. อ้างถึงใน ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. เล่มเดิม. น. 64-66.

¹⁰⁰ Frédéric DESPORTES et Francis LE GUENHEC, "LE NOUVEAU DROIT PENAL", Tome 1 Droit Pénal Général, ECONOMICA, Cinquième édition, 1998, p. 606. อ้างถึงใน อุทัย อาทิวา. เล่มเดิม. น. 2.

¹⁰¹ อุทัย อาทิวา. เล่มเดิม. น. 2.

จึงเป็นโทษที่มีรูปแบบพิเศษจากโทษหลักอันเป็นโทษดั้งเดิมทั่วไป รูปแบบของโทษประเภทนี้คือการห้ามหรือการจำกัดสิทธิต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิด ต่อมาเมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับลงวันที่ 10 มิถุนายน ค.ศ. 1983 ได้มีการบัญญัติประเภทของโทษทางเลือกให้สมบูรณ์ โดยแก้ไขเพิ่มเติมโทษใหม่ ๆ เข้าไปอีก คือ การทำงานบริการสาธารณะและโทษปรับรายวัน ต่อมาเมื่อได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่เมื่อปี ค.ศ. 1993 แล้ว

จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและบทลงโทษ เรืองมาแล้วฉบับของไทยกับต่างประเทศพบว่าเมื่อเทียบกับมาตรการและบทลงโทษในต่างประเทศแล้วมาตรการบังคับใช้กฎหมายของไทยมีบทลงโทษที่น้อยมากหากเทียบกับความสูญเสียที่เกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบอุบัติเหตุในแต่ละครั้งนอกจากนี้ยังไม่มี การแบ่งระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิดตามระดับแอลกอฮอล์และจำนวนครั้งในการกระทำความผิดซ้ำ มีการศึกษาพบว่าระดับแอลกอฮอล์ในเลือด 100-150 mg/dl จะเพิ่มโอกาสเกิดอุบัติเหตุมากกว่าผู้ไม่ดื่มถึง 8 เท่า และถ้ามีระดับแอลกอฮอล์ 151-200 mg/dl จะเพิ่มขึ้นมาเป็น 40 เท่าที่สำคัญคือ มีการตอบสนองที่ช้าลง 1-1.5 วินาทีหรือเปรียบเทียบว่าถ้าขับขี่ด้วยความเร็ว 100 กม/ชม. การตอบสนองที่ช้าลงจะเพิ่มระยะการหยุดรถขึ้นมาอีกถึง 35 เมตร ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิต ซึ่งระดับแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบต่อโอกาสในการเกิดอุบัติเหตุมากขึ้นนั่นเอง เมื่อเปรียบเทียบประเด็นการตรวจจับระดับแอลกอฮอล์ เพื่อระบุว่าเมา (ตรวจลมหายใจ) ไทยมากกว่า 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์สหรัฐอเมริกามากกว่า 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์สหราชอาณาจักรมากกว่า 35 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ญี่ปุ่นมากกว่า 15 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ การแบ่งระดับการลงโทษตามระดับความเมาไทยไม่มีการแบ่งระดับ สหราชอาณาจักร 8 ระดับ ญี่ปุ่น 2 ระดับการเพิ่มโทษตามจำนวนครั้งในการกระทำความผิดไทยไม่มีการนับจำนวนครั้งสหรัฐอเมริกานับตั้งแต่ครั้งแรกและเพิ่มโทษขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงสามครั้งขึ้นไป

4.4 เหตุผลความจำเป็นในการนำมาตรการเสริมมาใช้กับความผิดจากการขับขี่ระหว่างเมาสุรา

การพัฒนามาตรการ เพื่อให้มีกลไกที่เพียงพอรองรับการลงโทษผู้กระทำผิดให้เหมาะสมนั้นในปัจจุบันนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง จากแนวคิดที่ว่า การลงโทษนั้น นอกจากจะเป็นผลร้ายต่อตัวผู้กระทำผิดแล้ว จะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ได้อีกหรือไม่ จึงเกิดแนวคิดในเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูและปรับปรุงพฤติกรรมผู้ต้องโทษ และได้ นำโทษเสริมต่าง ๆ มาใช้ เช่น ควรเพิ่มความหลากหลายในการลงโทษ ไม่ว่าจะเป็นการห้ามขับรถในช่วงเวลาที่ไม่สามารถควบคุมยานพาหนะได้ การจำกัดใบอนุญาตในการประกอบอาชีพบางประเภทภายในเวลาที่กำหนด การติดเครื่อง Ignition Interlock เพื่อป้องกันการสตาร์ทรถในกรณีที่ผู้ขับขี่มีระดับแอลกอฮอล์

ในลมหายใจสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด การให้ทำงานบริการสังคม (The Community Service Order) เป็นต้น เพื่อให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจในการเลือกใช้มาตรการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

เหตุผลสำคัญของการลงโทษด้วยการลงโทษทางอาญาเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อตัวผู้กระทำผิดในเรื่องของสิทธิเสรีภาพในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้กระทำผิด แต่จะลงโทษอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับสภาพความผิด และตัวผู้กระทำผิดเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก ดังนั้นการพัฒนาทางเลือกในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เหมาะสมจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญด้วยวัตถุประสงค์ของการลงโทษในปัจจุบันที่มุ่งเน้นถึงการลงโทษ เพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูและปรับปรุงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้กระทำผิดกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติ แต่ด้วยโทษที่เป็นโทษหลักซึ่งนิยมนำมาปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดอย่างโทษจำคุกหรือโทษปรับ ไม่สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษในกรณีดังกล่าวและไม่อาจนำมาใช้ได้กับความผิดทุกประเภท จึงได้เกิดรูปแบบการลงโทษด้วยวิธีใหม่ ๆ อย่างเช่น การคุมประพฤติ การลงโทษโดยชุมชน การจำคุกในวันหยุด การปรับรายวัน เป็นต้น และมาตรการทำงานบริการสังคม (The Community Service Order) ก็เป็นมาตรการลงโทษแนวใหม่อีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะกำหนดให้ผู้กระทำผิดทำงานบริการแก่สังคม ชุมชน หรือองค์การสาธารณกุศลโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยไม่มีการควบคุมตัวในเรือนจำหรือสถานที่กักขัง และการลงโทษด้วยมาตรการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยมีส่วนร่วมช่วยสร้างจิตสำนึกให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเป็นการชดใช้ความผิดที่ได้กระทำ เพื่อเป็นการทดแทนให้แก่เหยื่อและวิธีการดังกล่าว ก็ เพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดอันเป็นสาระสำคัญที่จะได้รับประโยชน์จากการลงโทษ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการลงโทษด้วยโทษเสริมนั้น มีดังนี้

1) ประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิด เนื่องด้วยเป็นการฟื้นฟูความสัมพันธ์ที่ดีกับสังคม ทั้งเป็นการหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกโดยไม่จำเป็น เพื่อมิให้ผู้ต้องโทษในคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือกรณีต้องโทษกักขังหรือกรณีที่ไม่มีความเสียหายปรับ ต้องถูกนำตัวเข้าเรือนจำช่วยให้รู้จักรับผิดชอบตนเองและสังคม ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ทั้งการลงโทษดังกล่าวไม่กระทบต่อเวลางานปกติของผู้ต้องโทษด้วย

2) ประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญากล่าวคือ เป็นทางเลือกหนึ่งของการพิพากษาคดีที่ได้ประโยชน์มากกว่าทางเลือกอื่น ๆ โดยศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลได้ ช่วยแก้ไขปัญหาคความแออัดในเรือนจำหรือสถานที่กักขังลดภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูผู้ต้องโทษในเรือนจำ

3) ประโยชน์ต่อการปรับเปลี่ยนความเชื่อของคนในสังคม ให้เห็นว่าการลงโทษนั้นมีทางเลือกที่หลากหลาย โดยไม่ยึดติดกับโทษจำคุกเพียงอย่างเดียว

นอกจากนั้นเหตุผลเรื่องแนวคิดของสำนักทัศนวิทยาสมัยใหม่ (New Penology) ซึ่งมีพื้นฐานในการบริหารงานยุติธรรม (Managerialism) โดยการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีและสถิติเพื่อนำมาบริหารจัดการความเสี่ยงของสังคมต่อความเสียหายอันเกิดจากการกระทำผิดของกลุ่มผู้กระทำความผิดที่มีแนวโน้มในการก่ออาชญากรรมสูง สาระของแนวความคิดนี้เน้นการควบคุมมิให้เกิดความเสี่ยงในการก่อให้เกิดอาชญากรรม และใช้เทคโนโลยีในการควบคุมผู้กระทำความผิด ทั้งนี้การแยกผู้กระทำความผิดจึงแยกจากกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการก่อให้เกิดอาชญากรรมมากกว่าการแยกประเภทของผู้กระทำความผิดโดยพิจารณาสาเหตุของการกระทำผิดเหมือนแนวทางเดิม ดังนั้นผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงจึงพิจารณาจากข้อมูลของตัวผู้กระทำความผิดและแนวโน้มในการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งต้องพิจารณาจากประวัติของผู้นั้นและการสืบเสาะและรายงานของพนักงานคุมประพฤติประกอบกัน ด้วยเหตุนี้การบริหารงาน เพื่อควบคุมผู้กระทำความผิดจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสี่ยงของบุคคลที่จะกระทำผิดต่อสังคมและหากผู้นั้นไม่มีอันตรายต่อสังคมก็สามารถควบคุมผู้นั้นในชุมชนได้โดยใช้วิธีการทางเทคโนโลยีมา เพื่อบำบัดและใช้มาตรการควบคุมในเรือนจำหรือการควบคุมพฤติกรรมของผู้นั้นมิให้ก่อให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำขึ้นในสังคม และจะใช้มาตรการควบคุมจนกว่าผู้นั้นจะไม่ก่ออันตรายแก่สังคม แนวคิดในการลงโทษโดยพิจารณาถึงความเสี่ยงของผู้กระทำความผิดในการก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมนี้ ทำให้ CJA 2003 กำหนดมาตรการให้ศาลออกคำสั่งหรือใช้มาตรการทางอาญา เพื่อดำเนินการแก่ผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงในการก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคม เพื่อให้ผู้อยู่ในความควบคุมและมีมาตรการอื่น ๆ เพื่อใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้ เช่น การควบคุมการเดินทางของผู้กระทำความผิดฐานค้าหญิงและเด็ก และเน้นการลงโทษจำคุกหรือกักขังเป็นหลักมีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่บันทึกประวัติการกระทำความผิดระดับชาติ เพื่อติดตามประวัติของผู้ที่เป็นบุคคลที่เป็นอันตรายและมีแนวโน้มในการกระทำความผิด 95 เป็นต้น ดังนั้นแนวคิดในการกำหนดโทษของอังกฤษในปัจจุบัน โดยเฉพาะใน CJA 2003 จึงเน้นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากการกระทำ ความผิดที่ร้ายแรงและผู้กระทำ ความผิดที่เป็นอันตราย ซึ่งตรงกับแนวคิดในทฤษฎี อรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ในด้านเน้นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม (Incapacitation) และการลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งการกระทำความผิด (Deterrence) โดยถือความปลอดภัยของสังคมเป็นหลัก

และใช้มาตรการควบคุมประกอบกับการออกคำสั่ง เพื่อให้ปรับปรุงพฤติกรรมหรือห้ามการกระทำบางอย่างที่เป็นอันตราย เพื่อควบคุมอาชญากรรมมากขึ้น¹⁰²

¹⁰² ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. เล่มเดิม. น. 68.

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัญหาเมาแล้วขับเป็นปัญหาสำคัญที่ทุกฝ่ายเร่งดำเนินการตั้งแต่การรณรงค์สร้างกระแสต่อต้านการเมาแล้วขับการผลักดันการแก้ไขกฎหมาย พระราชบัญญัติจราจรทางบก รวมทั้งผลักดันกระบวนการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบหากเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจพบระดับแอลกอฮอล์ในเลือดของผู้ขับขี่มากกว่า 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์จะถูกดำเนินคดีโดยการสั่งฟ้องศาลทุกราย และศาลจะตัดสินให้รับโทษอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาล

เรื่องชี้วัดความสำเร็จของกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ประสิทธิภาพในการลงโทษและวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เพราะหากการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดไม่มีประสิทธิภาพ งานของกระบวนการยุติธรรมย่อมไม่บรรลุเป้าหมายในการอำนวยความสะดวกและคุ้มครองสังคมให้มีความสงบสุขมั่นคงได้ ผู้ศึกษาจึงได้ทำการวิเคราะห์ปัญหามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดจากการขับขี่ระหว่างเมาสุราโดยแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

5.1.1 การกำหนดระดับความผิดและระดับโทษ

5.2.2 ความหลากหลายของโทษที่ใช้ในปัจจุบัน

- 1) มาตรการอบรมทดสอบผู้กระทำผิด
- 2) มาตรการพักใช้ใบอนุญาตขับขี่และเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่
- 3) มาตรการปรับ
- 4) มาตรการจำคุก

5.1.1 การกำหนดระดับความผิดและระดับโทษ

จากแนวคิดทฤษฎีการลงโทษ เพื่อทดแทนความผิด (Retributive Theory) โทษในกรณีขับขี่รถขณะเมาสุรามีความรุนแรงน้อยจึงไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูและการลงโทษจำคุกในระยะสั้นโดยอาศัยเรือนจำในการปรับปรุงแก้ไขนั้น ยังเป็นผลเสียไม่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขอีกด้วย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดจึงควรผ่อนปรนวิธีการลงโทษโดยบางกรณีอาจนำทฤษฎีการลงโทษ เพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูมาเป็นทฤษฎีหลักและนำทฤษฎีการลงโทษ เพื่อทดแทนมาเป็นทฤษฎีสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำ

มีแนวโน้มแก้ไขได้ยากต้องนำทฤษฎีการลงโทษ เพื่อป้องกันมาเป็นหลัก เพื่อให้มีปริมาณโทษเพียงพอต่อการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูและให้มีผลเป็นการข่มขู่ยับยั้งให้ไม่กล้ากระทำความผิดอีก ซึ่งต้องอาศัยข้อเท็จจริงแห่งคดีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแห่งคดี เพื่อนำข้อเท็จจริงดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือประกอบในการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษด้วย

ในปัจจุบันกฎหมายมิได้มีการกำหนดว่าปริมาณแอลกอฮอล์ที่เกินกำหนดเท่าใด จึงจะถือว่าผู้ขับขี่นั้นเมาสุราจนไม่สามารถครองสติ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินส่วนร่วมได้ นอกจากนี้ยังมีได้มีการกำหนดระดับโทษในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดซ้ำเอาไว้ด้วย ทั้งที่การกำหนดระดับชั้นโทษมีความสำคัญเพราะการกำหนดระดับชั้นโทษนั้นมีนัยสำคัญประการหนึ่งคือ จะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของอาชญากรรมที่รัฐและสังคมให้ความสำคัญ

จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและบทลงโทษ เรื่องเมาแล้วขับของไทยกับต่างประเทศพบว่า เมื่อเทียบกับมาตรการและบทลงโทษในต่างประเทศแล้วมาตรการบังคับใช้กฎหมายของไทยมีบทลงโทษที่น้อยมากหากเทียบกับความสูญเสียที่เกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบอุบัติเหตุในแต่ละครั้ง นอกจากนี้ยังไม่มีการแบ่งระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิดตามระดับแอลกอฮอล์ที่ตรวจวัดได้ขณะขับขี่และจำนวนครั้งในการกระทำความผิดซ้ำ

5.2.2 ความหลากหลายของโทษที่ใช้ในปัจจุบัน

ประเทศไทยเปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจในการลงโทษค่อนข้างจำกัด และกฎหมายไทยยังขาดมาตรการที่เป็นทางเลือกอื่น ๆ โดยเฉพาะมาตรการกึ่งควบคุมที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการคุมประพฤติกับมาตรการจำคุก แม้ว่าจะมีการนำเรื่องวิธีการ เพื่อความปลอดภัยมาใช้เพิ่มเติมด้วย แต่เนื่องจากการขับขี่ยานยนต์ขณะเมาสุรานั้นมีลักษณะที่แตกต่างจากความผิดทั่วไป เพราะเกิดจากพฤติกรรมกระทำของบุคคลเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่ออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอื่น จึงควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดภายหลังการลงโทษด้วย แม้ในปัจจุบันจะมีมาตรการในการลงโทษหลายรูปแบบ แต่ยังอยู่ในกรอบที่แคบและมีเงื่อนไขหลายประการ

ในการลงโทษผู้กระทำความผิดเมาสุราขณะขับขี่ในปัจจุบันจะคำนึงถึงวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น วัตถุประสงค์ในการลงโทษ เพื่อข่มขู่ ยับยั้ง เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และในขณะเดียวกันก็ไม่ให้ผู้คนอื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง ดังนั้น เพื่อให้วัตถุประสงค์ในการลงโทษบรรลุผลจึงควรเพิ่มความหลากหลายในการลงโทษ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับมาตรการในการลงโทษของประเทศสหรัฐอเมริกาจะพบว่ามีความหลากหลายกว่ามาก จึงควรให้โทษหรือทางเลือก

ในการกำหนดโทษในทางอาญามีความหลากหลายมากกว่าเดิม และสามารถมีการผสมผสานโทษหลายอย่างในคดีเดียวกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

1) มาตรการอบรมทดสอบผู้กระทำผิด

เมื่อผู้ขับขี่ กระทำความผิดซ้ำในข้อหาเดียวกัน ภายในกำหนดเวลา 1 ปี นับจากการกระทำความผิดครั้งแรกจะต้องเข้ารับการอบรมใช้เวลา 3 ชั่วโมง และเมื่ออบรมเสร็จสิ้นแล้ว ต้องทดสอบความรู้ตามแบบทดสอบหากคะแนนไม่ถึงเกณฑ์จะต้องเข้าทดสอบซ้ำ จนกว่าจะผ่านการทดสอบ ซึ่งใช้ระยะเวลาสั้น ๆ หัวข้อในการอบรมส่วนใหญ่ไม่ได้มุ่งเน้นถึงปัญหาของการดื่มสุราระหว่างขับขี่ การอบรมยังสั้นเกินไป ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการขัดเกลาคติใจผู้กระทำความผิดเท่าที่ควร การจัดการอบรมผู้กระทำความผิดในลักษณะมาแล้วแบบนี้ ไม่เพียงแต่ต้องให้ความรู้ผู้กระทำความผิดในด้านกฎหมาย กฎจราจรเท่านั้น แต่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ เตรียมบทเรียน พัฒนา และสนับสนุน รูปแบบและวิธีการบำบัดฟื้นฟูทางเลือกในผู้มีปัญหาการดื่มสุราในบริบทของสังคมไทยอีกด้วย ในต่างประเทศสามารถสั่งให้ผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัด ซึ่งศาลไทยอาจนำมาประยุกต์ใช้โดยนอกจากการให้ความรู้ด้านการจราจรแล้ว ควรจัดให้มีการตรวจสอบผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ติดสุราเรื้อรังศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัด โดยกำหนดเงื่อนไขไว้ในคำพิพากษา

2) มาตรการพักใช้ใบอนุญาตขับขี่และเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

เมื่อผู้ขับขี่ได้กระทำความผิดและถูกบันทึกคะแนนไว้ มีคะแนนรวมกันเกินกว่าที่กำหนด ผู้ขับขี่จะต้องถูกพักใช้ใบอนุญาต ในคดีที่ผู้กระทำความผิดซ้ำถึงขั้นขณะเมาสุรา ถ้าศาลเห็นว่าหากให้ผู้ขับขี่นั้นขับรถต่อไปอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ให้ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ของผู้ขับขี่นั้นได้ อย่างไรก็ตามการใช้มาตรการพักหรือเพิกถอนใบขับขี่ ควรดำเนินไปพร้อมกับมาตรการบำบัดรักษา ซึ่งมีหลายวิธี วิธีการที่ดีที่สุดจึงเป็นการผสมผสานการรักษาที่จำเพาะเจาะจงต่อสุราร่วมไปกับการจัดการกับใบอนุญาตขับขี่ยานพาหนะด้วย

3) มาตรการปรับ

โทษปรับจะเป็นการลงโทษในทางทรัพย์สินที่ดีที่สุดทางหนึ่ง แต่โทษปรับที่นำมาใช้อย่างแพร่หลายในประเทศไทยนั้น มักจะมีอัตราตายตัวสำหรับแต่ละความผิด ทั้งนี้โดยพิจารณาถึงความหนักเบาของความผิดเป็นสำคัญ การลงโทษในแง่เงินหากจะมองในแง่ความเป็นธรรมก็จะเป็นธรรมเนื่องจากการลงโทษอย่างเสมอหน้ากัน แต่หากจะมองในแง่ทัณฑ์แล้ว จะเป็นปัญหาว่าจะสนองตอบวัตถุประสงค์ในการลงโทษได้เพียงใดหรือไม่ จึงมีการเสนอว่าควรนำมาตรการ “ค่าปรับตามรายได้ (Day Fines)” มาใช้ในประเทศไทยโทษปรับตามรายได้แตกต่างจากโทษปรับทั่วไป

ลดโอกาสที่ผู้กระทำผิดรายนั้นจะหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำและยังจะทำให้เกิดจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้ เช่น การเพิ่มเทคโนโลยีติดตามตัว (GPS: Global Positioning System) เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบได้ว่าจำเลยอยู่ที่ใด มาดัดแปลงให้เครื่องยนต์ไม่ทำงานเมื่อบุคคลนั้นเป็นผู้ขับขี่ได้ด้วยอันเป็นการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยี เพื่อนำมาบริหารจัดการความเสี่ยงของสังคมต่อความเสียหายอันเกิดจากการกระทำผิดของกลุ่มผู้กระทำความผิด

5.2.2 โทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 มีเพียง 5 ประเภทเท่านั้น จึงควรเพิ่มความหลากหลายในการลงโทษ ไม่ว่าจะเป็นการห้ามขับรถในช่วงเวลาที่ไม่สามารถควบคุมยานพาหนะได้ การจำกัดใบอนุญาตในการประกอบอาชีพบางประเภทภายในเวลาที่กำหนด การติดเครื่อง Ignition Interlock เพื่อป้องกันการสตาร์ทรถในกรณีและผู้ขับรถมีระดับแอลกอฮอล์ในลมหายใจสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น เพื่อให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจในการเลือกใช้มาตรการต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

5.2.3 การให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยการจัดให้เข้ารับการรักษา โดยให้มีการตรวจสอบผู้กระทำความผิดในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ติดยาเสพติดหรือดื่มสุราเป็นอาชญา โดยให้ศาลสามารถสั่งให้ผู้กระทำความผิดเข้ารับการรักษาโดยกำหนดเงื่อนไขไว้ในคำพิพากษา (Court Reporting Network)

5.2.4 ควรนำการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในบ้านของผู้กระทำความผิดเอง (House Arrest) หรือในสถานที่ที่กำหนด และติดตั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันการผู้กระทำความผิดหลบหนีมาใช้แทนการกักขังในสถานที่กักขังของราชการ เพื่อลดค่าใช้จ่ายของรัฐที่ และเป็นการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดไม่ร้ายแรงเข้าไปอยู่ร่วมกับผู้ที่กระทำความผิดร้ายแรงอันเป็นเหตุที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้การกระทำความผิดจากผู้กระทำความผิดร้ายแรง

5.2.5 กำหนดให้มีการสืบเสาะและพินิจจำเลยได้ เพื่อให้มีข้อเท็จจริงมากเพียงพอที่จะใช้การกำหนดโทษ รวมทั้งจัดระเบียบบัญชีอัตราโทษหรือยึดถือให้เป็นระเบียบแบบแผนเดียวกัน โดยอาจมีบัญชีระวางโทษกลางเอาไว้เทียบเคียง โดยกำหนดให้ใช้บัญชีอัตราโทษต้องไม่กระทบความเป็นอิสระของผู้พิพากษาแต่ละคน ไม่ซับซ้อนบังคับให้ต้องทำตาม แต่เป็นเพียงแนวทางเท่านั้น หากมีเหตุผลพิเศษก็มีดุลพินิจจะวินิจฉัยให้แตกต่างได้ โดยควรศึกษาสถิติข้อมูลและคำพิพากษาของศาลที่ผ่านมา สำหรับความผิดฐานต่าง ๆ เพื่อทราบอัตราโทษสุทธิที่ศาลกำหนดจริงสำหรับความผิดนั้น ๆ ว่าคือเท่าใด รวมทั้งพฤติการณ์แห่งคดีด้วยว่ากรณีเช่นใด ศาลจะลงโทษหนักหรือเบากว่าปกติและในอัตราเท่าใด

5.2.6 ควรนำโทษที่หลากหลายมาใช้โดยเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจในการลงโทษให้เหมาะสมเป็นรายบุคคล Individualization Punishment